MAJOR CROSS
NICHOLAS MONSARRAT
Volum 12

Vol. I–II Lei 22

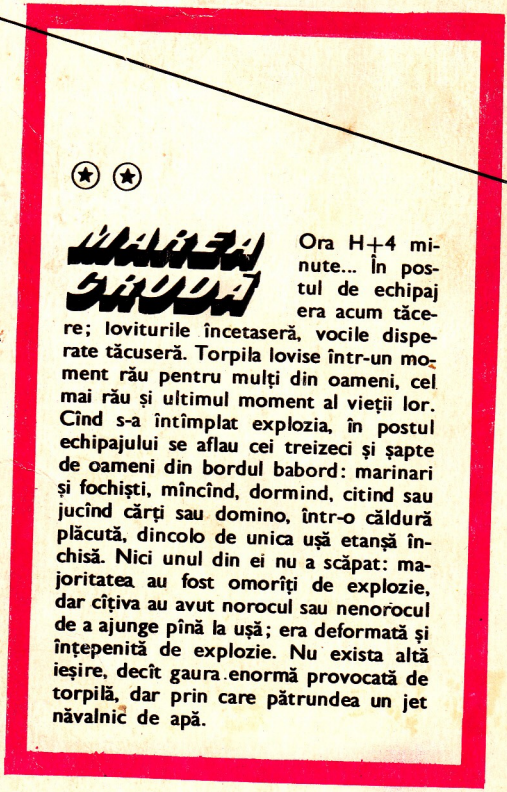

Ora H+4 minute... În postul de echipaj era acum tăcere; loviturile încetaseră, vocile disperate tăcuseră. Torpila lovise într-un moment rău pentru mulți din oameni, cel mai rău și ultimul moment al vieții lor. Cînd s-a întîmplat explozia, în postul echipajului se aflau cei treizeci și șapte de oameni din bordul babord: marinari și fochiști, mîncînd, dormind, citind sau jucînd cărți sau domino, într-o căldură plăcută, dincolo de unica ușă etanșă închisă. Nici unul din ei nu a scăpat: majoritatea au fost omorîți de explozie, dar cîțiva au avut norocul sau nenorocul de a ajunge pînă la ușă; era deformată și înțepenită de explozie. Nu exista altă ieșire, decît gaura enormă provocată de torpilă, dar prin care pătrundea un jet năvalnic de apă.

EDITURA MERIDIANE

NICHOLAS MONSARRAT

MAREA CRUDA

VOLUMUL II

traducere şi glosar de CONSTANTIN PAPADOPOL CALIMAH

EDITURA MERIDIANE Bucureşti, 1975

PARTEA A PATRA 1942 : BÂTALIA

1

Finele anului 1941 a adus oarecari victorii, dar în acelaşi timp a atins un grad de violenţă şi dezastre care au dat tonul şi anului următor. Chiar în preajma Crăciunului 1941, două din ţările aliate au suferiţ pierderi navale considerabile : două mari nave ale Marei Britanii, Prince of Wales si Repulse au fost scufundate în cursul aceleiaşi bătălii, iar Statele Unite au suferit la Pearl Harbour o lovitură teribilă, pierzind dintr-o dată jumătate din flota eficace. („Straşnic tărăboi a mai fost“, îl auzi Lockhart spunînd pe un marinar în postul echipajului ; şi o altă voce anonimă răspunse : „Cea mai grozavă veste pe care am auzit-o de cînd m-a înţărcat maică-mea...“). După atac Statele Unite au intrat în război, venind în ajutorul aliaţilor intr-un moment din cele mai critice ; dar pentru acest nou aliat, Atlanticul n-a fost niciodată teatrul de război principal ; de la început pînă la sfîrşit, Atlanticul a rămas în seama marinelor engleză şi canadiană. Statele Unite erau absorbite de situaţia din Pacific, unde aveau de înfruntat năvalnica înaintare japoneză ; în Atlantic, lupta dintre navele de escortă şi submarine se dădea între aceiaşi adversari, acum în a patra rundă, cea mai sîngeroasă din toate.

Bătăliile se ţineau lanţ, dezlănţuite spre o culme de sălbăticie şi înverşunare ; submarinele îşi menţineau o supremaţie netă, folosită cu mare abilitate şi cruzime. Germania începea anul 1942 cu 260 de submarine şi mai adăuga cîte 20 în fiecare lună, permiţîndu-şi să menţină concomitent în acţiune în Atlantic cîte 100 de submarine. Acestea formau un front opus drumului convoaielor, a căror interceptare şi semnalare devenise o simplă rutină ; combinau interceptarea cu un sistem perfecţionat de atacuri în haită ; 20 de submarine sau mai multe erau călăuzite spre un convoi şi se abăteau în grup asupra lui, dîndu-i lovituri repetate pînă cînd resturile scăpau numai ajungînd în siguranţa vreunui port. In faţa acestei superiorităţi zdrobitoare, aliaţii nu opuneau decît eforturi minore, asemănătoare gesturilor zadarnice ale unui luptător care, pe ring, trebuie să facă faţă

unei duzine de adversari înverşunaţi.

Numai în luna martie 1942 au fost scufundate 94 de nave, în mai 125, în iunie 144 — aproape 5 pe zi — şi pierderile au continuat să se menţină tot restul anului la circa 100 de nave pe lună. Era perioada cea mai grea a războiului pe mare ; dacă ritmul de distrugere continua, dezastrul aliaţilor devenea inevitabil. Navele de escortă se comportau cît puteau mai bine, folosind arme ofensive noi şi erau secondate de mici portavioane transformate din nave comerciale ; în plus, s-au creat „grupe de inter- venţie“ autonome compuse din şase sau opt nave de escortă care încrucişau continuu pe mare, gata să vină în ajutorul convoaielor în situaţie grea. Eforturile au adus cele mai bune rezultate înregistrate de la începutul războiului : în primele şapte luni ale anului 1942, au fost scufundate 42 submarine iar în noiembrie au fost distruse 16, cifră record ; proporţia distrugerilor de submarine era dublă faţă de anul trecut, dar şi submarinele îşi dublau victoriile... In general onorurile victoriilor — dacă termenul de onoare se poate aplica la o luptă atît de neumană şi de perfidă — erau de partea inamicului, cu zdrobitoare superioritate. Dacă valul dezastrelor nu putea fi stăvilit şi inversat, bătălia Atlanticului era pe cale de a decide soarta întregului război şi cauza apărată de aliaţi, sugrumată de foame şi de lipsa materialelor de război, se putea prăbuşi în ruine. Despre această bătălie a Atlanticului, Churchill a spus odată : „E un război de tatonare, de scufundări, de ambuscade şi de stratageme, de ştiinţă şi marinărie“.

Intr-adevăr, aşa era acest război şi i se puteau aplica calificative şi mai crude, căci deseori sîngele şiroi a mai abundent decit apă.

2

In amintirea celor de pe Compass Rose s-au gravat unele întîmplări oribile şi unnele lor au rămas adinc întipărite, rezistente la orice încercare de a le îndepărta.

Aşa a fost întîmplarea cu „Timonierul mort“ ; tuturor acestor întîmplări li se dădea, chiar în momentul respectiv sau la reamintirea lor, o denumire distinctivă. Caracterul fantastic al

acestei întîmplări a provocat remarca lui Morell :

— Ne aflăm probabil pe meleagurile Olandezului zburător...

Remarcă făcută cu sînge rece, aşa cum reacţionau la aseixienea întîmplări. Baker a fost primul care, în timpul cartului de dimineaţă, a observat o barcă ce înainta temerar în plin mijlocul convoiului, necedînd nimănui pasul şi provocînd un formidabil cor de sirene în timp ce,una după alta, navele se vedeau obligate să-şi modifice drumul pentru a evita o coliziune. Chemat pe comandă, comandantul privi barca cu binoclul ; se vedea că era în derivă de multe zile, corpul era ondulat de umezeală şi vela, sfîşiată şi decolorată, nu mai păstra forma normală şi pierdea jumătate din vînt. Dar la pupa, timonierul, aplecat pe eche, menţinea drumul cu siguranţă : după regulile stricte de drum, în calitate de navă cu vele, avea prioritate, dar îi trebuia curaj ca să-şi valorifice acest drept fără a da atenţie consecinţelor posibile.

Părea că se îndreaptă spre Compass Rose, ceea ce avea un sens, cu toate că, astfel, provoca crize cardiace multor comandanţi de nave de pe parcurs ; navele de escortă erau mai bine echipate pentru a salva pe supravieţuitori, ceea ce probabil navigatorul solitar ştia. Ericson opri nava şi aşteptă ca barca să se apropie ; aceasta menţinea drumul drept spre ei cînd, brusc, făcu volta sub vînt în urma unei rafale şi trecu aproape pe sub pupa lui Compass Rose. Un marinar aruncă o bandulă şi toţi strigau atrăgîndu-i atenţia ; dar fără a face vreun efort să apuce bandula, omul nici măcar nu ridică ochii şi barca se îndepărtă.

— Poate că este surd, spuse Baker, dezorientat, dar nu poate fi în acelaş timp şi orb...

— Este cel mai teribil surd pe care l-am întîlnit vreodată, spuse Ericson, devenind îngrijorat.

Reluînd mersul încet, ajunseră paralel cu barca si-i tăiară vîntul, obligînd-o să se oprească. Cineva de la centrul navei aruncă o gheară de pisică şi barca fu trasă bord la bord. Răbdător şi imobil, omul din barcă părea că nu-şi dă seama de prezenţa lor. Marinarul şef Phillips sări în barcă, care se balansă uşor, şi interpelă încurajator :

— Hei, camarade !

Apoi, intrigat de imobilitatea ciudată a figurii celui de la eche, se aplecă şi îl atinse cu mina; cînd se redresă, era galben de emoţie şi dezgust.

Ridicînd capul spre Lockhart, care aştepta la mijlocul comenzii lui Compass Rose, îngăimă :

— Şir, apoi... se precipită să vomite peste bordul bărcii.

Ericson ghicise : omul era mort de multă vreme, picioarele goale întinse pe panouri îi erau subţiri ca nişte suluri înguste de hîrtie iar mina care ţinea echea nu era decît o ghiară osoasă. Ochii, cu aerul de a privi atît de îndrăzneţ drept înainte, erau orbite goale ; probabil că o pasăre de mare îi ciugulise ; poate o sută de zile cu soare şi o sută de nopţi de frig îi pîrlise pielea feţei ridată şi uscată.

Barca nu avea nici compas, nici hartă ; butoiaşul cu apă era gol şi spart. Nu se putea şti de cînd naviga astfel singur, plin de speranţă în moarte ca şi în viaţă, în- dreptîndu-se spre larg, depărtîndu-se mereu de uscatul care se afla la o mie de mile în urmă.

Apoi a fost incidentul cu „Nava bombardată", cea mai teribilă încercare a limitelor de îndurare impuse vreodată. A început în mijlocul oceanului cu un mesaj radio incomplet, singurele părţi clare din el fiind „S.O.S.“ şi un punct, cu latitudine şi longitudine,aflat la aproximativ 400 mile la nord de convoiul lor. Restul era un amestec de grupe din cod, din care, odată „restaurate", nu se mai înţelegeau decît cuvintele „bombă", „foc" şi „abandonare". După multă ezitare, Viperous a decis că merita să fie detaşată o navă de escortă pentru a face cercetări, fără multe speranţe, căci nu era sigur de exactitatea punctului indicat şi nu se putea destina o navă pentru o cercetare de prea lungă durată ; mai exista apoi prezumţia că mesajul putea fi fals — sau o glumă din partea unui operator radio care se distra, sau tentativa unui submarin de a induce în eroare, ceea ce se mai întîmplase. Viperous a decis că totuşi era cazul să se încerce o eventuală salvare şi făcu lui Compass Rose semnalul : „Cercetaţi în legătură cu S.O.S.-ul de astăzi de la ora 13“ Ceva mai tîrziu, adăugă prin radio : „La revedere".

Prima parte a sarcinii era uşoară : consta în a veni cu 90 de grade la babord, a mări viteza pînă la 15 noduri şi a păstra acest cap şi viteză douăzeci şi şase de ore la rînd. Toţi se bucurau de această variaţie, ca un cîine ţinut de obicei în lesă de o înceată cucoană bătrînă şi care, deodată, scapă ; nu mai aveau un convoi de supravegheat, nu se mai temeau de mesajul unui

ofiţer superior care, trezit din siestă, să-i întrebe cu ce dracu se ocupau. Compass Rose alerga cu vîntul şi marea înapoia traversului, care-i provocau uneori ambardee puternice, greu potolite de timonier ; nava era singură, despicînd ca într-o pictură valurile cenuşi, reci, în direcţia unui orizont pustiu.

A navigat astfel toată noaptea şi a doua zi toată dimineaţa, fără să observe vreo bucată de lemn, vreo velă, nici un fum, dominată de impresia vastităţii oceanului şi a formidabilei ascunzători pe care o constituia. Sute de nave navigau în acelaşi timp pe Atlantic şi totuşi Compass Rose părea a fi singura : nimic nu-i dovedea că nu rămăsese, deodată, unica navă plutitoare din lume.

Dar cînd au ajuns în zona unde trebuiau să înceapă cercetările, termenul „ascunzătoare" le-a revenit în minte, de astă dată ca o ofensă îndreptată contra lor ; era în mijlocul după amiezii unei zile reci şi deprimante de februarie şi peste trei ore cădea noaptea ; căutau o navă care poate fusese bombardată, poate scufundată, şi care poate transmisese greşit punctul şi se afla la o longitudine cu totul diferită, departe de cea indicată cu o jumatate a globului. Pe o foaie de calc cu pătrtţele, Ericson trasă o cercetare pe zonă, un drum pentru Compass Rose, constind dintr-o serie de patrate extinzîndu-se sub vînt in direcţia în care ar fi putut deriva nava naufragiată. Se formau astfel pătrate cu latură corespunzătoare la şapte mile : la fiecare două ore, zona descrisă avansa cu şapte mile spre nord-est. Apoi punea pătratul pe hartă pentru a ţine la zi punctul final şi au început să împartă oceanul după acest model.

Era foarte frig, sfe întuneca şi începu să ningă ; pe măsură ce orele treceau, fără să observe ceva şi fără cel mai mic semnal de contact pe ecranul radarului, oamenii de pe Compass Rose se dezinteresau de obiectivul cercetărilor, fiind preocupaţi mai mult de starea vremii : vîntul devenea tot mai puternic, ninsoarea aducea un frig pătrunzător, marea era furioasă şi zgomotoasă ; acestea erau realităţi imediate şi simţămîntul anterior al urgenţei cercetărilor se estompa treptat, nu mai erau atît de obsedaţi de nava bombardată (dacă exista) şi de echipajul ei (dacă mai trăia) ; în plus, frigul devenea nemaipomenit de chinuitor... Către miezul nopţii se dezlănţui o adevărată furtună de zăpadă ; la ora 4 dimineaţa, cînd Lockhart luă de cart, abia ajuns pe comandă, în noaptea neagră ca

ceaunul, simţi frigul biciuindu-i faţa şi pătrunzîndu-l pînă la oase.

— Se vede ceva ? îl întrebă pe Moreli.

— Absolut nimic... Dacă sînt în derivă pe o asemenea vreme, vai de capul lor !

Nu s-a observat „nimic“ tot restul nopţii şi nici toată dimineaţa următoare ; la amiază, vîntul slăbi oarecum şi ningea doar intermitent, cu fulgi fluturînd ca într-o carte poştală ilustrată pentru sărbătorile Crăciunului. Fără a şi-o mărturisi deschis, începură să se întrebe dacă cercetările nu duraseră prea mult. Navigau de două zile şi în cursul ultimelor douăzeci şi patru de ore „măturaseră” aproape şase sute mile pătrate întindere de apă ; nu li se putea cere mai mult.

— Mi-am adus aminte că azi este sfîntul Valentin, spuse deodată Ferraby lui Baker, în timpul orelor liniştite ale cartului de după amiază.

— Notează faptul în jurnalul de bord, mormăi Ericson auzind ; tot n-o să avem altceva de trecut...

Nu aveau obiceiul să-şi mărturisească deschis îndoiala sau ezitarea ; cei doi locotenenţi se considerau acum şi ei liberi să se întrebe despre situaţie, dacă n-ar fi cazul să renunţe la expediţie, să se întoarcă şi să uite.

La început, ecoul apărut pe radar era foarte slab ; dar se accentuă ; era chiar nava, nava care li se dăduse sarcină s-o găsească. Au dat brusc peste ea, fiindcă pînă în ultimul moment fusese mascată de vîrtejurile ninsorii, şi au observat că este un mic cargou cu marcă de coş suedeză. Abandonată, deriva sub vînt ca un biet cerşetor care se strecoară prin mulţime ; era puternic canarisită, comanda şi prova îi erau ondulate şi înegrite de foc, iar comanda-prova, pe care o bombă sau un obuz o atinsese direct, avea aerul unei cuşti de metal îndoită şi desfăcută prin evaziunea unui prizonier violent şi puternic. Una din bărcile de salvare lipsea ; cealaltă spînzura de curenţi, pe jumătate răsturnată şi goală. Altceva nu se vedea.

Compass Rose ocoli încet şi cu precauţii nava ; nu se auzea nici un zgomot, nici o mişcare în afară de căderea uşoară a ninsorii pe puntea goală. Au sunat cu sirena, au tras o lovitură de tun numai cu pulbere ; tot nu s-a mişcat nimic. S-au oprit, au lăsat o barcă la apă cu Morell, marinarul şef Tonbridge, tînărul semnalizator Rose şi fochistul Evans. In timp ce se îndepărtau, Ericson se aplecă peste balustradă cu megafonul în mînă şi le

strigă :

--Nu vă aşteptăm stînd pe loc, căci am putea atrage un submarin... Nu vă îngrijoraţi dacă ne pierdeţi din vederi.

Morell făcu un gest de înţelegere cu mîna, dar nu-i răspunse ; nu se mai preocupa de Compass Rose ci, dinainte îngrozit, se gîndea la ceea ce vor găsi pe cargoul abandonat.

„Nu sînt făcut pentru astfel de lucruri, îşi spunea el în timp ce abordau nava abandonată ; nu sînt făcut pentru bombe, sînge, brutalităţile dezastrului...“

Cînd Tonbridge sări pe puntea înclinată cu barbeta şi legă barca, Morell îşi adună tot curajul ca să-l urmeze, deşi, subconştient, ar fi preferat să-l lase doar pe Tonbridge să pătrundă pe navă, să vadă despre ce e vorba, în timp ce el ar fi aşteptat rezultatul ; de fapt, nu îi era frică pur şi simplu se îndpia că va fi în stare să decidă ce măsuri să ia faţă de o situaţie necunoscută şi, desigur, destul de oribilă.

Urcă totuşi în tăcere şi se opri pe punte ; înalt şi grav in mantaua galbenă, cu cisme de marinar în picioare, privind prin ninsoarea continuă comanda prăbuşită, ordonă lui Evans :

— Coboară în interiorul navei şi vezi pînă unde s-a ridicai apa.

Lui Tonbridge :

— Rămîi lingă barcă.

Si lui Rose :

--Vino cu mine.

Paşii răsunau pe puntea de fier, lâsînd urme pe zăpadă cum lasă copiii în grădină, dimineaţa. Imprejur, linişte completă, atît de completă cum nu poate fi decît pe o navă blestemată.

Contrar temerilor sale, Morell nu a leşinat, nu a vomitat şi nu s-a discreditat în ochii subordonaţilor, deşi ceea ce au descoperit era oribil: comanda primise o lovitură directă şi se declarase un mic incendiu ; un alt incendiu mai important izbucnise mai înainte, între puţul punţii şi teugă. Nu se putea şti cîţi oameni se aflau pe comandă cînd a fost atinsă : nici un corp nu mai era întreg şi fragmentele răspîndite păreau, la prima vedere, că aparţinuseră unei întregi companii. Probabil că fuseseră şase inşi ; acum erau în descompunere şi resturile aderau de pereţii despărţitori ca o tapiserie sinistră, lucind ici şi colo cu strălucirea ternă a unei picturi pe jumătate uscată. Intreaga punte părea a fi decorată cu sînge şi bucăţi de carne. „Cînd tatăl meu a tapetat salonul, gîndi Morell, nu i-a venit o

asemenea idee...“ Mîna timonierului mai strîngea încă timona, dar nu era decît o mînă detaşată, fără legătură cu un corp ; peste tot se vedeau zdrenţe de uniforme, maţe, smocuri de păr; pe o suprafaţă plană, profilul unui craniu se imprimase ca o caricatură murală oribilă, făcută din bucăţi de piele şi fragmente de oase.

„Ai murit cu gura deschisă, gîndi Morell, privind cu ochi insensibilizaţi la oribila imprimare ; sper că pronunţai cuvinte politicoase..."

Se apropie de partea deschisă a comenzii şi de sus, de deasupra apei, privi marea pe care ninsoarea cădea încet, presărînd un subţire strat de zăpadă, dar care se topea îndată. Imprejur, nimic vizibil, doar un cenuşiu anonim ; începea să se întunece. Compass Rose se arătă un moment, apoi dispăru. Morell se întoarse către Rose care aştepta, cu lanterna de semnalizare în mînă, şi se priviră reciproc. Figurile lor serioase exprimau aceeaşi dorinţă de a se obişnui cu acest abator şi a nu se lăsa emoţionaţi. Era unul din episoadele războiului la care participau şi cu care trebuiau să se obişnuiască, înfruntîndu-le cîteodată fără efort, cîteodată cu greutate.

Morell se gîndi că Rose avea tot atîta dorinţă ca şi el sa părăsească comanda... Îşi potrivi vocea şi spuse :

— Să vedem ce a constatat Evans, apoi vom face un semnal.

Cargoul nu putea fi pus în mers, dar era în stare sa fie remorcat; deşi compartimentul maşinilor şi o magazie erau inundate, apa nu se ridica mai sus şi nava putea pluti multă vreme. Rose semnală lui Compass Rose situatia. Cînd luă cunoştinţă, Ericson cumpăni între a remorca imediat epava sau a cerceta împrejurimile pentru a găsi barca lipsă şi eventualii supravieţuitori. După două nopţi in derivă pe furtuna glacială, erau puţine şanse să mai fie în viaţă ; dar din moment ce nava putea pluti, nu risca prea mult prelungind cercetările cu o zi. Poate că Morell ar fi trebuit să rămînă la bordul cargoului unde, desigur, multe trebuiau puse în ordine.

„Rămîi la bord, sfîrşi prin a-i semnala lui Morell ; mergem să căutăm barca de salvare şi revenim mîine dimineaţă..." Apoi, fără să vrea, adăugă : „Eşti bucuros că rămîi acolo ?"

„Bucuros, gîndi Morell... Ce năstruşnică idee !...“ Se lăsa noaptea şi rămîneau singuri în acest coşciug plutitor, timp de peste douăsprezece ore de întuneric, privind ninsoarea,

ascultînd marea şi avînd drept companie cadavrele de pe comandă

„Relativ bucuros..." începu el să-i dicteze lui Rose, apoi schimbîndu-şi părerea, căci nu era momentpl de a glumi, spuse scurt:

— Răspunde : „Totul în regulă".

Apoi chemă pe Tonbridge şi pe Evans pe puntea de comandă, de unde trebuiau să înceapă a face ordine.

Niciodată n-a uitat Morell noaptea aceea. Au profitat de ultima lumină a zilei pentru curăţenie : operaţie dezgustătoare, pe care întunericul crescînd o făcea tot mai
intolerabilă. Au muncit în tăcere, răsuflînd scurt, neprivind prea de aproape ceea ce făceau : tot ce aruncau peste bord dispărea imediat, marea miloasă le ascundea. O singură dată, după ce muncise din greu într-un colţ al comenzii, Tonbridge întrerupse tăcerea spunînd :

— Păcat că nu avem un furtun de stropit cu apă, domnule.

Morell nu răspunse, şi nici ceilalţi ; locul unde se găseau, cu întunericul tot mai dens, era destul de elocvent.

Au mîncat proviziile aduse cu ei şi au făcut ceai pe reşoul cu spirt găsit în bucătărie ; apoi s-au instalat pentru noapte în îngusta cameră a hărţilor, în spatele comenzii. Se aflau acolo saltele, cuverturi şi o lampă cu care au încălzit puţin aerul ; era suportabil, dacă nu te lăsai pradă gîndurilor...

Dar Morell se lăsă pradă şi gîndurile îi distruseră orice speranţă de somn, aşa că hotărî să iasă pe punte. Tovarăşii lui adormiţi îl iritau, căci scăpaseră coşmarului care îl obseda pe el. Dacă ar mai fi rămas lîngă ei, nu s-ar fi putut opri de a inventa un pretext ca să-i trezească. Tiptil, cobori scara, respirînd cît mai puţin la traversarea punţii cu puţ şi dînd la o parte perdeaua de pînză care camufla teuga, cu precauţii de conspirator. Avansă un pas şi simţi înaintea lui un gol ; aprinse un chibrit şi constată că se afla într-o vastă sală de mese plină de umbre şi completă tăcere. Pe o masă lungă erau aşezate tacîmurile : farfurii cu friptură pe jumătate mîncată, bucăţele de pîine, cuţite şi furculiţe părăsite în grabă în momentul catastrofei. Nimeni nu va mai termina acele bucate ; desigur, mesenii erau morţi. „Am început să gîndesc automat“ îşi spuse Morell în timp ce flacăra chibritului se stingea. Era un automatism firesc în faţa ungi realităţi crude.

Urmărit de fantome se indreptă spre pupa, pe puntea acoperită de zăpadă. Vîntul gemea straniu în greement, apa plescăia sub picioare. Nava nu era imobilă, se balansa, obligată să Înfrunte tot timpul marea. Nu era plăcut sub cerul liber ; pe punte erau prea multe umbre, cu forme necunoscute, ascunzînd poate surprize. De exemplu, că nava nu era abandonată şi că un marinar înebunit se mai ascundea, apărînd la colţul următor cu o secure în mînă... Sau că pe punte se descopereau urme proaspete pe zăpadă, acolo unde ei nu călcaseră.

La piciorul catargului se mişcă o mică umbră. Morell işi strînse pumnii în buzunarele mantalei, cu nervii încordaţi. Umbra se depărtă şi Morell strigă :

— Stai !

O pisică mieună şi fugi.

In fine, s-a făcut zi şi, odată cu ea, a apărut şi Compass Rose. Nu găsise nimic, nici barcă, nici supravieţuitori şi nici Morell n-avea ceva special de raportat. Au aruncat o bandulă la bordul cargoului, apoi o parîmă uşoară din fibre de cocos şi în sfîrşit, parima groasă de remorcă. Nu exista vinci de ancoră pentru a o trage la bordul navei bombardate şi Morell, împreună cu oamenii săi, au tras parîma cu mina, bucată cu bucată, de li se părea că nu se mai termină niciodată. Dar au reuşit pînă la urmă, au luat volta, au dat semnalul şi s-a început remorcarea.

Au navigat cu mai puţin de trei noduri, chiar pe vreme bună, şi au fost necesare zece zile pentru a termina călătoria. In fiecare dimineaţă, îndată ce se făcea ziuă, Morell saluta pe Lockhart cu mina, de la bordul navei remorcate ; in fiecare seară, cînd se dădea cu sifleea „întunecaţi nava“, Lockhart îi făcea un semn de rămas bun lui Morell. Zi după zi, noapte după noapte, cele două nave legate prin cordonul lor ombilical constituiau o admirabilă ţintă pentru orice submarin. Dar au ajuns în cele din urmă la gura fluviului Mersey unde s-au separat şi cînd Morell cu subordonaţii săi au revenit pe Compass Rose li s-a părut că se trezesc dintr-un coşmar căruia nu credeau să-i mai supravieţuiască.

— Iţi pare rău că părăseşti nava aceia ? îl întrebă ironic Lockhart pe Morell, cînd acesta reveni la bord.

— Nu, răspunse Morell, mîngîindu-şi barba de zece zile, nu-mi pare rău.

Privea la nava lăsată în urmă, luată în primire de două

remorchere ale portului.

— Aş putea spune că imaginea vinovatului care scapă din lanţuri este doar o pură concepţie dintr-un roman.

Un alt incident, mai greu de calificat, a fost cel denumit „Intîmplarea cu comandantul”. Escortau un convoi spre Gibraltar ; ca de fiecare dată, şi în această călătorie spre sud au pierdut numeroase nave şi cînd se aflau la numai două zile de sfîrşitul ei, haita de submarine îi urmărea cu înverşunare. Ericson părea că se interesează în special de o navă comercială din capul convoiului ; o privea deseori cu binoclul, minute în şir şi, invariabil, îndată ce se făcea ziuă, era primul obiectiv pe care îl căuta. Nava a scăpat pînă în ultima zi; apoi, cînd s-au ivit zorile după o noapte de dezastru, nu mai exista ; următoarea navă din pupa îi luase locul.

Indată ce s-a luminat de zi, Viperous a făcut semnalul devenit obişnuit : „Navele Fort James, Eriskay, Bulstrode Manor, Glen MacCurtain au fost scufundate noaptea trecută. Modificaţi lista convoiului în consecinţă”.

Citind semnalul, Ericson avu o expresie care făcea de prisos orice comentar. A rămas pe comandă o oră întreagă, privind tăcut convoiul, apoi deodată îi spuse lui Wells :

— Trimite un semnal : „Către navele de escortă, din partea lui Compass Rose. Rog comunicaţi numele supravieţuitorilor de pe Glen MacCurtain“.

Semnalele de răspuns au venit destul de tîrziu, nu erau îmbucurătoare. Viperous şi alte două nave de escortă au raspuns: „Nici un supravieţuitor”. Corveta din coadă a semnalat : „Doi marinari, un fochist chinez“. Nava de salvare care avea sarcina de a se ocupa de supravieţuitori a comunicat : „Secundul, doi mateloţi, un fochist, cinci indieni”. Au mai aşteptat, dar n-a mai venit nici un semnal ; probabil că Glen MacCurtain se scufundase rapid. Ferraby, care era de cart, spuse ezitînd :

— Nu au fost mulţi salvaţi, sir ?

— Nu, răspunse Ericson, n-au fost mulţi.

Mai aruncă o privire la orizont, apoi se apropie de scaunul său de pe puntea de comandă şi se aşează, copleşit.

Curînd, o navă comercială din coada convoiului începu să transmită un semnal cu eclipsa ; Wells îl notă, mormăindu-l ca

pentru sine ; evident, transmiterea nu era la înălţimea standardelor navale. Apoi :

— Pachebotul polonez a transmis un semnal, sir, spuse cu voce tot mai înceată ; este cam ciudat : „Am recepţionat semnalul dumneavoastră din întîmplare ; am, salvat un om de pe nava ce vă interesează".

— Intreabă cum îl cheamă, ordonă comandantul cu voce joasă, dar atît de încordată că toţi cei de pe comandă îl priviră miraţi.

Cînd nava poloneză răspunse, Wells citi încet semnalul, pe măsură ce era transmis :

— Este ofiţerul al patrulea, începu el, pronunţînd literă cu literă : E-R-I-C-S-O-N... ; la fel ca numele dumneavoastră, sir.

— Da, spuse Ericson. Iţi mulţumesc, Wells.

A mai fost un incident, o întîmplare în care Lockhart a avut un rol care l-a afectat teribil, întîmplare rămasă cunoscută sub denumirea „Omul ars".

De obicei Lockhart nu se mai ocupa prea mult de cei salvaţi: Crowther, infirmierul, se dovedise competent si înţelegător şi Lockhart se amesteca numai cînd acesta nu putea face faţă singur. Dar încă o dată, pe măsură ce anul nenorocirilor avansa, a fost o revărsare de oameni răniţi sau extenuaţi, necesitînd îngrijiri medicale: Compass Rose luă la bord patruzeci de supravieţuitori de pe două nave scufundate, aşa că Lockhart îşi preluă vechea sa funcţiune de medic.

Mica infirmerie cu două cuşete era plină şi, ca mai înainte, răniţii aşteptau în postul de sub teugă. Lockhart străbătu aglomeraţia, fără a mai simţi aceeaşi repulsie încercată cu doi ani înainte cînd asemenea scene erau noi pentru el ; dar şi tabloul actual nu era mai puţin deprimant : aceleaşi rînduri de supravieţuitori uzi, murdari, tremurînd, răspîndind miros de păcură şi de apă de mare ; regăsea, ca şi altă dată, în ochii figurilor disperate, cînd sentiment de,uşurare, cînd de teroare; unii beau ceai, alţii vomitau sau îşi povesteau întîmplarea pe care nimeni nu o asculta. Crowther adunase într-un colţ pe cei care aveau neyoie mai urgentă de îngrijiri : pe cei mai epuizaţi, pe cei care sufereau şi se temeau că mor, pe cei care suferea atît de mult, încît îşi doreau moartea.

Crowther era aplecat asupra unuia din aceştia din urmă, un

marinar a cărui salopetă murdară era tăiată punînd în evidenţă o rotulă spartă. Lockhart aruncă o privire asupra celorlalţi răniţi şi înţelese care era prioritar ; se apropie de el ; îl susţineau doi camarazi, cu atenţie ; de mirare că mai era conştient, că mai avea forţa să geamă, să încerce să-şi smulgă parcă ceva din piept. De la gît pînă la brîu suferise teribile arsuri de gradul trei, toată suprafaţa pielii era jupuită şi arsă, ca şi cum ar fi fost pus intr-o o frigare care se oprise din învîrtit şi răspîndea un miros indescriptibil de carne arsă. Durerea pe care i-o provocase primul contact cu apă sărată, depăşise desigur orice imaginaţie.

- A fost atins de o răbufnire de flacără de la căldare,spuse unul din cei care-l susţineau. Păcură aprinsă. Puteţi sa-i faceţi ceva ?

„Ce să-i fac, gîndi Lockhart, poate doar să-l pun cit mai repede în sicriu..." Se aplecă asupra bietului om : carnea era umflată şi băşicată, figura omului, fără gene şi sprîncene şi fără părul din partea din faţă, avea un aer inexpresiv şi aproape inconştient. Doar ochii, plini de suferinţă şi surpriză, nu erau lipsiţi de expresie. „Dacă nenorocitul şi-ar putea îndoi gîtul şi privi propriul lui piept, îşi spuse Lockhart, n-ar mai vroi să se chinuiască şi ar cere un revolver ca să termine mai repede".

— Ce aveţi pentru arsuri ? întrebă pe Crowther.

— Aceasta, domnule, spuse Crowther, după ce căută in geanta de prim ajutor şi întinse ceva pe care o duzină de mîini binevoitoare îl trecură lui Lockhart ca şi cum ar fi fost un elixir de viaţă : un mic tub cu unguent, de mărimea unuia de pastă de dinţi, purtînd imaginea unui copil surîzînd şi inscripţia : „Pentru a uşura suferinţele arsurilor ; de folosit cu moderaţie"

„Cu moderaţie, comentă în sine Lockhart ; chiar dacă l-aş economisi ca pe o pulbere scumpă de platină, mi-ar trebui cam două tone“. Ţinea tubul în mînă şi privi din nou în jos, la supravieţuitor.

Unul din oamenii care îl susţineau, îi spuse acestuia :

— Iată doctorul, te va pansa şi vindeca.

Ochii fără gene se fixară pe figura lui Lockhart, ca şi cum acesta ar fi fost Mîntuitorul însuşi.

Lockhart luă un tampon de vată, puse unguent pe el şi, stăpînindu-şi profunda repulsie, începu să-l treacă foarte încet pe zona pieptului ars.

Chiar înainte de a începe, îi spuse bietului om :

— Este o pomadă calmantă.

Şi se gîndea, parcă astupîndu-şi imaginar urechjle! „Este firesc să ţipe“. Îşi aminti de o pictură veche în care se vedea un om chinuit în timp ce un bărbier-chirurg începea să-l opereze ; prietenii încercau să-l insensibilizeze dîndu-i să bea rom, sau se pregăteau să-l ameţească cu loviturile Unui ciocan de lemn... Nefericful ars, încă teribil de viu, se contorsiona ţinut de cei doi camarazi, în timp ce Lockhart mînuia tamponul cu blîndeţea duioasă a unei mame ; observă însă că lua şi o parte din carne care, straturi-straturi, se detaşa şi se lipea de vată, oricît de grijuliu manipula tamponul.

Oamenii dimprejur tăceau, figurile li se contractau de oroare şi milă, unguentul era întins din ce în ce mai profund şi carnea continua să se desfacă ca o pictură coşcovită. „Mă întreb cit timp va mai rezista”, gîndi Lockhart văzînd, fără surpriză, că intr-un loc ajunsese pînă la o coastă care apărea albă, necrezut de curată. „Cred că ceea ce fac nu serveşte la nimic“ îşi spuse el cînd, în sfîrşit, nenorocitul leşină şi cei doi marinari care îl susţineau se întoarseră cu ochi întrebători şi neîncrezători. Aproape nu mai rămăsese nimic din unguent : pieptul deschis părea fundaţia unei clădiri prăbuşite. „Mai bine mori !“ gîndi el, continuînd teribila operaţie, dezgolindu-i iarăşi un tendon. „Mori, te rog, nu mai pot continua şi nu mă pot opri atît timp cit eşti viu”.

In spate auzea o duzină de oameni respirînd puternic, în timp ce o nouă bucată de carne adera la tampon, pe care îl manipula totuşi cu infinite precauţii. Atras de cercul celor ce priveau scena cu atenţie, Crowthec se apropie şi el, întrebînd :

— Se poate face ceva, sir ?

Lockhart negă din cap şi gîndi : „Crede că fac minuni?” Pe coasta descoperită curgea sînge. „Mori, te rog mori, mă comport ca un imbecil, nu este posibil să te vindec, nu mai eşti bun de nimic, doar de o înmormîntare cuviincioasă..."

Brusc, pentru un moment, omul deschise ochii şi-l privi pe Lockhart cu o expresie de profundă surpriză, ca şi cum i-ar fi ghicit gîndurile şi-ar fi înţeles că nu era îngrijit decît cu prefăcătorie. Corpul i se contorsionă şi un spasm îi parcurse carnea jupuită.

— Nu te mişca, Jock ! spuse unul dintre camarazi.

Şi Lockhart gîndi din nou : „Mori", aplicînd ultimul rest de

unguent pe muşchiul umărului, care cedă imediat şi se separă de ligament. „Mori, fii bun şi mori mai repede !"

Dar repetă cu voce tare, mecanic, cu cel mai stupid aer din lume :

— Este o pomadă calmantă.

Insă buzele îi schiţau aproape cuvintele : „Mori acum ! Nu te încăpăţîna ! Nimeni nu mai are nevoie de tine în halul ăsta ; nici n-ai mai avea poftă de viaţă dacă te-ai putea vedea ! Mori, te rog !“

In fine, docil, dar mult prea tîrziu, nenorocitul muri.

Şi a mai fost incidentul „Scheletelor”.

La finele unei după amiezi de vară Compass Rose se grăbea să ajungă convoiul, căci rămăsese departe în sud. căutînd un avion anunţat că se prăbuşise în mare. N-au găsit nici o urmă de avion şi Viperous le-a transmis prin radio: „Reîntoarceţi-vă imediat", aşa că doreau să reîntîlnească convoiul înainte de căderea nopţii. Suprafaţa înării era netedă ca oglinda, cerul albastru, senin. Pe punte, cea mai mare parte goi pînă la centură, oamenii se bucurau de ultima oră de soare cald. Era o zi care invita la hoinăreală ; păcat că trebuiau să mărească viteza şi au regretat şi mai mult cînd operatorul anunţă : „un contact suspect” la mai multe mile de drumul lor şi au trebuit să se abată pentru a vedea despre ce era vorba.

— Ecoul este foarte slab, adăugă operatorul cu ton de scuză, şi confuz.

— Mai bine să mergem să vedem despre ce este vorba, spuse Ericson lui Morell care îl chemase pe comandă. Nu se ştie niciodată... Ce poate fi ceva mic şi confuz ? adăugă ei, surîzînd.

Prin gîndul lui Morell trecu imaginea grotescă a unui om mic de statură, care se întoarce acasă după o noapte bine stropită ; dar se abţinu şi răspunse :

— Poate o epavă sir, sau un submarin chiar la suprafaţa apei.

— Poate delfini, spuse Ericson; mai bine dispus decît altă dată cînd era trezit din somn... Sau alge cu foarte mari purici de mare sărind pe ele... In orice caz, nu sînt bucuros, nu aş fi voit să pierdem timpul.

De fapt, n-au pierdut mult timp, pentru că Compass Rose a parcurs foarte repede distanţa şi ceea ce au găsit, nu i-a reţinut mult timp. Wells, care dintre oamenii echipajului avea ochii cei

mai buni, a fost primul care a observat pe suprafaţa mării nişte pete ce se măreau incet, încet, pînă cînd de la aproximativ o milă s-a văzut că erau capete şi umeri : o grupă de oameni plutind in apă !

— Nişte supravieţuitori, strigă Ericson, mă întreb de cînd sînt acolo !

Au aflat curînd; Compass Rose s-a îndreptat spre ei, cu echipajul îngrămădit pe punte spre a-i privi ; un moment, Ericson îşi aminti că se năpustiseră odată asupra unor supravieţuitori, distrugîndu-i pe toţi. „De astă dată, nu se va mai repeta”, gîndi el, reducînd viteza.

De astă dată însă n-ar mai fi fost nevoie să redusă viteza ; dacă ar fi dat buzna peste ei, n-ar fi fost nimic.

Se părea ciudat că oamenii aceia nu strigau, nu făceau semne, ca de obicei în asemenea cazuri ; că nu înotau spre navă, ca să scape mai curînd de pericolul morţii. Apoi, cu binoclul, Ericson văzu că nu era cazul să se grăbească căci oamenii purtaţi, de apă şi menţinuţi la verticală de centurile de salvare nu erau decît schelete de oameni morţi demult.

Grupul de cadavre ieşind din apă, cu feţe şi cranii înălbite, păreau că aşteaptă un autobuz care trecuse pe acolo cu douăzeci de ani înainte şi aspectul era oribil. Erau nouă, pluteau pe apă, la patru sau cinci yarzi unul de altul ; ici şi colo, cîte o pereche erau mai apropiaţi,parcă se îmbrăţişau. Compass Rose se învîrti în jurul lor, provocând un val care agită scheletele într-un dans macabru. „Sînt nouă, gîndi cu oroare Morell, o întreagă echipă, dar cu ce scop ?“

Apoi au văzut că scheletele erau legate între ele cu o parîmă trecută peste mijlocurile trupurilor şi care se tîra in apă. Cînd valul siajului navei îndepărtă două, cadavre unul de altul, parîma se întinse brusc între ei, împroşcînd apa şi restul reuniunii macabre oscilă, părînd că salută acest semn de camaraderie.

„Dar este o nebunie, îşi spuse Ericson, privind scena, în timp ce Compass Rose făcea cercuri în jur ; este un vis urît, un coşmar; probabil că sînt astfel de luni întregi!” Intr-adevăr, sub pielea galbenă nu mai subzista nici urmă de carne, nimic nu amintea viaţa şi omenescul. Muriseră şi au continuat să piară chiar dincolo de mormînt, dincolo de momentul în care ultimul în viaţă îşi găsise odihna.

Comandantul gîndi un moment să-i adune ; dar la ce bun ? Să-i aduni ca să-i coşi în saci şi să-i arunci din notţ în mare ? Nu ; Compass Rose era grăbită.

— Nu înţeleg rostul parîmei, se miră Morell cînd reluară mersul, prăsindu-i ; la ce folosea ?

— Cred că, spuse Ericson după o perioadă de gîndire şi cu voce aproape stinsă, cred că s-au aflat într-o barcă în care pătrundea apa şi s-au legat împreună cu parîma ca să nu se despartă în timpul nopţii ; aveau astfel mai multe şanse să fie găsiţi.

— Şi nu au fost găsiţi.

— Da, spuse Ericson, întrebîndu-se cit timp le-a trebuit acestor oameni ca să moară, ce au simţit cînd şi-a dat duhul primul din ei, cînd au pierit jumătate şi dacă nu cumva ultimul nu înebunise, încercînd să plece înot, remorcîndu-i pe toţi ceilalţi, deşi se ştia pe el însuşi condamnat în compania lor... înfiorătoare întîmplare !

Dar cea mai cumplită dintre întîmplări, constituind o culme de oroare pe acest ocean plin de cadavre, a fost cea a „Petrolierului în flăcări”.

Ca pe toate navele de escortă din Atlantic, echipajul de pe Compass Rose nutrea o vie admiraţie pentru oamenii care navigau la bordul petrolierelor. In călătoriile lor de cîte trei sau patru săptămîni, trăiau ca pe un butoi cu praf de puşcă : încărcătura lor, sufletul războiului, era cea mai periculoasă din toate ; o singură torpilă, o mică bombă, chiar un glonte de mitralieră putea transforma nava într-o torţă. Se întîmplase destul de des în convoaiele escortate de Compass Rose; de multe ori asistaseră la moartea marinarilor de pe un petrolier sau adunaseră puţinii supravieţuitori care, fără cea mai mică ezitare, semnau un nou angajament pe alt petrolier, îndată ce ajungeau în port.Graţie acestor iremediabili marinari, se puteau procura cartelele de benzină de la garajul din colţ şi cînd respectivii vedeau sau citeau în ziare că se risipea sau tura benzină, se gîndeau cu furie şi oroare cîte vieţi costase acea benzină.

Nu este de mirare că pentru oamenii de pe Compass Rose spectacolul cel mai odios din tot războiul a fost cel al unui petrolier torpilat. Făcea parte dintr-un convoi de cincizeci de nave ce se îndreptau încărcate spre Anglia şi aveau pentru el o

afecţiune specială ; îl iubeau cum iubeau cîteodată navele pe care le cunoscuseră din convoaie anterioare, sau care aveau coşuri ciudate, sau care minţeau in privinţa capacităţii lor de a ţine pasul cu restul flotei. Ţineau la acest petrolier pentru că, după toate evidenţele, constituise ţinta numărul unu a submarinelor care îi atacaseră : timp de trei nopţi consecutive, submarinele scufundaseră nava de dinaintea petrolierului, pe cea care îl urma şi nava corespunzătoare din coloana învecinată; cum se apropiau de uscat, devenea extrem de important să se termine călătoria cu bine. Dar n-a avut noroc : în ultima zl, în larg, cînd munţii Scoţiei începeau să se arate la orizont, inamicul l-a lovit mortal.

A fost torpilat în plină zi, într-o frumoasă după amiază; după obişnuita perioadă de teamă, după obişnuita aşteptare, a urmat zgomotul exploziei submarine, apoi, de pe nava pe care se munciseră s-o protejeze, a izbucnit în vîrtejuri o colosală coloană de fum şi flăcări şi, într-un minut, lungul corp s-a aprins aproape de la un capăt la altul.

Navele cele mai apropiate de petrolier şi cele din urmă s-au dat la o parte, ca oamenii care evită o groapă pe drum şi Compass Rose s-a îndreptat spre el pentru a-i da ajutor. Dar nu exista încă un mijloc de ajutor eficace în cazul unei nave astfel lovite. Păcura proiectată spre cer de explozie il învăluise in flăcări ; acum ea ţişnea din corpul navei şi intindea pe apă de jur împrejur, petrolierul devenind punctul central al unei imense suprafeţe de flăcări. Un adevărat zid de foc, dar care mai avea o spărtură, spre prova, unde se adunase echipajul : mici siluete alergind şi împleticindu-se cu graba furioasă spre unica lor şansă de salvare. Agitau braţele, strigau, ezitau înainte de a se arunca in apă ; Compass Rose a înaintat atît cît putea îndrăzni şi le striga sa rişte saltul. Era periculos să se apropie, căldura era intolerabilă, chiar de la distanţă. Urletele şi gesturile frenetice ale oamenilor pe fondul de flăcări şi fum, la bordul navei inundală de păcură ărzîndă, constituiau o veritabilă scenă de iad.

Pe teugă erau vreo douăzeci de oameni, care trebuiau să se decidă să se arunce în apă cit mai curînd... Unul după-altul, după ezitări, au sarit in mare, căderea lor ri- dicind spume albe detaşate pe cenuşiul sumbru al corpului navei ; curînd, toţi înaintau inot spre Compass Rose. De pe comanda acesteia, şi de

pe puntea pupa se auzeau strigăte de încurajare, pe măsura ce inotătorii se apropiau.

Curînd insă, oamenii de pe nava de escortă au observat că pe suprafaţa mării petrolul se întindea si lua foc treptat, înaintînd mai repede decit reuşeau înotătorii. Curînd şi aceştia şi-au dat seama de ce se petrecea, au început să strige şi să privească din cînd în cînd in urmă, accelerîndu-şi mişcările, ca prinşi brusc de dementă,

Au fost ajunşi de foc unul cite unul. Cei mai în vîrstă şi cei cărora centura de salvare le încetinea înotul, au sucombat primii, apoi a venit rindul înotătorilor mai puternici, fără centuri de salvare, fiindcă nici unul nu a fost suficient de bun înotător ; au fost ajunşi de flăcări unul după altul şi au ars de vii.

Compass Rose, în imposibilitate să se mai apropie, nu i-a putut salva nici pe cei care ajunseseră destul de aproape de ea. Acum, nori negri de fum întunecau cerul; pe punte oamenii transpirau, incapabili să-i ajute pe nenorociţii care strigau să fie salvaţi. Cu propria lor încărcătură de păcură şi de muniţii nu se puteau apropia, aşa că i-au abandonat pe toţi cei care strigau după ajutor, mila fiindu-le învinsă de groaza pericolului care îi ameninţa şi pe ei însăşi.

Cu totul neputincioşi, pe comandă, martorii atrocei drame tăceau, nu erau în stare să facă ceva. Unul din oamenii de veghe, un tînăr marinar de şaptesprezece ani, plîngea în tăcere privind focul ; lacrămile îi curgeau încet şi nu se ştie dacă erau de furie, de compasiune pentru cei ce mureau atît de crud sau de neputinţa de a întreprinde ceva pentru ei.

Compass Rose a rămas locului pînă cînd a pierit ultimul om ; zona unde se găsea petrolierul şi cei cuprinşi de flăcări ardeau continuu ; apoi a plecat. La aproape cincizeci de mile distanţă încă se mai vedea coloana de fum ; iar la căderea nopţii se mai distingea o lucire la orizont, cîteodată o fulgerare ; dar oameni nu mai erau ; era doar monstruosul lor rug funerar.

3

A revenit încă o dată perioada permisiilor de lungă durată.

Permisiile se deosebeau între ele, ultima fiind mai plăcută

sau mai dezagreabilă decît precedenta. In timp de război nimic nu rămîne nemişcat, nici în linia întîi, nici în spatele frontului : anii războiului consumă, oameni şi resurse, dar viaţa îşi urmează cursul. Nimic nu stă pe loc, nu aşteaptă pacea pentru a deschide un alt capitol. Oamenii îmbătrâneau, femeile îi iubeau mai mult sau mai puţin, sau se reîndrăgosteau ; se năşteau copii, alimentaţia devenea tot mai dificilă, datoriile ajungeau la scadenţă ; un unchi murea, lăsînd un testament bizar, mama venea să locuiască cu copiii ; zugrăveala se scorojea pe tavanul camerei de baie şi, din cauza distanţei şi a despărţirii nu puteai să te ocupi de un copil bolnav, să repari zugrăveala camerelor sau deteriorările dragostei ; oamenii sperau, erau încrezători, se lăsau asiguraţi sau înşelaţi şi acceptau ceea ce găseau cînd se întorceau acasă. Distanţele erau prea mari, comunicaţiile prea dificile pentru a lua în acelaş timp parte la evenimentele de pe mare şi la cele de acasă iar marea avea prioritate, indiferent de preferinţele lor.

Copilul lui Gregg nu a fost o reuşită ; Gregg se declarase gata să închidă ochii în privinţa originii lui dubioase ; ar fi fost posibil, dacă copilul ar fi fost atrăgător, vesel sau cel puţin sănătos, dar nu era decît un avorton bolnăvicios şi ţipător, care îi amintea lui Gregg un zdravăn tip numit Walter, de care era cît pe-aici să fie asasinat. Gregg se bucurase de permisie şi de a fi din nou cu Edith şi cu copilul ; dar acum îl cunoştea prea bine pe acest ţine palid, înapoiat şi murdar, care umplea casa de ţipete şi cea mai mare parte a bucătăriei cu scutece murdare. Cît despre Edith, i se părea că n-o mai recunoaşte.

Indoiala l-a asaltat într-o seară cînd revenea de la cumpărături şi o necunoscută, de vîrstă mijlocie şi în uniforma Serviciului voluntar al femeilor, ieşea de la el de acasă, aruncîndu-i o privire întrebătoare, apoi un surîs ostil, în timp ce el se da la o parte ca să-i permită să treacă. A urmărit-o un moment cu privirea, apoi a intrat în bucătărie. Ca de obicei, scutecele se uscau pe sfori întinse în faţa focului şi copilul scîncea în leagăn; într-un miros de mîncare, de urină şi de rufărie pîrlită, Edith citea o revistă ilustrată, la colţul sobei. Gregg îşi aruncă boneta pe masă şi întrehă :

— Cine era ?

— De cine întrebi ? făcu Edith ridicînd capul.

— Femeia care a ieşit adineauri.

— Aa ! aceea ! spuse Edith cu un gest din umeri; o bătrînă băgăcioasă de la Centrul de asistenţă socială.

— Ce asistenţă ?

— De la Consiliul municipal. Le trimete prin case, probabil că nu au altceva mai bun de făcut.

De astă dată Gregg simţi nevoia să lămurească problema ; se aşează în faţa ei.

— Şi de ce vine pe aici ? întrebă el.

Edith căscă şi-i răspunse fără să-l privească :

— A venit să vadă copilul, zice că e activitate socială.

— Şi ce a spus ?

— Vine să se ocupe cîteodată de el.

— Vrei să spui că îi dă de mîncare ?

— Da, şi să stea, cum ţi-am spus, cîteodată cu el.

— Dar nu stai tu cu el ?

— Desigur. Nu te necăji, Tom. Iţi spun că vine numai pentru că îi place să-şi bage nasul. Toate acestea, din cauza unei citaţii... Bătrînă neruşinată... Pariez că nimeni nu a încercat să-i facă vreun copil.

— Citaţie ? întrebă Gregg cu sprîncenele încruntate ; pentru ce ?

— S-a făcut un raport, spuse Edith, îmbufnată, după un moment. Intr-o noapte copilul a plîns.

— Şi atunci

— S-a crezut că l-am lăsat singur acasă. Dar dormeam. Tom, îţi jur. Nu l-am auzit, asta-i totul. Şi cineva a făcut o plîngere.

— Pentru ce nu mi-ai spus nimic ?

— Pentru ca să nu-ţi mai fac griji. N-are nici o importanţă, sînt nişte caraghioşi.

— Totuşi, nu sînt lucruri plăcute.

Ca şi în alte daţi, el se întrebă dacă s-o creadă. Nu putea decît să facă supoziţii despre ceea ce se petrecea în absenţa lui... Se duse să privească copilul care sugea o lingură de lemn. Figura îi era mică şi crispată ; avea bube in jurul gurii, pe cearceafurile murdare şi în dezordine picioarele aveau aerul unor beţe palide. „Dacă ar putea vorbi“ gîndea Gregg şi, întorcîndu-se către nevastă-sa :

— Nu-l laşi oare singur, Edith ? Nu pleci noaptea ?

— Sigur că nu.

— Mă mir că nu l-ai auzit plîngînd
— Ştii cît de adinc dorm.

Tot la Londra, Lockhart se ocupă cu patru lucruri, după care i se păru că a ajuns la un punct mort : se duse la un concert ; îl vizită pe un director de ziar la care lucrase înaintea războiului, predîndu-i un articol despre corvete — sub rezerva aprobării Amiralităţii ; luă o baie de aburi şi-şi comandă o uniformă nouă, ornamentată cu mici frunze de stejar, semn că fusese citat cu ordin de zi. Acest program i-a luat două zile, apoi căută ce să mai facă şi nu găsi nimic în perspectivă. Nu se plictisea : nici un londonez nu se plictiseşte la Londra ; se afla doar în permisie însă, în general, viaţa îi părea lipsită de sens. Acum lumea lui era Compass Rose, şi nimic altceva ; departe de navă, avea impresia unei stări de provizorat, aşteptînd momentul în care să părăsească acest simulacru de viaţă şi să se întoarcă la fapte reale.

Evident, era absurd : ar fi trebuit să profite de concediu. Dar, la uscat, ceva lipsea, ceva care să dea un sens acestui interludiu ; de exemplu o persoană de la care să-ţi iei rămas bun înainte de a pleca...

Mai tîrziu, însă cînd a luat trenul în gara Euston şi i-a văzut pe peronul nr. 13 pe permisionari, nu a mai fost atît de sigur. Atmosfera de bun rămas universal se părea că dăunează în acelaşi timp şi trecutului, şi viitorului : îmbrăţişările, lacrimile, gurile avide care se căutau o ultimă dată, arătau fără îndoială că permisia cu perspectiva separării fusese tristă şi că, pentru acelaşi motiv, viitorul era trist pentru cei doi smulşi unul de lîngă altul. Nu era greu să înţelegi influenţa acestei tristeţi asupra moralului şi eficienţei combatantului ; făcea în mod necesar parte din război, dar îi aducea prejudicii. Marinarii nu ar fi trebuit să aibă nici o legătură cu uscatul pentru a fi capabili să dea ce aveau mai bun la ora sacrificiului ; gîndul continuu la cămin nu putea decît să le slăbească curajul şi să le întunece judecata care trebuia să fie limpede şi îndreptată asupra unui singur scop.

„Dacă aş fi amorezat ca aceştia, se gîndea Lockhart observînd cu coada ochiului pe unul din fochiştii de pe Compass Rose luîndu-şi un rămas bun sfîşietdr de la nevastă-sa, la întoarcerea la bord, mîine dimineaţă, aş mai fi bun de ceva ?...“

Dar în acelaşi moment şi-a dat seama de falsa mulţumire de sine a acestui gînd şi în curînd, în timp ce trenul pleca îndreptîndu-se spre nord, se întreba dacă existau reguli generale în această privinţă ; poate că un om avea nevoie de tandreţea unei iubite sau a unei soţii, singurul lucru care-l făcea să suporte războiul; din contra, pe altul, orice întrerupere a rutinei îl dezorienta şi trebuia să-şi impună un fel de legămînt monahal pentru a fi util în război.

Aceasta era tocmai situaţia lui, dar nu era complet sigur ; obişnuit înainte de război cu societatea femeilor, era convins că din proprie voinţă renunţase la ea pe durata ostilităţilor... Pînă în prezent totul mersese bine, dar în ultimul timp începuse să creadă că o concesie la slăbiciunile omeneşti ar putea fi profitabilă.

De exemplu, în faţa lui, în timpul lungii călătorii de o zi şi o noapte, se afla o blondă membră a Serviciului auxiliar feminin al forţelor aeriene, ai cărei ciorapi gris tern nu reuşeau să-i ascundă picioarele atrăgătoare; umerii ei erau făcuţi parcă pentru mîngîiere, ochii, deschişi mari, gata să-i arunce o privire chiar în ambianţa necorespunzătoare a compartimentului înghesuit, erau susceptibili să te îmblînzească, rănindu-ţi inima.

Reveria sa senzuală din timpul zilei se transformă treptat în somnolenţă nocturnă şi cu aceasta se încheie lungul drum spre nord.

Ericson nu a avut parte de visări pe timp de zi, şi nici de noapte ; permisia a început-o foarte obosit, dorea doar să doarmă, să se destindă şi să meşterească prin casă pînă la întoarcerea pe navă. Era un program pe care Grace il înţelegea şi la care ea se adapta, dar al treilea membru al familiei, mama lui Grace, era incapabilă să-l admită. Interpreta foarte bizar lenevia ginerelui, ca o insultă la adresa lui Grace şi a ei însăşi, sau faţă de felul cum era ţinută gospodăria. Imbătrînind, se înăcrise şi din fortăreaţa ei din colţul focului („vechiul meu fotoliu”, îşi spunea Ericson), emitea cu jumătate voce comentarii dezagreabile, care lui Ericson îi tulburau liniştea atît de necesară.

— Ar trebui să iasă mai mult cu tine ; i-e ruşine de tine ? o întreba ea pe fiică-sa, cînd se aflau toţi trei împreună.

Ericson era plictisit să fie tratat ca un mic băiat tolerat să

asculte discuţia persoanelor în vîrstă.

— N-am chef să ies, spunea Grace, mă simt bine acasă.

— Ba ai chef să ieşi! Eşti încă femeie tînără. La ce îi servesc toate decoraţiile de pe piept, dacă nu iese niciodată din casă şi nu le vede nimeni ?

Ericson, al cărui piept era ornat doar cu panglica albă şi albastră a Crucii meritelor excepţionale, lăsă ziarul în jos şi spuse indulgent :

— Te înşeli, crucea mi-a fost acordată pentru că am distrus un submarin, nu ca să mă grozăvesc în sus şi în jos pe Lord Street, împreună cu Grace.

— Nu este firesc, spuse bătrînă, strîmbînd din nas... Ar trebui, Grace, să te ducă şi la bordul navei. Este doar comandantul !

— Mamă ! făcu Grace cu reproş.

— Nava este în curs de refacere, spuse Ericson, scurt.

— Totuşi cred că s-ar putea organiza un dineu agreabil; ar mai fi o schimbare pentru Grace.

— N-am chef de vreo schimbare, spuse Grace.

— Dacă e vorba să mănînc carne conservată, prefer mai bine aici acasă, decît într-un careu, în frig galcial, spuse Ericson.

— Şi de ce carne conservată, aş vrea să ştiu ? Sînt sigură că Grace nu pregetă să-ţi facă tot ce-ţi place. Toată ziua trebăluieşte în bucătărie şi nu merge nicăieri... Cînd trăia tatăl tău, Grace, ieşeam de două ori pe săptămînă.

„Bietul om ! gîndi Ericson, reluînd citirea ziarului, probabil că de aceea a murit timpuriu...“ Regreta că se amestecase în discuţie, niciodată nu rezulta ceva bun ; bătrîna continua cu pisălogeala ei. Dar mai tîrziu, singur cu Grace, o întrebă :

— Intr-adevăr ţi-ar place să ieşim seara, în loc de a sta acasă ?

— Imi place ceea ce îţi place şi ţie, răspunse ea cu un surîs tandru ; ştiu cit eşti de obosit cînd vii de pe mare.

Ii strînse braţul, un gest rar de afecţiune din partea lui.

— Nu ştiu ce m-aş face fără tine, Grace... Dar maică-ta mă scoate cîteodată din sărite ; mereu se plînge, orice am face sau n-am face.

— A îmbătrînit, George.

— Toţi îmbătrînim, replică el cam iritat. Şi eu îmbătrînesc teribil ; dar nu este un motiv să-i bat pe alţii la cap, fără încetare, ca să mă manifest că mai sînt în viaţă.

— Tu eşti altfel.

— Şi tu.

Ea surise din nou şi adăugă :

— Se spune că, pînă la sfirşit, fetele seamănă întotdeauna cu mamele lor.

— Atunci va fi vai de mine peste douăzeci de ani !

— Lasă, George... Ce faci după amiază ?

— Am să dorm... Ii aruncă o privire şi surise. Bănuiesc că vrei să te elegantariseşti şi să mergem în vizite !

— Nu, spuse ea cu seriozitate. Fă-ţi somnul, îl meriţi. Vizite vom face cînd se va termina războiul.

Tallow şi Watts stăteau la o masă într-un local din Lime Street, bînd bere şi privind la cei ce se distrau jucînd cu fleşete. Pe masă, înaintea lor, se aflau cele două şepci de maiştri principali ; uniformele bine croite, cu nasturi şi insigne aurite, păreau mult prea elegante în acel cadru, localul era plin, întunecat şi neconfortabil. Cu ocazia unuia din ultimele bombardamente, toate geamurile fuseseră sparte şi înlocuite cu scînduri aşa că, în plină zi, erau aprinse luminile şi mirosea a închis. De fiecare dată cînd se deschidea uşa, un curent de aer puternic le biciuia gleznele şi un om striga de la capătul barului :

— Fiţi atenţi, să nu se zărească lumina ! Ne fac pilaf pe toţi!

In tot cursul anului trecut repetase aceleaşi cuvinte, în fiecare noapte ; avusese discuţii pe această temă cu diverşi, dar de obicei oamenii îl priveau chiorîş şi nu spuneau nimic. Uşa se închidea automat şi avea o draperie groasă ; dar atmosfera era de local de mina a treia.

Tallow şi Watts îşi pe trecură toate serile permisiei în acest local. Era la fel ca alte localuri din cartier şi cel mai apropiat de căminul unde locuiau. Fără să-şi mărturisească prin vorbe, purtau amîndoi doliul trecutului, regretul confortului şi al atmosferei plăcute din casa de pe Dock Road. Atunci permisiile aveau un rost; acum îşi pierdeau vremea în asemenea localuri, dormind în ceea ce i s-ar fi potrivit mai bine denumirea de azil de noapte şi luînd mesele cu ceai şi pateu cu carne la restaurantul din colţ. Nu se obişnuiau încă cu ruptura de trecut. Watts evitase tot timpul să se refere la tristeţea cauzată de moartea lui Gladys Bell, tocmai cînd lucrurile păreau să se aranjeze atît de bine. Nu căuta nici să se convingă, nici să-şi

imagineze că bomba căzută la numărul 29 de pe Dock Road pusese capăt unei iubiri romantice ; ar fi fost o căsătorie rezonabilă şi liniştită, aşa cum dorea... Plîngea moartea lui Gladys, cum Tallow plînsese torpilarea lui Repulse, vechea navă pe care servise ; trecutul promiţător se destrămase, lăsind un vid acolo unde nu ar fi trebuit să existe aşa ceva.

Uşa localului se deschise ; curentul de aer ridică rumeguşul de lemn de pe podea şi omul de la bar spuse din nou :

— Fiţi atenţi la lumini, o să ne facă pilaf pe toţi!

— Ce imbecil! spuse Tallow morocănos.

— E un pisălog, adăugă Watts.

Apoi tăcură din nou şi reîncepură să bea privind la jucătorii de fleşete ; un om scund, cu şapcă de stofă, reuşise o lovitură precisă, provocînd admiraţia celorlalţi jucători. Watts spuse :

— Se cunoaşte că s-a antrenat straşnic înainte.

Apoi se sculă, strînse paharele goale şi se duse cu ele pentru a aduce un nou rînd.

Ferraby se juca în grădină cu copilul; dar nici copilul nu era acelaşi, nici Ferraby.

Fetiţa avea acum optsprezece luni şi începea să vorbească ; îşi exprima voinţa şi voinţa părea a-i fi dirijată împotriva lui. S-ar fi spus că tensiunea şi nervozitatea de care nu putea scăpa se comunica copilului îndată ce-l atingea. Cînd avea nevoie de cineva sau dorea să fie consolată, fetiţa alerga către mama ei, nu către el şi, dacă Ferraby o lua în braţe, după cîteva clipe se zbătea să se i degajeze, apoi se menţinea la distanţă prudentă. Uneori fetiţa îl observa şi pe figura ei vioaie se observa teamă ; el era necăjit şi mirat. Cum de ghicea ea teribila lui stare de spirit ? Ce putea însemna pentru un copil mic mina lui tremurîndă ? De ce la contactul cu el, micul ei creier percepea îngrijorarea şi haosul gîndurilor lui ?

Era obsedat de ideea fixă a unei morţi violente, un coşmar continuu. Privind trupul delicat şi catifelat al copilului, îşi aducea aminte de alte trupuri, nici delicate şi nici catifelate : trupuri zdrobite, arse, care se dezagregau îndată ce erau scoase din apă. Sub buclele brune ale micuţei vedea un craniu albit; sub umerii frumoşi, un schelet golit de ape. Gîndul morţii îl obseda lîngă copil şi îl simţea mai teribil lîngă soţia lui.

Multe săptămîni n-a fost în stare să facă dragoste cu Mavis

din cauza unei imaginaţii nebune, părîndu-i-se că corpul ei era putrezit şi că se putea rupe în două de la brîu în sus, fără posibilitate de a mai reuni părţile.

In grădina liniştită a casei, fetiţă pronunţă :

— O frunză... arătînd cu degetul arborele de deasupra capetelor.

— Da, o frunză, repetă Ferraby şi întinzînd mîna, îi strînse încet picioruşul.

— Nu ! strigă îndată copilul şi se îndepărtă, fixîndu-l cu ochi gravi, neîncrezători.

— Nu-ţi fac nici un rău, draga mea, spuse el.

Fetiţa ezită, apoi făcu un pas, dar un pas înapoi. Şi înainte ca el să-şi mai poată stăpîni imaginaţia nebună, copilul luă o altă înfăţişare, pe care nu şi-o putea scoate din minte : în locul piciorului micuţ şi durduliu vedea o aşchie de os ieşind de sub o cuvertură ; micul deget roz dus la gură, devenea degetul unui om care încearcă să vomite pentru a-şi debarasa stomacul de păcura otrăvitoare înghiţită.

Se întoarse şi se întinse, tremurînd din tot corpul.

Morell se spăla pe mîini în toaleta unui local de noapte, cînd auzi doi ofiţeri aviatori vorbind despre soţia lui. Rezultatul a fost că atunci cînd, în sfîrşit, se întoarse cu Elaine acasă, izbucni o ceartă teribilă care a durat mai multe zile şi nu s-a potolit nici pînă la sfîrşitul permisiei, cînd a plecat cu un fatal sentiment de supunere şi de învins.

Cei doi aviatori erau cam băuţi ; au intrat în toaletă la cîteva minute după Morell şi nu l-au observat, aplecat cum era peste chiuvetă. Dar a auzit fiecare cuvînt, cu toate vorbele lor cam încîlcite.

— Ginul ăsta e mult mai bun, spuse primul.

— Al meu este gin curat, dragul meu, replică celălalt.

— Asta o spune şarlatanul care ţi l-a procurat.

— El ştie... Cine este tipa ceia cu rochie roşie ?

— Un fel de actriţă, dragul meu, Elaine Swainson.

— Aa ! Ea este... O cunoşti ?

— Am cunoscut-o, cîndva. In prezent are pretenţii mai înalte ; sînt necesare multe galoane pe şapca pe care o pui la piciorul patului ei.

— E ceva de făcut ?

— Cred că da... Incearcă-ţi norocul, dacă ai chef. Poate că este dispusă să lase mai ieftin.

— Nu este măritată ?

— Se pare că da ; dar suferă de tromboză conjugală.

— Ce înseamă asta ?

— I se pune un nod în gît în faţa bărbatului ei.

Au urmat rîsete.

— Straşnică comparaţie, dragul meu !

— Cred că am să scriu o carte despre acest lucru... Spune-mi, vrei să încerci ceva cu ea ?

— Poate. (S-a auzit un nou rîs, de gen diferit). Imprumută-mi o liră, dragul meu.

— O liră ? (Un rîs înfundat, dispreţuitor). Iţi trebuie o bancnotă de zece lire şi să nu aştepţi că o să-ţi dea restul.

— Interesată tipa, deci ?

— Are o casă de bani sub pat... Hai să ne mai distrăm niţel.

Morell plecă pe mare cu amintirea acestei conversaţii. Fiecare cuvînt, fiecare inflexiune de voce îi rămăseseră întipărite în memorie ; îşi amintea exact mirosul antisepticului din localul respectiv şi expresia de servilă nemultumire a îngrijitorului cînd a plecat uitînd bacşişul cuvenit. Dar în afară de amintirea conversaţiei auzite, mai era şi amintirea certei cu Elaine, amintire încă şi mai oribilă.

Cearta a început în taxi, pe drum spre casă, şi a urmat în apartament; s-a culcat singur pe divan şi a fost cea mai teribilă noapte din viaţă. Dimineaţa nu i-a adus linişte: Elaine n-a vrut să mărturisească nimic, dar nu s-a scuzat de ceva şi nici nu a dezminţit categoric acuzaţiile. Era limpede că nu se considera vinovată cu ceva, aşa era viaţa de teatru.

Din păcate, el nu-şi dădea seama de situaţia reală ; era în stare să creadă sau să nu creadă că îi era infidelă, dar îi era imposibil să-şi declare cu sinceritate dacă se mulţumea să rămînă cu Elaine în orice condiţii, sau numai în condiţii de onestitate.

Ea ştia starea lui de spirit, ceea ce îi dădea avantaj pe ambele planuri.

— Poţi să gîndeşti ce vrei, îi spusese ea dispreţuitoare, mai tîrziu, dimineaţa. Sînt sătulă de toate aceste întrebări, de această dramă repetată de fiecare dată cînd te întorci.

— Draga mea, nu este nici o dramă.

O privea, în picioare aproape de fereastră, în capotul verde cu flori ; marginea cămăşii de noapte îi depăşea papucii brodaţi. După noaptea petrecută fără ea, o găsea mai frumoasă, mai atrăgătoare ; trupul lui Elaine îl chema, dar inflexibilitatea figurii anula apelul.

— Nu înţelegi totuşi ce simt ? E firesc să fiu gelos cînd aud oameni vorbind astfel despre tine.

— Ai putea să-mi acorzi măcar beneficiul îndoielii.

— N-ar trebui să existe nici îndoială.

— Oh ! doamne ! făcu ea cu un gest de nerăbdare, aşa cum o văzuse executîndu-l de o sută de firi pe scenă. Ce prostie ! Crezi că am să rămîn toate serile acasă, numai ca să te fac fericit ?

— Aşa ai face dacă m-ai iubi... Dar mă iubeşti oare ?

— Numai cînd te comporţi cum trebuie ; dar nu-mi place să mi să spună ce am dreptul să fac şi ce nu. Nu vreau să fiu considerată ca un lucru de care dispui cum vrei.

— Tu poţi să dispui de mine cum vrei.

Ea înclină capul şi, deocamdată, nu replică ; se putea crede că îi servise un argument oarecum hotărîtor. Apoi spuse:

— Poate că nu este ceea ce doresc.

— Dar, draga mea, răspunse el surprins, te-ai căsătorit cu mine...

Ceva nu era în regulă ; el hotărî să nu se mai gîndească. De altminteri nu poseda armele necesare şi totuşi dorea s-o recucerească ; nu putea suporta s-o piardă... Cînd a cedat, cînd i-a cerut iertare şi a rugat-o să continue să-l iubească, ea a fost de acord doar formal. Morell îşi dădea seama — în afară de momentele cînd era orb de emoţie, de sentimente şi de speranţă, că şi acest acord îl dădea cu nepăsare. Ea ocupa cea mai puternică poziţie din lume : aceea a femeii iubite care nu iubeşte decît cînd vrea şi care, la cea mai mică contrarietate, se închide într-o atitudine glacială.

Ar fi dorit s-o îmbrăţişeze, s-o strîngă în braţe şi să se culce din nou cu ca ; dar nu ştia cum i-ar răspunde, nici acum, nici altădată. Parcurse cu privirea camera atît de intim mobilată, cu tot felul de perne, cu o feminitate plină de promisiuni. Deodată, ii veni în minte nava bombardată, cu comanda tapisată cu sînge şi resturi umane şi gîndi : „Şi aici este un abator sufletesc”.

Pentru prima dată Baker nu şi-a petrecut permisia acasă ; ba

nici n-a anunţat-o pe maică-sa că este în permisie. I-a scris doar că Compass Rose se afla pentru o mică perioadă în port ; apoi, cînd i-a venit timpul de concediu, a luat o cameră într-un hotel din centrul oraşului. Nu era bine hotărît ce va face, decît asupra unui singur punct ; actul la care visa de atîta vreme.

In timpul acelei permisii, trebuia să se întîmple. Trecuse timpul visurilor. Toţi ceilalţi se culcau cu femei, vorbeau despre ele şi considerau aceasta natural. In postul echipajului surprinsese o frază care îi chinuia imaginaţia : „Mi-a oferit o şedinţă pe covor“, iar el voia o şedinţă asemănătoare — neapărat, chiar în timpul acelei permisii.

In prima seară, la oprirea tramvaiului, în faţa gării centrale, privi în jurul lui, cu mare încurcătură. Işi dădea seama că nu se pricepea deloc cum să procedeze şi că era parcă bolnav clin cauza neputinţei de a se decide. Ar fi trebuit să ceară sfaturi, să asculte pe alţii vorbind despre acestea, în ioc să se ţină de visuri... Cum se acosta o femeie ? Ce se făcea de fapt ? Cum se distinge o prostituată de o femeie cumsecade ? Apoi, să înceapă prin a da bani sau, fără să spună nimic, să-i lase după, pe masă ? Oare cît costă ? Ţi se spune preţul înainţe de a începe ? Se pricepeau cum să evite să aibă copii ? I se putea întîmpla ceva, dacă era surprins asupra faptului ? Cum se începea ? Cît timp dura ?

Pradă îndoielilor, transpirînd, dar hotărît cu disperare, se îndrepta încet către hotelul Adelphi, privind femeile pe care le întîlnea. Avea în buzunar 25 de lire ; voia să fie asigurat că va face faţă oricăror pretenţii.

In ultima seară a permisiei, după cină, ofiţerii erau reuniţi din nou în careu, cu pahare în faţă din care degustau fără să vorbească ; Lockhart rupse tăcerea ;

— Am studiat unele cifre.

— Nu mă îndoiesc, spuse Morell, cu ton nevinovat, rîdicînd ochii de pe ziarul pe care-l citea; scuteşte-ne, te rog, de amănunte.

— Ba vrem să le auzim, spuse Baker.

— Nu sînt de genul pe care îl presupui, spuse Lockhart, şi mi-a trebuit aproape o zi întreagă ca să le extrag după vechile jurnale de bord. Ştiţi că mîine vom porni cu al treizeci şi unulea convoi şi că am petrecut patru sute nouăzeci de zile pe mare,

adică aproape un an şi jumătate ?

Datele fură primite cu tăcere rece. Apoi :

— Nu ştiam, spuse Morell, sînt interesante, mai dă-ne şi alte cifre.

Privind pe hîrtia pe care o ţinea în mînă, Lockhart continuă :

— Am navigat aproape nouăzeci şi opt de mii de mile ; am cules şase sute patruzeci de supravieţuitori.

— Cîţi morţi am îngropat în mare?

— Nu am cercetat... Fiecare din noi a executat în jur de o mie de carturi...

— Şi cu toate acestea, îl întrerupse Morell, n-am scufundat decît un singur submarin ; vrei să ne faci să disperăm ?

Se ridică, întinzîndu-se ; figura îi era palidă şi destul de încruntată, ca si cum ar fi petrecut o permisie sau foarte agreabilă, sau foarte penibilă.

— Şi mîine, continuă el, vom escorta un nou convoi, apoi încă unul, şi încă unul şi... mă întreb cum vom sfârşi să murim.

— De enervare, spuse Baker.

— De bătrîneţe, spuse Ferraby.

— De indigestie alimentară, spuse Lockhart, care mîncase prea mult.

— Nicidecum, spuse Morell ; într-o zi va suna un clopot, se va anunţa că războiul s-a sfârşit, că putem să ne întoarcem acasă şi vom muri toţi de surpriză.

Lockhart surise i

— In asemenea împrejurări, moartea n-ar fi dezagreabilă ; dar nu cred că se va întîmpla în curînd.

4

In timp ce aştepta pe teugă, încadrat de două rînduri de marinari în borduri, cu maiştrii aliniaţi înaintea lui, Lockhart se întreba de ce Ericson decisese ca serviciul divin duminical să aibă loc chiar atunci, cînd Compass Rose părăsea portul, în acea dimineaţă la ora unsprezece ; în general, cînd plecarea avea loc duminica, acest serviciu se suprima. Aveau prea multe de făcut şi nu mai era cazul ca oamenii să se îmbrace în ţinuta de rigoare, cînd imediat după aceea trebuiau să-şi pună hainele de

lucru. „Poate, gîndea Lockhart, o reuniune ceremonioasă, urmată de serviciul religios, constituia un apel salutar la disciplină, subliniind diferenţa dintre viaţa la uscat şi cea de la bord. Aş face bine să marchez şi eu diferenţa”, continuă în sinea sa Lockhart.

— Căpitan Morell ! chemă el scurt.

— Prezent, sir ! spuse Morell.

— Atrage atenţia oamenilor din grupa dumitale să nu mai trăncănească.

—Am înţeles, sir.

Parcă printr-un acord tacit, Lockhart îşi dădea un aer extrem de rece şi Morell unul excepţional de atent, în timpul acestui schimb de cuvinte destinat să exprime în chip pur formal ierarhia navală.

Lockhart îl depăşea în vechime pe Morell cu numai trei săptămîni ; suficient pentru a stabili o ordine ierarhică, dar nu pentru ca poziţia lui de secund să traseze între el o linie de demarcaţie netă.

Il auzi pe Morell trăgînd o săpuneală vinovaţilor şi, înaintînd spre prova, aruncă o privire la rîndurile de oameni pe care îi inspecta. Fie că se reîntorseseră din permisie, fie că rămăseseră la bord de veghe, toţi erau curaţi, ferchezuiţi, cu aer de adevăraţi marinari. O briză rece, pătrunzătoare, făcea să fluture puternic saulele de semnale şi întorcea pe dos gulerele oamenilor, promiţînd o plecare pe vreme agitată a convoiului. Se întreba cîţi dintre ei vor suferi la noapte de rău de mare, după lunga destindere la uscat; marea va fi rea, îndată ce vor fi părăsit adăpostul gurii fluviului.

Ericson apăru la capătul scării ; Lockhart salută şi comandă, prezentînd solemn echipajul la inspecţia comandantului :

— Drepţi !

Ericson trecu oamenii în revistă, fără să se grăbească, dorind, ca de obicei, să-şi manifeste aprecierea. (Işi amintea că la bordul altei nave auzise un marinar, plîngîn- du-se: „Inspecţia echipajului ? Comandantul o face la iuţeală, căci se grăbeşte să coboare la ginul său...“).

Compass Rose fusese privilegiată : de trei ani, de cînd naviga, echipajul se schimbase foarte puţin, oamenii înaintaseră în grad pe loc ; de exemplu, Wells redevenise maistru semnalizator, marinarul şef Phillips şi şeful ordonanţelor

Carslake deveniseră maiştri, iar Wainwright, torpilor şef. „Au meritat toţi din plin !“ gîndea Ericson, ajungînd la divizionul transmisiuni al lui Ferraby care îl saluta. Datorită acestor oameni, Compass Rose era acum considerată drept una din navele de escortă cele mai preţuite ale flotilei şi, de regulă, Viperous o alegea fără ezitare ori de cîte ori era vorba de o misiune excepţională. (Faptul prezenta avantaje, dar şi inconveniente ; era plăcut să devii vedetă prin distrugerea unui submarin, dar mai puţin plăcut să primeşti sarcina tuturor, corvezilor, remorcajelor, salvărilor şi cercetării care îţi prelungeau cu încă două nopţi mai mult călătoria pe mare, după terminarea operaţiei de escortare a unui convoi ajuns în port). Aceşti oameni stabiliseră reputaţia lui Compass Rose prin trei ani de antrenament şi practică, trei ani de sudori în cele mai grele condiţii, trei ani de vreme rea şi mari pericole, crude chiar ca simple amintiri.

— Viaţa pe corvetă le-a cerut tuturora, uneori timp de zile şi săptămîni la şir, să nu fie decît o pereche de ochi încordaţi, o pereche de cisme nedespărţite de punte şi o centură de salvare strînsă în jurul taliei ; erau fapte esenţiale şi oamenii le-au îndeplinit cu succes... Ceea ce continua să-l minuneze pe Ericson, era faptul că marea majoritate a oamenilor erau amatori, care suferiseră incredibile transformări. Se angajaseră sau fuseseră înrolaţi provenind din diferite profesiuni, fără nici o legătură cu marea şi în acest context general, „scrobita încredere în sine“ a vechii marine nu prea mai stătea în picioare. „A avea marea în sînge, gîndi el după ce termină inspecţia echipei lui Baker şi se întorcea la cea a fochiştilor, nu este, simplu, o idee romantică moştenită de la Nelson ; nici o simplă arie cîntată cu bărbăţie de un bariton, glorificînd vrednicii noştri marinari ; a avea marea în sînge înseamnă că englezii, orice fel de englezi, pot fi aduşi pe o navă şi făcuţi să lupte ca şi cum toată viaţa lor nu ar fi avut altă ocupaţie, depăşind pe profesioniştii altor naţiuni. Datorau desigur această calitate fundamentală faptului că trăiau pe o insulă″.

Era mîndru de oamenii lui ; terminînd inspecţia ultimului divizion, şi-a reluat locul în mijlocul careulului, şi-a scos şapca şi, după o pauză, a început să oficieze slujba de dimineaţă.

Activităţile de plecare răsunau în toată nava, cu apeluri repetate. In cabina sa, Ericson asculta progresia obişnuită a

operaţiilor şi o urmărea în toate amănuntele. A auzit sifleea dînd adunarea echipajului ; marinarii se mişcau pe punte amarînd obiectele, scoteau apărătorile, virau parîmele de legare de îndată ce erau molate de pe cheu. Un alt semnal de siflee se auzi mai aproape şi vocea şefului timonier ordonă:

— Verificaţi soneriile de alarmă !

Indată acestea răsunară un minut prin întreaga corvetă, dîndu-i lui Ericson, cu tot avertismentul preliminar, o strîngere de inimă dezagreabilă. Înăbuşită, începea să se manifeste contribuţia la plecare a şefului mecanic Watts : vinciul de ancoră zornăia în timp ce era balansat, servomotorul cîrmei parcurgea în ambele sensuri întreg arcul timonei şi o pulsaţie lentă arăta că arborele elicei se mişca încet, cu cinci sau zece rotaţii pe minut, pregătindu-se pentru îndelungata sa sarcină. Nu se va mai opri din rotire pe timpul următoarelor cel puţin patru sute de ore... Chiar deasupra, răsunară soneriile telegrafului din timonerie ; le-au răspuns cele din compartimentul maşinilor, apoi, după o pauză, a fost rîndul ultimului semnal al şefului de echipaj înaintea plecării : „Posturile de plecare !“

Cu şapca sub braţ, Lockhart apăru în uşa cabinei lui Ericson, anunţînd :

— Nava gata de plecare, sir.

Ericson îşi luă binoclul de pe etajera de deasupra cuşetei, îşi închise nasturii mantalei şi se îndreptă către scara punţii de comandă.

In aval convoiul s-a adunat spre larg de nava far ; patruzeci şi patru de nave, de la un petrolier de 10 000 de tone pînă la, probabil, cea mai mică navă frigorifică din lume ; şase alte nave urmau să li se alăture la sud de Insula Man şi opt în largul estuarului Clyde. Verificând numele şi numărul de pe lista ce-i fusese predată la plecarea de la Liverpool, Baker se minuna de imensa complexitate a organizării acestor convoaie. Poate că simultan se aflau pe mare douăsprezece asemenea convoaie, în total pînă la cinci sute de nave, venite din vreo douăzeci de porturi diferite ale Angliei : prevăzute cu echipaje şi încărcate la date determinate, cu probleme de transport feroviar şi manevre portuare ; fiecare navă primea instrucţiuni identice şi comandanţii respectivi asistau la conferinţe la care se dădeau ordinele de navigaţie de ultimul minut ; trebuiau să se

întîlnească la un moment şi loc fixat, unde piloţii erau la dispoziţia lor : se sincroniza ieşirea în mare, în acelaşi timp, a navelor de escortă destinate să le protejeze şi a căror grupă necesita aceeaşi pregătire studiată cu grijă : trebuiau să le aştepte dane şi oameni la date anumite pentru încărcare şi descărcare. Sute de factori concurau la exactitudinea plecărilor : dacă un macaragiu adormea din întîmplare la Birmingham sau la Clapham, se putea strica totul ; un ofiţer al treilea de pe o navă, care se îmbăta marţi în loc de luni, ducea la eşuarea unei duzini de planuri meticulos elaborate ; un raid aerian din sutele care hărţuiau porturile Marii Britanii putea atinge un convoi şi să-i reducă la jumătate efectivul, încît nu mai merita să fie trimis peste Atlantic.

Totuşi navele ajungeau totdeauna la locul de întîlnire ; şi de astă dată erau acolo, în acea după amiază rece... Pe măsură ce Wells le anunţa numele, Baker le bifa pe listă şi se întreba oare cine dirija această enormă organizare: un supraom, un comitet sau sute de funcţionari vorbind la telefon toţi deodată ?

Bine că tot buclucul acestei organizări nu era sarcina lui ; participarea lui avea un caracter destul de limitat.

Convoiul trebuia să navigheze spre nord, de-a lungul coastei Scoţiei, între insula Lewis şi uscat, străbătînd apele agitate şi supuse mareelor ale strîmtorilor Minches, apoi, îndreptîndu-se spre vest de capul Wrath, către largul oceanului.

Au ocolit insula Man, neutra şi satisfăcuta Irlandă şi înălţimile Lowland-ului scoţian ; s-au întîlnit cu partea de convoi venind de la Bristol, apoi cu cea de la Clyde ; s-a scurs o zi şi o noapte şi navigau spre nord, în ultimele ape adăpostite de atacuri inamice, înainte de a se îndrepta spre vest. Dar strîmtorile Minches nu erau propice pentru o navigaţie liniştită : îngusta întindere de mare dintre Stornaway şi coasta scoţiană era una din cele mai periculoase din jurul Marii Britanii ; totdeauna agitată, străbătută de curenţi violenţi şi, la extremitatea septentrională, începea continua hulă a Atlanticului, formînd un fel de baraj în fiece moment al mareei. Acolo navele nu erau niciodată liniştite, marinarii nu se odihneau. Compass Rose, cu convoiul respectiv, trecea prin locurile unde se întîlneau marea ; cerul şi pămîntul, locuri printre cele mai frumoase din lume, în faţa unei coaste unde soarele scînteia pe creasta brizanţilor,

coastă presărată cu vile albe în fundul micilor văi înguste cu faruri şi balize la intrarea lor, prin faţa unor munţi ca de purpură regală, de pe acum încoronaţi pe vîrfuri cu prima zăpadă a iernii. Dar echipajul nu avea parte să admire frumuseţea peisajului ; se concentra doar a conduce nava, agitată de marea impetuoasă, evitînd pe cît posibil ruliurile prea puternice.

O mare atît de rea nu mai întîlniseră încă ; dar oamenii ştiau că în timp de război, totul începe prin a se întîmpla pentru prima dată.

Spre seară însă, după ce au trecut pe lîngă capul Wrath, marea s-a calmat şi, în loc de a mai sălta de pe un val pe altul, Compass Rose tăia apa cu aliură regulată, cap la vest spre vastele întinderi ale Atlanticului. Chiar înainte de căderea nopţii, un ropot de ploaie a întrerupt vizibilitatea falezei abrupte şi sinistre, pentru ei ultimul aspect al uscatului, de-a lungul multor zile.

Acum se îndepărtau de insulă şi începeau a fi confruntaţi cu oboseala, tensiunea nervoasă, cu enormul punct de întrebare al reuşitei călătoriei ; cu ură ascunsă, începeau să înfrunte pericole şi încercări pe care le cunoşteau bine din celelalte călătorii.

In apropiere de Islanda, era foarte frig : Compass Rose naviga către sud-vest, de-a lungul coastei, după ce a dat libertate de manevră unui grup de patru nave care s-au despărţit de restul convoiului pentru a merge la Reykjavik. întreaga suprastructură a lui Compass Rose era acoperită cu un strat gros de gheaţă. Bătînd talpa pentru a se încălzi şi suflînd aburi groşi prin buzele îngheţate, oamenii de cart priveau cu indiferenţă acgastă insulă stranie pe care soarele palid de după amiază o făcea să lucească ca o prăjitură lăsată la rece pe pervazul ferestrei bucătăriei. Peisajul Islandei era specific : se vedea multă zăpadă, faleze negre, munţi albi şi un vast gheţar; priveliştea nu compensa numeroasele grade de frig suplimentare îndurate pentru a arunca o privire asupra peisajului.

La ora 4, Ericson s-a urcat pe comandă, a verificat punctul şi a ordonat să se mărească viteza. Abaterea spre Islanda îl îndepărtase mult de grosul convoiului şi căuta să reducă distanţa ce-i separa, înainte de miezul nopţii, dacă era posibil. Căderea nopţii a accentuat frigul.

Torpila a lovit pe Compass Rose in timp ce naviga cu viteză aproape maximă ; aceasta a multiplicat violenţa loviturii, primită în plin, la aproximativ douăsprezece picioare de etravă. Explozia a fost puternică, însoţită de zgomotul metalului lovit şi străpuns şi de cel fatal al apei de mare pătrunzînd cu mare presiune în interior ; apoi, un val de căldură provenind din teugă a ajuns pînă la comandă, cu o puternică răbufnire de fum înăbuşitor. Compass Rose s-a abătut violent de la drum şi s-a oprit tremurînd, ca un cîine cu botul însîngerat ; prova îi era aproape spulberată şi pupa începea să se şi ridice în aer, chiar înainte ca nava să se fi oprit.

In momentul dezastrului, pe comandă se aflau Ericson împreună cu Lockhart şi Wells ; toţi trei au simţit şocul neaşteptat, asemănător cu senzaţia oribilă a unei lovituri fizice directe. Noaptea neagră le masca totul şi nu le venea să creadă că au fost loviţi. Dar înclinarea punţii nu avea altă explicaţie şi zgomotul obiectelor alunecînd în jurul lor o confirma. Se mai auzi un alt zgomot, care paraliza un moment creierul lui Ericson : provenea din portavocea care lega comanda de teugă ; s-ar fi spus urletele a o sută de cîini deveniţi turbaţi în fundul unui puţ; erau oamenii cărora explozia le obturase singura ieşire şi care, cu disperare, cereau ajutor. Dar era imposibil să fie ajutaţi ; cu mînă de călău, Ericson închise capacul tubului portavoce şi suprimă zgomotul.

Adresîndu-se lui Wells ordonă :

— Cheamă pe Viperous prin radio, în clar. Anunţă : „Sîntem torpilaţi în punctul zero-cinci-zero grade, la treizeci de mile în pupa Dvs.“

Apoi către Lockhart :

— Pregătiţi bărcile şi plutele de salvare, dar aşteptaţi ordinul de a le lăsa la apă.

Puntea s-a înclinat şi mai mult şi, de dedesubt, se auzi zgomotul unui obiect greu care şi-a rupt amara] ul şi aluneca pe pantă. De-a lungul coşului, au început să iasă aburi, şuierînd prin valvula de siguranţă.

— Doamne ! gîndi Ericson, ne scufundăm, ca Sorrel.

— Staţia de radio este distrusă, sir, spuse Wells.

Jos în careu, zgomotul şi şocul au fost îngrozitoare : explozia a avut loc în compartimentul vecin şi peretele despărţitor s-a bombat chiar peste masa la care ofiţerii îşi luau cina. Au sărit toţi în picioare, precipitîndu-se spre uşă ; se îmbulzeau cinci la picioarele scării ce ducea spre puntea superioară : Morell, Ferraby, Baker, Carslake şi Tomlinson, a doua ordonanţă. Baker strigă :

— Centura mea de salvare ! Mi-am uitat centura de salvare !

Ferraby se simţi ridicat, împins de ceilalţi ; Tomlinson agita un şervet ; Carslake întinsese braţul pe deasupra capetelor şi se crampona de mîna curentă a scării. Tot grupul lupta, în plină panică, cu rapida reacţie contra pericolului, încercînd să urce pe scară, dar nu era posibil decît cîte unul şi spaima pericolului îi făcea să se înghesuie toţi deodată.

Morell se întoarse brusc, îşi făcu drum printre cei masaţi la capătul scării şi alergă la cabina sa ; deasupra cuşetei era fotografia soţiei lui, o luă şi o băgă în buzunarul interior al vestonului ; apoi mai aruncă o privire în jur, dar nu i se păru că mai era ceva demn de luat.

Ieşi în grabă ; acum era singur : în timpul celor cîteva secunde de absenţă, ceilalţi urcaseră ; se întreba oare cine cedase primul pasul... In momentul cînd puse piciorul pe prima treaptă a scării, se auzi o troznitură îngrozitoare în urma lui; fără să vrea, întoarse capul şi prin uşa careului văzu peretele desfăcîndu-se de sus pînă jos şi apa năvălind înăuntru. Avansa spre el ca o cataractă şi cu toată repeziciunea cu care urcă pe scară, apa îi ajunse pînă la brîu înainte de ultima treaptă. Privi în jos, la haosul clocotitor care acum acoperea totul: careul, cabinele, hainele şi tot ce posedau. Sub apă mai lucea o lumină, luminînd torentul verde care înainta pe urma lui. Uşurat şi înspăimîntat, se scutură şi alergă pe puntea foarte înclinată, unde, în aerul glacial al nopţii se auzeau strigăte sălbatice.

Pe punte, pe spaţiul liber dintre bărcile de salvare, avea loc o scenă vrednică de un abator cu vite înghesuite : oamenii se busculau, înjurau, se loveau, alunecînd pe puntea înclinată. Deasupra lor, aburul valvulei de siguranţă şuiera crescendo ; parcă pierzîndu-şi sîngele vieţii, nava îşi striga furia şi oroarea. Una dintre bărcile de salvare nu mai putea fi lăsată din cauza benzii la care ajunsese acum Compass Rose; cealaltă era

înţepenită pe cavaleţi şi toate sforţările violente nu reuşeau s-o mişte ; Tonbridge, care conducea operaţia, o lovea zadarnic cu un ciocan şi cei doisprezece oameni din jurul lui se forţau cu disperare s-o libereze ; parcă era lipită de punte şi n-au reuşit s-o mişte. Degeaba a încercat Tonbridge să-i încurajeze : „Haideţi, băieţi, trageţi !“ ; trebuia să urle ca să se facă auzit, dar totul a fost în zadar. La umăr cu el, Gregg sufla din greu :

— Dracu s’o ia, Ted, este înţepenită... N-o putem clinti.

Tonbridge strigă :

— Atunci să eliberăm plutele de salvare...

Au părăsit barca pentru care, în groaza lor, pierduseră minute preţioase şi s-au înghesuit, alergînd printre sarturile coşului, înjurînd în învălmăşeală. Tonbridge împreună cu ceilalţi ridicară pluta care se afla acum pe partea înălţată a navei, ca s-o ducă pînă la celălalt bord ; în întuneric, cu cei cîţiva oameni înnebuniţi de frică, au luptat s-o ridice şi s-o elibereze, unica lor salvare. Apoi Tonbridge privi spre comandă, de unde trebuia să vină ordinul următor — ultimul. Inclinată, comanda se profila pe cer. Strîngîndu-şi curelele centurii de salvare şi cu voce destul de calmă, Tonbridge spuse :

— O să fie frig, băieţi.

Jos, în compartimentul maşinilor, la trei minute după explozie, Watts şi mecanicul Broughton erau singuri, aşteptind ordinul de abandonare. Ştiau că va veni şi îl aşteptau cu încredere... In momentul torpilării, Watts era de serviciu şi, din proprie iniţiativă, stopase maşina, apoi, deoarece presiunea se ridica, deschisese valvula de siguranţă. A urmărit cele întîmplate după zgomotele de afară şi era perfect edificat. Seria de pocnete dinspre prova era peretele care se dărîma, zgomotul da paşi de deasupra provenea de la încercarea de a elibera bărcile de salvare, iar banda accentuată a navei însemna pieirea ei. Acum, bătrînul mecanic şef, singur cu tînărul său ajutor, aşteptau ; observă că Broughton îşi făcea semnul crucii şi îşi aminti că tînărul era catolic. ,,Poate îi va fi de ajutor, în noaptea asta“, gîndi el... In fine, a sunat soneria de la comandă şi Watts se apropie de portavoce.

— Aici maşinile ! strigă el.

— Evacuaţi şi veniţi sus, se auzi ca de departe vocea comandantului.

Era suficient.

— Hai, băiete, spuse Watts lui Broughton ; nu mai avem nimic de făcut aici.

— Oare ne scufundăm ? întrebă Broughton cu ezitare.

— Nu, atît timp cît vom fi la bord... Hai repede !

Ora H + 4 minute... In postul de echipaj era acum tăcere ; loviturile încetaseră, vocile disperate tăcuseră. Torpila lovise într-un moment rău pentru mulţi din oameni, cel mai rău şi ultimul moment al vieţii lor. Cînd s-a întîmplat explozia, în postul echipajului se aflau cei treizeci şi şapte de oameni din bordul babord : marinari şi fochişti, mîncînd, dormind, citind sau jucînd cărţi sau domino, într-o căldură plăcută, dincolo de unica uşă etanşă închisă. Nici unul din ei nu a scăpat : majoritatea au fost omorîţi de explozie, dar cîţiva au avut norocul sau nenorocul de a ajunge pînă la uşă ; era deformată şi înţepenită de explozie. Nu exista altă ieşire, decît gaura enormă provocată de torpilă, dar prin care pătrundea un jet năvalnic de apă.

Din fericire, scena de masacru care a urmat a fost de scurtă durată. Dar pînă cînd apa a înăbuşit ultimele strigăte şi a destins ultimele mîini crispate, Ericson apucase sâ audă prin portavoce paroxismul de disperare, de teroare, de violenţă convulsivă, ultimele zvîrcoliri ale animalităţii umane, care e mai bine sâ nu aibă martori.

La cealaltă extremitate a navei, un om calm şi hotărît a mers să-şi ocupe postul şi sarcina ce i se destinase prin „Rolul de abandonare a navei" ; era Wainwright, torpilorul şei care, cocoţat la pupa, şi în prezent dominînd de sus restul navei, scotea amorsele grenadelor ea să nu explodeze cînd Compass Rose avea să se scufunde.

Işi îndeplinea metodic sarcina : deşuruba, scotea, arunca, lucrînd, fluiera o arie atunci la modă. Erau necesare zece pînă la cincisprezece secunde pentru a demonta fiecare amorsă ; erau treizeci de grenade de demontat şi calcula că avea tocmai timpul necesar să termine... Sub el, pupa continua să se ridice, ca talerul unei gigantice balanţe. Era destul de multă lumină ca să poată vedea linia în pantă abruptă a punţii, care acum sfîrşea drept în mare. Auzea aburii şuierînd prin valvulă, oamenii strigînd pe puntea superioară. „Ce gălăgie fac aceşti nenorociţi",

gîndi el, compătimitor. „Dar nu pot face altceva".

Singur, îşi continua absorbit munca, simţind parcă o ciudată bucurie cînd arunca peste bord materialul care îi provocase atîtea griji, timp de trei ani. Drăciile acelea de amorse erau toate numerotate, aranjate în cutii speciale, cu liste de verificare şi foi matricole ; în prezent, le arunca în apă şi nu mai era nevoie să le numere.

L-a lovit un necunoscut, care urca panta cu greutate ; şi-a dat seama mai întîi de uniforma de ofiţer, apoi il recunoscu pe Ferraby.

— Cine eşti ? se auzi în întuneric vocea strangulată a acestuia.

— Torpilorul şef, sir, arunc amorsele în mare.

A reluat lucrul, fără a aştepta comentarii. Pierdut ca intr-un vis groaznic, Ferraby privi în jurul lui şi curînd se apropie de celălalt lansator de grenade şi începu şi el stîngaci să scoată amorsele. Spate în spate, au lucrat mai întîi în tăcere, agăţaţi cum puteau ca să nu alunece pe puntea înclinată, apoi Wainwright începu din nou să fluiere... şi Ferraby să hohotească în plins. Sub ei, nava oscila violent, pupa, de pe care dominau marea, se ridica tot mai sus.

Ora H + 7 minute... Ericson îşi dădea seama că nava se scufunda şi nu mai putea fi salvată. Acum, comanda era suspendată deasupra mării, făcînd cu ea un unghi ascuţit; pupa se ridica tot mai sus şi prova plonja profund. Nava căreia îi consacraseră atîtea griji şi atîta timp, draga lor.Compass Rose, era în aşteptarea ultimului plonjon şi nu mai avea mult timp de rămas în această poziţie.

Comandantul era preocupat de ceea ce nu reuşise să îndeplinească : semnalul către Viperous, degajarea bărcilor de salvare, întărirea peretelui din careu care, poate, s-ar fi putut executa la timp. Gîndi : „Amiralul de la Ardnacraish avea dreptate : ar fi trebuit să facem exerciţii mai multe cu toate acestea... Dar totul s-a întîmplat prea repede, poate că nimic nu ar fi putut salva pe Compass Rose, poate că era vulnerabilă, şansele prea inegale...“ Şi ajunse la concluzia că putea avea conştiinţa liniştită.

Se auzi de aproape vocea lui Wells, întrebînd ;

— Să arunc documentele peste bord, sir ?

Brusc, Ericson ridică capul : aruncarea peste bord a cărţilor

de semnale şi a cifrurilor confidenţiale, într-un sac lestat, era ultimul lucru de făcut înainte de a se scufunda, ultimul semnal al pieirii lor. Işi aminti că îl văzuse îndeplinind o asemenea operaţie pe omul de pe submarinul scufundat, gest care, de altminteri, îl costase viaţa. O clipă, amină ordinul, temîndu-se că era semn prost.

Incă o dată şi-a parcurs nava cu -privirea : acum era mai mult calm ; agitaţia şi eforturile furioase din primele minute trecuseră ; oamenii încercaseră tot ce era posibil şi totul fusese în zadar ; acum nu mai aveau decît un scurt răgaz înainte de a începe să înoate. Se aflau la treizeci de mile în coada convoiului, poate că una din navele de escortă urmărise pe radar mersul lui Compass Rose şi remarcase că urma ei se ştergea, ghicind ce se întîmplase. Era unica lor şansă de salvare, în această noapte glacială.

— Da, Wells, spuse el, aruncă-le. Se întoarse apoi spre o altă siluetă imobilă din spatele comenzii şi îi strigă ;

— Şeful de echipaj !

— Prezent, sir, răspunse Tallow.

— Dă cu sifleea. Abandonaţi nava...

Il urmări pe Tallow de-a lungul scării şi al punţii de fier în pantă abruptă, îl auzi strigînd : „Abandonaţi nava ! Abandonaţi nava ! “ S-a adunat o mulţime de oameni, îngrămădiţi pe pupa aflată la mare înălţime faţă de apa neagră pe care pluteau, aşteptînd cele două plute de salvare. Ciţiva din subordonaţii lui Tonbridge se mai forţau încă să degajeze şi barca de salvare, dar banda lui Compass Rose se mai accentuase şi acum barca era şi mai solid înţepenită.

— Iată-l pe comandant, auzi Ericson murmurînd, îndată ce oamenii îl recunoscură ; unul din ei întrebă :

— Ce şanse mai avem, sir ?

Sub ei, nava tremura şi se înclina tot mai mult. Lîngă parapet, un om strigă :

— Am şters-o, băieţi !

Şi sări în mare, cu capul în jos.

— A venit momentul să faceţi la fel, spuse Ericson ; noroc bun tuturor !

Atunci s-a produs panica. Unii oameni au sărit dintr-o dată şi, tremurînd de frig, strigau camarazilor să-i urmeze : alţii ezitau şi se îngrămădeau spre pupa, partea cea mai înălţată şi mai

depărtată de apă ; cînd, în sfîrşit, s-au decis, mulţi au alunecat, zdrelindu-se de-a lungul cocăi în care erau înfipte scoici, astfel că hainele şi proeminenţele mai puţin rezistente ale corpului — faţa sau părţile genitale — au fost rănite prin frecare de asperităţi. Pe mare au început să se mişte luciri roşii, pe măsură ce se aprindeau lămpile de salvare. Oamenii se adunau înot, se încurajau între ei, apoi se întorceau să privească la Compass Rose. Foarte sus, deasupra apei, părea că reflectează la scufundare, înainte de a se decide ; detaşată pe cerul nocturn, elicea avea un aer absurd ; catargul înălţat semăna cu un deget întins într-un gest de admonestare, ca şi cum nava ar fi cerut echipajului să se comporte bine în absenţa ei.

Nava nu a mai rămas multă vreme în această poziţie ; nu o mai putea menţine. Pupa se ridică încă şi mai sus şi ultimul om rămas la bord sări în mare cu un strigăt de groază, după care urmă un zgomot îngrozitor produs de încărcăturile de grenade care se desfăceau din dispozitivele de fixare, rostogolindu-se furios de-a lungul punţii superioare şi căzînd în apă cu ridicări de vîrtejuri violente.

Dintr-o duzină de gîturi contractate scăpară cuvintele :

— Se scufundă !

Se auzi o explozie înăbuşită pe care toţi au simţit-o cu stringere de inimă, produsă ca de mina unui uriaş, şi Compass Rose intr-adevăr începu să se scufunde. A dispărut repede, parcă fericită că se termină suferinţele ; mai înainte, catargul s-a rupt cu un zgomot sec şi a căzut ruinînd greementul. Cînd pupa s-a scufundat, apa s-a ridicat tumultoasă şi s-a simţit mirosul păcurii răspîndite, miros pe care oamenii de pe Compass Rose îl cunoşteau din cursul multor dezastre la care participaseră, dar nu crezuseră niciodată că şi propria lor navă va exala într-o zi acest miros dezgustător.

Acum suprafaţa mării se nivela, păcura se întindea în strat ; Compass Rose dispăruse ; au fost suficiente doar cîteva minute pentru a suprima tot ce se realizase timp de atîţia ani. Oamenii începură să simtă frigul pătrunzîndu-i căci faţă de enormitatea dezastrului, nu-l simţiseră înainte.

Erau cincizeci de supravieţuitori, lipsiţi de toate, singuri în întuneric pe două platforme de salvare, cu disperarea lor. cu spaima lor şi cu marea.

Pe cele două plute de salvare nu era loc suficient pentru toţi ;

aşa se întâmpla totdeauna. Unii stăteau chiar pe fundul plutei, alţii peste ei ; unii erau agăţaţi de „ţin-te bine“ legate la babordurile plutei, în mare, alţii înotau cu curaj în cercuri, sau se agăţau de cei mai fericiţi care reuşiseră să capete un loc. Două lumini roşii marcau plutele ; în timp ce înotau, gîfîiau de frică şi de frig, valurile îngheţate le loveau figurile, păcura le intra în nas şi în gură. Curînd, le-au amorţit mâinile, apoi picioarele, frigul le-a cuprins întreg trupul, hotărît parcă să le îngheţe sîngele. Zbătîndu-se sălbatic în apă, înotau în jur,în întuneric, căutau să se urce pe plute dar, respinşi, chemau, înjurau pe camarazii mai norocoşi, cereau ajutor sau se rugau plîngînd.

O parte din cei ce se cramponau de „ţin-te bine" n-au rnai putut să facă eforturi şi s-au lăsat în derivă. Cei care înghiţiseră păcură au avut crampe paralizante, începînd cu vomitări. Unii din cei care îşi zdreliseră trupurile de flancul navei au fost cuprinşi de frisoane mortale.

Printre oamenii de pe plută, unii se simţeau cuprinşi de somn ; alţii îşi pierdeau curajul auzind, în noaptea plină de miros de păcură, cum mugea marea, cum gemea vîntul şi cum plîngeau camarazii cărora frica şi frigul le epuiza rezistenţa. In curînd, au început să moară ; unii au murit frumos : şeful de echipaj Tallow, marinarul şef Tonbridge, torpilorul şef Wainwright,, maistrul semnalizator Wells şi mulţi alţii. Erau oameni care totdeauna se comportaseră bine în tot ce făceau şi n-au pierdut acest obicei nici atunci cînd au murit.

Tallow a murit ocupîndu-se de alţii ; acesta fusese rolul lui pe Compass Rose şi şi l-a îndeplinit pînă la moarte : şi-a cedat locul pe plută unui tînăr marinar fără centură de salvare ; cînd a observat că era fără centură, a început prin a-l certa că n-a respectat ordinele, apoi s-a lăsat în apă şi l-a ajutat pe tînăr să se urce pe plută. Dar un cîrcel teribil de violent l-a împiedicat să se mai ţină de „ţin-te bine“ şi, în timp ce acela pe care îl salvase murmura :

— Indrăcitul acesta de şef de echipaj nu pierde prilejul să-ţi facă observaţie, Tallow a fost luat în derivă şi în curînd a murit de frig, singur.

Tonbridge şi-a cheltuit forţele conducînd pe alţii către plute ; a scăpat astfel vreo şase inşi, prea îngroziţi pentru a gîndi şi acţiona singuri, cînd a auzit în obscuritate strigătul înăbuşit al unui om pe punctul de a se îneca. Pentru a şaptea oară,

Tonbridge s-a dus în ajutorul camaradului şi... n-a mai revenit.

Convins că era mai bine ca cele două plute să rămînă alăturate, Wainwright s-a apucat să le guverneze şi să le împingă. Dar erau mai grele decît crezuse şi el nu era atît de puternic pe cît sperase ; a început să fie furios pe marea care separa plutele fără încetare şi pe frigul care îi seca puterile ; s-a încăpăţînat în această muncă pînă la epuizare şi a murit plin de mînie.

Wells a murit făcînd liste ; toată viaţa lui de marinar făcuse liste de semnale, liste de navele componente ale convoaielor, liste de pavilioane din cod. Acum i se părea neapărat necesar să facă lista celor salvaţi de pe Compass Rose şi rămaşi în viaţă ; desigur, comandantul avea să-l întrebe şi trebuia să-i răspundă. Timp de peste o oră a înotat în jurul plutelor, numărînd capetele ; a ajuns pînă ia patruzeci şi şapte, apoi a început să se teamă că unii din cei număraţi au murit între timp şi a reînceput rondul.

De astă dată lucra mult mai încet şi înotînd spre un om care, în loc să-i răspundă la apel, părea că se îndepărtează, îşi pierdea treptat puterile, trebuind să facă pauze ca să se odihnească pînă cînd, în fine, ajuns lîngă obiectiv, a observat că omul era mort şi, epuizat, a murit şi el, enun- ţînd un total care, de data aceasta, nu mai era exact.

Alţii şi-au dat greu sfîrşitul : maistrul principal Watts, marinarul brevetat Gregg, şeful ordonanţelor Carslake şi mulţi alţii. Erau cei pe care natura sau viaţa îi făcuse egoişti sau fricoşi şi atît de dornici să trăiască încît speranţa de a trăi i-a distrus.

Watts şi-a dat greu sfîrşitul ; poate că nu era cazul să se aştepte altceva de la el : era bătrîn, obosit şi îngrozit ; locul lui era la colţul sobei cu nepoţi, nu să se zbată în apa plină de păcură, să se izbească în întuneric de oameni deja morţi, pe care îi cunoscuse bine. Din momentul cînd a sărit de pe Compass Rose n-a încetat să strige după ajutor : s-a agăţat de alţii, s-a luptat sălbatec să se urce pe una dintre plutele supraîncărcate şi a căzut din ce în ce prada unei terori nebune. A murit mai mult de frică, convins că nu trebuia să stea pe loc şi dacă nu se salva imediat, pierea. Teroarea i-a paralizat membrele slăbite, îngheţîndu-i sîngele în arterele friabile pînă cînd, în sfîrşit, moartea l-a salvat. Acest fel de a termina al

bătrînului pensionar nu era în concordanţă cu corectitudinea lungului timp cît muncise şi cu curajul de care dase dovadă ; merita un alt sfîrşit, nu geamătul rugător care i-a scăpat cu ultimul suspin. Dar n-a fost singurul care a sfîrşit lamentabil.

Gregg a murit tocmai fiindcă se agăţa prea cu pasiune de viaţă şi sfîrşitul i-a fost neobişnuit. Chiar înainte de ultima ambarcare primise iarăşi o scrisoare de la un amic, soldat în armata de uscat: „Dragă Tom, mi-ai cerut s-o supraveghez pe Edith cînd voi merge în permisie. Ei bine...“ Lui Gregg i-a venit greu să creadă că soţia reîncepuse să-l înşele, de îndată ce plecase din nou pe mare; dar chiar dacă era adevărat, era încredinţat că o s-o recîştige după o zi sau două petrecute împreună. „Doar să revin lîngă ea, gîndea el ; e tinerică, are nevoie de o morală bună şi să fac dragoste cu ea...“ Pentru acest motiv era convins că nu trebuia să moară ; dar aceeaşi convingere o aveau şi numeroşi alţi camarazi şi şi-au disputat salvarea cu ură şi violenţă.

După o oră de eforturi epuizante, Gregg a reuşit să-şi facă loc cu forţa lîngă una dintre plute ; îi era însă imposibil să se urce pe ea. Dar hotărîta lui voinţă îl îndemna să facă totul ca să nu-şi piardă locul. Şi-a introdus corpul între bordul plutei şi „ţin-te bine“, încît era ataşat de plută ca un pachet mic de un pachet mai mare ; avea de gînd să petreacă toată noaptea în această poziţie, ancorat sigur, visînd la căminul şi la nevasta care il va iubi din nou de îndată ce se va întoarce acasă... Dar a fost prea dornic să trăiască : pe măsură ce noaptea progresa, frigul îl slăbea şi îl amorţea ; „ţin-te bine” i-a alunecat de pe umeri pe — adică parîma trecută prin ochiurile de jur împrejurul plutei, pe care o întindeau aproape douăzeci de oameni disperaţi, cramponaţi de ea. Brusc, s-a trezit din toropeală, simţind parîma strîngîndu-l puternic de gît ; înainte de a se putea degaja, pluta s-a ridicat în urma căderii unui om şi parîma, prinzîndu-l pe Gregg adine sub bărbie, l-a tras afară din apă. Era prea întuneric pentru ca ceilalţi să vadă ce i se întîmpla lui Gregg iar strigătele lui nu se deosebeau de cele ale altor înotători pe cale de a se îneca. S-a zbătut sălbatic să se degajeze dar astfel parîma l-a strangulat şi mai puternic, dîndu-i o moarte penibilă.

Carslake a avut o moarte demnă de un asasin. In ora cea mai întunecată a nopţii, a ajuns înot lîngă o bucată de lemn, o scîndură tocmai atît de mare cît să susţină un singur om pe ea ;

şi chiar era un om pe ea, un telegrafist, pe nume Rollestone : un om scund, cu ochelari şi fricos; Carslake era tot atît de înspăimîntat ca şi el şi faptul că nu găsise loc pe o plută îi insufla o dorinţă nebună să-şi salveze viaţa. L-a observat pe Rollestone culcat pe burtă pe bucata de lemn, s-a apropiat încet înot, a ridicat-o de un capăt şi l-a scufundat. Rollestone şi-a ridicat capul din apă :

— Bagă de seamă ! spuse el cu frică, ai să mă faci să cad în apă.

— Este loc pentru amîndoi, răspunse brutal Carslake, şi a împins din nou capătul scândurii sub apă.

— Nu, nu este loc pentru amîndoi... Lasă-mă în pace... caută altă scîndură.

Era în ora cea mai întunecată a nopţii.

Carslake a înotat încet pînă la celălalt capăt al scîndurii şi a încercat să desfacă mînile lui Rollestone, care se ţinea agăţat.

— Ce faci ? spuse plîngător Rollestone.

— Eu am văzut scândura mai întîi, spuse Carslake, încercînd să-l dea jos de pe ea.

— Dar eu sînt pe ea, strigă Rollestone, aproape plîngînd de frică şi de mînie, este a mea.

Carslake il împinse din nou, agăţîndu-se solid de scândură ; aceasta oscilă periculos, Rollestone începu să strige după ajutor. Carslake îl lovi cu braţul peste gură, făcîndu-î să cadă în apă, dar Rollestone încercă imediat să se urce din nou pe scândură, lovindu-l cu piciorul pe Carslake care se urca şi el. Cînd capul lui Rollestone se profila net pe cer, Carslake. cu ambii pumni împreunaţi, îl lovi cu toată puterea de mai multe ori. Rollestone n-a mai apucat decât să strige o singură dată, înainte de a fi adus pentru totdeauna la tăcereera ora cea mai întunecată a nopţii.

Efortul l-a slăbit însă pe Carslake ; trupul, cald în momentul crimei, i s-a răcit şi cînd a încercat să se urce pe scîndură, n-a mai avut nici forţă, nici îndemînăre. La fiecare tentativă recădea în apă, respira din ce în ce mai greu. Curînd, bucata de lemn porni în derivă, fără ocupant.

Cîţiva oameni au murit foarte simplu : locotenentul Baker, fochistul Evans, căpitanul Morell şi încă alţii. Aceştia nu aveau

un motiv special ca să trăiască sau îşi încurcaseră vieţile în aşa fel, încît a le părăsi era o uşurare.

De exemplu lui Baker nu i-a fost frică de moarte ; de o săptămînă, de cînd Compass Rose pornise în călătorie, rătăcea pe navă sub povara unei morbide vinovăţii : singur cu o spaimă ruşinoasă pe care zilele o confirmau, umplîndu-l de dezgust. Nu ştia nimic despre infecţiile venerice şi n-a avut curaj să apeleze la cineva pentru sfat; şi-a dat însă seama de ce era vorba după simptome şi suferinţe. A urmat o săptămînă în care a evitat orice contact cu oamenii în afară de cele profesionale, o săptămînă de suferinţe crescînde şi stăpînit de un simţământ de înjosire şi teroare. Cînd Compass Rose a fost torpilată, începuse să se gîndească să-şi pună capăt zilelor, nemaiputînd suporta ruşinea şi durerea organelor sale bolnave.

Cînd a abandonat nava, a înotat cîteva minute, apoi a găsit un loc pe pluta cu numărul unu, dar după ce s-a urcat şi apa rece de pe corp i s-a mai zvîntat, suferinţele cauzate de boală s-au înteţit insuportabil ; s-a tot agitat, şi-a schimbat poziţia de cîteva ori şi, în final, ajuns la disperare, s-a aruncat din nou în apă. Răceala apei i-a potolit fierbinţeala şi a murit binecuvîntînd frigul care îl răcorea.

Şi fochistul Evans a murit tot victimă a dragostei ; în viaţa lui dragostea luase o asemenea importanţă, încît îşi pierduse complet capul, ajungînd să aibă două soţii cicălitoare, una la Londra, şi alta la Glasgow ; la Liverpool avea o tînără prietenă melancolică, iar la Londondery o văduvă destul de veselă ; la Manchester se afla o tînără, la sîn cu un copil al lui, iar la Greenock o alta pe cale să-l facă şi ea tată. Cînd nava intra în rada Gibraltarului, îl întîmpinau două spaniole care gesticulau pe cheu ; dacă se făcea escală în Islanda, la Halifax sau la Saint John din provincia canadiană Newfoundland, în mai puţin de o oră i se aducea la bord un mesaj amoros sau cu ameninţări. Toţi banii pe care-i cîştiga se duceau pe cheltuielile unei jumătăţi de duzină de menajuri legitime şi ilegitime sau pentru cheltuieli de judecată în procese de căutarea paternităţii ; în port, cînd nu era în permisie, tot timpul liber şi-l petrecea scriind scrisori ; cobora rar la uscat, de teama soţilor, părinţilor sau a fraţilor furioşi, care îl aşteptau la ieşirea din doc şi nu îi pregăteau un bun sosit agreabil.

Evans ajunsese în această deplorabilă situaţie printr-un

concurs fatal de împrejurări : nu era deloc băiat frumos, insă nu ştia să refuze. Recent treburile i se încurcaseră foarte serios : chiar înainte de ultima plecare a lui Compass Rose din port, cele două „soţii“ oficiale se descoperiseră reciproc ; plecarea navei îl scăpase tocmai la timp. Dar prevedea ce urma să se întîmple : soţiile se vor asocia contra celorlalte femei ca să-l scape de ele, după care se vor asocia din nou, contra lui. Se vedea apărînd înaintea tribunalului pentru nerespectarea promisiunilor de căsătorie, condamnat pentru seduceri; închis pentru datorii, şi la ocnă, pentru bigamie. Viitorul îi părea complicat, sumbru şi fără ieşire.

Către ora 3 de dimineaţă, cînd a sosit pentru el momentul să-şi apere viaţa contra frigului, nu simţea decît oboseală şi disperare. I se părea că mult timp avusese noroc — prea mult ca să dureze la infinit — şi că venise ora scadenţei. Dacă nu plătea acum, în întuneric, în apa rece şi plină de păcură, fără martori, va trebui să dea socoteală la reîntoarcere, o socoteală mult mai riguroasă.

Propriu-zis nu s-a lăsat în voia mării, dar a încetat să mai prefere viaţa în loc de moarte şi, într-o asemenea noapte, numai o hotărîre dîrză putea duce la salvare. Nu a luptat ca să supravieţuiască cu orice preţ, cu disperare, şi trupul cu care păcătuise atît, s-a lăsat, din cap pînă în picioare, pătruns de un frison mortal, alunecînd în neant fără rezistenţă.

Morell a murit, am putea spune, pe franţuzeşte, limba bunicii sale ; a murit cum trăise în ultimul timp, adică singur. Cea mai mare parte a acelei oribile nopţi de dezastru o petrecuse la o parte de grupul principal de supravieţuitori, plutind imobil în centura de salvare din capoc, privind luminile roşii care dansau şi ascultînd gemetele de spaimă şi disperare ale oamenilor. Ca de multe ori în trecut, se simţea departe de ceea ce se întîmpla în jurul lui, nu era obligat să se alăture ; moartea îl va găsi la treizeci de yarzi de ceilalţi, dacă îi era sortit să moară şi, pînă atunci, viaţa sa era o problemă care îl privea doar pe el.

S-a gîndit mult la Elaine, tot timpul cît a supravieţuit, adică aproape pînă în zori. Dar către ora 5 dimineaţa corpul îngheţat şi creierul obosit au ajuns la acelaşi grad de simţămînt de zădărnicie şi epuizare. Inţelegea acum că purtarea lui faţă de Elaine fusese cu totul absurdă ; absurdă şi fără efect. Protestele

şi încercările lui de a o aduce la o altă viaţă fuseseră ridicole ; se comportase ca un bărbat dintr-o comedie, păşind pe scenă cu grotesca mască de încornorat, în timp ce în spatele lui amanţii gesticulau şi făceau ochiade spectatorilor. Nici cuvintele, nici apelurile, nici protestele nu serviseră la nimic : Elaine îl iubea sau nu-l iubea, îl dorea sau putea să se lipsească de el, îi era fidelă sau îl înşela, numai după propria ei voinţă. Dacă dragostea ei ar fi fost destul de puternică, ar fi rămas a lui; dacă nu, n-avea nici un drept s-o revendice, s-o convingă să redevină iubita de altădată.

In prezent îşi dădea seama că, de multă vreme, el îi devenise complet indiferent. Această convingere îi străbătu acum întregul corp ca un frison care îl îngheţa ; mareea vieţii nu mai era în stare să înainteze. Mult timp a stat fără să gîndească la ceva şi cînd s-a trezit din toropeală şi-a dat seama că era preludiul somnului şi al morţii. Dar nu-i păsa. Cu disperare calmă, s-a străduit să rezume de ce a avut parte în viaţă ; efortul a fost lung şi penibil, dar pînă la sfîrşit a murmurat :

— Il y en a toujours l’un'qui baise, et l’un qui tourne la joue. *

A înclinat capul într-o parte, ca şi cum ar fi reflectat dacă nu se putea găsi o caracterizare mpi bună ; n-a găsit-o şi i s-a făcut din nou vid în creier ; dar capul şi-a păstrat poziţia, parcă interogativă, şi moartea aşa l-a încremenit.

Au fost şi unii, puţini, care s-au salvat: comandantul Ericson, secundul Lockhart, şeful operator de radar Sellars, infirmierul Crowther, locotenentul Ferraby, maistrul Phillips, fochistul şef Gracey, fochiştii Grey şi Spurway, radiotelegrafistul Widdowes, marinarul Tewson : unsprezece oameni pe două plute. Cînd s-a făcut zi, toţi ceilalţi erau morţi.

Pe măsură ce timpul, certurile, stupoarea şi somnul îşi reluau drepturile, Lockhart avea impresia că asistă la o serată de la care invitaţii pleacă pe rînd pînă nu mai rămâne nimeni. La un moment dat situaţia părea că poate ii stăpînită : cele două plute, fiecare cu cîte doisprezece oameni, şi ciorchinii de oameni agăţaţi de „ţin-te bine“ se apropiaseră una de alta pe marea plină de păcură şi Lockhart procedă la un apel sumar ; mai trăiau atunci peste treizeci de oameni, dar aceasta avea loc mult mai devreme, cînd serata putea fi considerată destul de reuşită... In cursul nopţii interminabile, oamenii au trecut din

viaţă în moarte pe nesimţite, pierind de frig între două fraze ; n-a mai fost posibil să-i numere exact pe cei vii şi pe morţi; cifra nu mai avea vreun sens. Nu mai merita să se facă vreo socoteală decît atunci cînd noaptea se va termina şi cînd soarele îi va încălzi; numai atunci se putea stabili amploarea dezastrului.

Pe plute, în oroarea acelei lungi nopţi, oamenii erau voci sau tăceri : dacă tăceau mai multe minute în şir, însemna că nu mai era cazul să fie număraţi printre vii şi locurile lor puteau fi luat de cei aflaţi în apă, avînd încă o licărire de viaţă şi căldură în trupuri.

— Doamne, ce frig este !

— La ce distanţă era convoiul ?

— Aproape treizeci de mile.

— Shorty..., mă auzi ?

— A văzut cineva pe Jameson ?

— Era în postul echipajului.

— De acolo n-a scăpat nici unul.

— Au fost norocoşi...E mai bine de ei, decît de noi,aici.

— Avem încă şanse să scăpăm.

— Noaptea devine mai puţin întunecoasă.

— Din cauza lunii.

— Shorty... deşteaptă-te...

— Nava s-a scufundat în mai puţin de cinci minute.

— Ca şi Sorrel.

— La treizeci de mile ar trebui să apărem pe radarul lor.

— Dacă îl observă cum trebuie.

— Care era nava de escortă din urmă ?

— Trefoil.

— Shorty...

— Cîţi sînt pe cealaltă plută ?

— Cam la fel ca pe a noastră, cred.

— Doamne, ce frig !

— Şi începe să bată vîntul.

— Aş vrea să-l întîlnesc pe blestematul de submarin care ne-a adus în această stare.

— Mi-aj unge că l-am întîlnit o singură dată.

— Shorty... ce ai ?

— Mi se pare că sîntem destul de aproape de Islanda.

— Nu ne foloseşte la nimic ; n-are importanţă.

— Trefoil este o navă serioasă ; ar fi trebuit să ne repereze

pe radar.

— Dacă n-o fi fost de cart vreun cretin de operator, jumătate adormit.

— Shorty !...

— Incetează să-l mai chemi, nu vezi că s-a sfîrşit ?

— Dar vorbeam cu el!

—Acum o oră, idiotule !

— Wilson a murit, domnule.

— Eşti sigur ?

— Da, e complet rece.

— Atunci aruncaţi-l în apă... Care este următorul de urcat pe plută ?

— Hei, nu sînt amatori pentru plimbare ?

— La ce bun ? Nu este mai cald pe plută.

— Doamne, ce frig este !...

Pentru un moment, cornul lunii apăru între nori şi lumină cîteva clipe dezolantul spectacol : întinderea de ape pe care începea s-o vălurească un vînt glacial ; siluetele oamenilor înghesuiţi pe plute ; umbrele oamenilor agăţaţi de ele şi, mai departe, cadavrele care se ridicau şi se lăsau în jos în voia valurilor, cu luminile roşii arzînd inutil pe piepturile celor care, cu cîteva ore înainte, le aprinseseră cu speranţă şi încredere. Cîteva minute luna îşi aruncă lucirea rece pe suprafaţa mării şi pe frunţile oamenilor ale căror capete mai erau la verticală ; apoi dispăru, voalîndu-se brusc, ca şi cum, plină de milă şi stupoare, văzuse destul şi bieţii oameni, aduşi la o asemenea extremitate, nu meritau decît decenţa mizericordioasă a tenebrelor.

Ferraby nu a murit; dar spre zori a crezut că moare, cînd de fapt tînărul semnalizator Rose, pe care îl ţinea în braţe, a murit în locul lui. Toată noaptea au stat unul lîngă altul, cîteodată tăcuţi, uneori vorbind ; Ferraby îşi amintise prima lor noapte pe mare, obscuritatea şi singurătatea acelei noi ambianţe de atunci, care îi apropiase. Acum nevoia apropierii era mai imperativă, mai sinceră, lipsită de vreo reţinere şi curînd au observat că se ţineau de mînă... Dar pînă la sfîrşit Rose n-a mai vorbit, n-a mai răspuns la întrebări, şi-a înclinat capul ca şi cum adormise; Ferraby îşi trecuse braţul în jurul lui şi cînd Rose alunecă şi mai mult, îi culcă trupul pe genunchi.

Temîndu-se de răspuns, aşteptă înainte de a întreba ;

— Te simţi bine, Rose ?

Dar n-a mai răspuns. Atunci Ferraby se aplecă asupra figurii atît de apropiată de a lui şi cu un instinct de compasiune o atinse cu buzele, dar le-a retras repede, tremurătoare şi îngheţate. Acum Ferraby era singur... Lacrimi i se prelingeau pe obraz şi căzeau pe ochii deschişi ai mortului; dezolat şi pradă unei frici mortale, continuă să ţină strîns la piept corpul rigid al prietenului, ca tatăl pe un copil mort.

Lokhart n-a murit deşi, de mai multe ori în cursul nopţii, s-a mirat că nu moare. A petrecut cea mai mare parte a orelor de întuneric în apă, lîngă pluta nr. 2 pe care o avea in sarcină ; numai spre dimineaţă, cînd s-a făcut loc, s-a urcat şi el pe plută. De pe acest loc ceva mai ridicat a privit in jur : a simţit frigul şi mirosul de păcură, a văzut cealaltă plută şi apa agitată care le separa ; şi a contemplat formele negre ale morţilor pe apă, norii care se urmăreau pe cer, unde strălucea o unică stea ; a ascultat suflînd vîntul. Atunci şi-a îndîrjit voinţa şi a hotărît să rămînă în viaţă pînă la ziuă şi să oblige mîna de oameni de care era responsabil să rămînă vii împreună cu el.

I-a obligat să cînte, să-şi mişte braţele şi picioarele, să vorbească şi să nu adoarmă. I-a pălmuit, le-a dat lovituri de picior, a făcut să oscileze pluta pentru a-i obliga să se cramponeze ; şi-a amintit întregul său repertoriu de anecdote scabroase şi a debitat un număr dintre ele atît de dezgustătoare că ar fi roşit, dacă sîngele în circulaţie ar mai fi fost în stare de aşa ceva. Le-a spus ghicitori, i-a antrenat într-un joc de copii ; l-a smuls pe Ferraby din tăcerea lui morocănoasă şi i-a ordonat să recite toate poeziile pe care le ştia ; a imitat personagii dintr-o piesă de teatru cunoscută şi i-a obligat pe ceilalţi să-i dea replicile. I-a forţat să rameze şi să facă cercuri cu pluta, cîntînd „Luntraşii de pe Volga" ; amintindu-şi un joc din copilărie, i-a împărţit în trei grupe şi i-a pus să strige toţi în acelaşi timp : primul grup, „Rusia“, al doilea, „Prusia", al treilea, „Austria", ceea ce producea un zgomot asemănător unui gigantic strănut, foarte potrivit pe acel frig... Oamenii din pluta dirijată de el l-au detestat, pe el şi vocea lui neobosită, precum şi iritantul lui optimism ; l-au insultat în faţă ; le-a răspuns cu acelaşi langaj şi le-a promis o doză generoasă de puşcărie îndată ce vor ajunge în port.

Pentru toate acestea, el a recurs la o rezervă nebănuită de

forţe şi energie. Cînd s-a urcat pe plută s-a simţit teribil de anchilozat şi îngheţat, dar activitatea furioasă şi nebună, giumbuşlucurile făcute, n-au întîrziat să-l învioreze ; unii dintre oameni i-au urmat exemplul şi au recăpătat astfel curajul datorită căruia au supravieţuit.

Sellars, Crowther, Gracey şi Tewson n-au murit. Se aflau pe pluta numărul doi, cu Lockhart şi Ferraby şi au fost singurii care mai trăiau cînd s-a făcut zi, graţie eforturilor frenetice pentru a rezista atracţiei dulceţii somnului. Era prima călătorie pe mare a lui Tewson, un tînăr vesel, londonez de baştină şi care îi făcuse să rîdă în cursul nopţii, întrebînd din timp în timp cu naivitate :

— Aşa se întîmplă lucrurile la fiecare călătorie ?

Nu era o glumă prea grozavă, dar Lockhart înţelegea că trebuiau să se mulţumească cu ea... Au contribuit şi alţii la susţinerea moralului : Sellars a cîntat o interminabilă arie dintr-o operetă la modă ; Crowther, infirmierul fost veterinar, a imitat zgomotele făcute de animale ; Gracey a făcut o demonstraţie de antrenament de box, cît pe aci să răstoarne pluta. In general au făcut tot ce au putut, şi tocmai aceasta le-a salvat vieţile.

Phillips, Grey, Spurway şi Widdowes n-au murit. Au fost singurii supravieţuitori de pe pluta numărul unu împreună cu Ericson care, la fel ca Lockhart, şi-a dat seama că trebuia combătut somnul fără răgaz dacă voiau să ajungă vii dimineaţa. A folosit deci cea mai mare parte a nopţii supunînd pe oamenii de pe plută la un fel de examen pentru următoarea lor înaintare. A inventat un joc, jumătate serios, jumătate copilăresc, punînd fiecăruia pînă la treizeci de întrebări ; răspunsurile corecte erau aplaudate ; dacă nu, toţi trebuiau să-l apostrofeze violent şi respectivul era condamnat să execute o ispravă oarecare, ca pedeapsă... Cu autoritate, a antrenat pe numeroşi oameni, timp de mai multe ore ; numai în zori a simţit că propriul său creier a obosit, că s-au rărit concurenţii şi aplauzele şi că strigătele au slăbit pînă la a fi confundate ou geamătul vîntului şi zgomotul valurilor reci lovindu-se de pereţii plutei, acele valuri care aşteptau cu răbdare să-i înghită pe toţi.

Comandantul nu a murit; după dispariţia lui Compass Rose parcă nu mai avea cu ce să moară. Efortul „examenului" îl făcuse automat, ştiindu-l necesar ; dar numai în calitatea de conducător al unui grup de oameni în grija lui ; cu inima nu lua parte deloc. Inima părea a-i fi secat în timpul celor cîteva minute

teribile dintre torpilarea navei şi înghiţirea ei de valuri. Işi iubise nava, nu sentimental, dar cu mîndria şi puternicul ataşament pe care i-l dăduseră inevitabil ultimii trei ani şi faptul că o văzuse distrusă atît de rapid, sub ochii lui, îi provocase un şoc îngrozitor. Nici un cuvînt, nici o reacţie nu îşi mai avea rostul în acea noapte atroce. Era vid de orice sentimente. Totuşi n-a murit, pentru că avea patruzeci şi şapte de ani, era un marinar încercat şi robust şi înţelegea marea, deşi acum o detesta.

Toţi aşteptau cu nerăbdare lumina zilei ; Ericson observă că, în fine, zorile erau apropiate şi bietele resturi ale echipajului său puteau supravieţui. Cînd la est apăru prima lucire albicioasă, ordonă oamenilor să rameze către cealaltă plută aflată la o milă distanţă de ei. Se făcea din ce în ce mai lumină, adusă parcă chiar de vîntul glacial şi se răspîndea fără milă pe teribila mare cenuşie, pe marile pete de păcură şi formele plutitoare care fuseseră oameni vii. Cînd cele două plute s-au apropiat, supravieţuitorii şi-au adresat semne scurte, ca nişte oameni care crezuseră că sînt singuri pe lume ; cînd au putut să-şi audă vorbele, unul din oamenii de pe pluta lui Lockhart scoase un strigăt strident de chemare la care răspunse Phillips de pe pluta comandantului, cu voce stinsă.

Nimeni n-a mai pronunţat un cuvînt înainte ca cele două plute să se alăture, şi atunci s-au privit toţi cu oroare şi teamă.

Cele două plute semănau ; pe fiecare se vedeau cîţiva oameni murdari, plini de păcură, unii stînd, alţii întinşi pe braţele lor sau la picioare, ca nişte cîini. In jurul plutelor, în apă, era aceeaşi bordură de cadavre, dansînd, cu feţe inexpresive întoarse spre cer şi mîinile îngheţate pe „ţin-te bine“.

Nu era o linie de demarcaţie netă între cei morţi şi cel vii. Oamenii şezînd de pe plute păreau că se confundă cu morţii pe care îi ţineau încă în braţe fără nici un rost, sau cu cei care pluteau pe apă.

Ericson îi numără pe cei vii de pe cealaltă plută : patru, pe lîngă Lockhart şi Ferraby ; prezentau acelaşi aspect îngrozitor ca şi cei de pe pluta lui : murdari, tremurînd, cu obrajii şi tîmplele brăzdate de frig, cu membrele fără sînge ; scăpaseră de moarte în timpul orelor de întuneric, dar dimineaţa rămîneau încă în umbra mortii.. Numărul total al supravieţuitorilor era de unsprezece... Işi frecă cu mîinile buzele îngheţate şi spuse :

— Ce zici, secundule...

— Ce să mai spun, sir.

S-au privit reciproc, apoi Lockhart întoarse capul; era un moment intolerabil de penibil.

Vîntul le biciuia figurile, apa în valuri mici, glaciale, se spărgea de plute. Morţii ataşaţi în jur se balansau ca nişte dansatori. Soarele răsărind, accentuă detaliile acestei oribile scene ; se văzu că, în afara plutelor, întinderea marii crude ridica şi rula nenumărate cadavre, în mijlocul unei grămezi de epave, în derivă sub cerul lugubru. Totul împrejur, pe suprafaţa mării pătată de ulei, cu mizerabilele resturi, tot ce mai subzista din Compass Rose rănea şi ofensa privirea.

„Tabloul anului ! gîndi Lockhart : Dimineaţă cu cadavre”.

Astfel i-a găsit Viperous.

PARTEA A CINCEA
1943 : IN CUMPĂNA

1

Trei din cele paisprezece oglinzi aplicate pe pereţii celui mai şic bar din Londra îi reflectau lui Lockhart trei imagini diferite ale lui însuşi, între care să aleagă : una din plină faţă, alta din profil dreapta şi o a treia, din profil stingă. Neavînd altceva mai bun de făcut, în timp ce-l aştepta pe Ericson pentru a dejuna împreună, studia cu oarecare interes aceste trei diverse aspecte ale unui tînăr ofiţer de marină, aflat la odihnă după oboselile serviciului activ. Uniforma îi era imaculată ; faţa prelungă, dar cu un aer vizibil de determinare ; cearcănele de sub ochi erau rezultatul încercărilor prin care trecuse... Pe fondul sălii de un gust excesiv de încărcat, cu covor gros, mobile lucitoare şi un aer de lux agresiv, Lockhart avea poate un aspect prea profesional, deşi mai erau şi alţi ofiţeri din cele trei arme : navală, aeriană şi terestră, aliniaţi la bar. sau aşezaţi la mesele dimprejur şi care nu creau deloc o atmosferă de timp de război ; păreau că stau acolo de la începutul ostilităţilor iar femeile pe care le însoţeau aveau aerul de a se simţi foarte la largul lor. Lockhart decise totuşi că nici el nu era complet deplasat; dacă nu se simţea tot aşa de la largul lui ca cei obişnuiţi, cel puţin, în colţul sălii unde se afla, aducea un aer de seriozitate emanînd din uniforma lui albastru închis, asortată cu covorul. Şi, în orice caz, încă un pahar de gin cu biter îl încadra mai complet în categoria obişnuiţilor... Aruncă o privire în jurul său.

— Chelner ! chemă el.

— Da, domnule, spuse apărînd îndată un om destul de vîrstnic, cu o cămaşă albă gofrată.

— Mai adu-mi, te rog, un gin cu biter.

— Incă unul, domnule.

— Şi... chelner...

— Vă rog, domnule ?

Lockhart îi arătă cana cu apă de pe masă şi-i spuse ;

— Uite ce strat de praf este pe suprafaţa apei.

Bătrînul schiţă un gest de mirare, ridică carafa, o examină un moment, apoi o reaşează pe tavă.

— Vă rog să scuzaţi, domnule, o schimb imediat.

Se plecă, apoi repetă :

— Imediat o schimb, domnule ; ce să-i faci, e război.

— Deci nu este cazul să mai fac observaţii.

Scuturînd din cap, bătrînul chelner răspunse !

— Nici nu ştiţi, domnule, cum merg acum toate lucrurile : pahare crăpate, lipsă de gheaţă, bucăţi de dop în băuturi...

Se plecă din nou şi, confidenţial:

— Alaltăieri am găsit o libarcă în cartofii prăjiţi. Lockhart schiţă un gest de dezgust.

— N-ar trebui să-mi spui.

— Vroiam numai să vă arăt că nu putem servi clienţii aşa cum dorim. Nu găsim materiile prime de care avem nevoie. Săptămînă trecută am avut client pe un ofiţer american care s-a plîns că sifonul era cald.

— Sifon cald, într-adevăr, e oribil, spuse Lockhart gînditor.

— Mai rău strică băutura, domnule.

— Da, şi ar fi oribil să înoţi în sifon cald.

— Mă iertaţi, aţi spus-ceva ?

— Nu, răspunse Lockhart, mă gîndeam la ceva.

— Atunci un gin cu biter, domnule ?

— Da, dar unul mare.

Lockhart privi în jur şi-l zări pe Ericson apărut în uşa barului ; după ce-l privi un moment, se adresă chelnerului :

— Mai bine adu două mari; vine un prieten şi avem de sărbătorit un eveniment.

Ericson îl văzuse şi începea să-şi facă drum spre masa lui, prin sala aglomerată. Se observa la el o oarecare stinghereală, pe care Lockhart o înţelegea şi chiar o aprecia. Era un om alături de care puteai înfrunta războiul... Cînd Ericson ajunse la masa lui, Lockhart se ridică şi spuse, cu un zîmbet deschis :

— Felicitările mele, sir.

Stînjenit, Ericson privi la şapca ţinută sub braţ : frunzele de laur noi erau dovada unei recente avansări.

— Iţi mulţumesc, Lockhart; am aflat doar săptămînă trecută ; desigur, pe baza vechimii.

— Poate nu numai pe această bază, spuse Lockhart; în orice

caz beau pentru eveniment, şi îşi goli restul băuturii din pahar; apoi, privind spre bar :

— Am comandat pentru dumneavoastră un pahar mare de gin cu biter.

— Este un aperitiv foarte potrivit, spuse Ericson.

Sosiră consumaţiile comandate. In momentul cînd Ericson ridica privirea şi paharul, Lockhart îşi aruncă din nou ochii spre frunzele de laur noi, aurite, ale şepcii. La rîndul său, se simţea cam intimidat; nu-l mai văzuse pe comandant de două luni şi ultima lor despărţire în port — amestec ciudat de ceremonie, emoţie şi mirare reciprocă de a supravieţui — nu era o amintire adecvată cu atmosfera sălii.

— Nu cred că voi ajunge cîndva comandor, sfîrşi el prin a spune : vechimea nu este suficientă, altceva nu văd şi sper să nu îmbătrînesc prea curînd.

— Nu fii aşa de sigur, spuse Ericson ; apoi se opri un moment.

— Cea mai mare parte din zi am petrecut-o ieri la Amiralitate ; începe din nou agitaţia.

Lockhart simţi un fior de nervozitate, aproape de teroare pe care nu reuşise încă să şi-o stăpînească. Dacă „începe din nou agitaţia", aceasta îl antrena şi pe el; însemna sfîrşitul repausului şi refacerii atît de greu obţinute, reeditarea celor deja trăite. Ştia că Ericson stabilise sau cel puţin propusese Amiralităţii ceva în privinţa lui şi aproape îi era frică să afle viitorul. Incă nu-şi găsise un echilibru. Nervii încă nu-i erau refăcuţi după catastrofa lui Compass Rose; orice schimbare, i se părea sfîrşitul lumii. Chiar frunzele aurite de pe şapca lui Ericson îi apăreau ca un semnal secret, prevestind necunoscutul şi complicaţiile. Poate că rezulta pentru el singurătate, dificultăţi neprevăzute, rămas bun...

Dîndu-şi seama de ciudăţenia gîndurilor, Lockhart schimbă brusc subiectul şi întrebă :

—Ce aţi mai făcut ? Aţi văzut-o pe soţia lui Morell ?

Evident mulţumit de diversiune, Ericson răspunse ;

— Da, tocmai de acolo vin.

— Ce făcea ?

— Era în pat.

— Ah !... Suportă atît de greu încercarea?

— Cred că o suportă foarte bine... spuse Ericson încruntat ;

nu era singură.

Cei doi îşi încrucişară un moment privirile.

— Afurisitul ăsta de război, spuse Lockhart.

— Da, răspunse Ericson, lua-l-ar dracu.

Dintr-o cauză necunoscută, Lockhart se simţi deodată mai liniştit. „Sexualitatea... gîndi el; remediu universal...”

— Povestiţi-mi totul, adăugă apoi, fără să omiteţi ceva; cred că ea nu şi-a pierdut firea, nu-i aşa ?

— Cred că niciodată nu şi-a pierdut firea, replică Ericson. Dar să vezi... Cînd am ajuns la apartament, o femeie de serviciu sau cam aşa ceva, mi-a deschis uşa. Mi-a comunicat, scurt, că doamna Morell nu putea primi pe nimeni. Cum nu voiam să mă fi deranjat degeaba, i-am spus : „Anunţaţi-o că sînt comandantul navei pe care a fost soţul ei şi vreau s-o văd pentru cîteva minute.“ Mi-a răspuns că se duce să-i comunice şi m-a lăsat să aştept... Curios, ştii... Nu-mi închipuiam deloc ce se întîmpla, căci am fost lăsat să aştept foarte mult. Ar fi trebuit însă să ghicesc de la început : apartamentul avea aerul unui bordel.

— Nu mi-aş fi închipuit aşa ceva, spuse Lockhart, afectat.

— Dacă vrei, îţi dau adresa... In fine, după un moment, doamna Morell a intrat în camera în care mă aflam.

— E frumoasă ? întrebă Lockhart.

— Foarte... Era îmbrăcată cu un capot, dar fără aspect neglijent şi teribil de seducătoare ; s-a scuzat că m-a făcut să aştept, s-a aşezat şi m-a lăsat să vorbesc primul. I-am spus cît eram de întristat de moartea soţului ei, cît de mult am ţinut toţi la el... tot ce se spune în asemenea ocazii.

— De fapt, numai adevărul, replică Lockhart.

— Aşa este... Apoi am aşteptat să spună şi ea ceva, dar sta, simplu, pe scaun, privindu-mă. Atunci am întrebat dacă doreşte să cunoască povestea torpilării şi, probabil, modul cum s-a sfîrşit Morell... Mi-a răspuns : „Nu... nu ţin să cunosc cum s-au întîmplat lucrurile ; împrejurările sînt totdeauna la fel, nu-i aşa ?“

— Oh ! făcu Lockhart consternat.

Ericson înclină capul şi urmă :

— M-am simţit destul de prost; era vizibil că ieşise din pat şi se etala pe divan într-o atitudine cît mai avantajoasă. Trebuie să recunosc că e admirabil făcută ; nici o umbră pe figură, machiată cu perfecţiune şi purta tot atîta doliu ca şi

comandantul submarinului care ne-a torpilat... Nu-mi venea să-mi cred ochilor, amintindu-mi de bietul Morell...

După un scurt surîs, adăugă :

— Preparasem o frază pentru cazul cînd ar fi fost prea impresionată ; gîndeam să-i spun că, dacă acum era teribil de afectată, mai tîrziu va fi mîndră de modul cum îi murise soţul, îndeplinindu-şi datoria... Dar, la dracu ! n-a fost cazul de asemenea fraze !... După cîteva momente mi-era destul... M-am ridicat spunînd : „Dacă credeţi că pot face ceva pentru dumneavoastră, vă rog să-mi spuneţi“. Atunci ea mi-a surîs cu toată faţa şi mi-a spus : „Admirabil... dacă doriţi două locuri pentru spectacol, voi da numele dumneavoastră la casa de bilete. Şi bineînţeles veniţi să mă vedeţi după spectacol”.

Ericson mai bău o înghiţitură ; după un timp de tăcere, reluă :

— Nu-mi amintesc bine ce i-am răspuns, dar sigur că n-am primit oferta... Mi-am luat rămas bun, m-a urmat în vestibul; în momentul cînd deschidea uşa, s-a auzit din interiorul apartamentului un mare zgomot, parcă nişte lovituri înfundate. S-a deschis o uşă, apoi o voce de om cam afumat a strigat : „Dă-l afară odată pe marinarul ăla şi revino în pat! “ Tocmai ieşisem din apartament; cînd m-am întors, mi-a spus : „La revedere”, foarte repede şi mi-a închis uşa. După o clipă, am auzit-o de cealaltă parte a uşii...

— Vorbind ? întrebă Lockhart.

— Nu... rîzînd.

In timpul cît povestise Ericson, zgomotele obişnuite din bar păruseră mai înăbuşite ; acum, parcă reizbucneau. Ici colo se auzeau voci, paharele se ciocneau, un bărbat şi o femeie rîdeau tare, la unison.

Lockhart suspină, suspin care ascundea multe lucruri, multe gînduri nelămurite şi contradictorii ; se mulţumi a spune:

— Mă întreb dacă Morell bănuia ceva.

Ericson ridică capul :

— Nu mi-a făcut impresia unei femei care şi-ar da osteneala să se ascundă cînd e vorba de ceva care îi face plăcere.

— Bietul om... Şi cum s-a pierdut.

— S-a sfîrşit ca un om bun, chiar în afară de problema cu ea : a-i fi povestit acestei femei sfîrşitul lui, ar fi însemnat să-i înjosesc memoria.

— Aveţi dreptate, aprobă Lockhart.

Şi, ridicînd paharul, adăugă :

— Pentru prietenii noştri absenţi !

După ce au băut, Lockhart se redresă şi întrebă :

— Şi pe la Amiralitate, ce mai este ?

Ericson se rezemă de spatele scaunului şi îşi frecă mîinile, ca şi cum se pregătea, în fine, să împărtăşească o veste agreabilă.

— Ei bine ! este vorba de o navă nouă, de o sarcina nouă, totul nou. Mi se dă o fregată : ultimul tip de navă de escortă. Mi s-a acordat aceasta (arătînd viziera aurită a şepcii), astfel că voi dirija o grupă de escortă şi dumneata vei primi o jumătate de galon.

Sincer surprins, Lockhart exclamă :

— Ce spuneţi, sir ! Să devin locotenent comandor ! Nu cred, căci nu e posibilă o asemenea avansare.

— A apărut de curînd un nou Ordin pe Flotă. Ai vîrsta şi ai îndeplinit funcţia de secund timp suficient de îndelungat ; apoi, s-a făcut şi propunerea necesară.

— Probabil dumneavoastră aţi făcut-o, spuse Lockhart, surîzînd.

Ericson îi răspunse tot cu un surîs :

— Da, eu... Dar mai este o piedică sau, mai bine-zis, s-ar putea să fie, după părerea mea. Voi fi comandant al unui grup de nave de escortă ; Amiralitatea este de acord să am ca secund un locotenent comandor, pentru ca să mă pot ocupa de toate navele grupului şi, în acelaşi timp, de propria mea navă. Această muncă necesită înaintarea dumitale ; au spus că ar fi de acord, dacă vreau. Am răspuns că încă nu m-am hotărît.

Lockhart aşteptă, nesigur de ceea ce se subînţelegea prin utimele cuvinte ale lui Ericson. „Se îndoieşte dacă sînt capabil ? se întreba el, a observat că nervii îmi sînt încă zdruncinaţi... Sau este altceva ?“

Era altceva ; dar cu totul diferit.

— Ascultă, îi spuse Ericson, o să-ţi vorbesc deschis. Ai putea, dacă doreşti, să obţii o comandă proprie, să obţii comanda unei corvete. Unul sau doi secunzi au şi fost astfel înaintaţi şi sînt convins că poţi îndeplini o asemenea răspundere. Dacă va fi nevoie, te recomand şi eu.

Era, din nou, stînjenit.

— Nu ştiu ce vei decide. Dacă rămîi cu mine, nu vei avea o comandă decît peste cel puţin un an sau poate nu o vei mai

avea deloc. Aceste lucruri se întîmplă cîteodată tocmai la momentul oportun, sau nu se mai întîmplă niciodată. Răspunderea de prim secund al meu este destul de importantă şi aş fi foarte bucuros să fii alături de mine ; dar nu este un post de comandă, aşa cum meriţi; şi nu-ţi pot pretinde să rămîi cu mine.

Apoi, surîzînd :

— Nu este uşor de ales. Trebuie să decizi singur, nu voi aduce nici un argument, nici pro, nici contra.

In acel moment decisiv, reacţiile lui Lockhart au fost rapide şi imediate. „A sau B, gîndi el : răscrucea carierei, poate alegerea între glorie şi obscuritate, între viaţă şi moarte". Apoi, îşi spuse : „Toate acestea sînt absurde, n-am nimic de cumpănit. Formăm împreună un cuplu bun — rar s-ar găsi unul mai bun — şi dacă se poate să nu ne separăm, este foarte bine. De ce să inventez o dilemă care nu există ?“

Surise din nou şi, mîngîind paharul, spuse :

— Vorbiţi-mi de noua navă.

Ericson îi aruncă o privire, dîndu-şi seama că nu mai era cazul să discute dacă primeşte sau ba ; trecu de îndată la lămuririle cerute :

— E o categorie nouă de fregate, într-adevăr la înălţime... De aceeaşi mărime şi formă ca un distrugător : opt sau nouă ofiţeri, echipaj în jur de o sută şaizeci de oameni. Echipată cu tot ce trebuie : turbine, două elice, trei tunuri mari, dispozitive asdic noi, un radar de tipul cel mai recent. Probabil că grupul se va compune din trei fregate şi patru sau cinci corvete, aşa că vor fi multe de făcut pentru a menţine reputaţia tuturor acestor, nave. Fregata noastră este încă în curs de construcţie ; se află pe Clyde şi va fi predată peste două luni.

— Cum se numeşte ?

— Saltash; toate fregatele noi au nume de rîuri.

— Saltash, repetă Lockhart. Greu te obişnuieşti cu un nume nou. Sună destul de frumos, dar n-am auzit niciodată de un rîu cu numele ăsta.

— Este un rîu destul de mic, din Northumberland; răspunse Ericson. M-am informat, se varsă în Tyne, dar nu îl găseşti pe hartă.

— Acum ar trebui să existe şi pe hartă, spuse Lockhart, cu ton belicos.

Chemă, cu un gest:

— Chelner ! Mai adu nişte gin cu biter... Saltash, repetă el încă o dată... Da, o să facem noi ceva din ea.

Dejunul a fost plăcut; spre sfîrşit, amîndoi erau bine dispuşi. Noua perspectivă îl stimula pe Lockhart şi buna lui dispoziţie se transmise lui Ericson ; amîndoi păreau a se despărţi de trecutul sumbru, privind cu speranţă viitorul. Bucuroşi ca de un proiect de vacanţă, conveniră să se întîlnească la Glasgow, în cursul lunii, ca să arunce o primă privire asupra noii nave. N-au mai vorbit despre viitoarea lor colaborare, dar amîndoi erau siguri că nici o altă soluţie nu era atît de bună şi că întîmplările din trecut făureau viitorul comun.

„Dacă amîndoi sîntem mulţumiţi, gîndi Lockhart, privindu-l pe Ericson fumînd cu precauţie o ţigară de foi cu care nu era obişnuit, atunci avem noroc şi unul, şi celălalt şi nu este cazul să mai discutăm. Războiul nu ne va oferi ceva mai bun... Este poate mult gin în luarea acestei hotărîri, îşi spuse el, plin de înţelepciune şi, de asemenea, mult vin roşu ; dar hotărîrea este totuşi bună, chiar excelentă".

— Sir, spuse el, cred că am luat o hotărîre excelentă.

— Şi eu cred, spuse Ericson ; coniac sau benedictină ?

Dar mai tîrziu, în cursul aceleiaşi săptămîni, fiind singur, Lockhart şi-a dat seama că trecutul mai trăia încă şi că nu putea fi pur şi simplu alungat gîndind la viitor. S-a surprins amintindu-şi de Compass Rose, amintire de copleşitoare emoţie.

Intrase la National Gallery din Trafalgar Square pentru a asista la un concert de dimineaţă, modă care atrăgea mulţimea londoneză. Auditoriul numeros l-a cam intimidat şi s-a aşezat într-unul din ultimele rînduri, pe jumătate ascuns de o coloană. Se cînta Chopin, solistă fiind Myra Hess ; într-o tăcere perfectă, notele minunate se înşiruiau ca pietrele preţioase, sculpturale şi fluide totodată, minunat interpretate, mergîndu-ţi drept la inimă.

Asculta abandonat muzica, nu mai avea conştiinţa lumii exterioare. Pianista a executat două admirabile nocturne, apoi un studiu din care un pasaj descrescendo, repetat de mai multe ori, semăna cu o teribilă lamentare. Răsturnat în fotoliu, Lockhart se simţea purtat de muzică ca un copil, din notă în notă şi din frază în frază. Suspină adînc şi deodată îşi dădu

seama că-i curgeau lacrirhile.

Fără îndoială, ştia de ce ; plîngea, neputînd să se stăpînească, la amintirea multor lucruri pe care sperase să le uite. Nu era numai din cauza slăbiciunii, a fragilităţii nervoase care mai subzista chiar la două luni după teribila încercare ; lacrimile erau pentru Compass Rose însăşi, pentru toată dragostea şi eforturile risipite, pentru numeroşii morţi şi... pentru alţii decît morţii... Cu cîteva săptămîni mai înainte se dusese să-l vadă pe Ferraby, încă internat în spital; privindu-l culcat în pat, Lockhart se întrebase dacă se va mai face vreodată bine ; Ferraby nu mai era decît o ruină ; deşi tînăr, era slab, pierdut, teribil de nervos ; capul culcat pe pernă părea un craniu ; la încheietura unei mîini avea legată o sfoară :

— Este sfoara mea, spuse el stingherit, jucîndu-se cu ea.

Apoi, pe un ton mai confidenţial :

— Mi s-a dat pentru nervi. Mi s-a spus să mă joc cu ea de cîte ori doresc să fac ceva.

Vorbind, cu degetele îndoite trăgea, răsucea, înoda sfoara, făcînd-o să oscileze ca un pendul.

— Acum sînt mult mai bine, spuse Ferraby şi, întorcîndu-se pe pernă, începu să plîngă.

Plîngea, la fel cum plîngea Lockhart acum la concert; poate cu aceleaşi lacrimi, poate cu altele. Multe lacrimi curgeau pentru Compass Rose, prea multe pentru a fi şterse, înghiţite sau ignorate. Lockhart se aşează mai comod în fotoliu, forţîndu-se să-şi stăpînească mişcările feţei şi gurii. Muzica se opri ; aplauzele umpleau sala. Din apropiere, o tînără fată îl privi, apoi şopti cîteva cuvinte celui care o însoţea. Sub privirile lor curioase, Lockhart se ridică şi, stîngaci, se îndreptă spre una din galeriile goale. Simţea un nod în gît, dar nu-i mai curgeau lacrimi şi cele curse se uscaseră pe obraz.

„Da, plîngeam, îşi spuse el ; şi de ce să nu plîng ? Trebuie ca cineva să o plîngă pe Compass Rose ; o merită din plin. Nu mi-e ruşine că eu plîng, ascultînd această muzică, pe toţi morţii şi nava pierdută. Muzica mi-a declanşat plînsul, dar cauza era alta; sînt bucuros că am plîns ascultînd Chopin, decît să fi plîns în tăcere, bînd, sau împreună cu o femeie. Ascultam muzica tristă şi delicată, dar în fond mă gîndeam la toţi acei oameni, la Morell şi la Ferraby, la Tallow care şi-a cedat locul pe pluta de salvare ; pentru ei nu mi-am putut stăpîni lacrimile. Dar acum s-a

terminat, mi-am revenit ; sentimentalitatea apare fără să vrei, apoi dispare, nu lasă urme, nu dăunează, dovedind doar că trecutul este trist şi deprimant; cîteodată muzica îl reînvie, şi îţi aminteşti de toate“.

S-a simţit într-adevăr mai bine, s-a reîntors în sala concertului şi a stat sprijinit de o coloană. Cînd notele pianului s-au auzit din nou, a constatat că îşi pierduseră puterea de a-l emoţiona, că acum asculta calm. Mai tîrziu şi-a dat seama că fusese ultimul său moment de doliu.

2

Din nou la şantierele navale de pe Clyde... „Sînt mult mai active decît în epoca începutului demaraj din 1939, îşi spuse Ericson. Atunci nu se lucra în adevărat ritm de război, nimeni nu se prea grăbea, se mai putea risipi timp“.

Acum, de la Renfrew pînă la Gourock, de-a lungul malurilor, erau aliniate nave în toate fazele de construcţie şi muncitorii lucrau febril, grăbiţi să termine o navă pentru a o începe pe următoarea. Numeroasele torpilări din Atlantic serviseră ca stimulent; bombardamentele aeriene fortificau hotărîrea de a răspunde la lovituri ; veştile din Africa, unde armata nu se limita numai la rezistenţă, ci se lansa spre victorie, constituiau un tonic, dînd fiecăruia dorinţa de a contribui la luptă şi a termina o dată. In prezent, Clyde era foarte mîndru : după aproape patru ani de muncă neîntreruptă, oamenii care trudeau acolo ar fi putut pretinde repaus, dar toţi se gîndeau doar să-şi îndeplinească neîncetat munca şi cu diligenţă sporită ; un efort constant, intens şi admirabil.

In această atmosferă de încordare şi competenţă, Saltash se afla aproape terminată la cheul de armare opus şantierului John Brown. Văzută de aproape, fregata părea enormă ; privind-o de pe cheu, pentru Ericson şi Lockhart ea simboliza volumul şi ponderea acţiunilor pe care avea să le întreprindă.

— Are aerul unui imobil cu apartamente, spuse Ericson parcurgînd-o cu privirea.

Deasupra lor, de la stelatura prova, ce se ridica ca un turn, la înalta suprastructură a comenzii şi de-a lungul punţii metalice

pînă la pupa cu tablou avea un aspect masiv, solid şi părea că egalează ca permanenţă lungile magazii care mărgineau cheul. Şi acest colos trebuia dirijat pe mare !... Văzută dinspre cheu, nava oferea aspectul agitat al unei nave care nu s-a detaşat încă de uscat. Prima mînă de pitură cenuşie navală era pătată ici colo cu minium roşu ; punţile superioare erau murdare, presărate cu resturi de la lucrările efectuate. Vacarmul asurzitor al nituitorilor, care mai lucrau la teugă, completa dezordinea.

Murdară, zgomotoasă şi dezordonată, pentru un trecător întîmplător fregata nu merita mai mult decît o privire, dar Ericson nu înţelegea s-o examineze doar în treacăt, ci în amănunt, ca un pasionat profesionist al mării.

Impreună cu Lockhart, au urcat pe schelă şi au coborît pe o punte aglomerată de lăzi şi bidoane goale. Impresia de enormitate şi complexitate se accentua ; după confuzia armării, îţi dădeai seama că erau numeroase lucruri noi de cunoscut şi de învăţat. Saltash avea o lungime de peste trei sute de picioare şi se ridica abrupt în etaje succesive : puntea pupa, teuga, puntea de semnale, comanda, puntea superioară şi cuibul corbului, pînă la antenele de radio înconjurînd vîrful catargului. La toate nivelele erau montate aparate şi după diverse amplasamente încă libere, se cunoştea că mai urmau să fie montate şi altele : un spaţiu gol aştepta un enorm stoc de grenade antisubmarine ; se vedea un număr considerabil de plute şi plase de salvare, zeci de chesoane pentru muniţia de pe punte, gata de folosit. Apoi, o mulţime de tunuri ; „Nu numai un tun şi jumătate ca pe o corvetă", gîndi Ericson ; erau trei tunuri mari şi un tun automat cvadruplu, apoi o duzină de tunuri anti-aeriene, automate, toate montate pe puntea superioară, ca arbuştii într-o pepinieră. Apoi o aparatură de ultimul model, constînd dintr-un elevator cu care se ridicau din magazia principală muniţiile pentru ca toate armele să poată trage fără opriri stînjenitoare... Două mari bărci cu motor ; radio-goniometre ; o armă nouă care arunca un adevărat stol de mici grenade submarine peste bord; aparat de sondaj acustic ; aparataj pentru evitarea torpilelor acustice ; toate acestea, de la prima examinare, arătau gradul de complicaţie şi mulţimea lucrurilor ce trebuiau învăţate ; dar, în acelaşi timp, promiteau o navă formidabilă, dacă se cunoştea bine mînuirea tuturor acestor aparate.

Ericson îl lăsă pe Lockhart să examineze un dispozitiv pentru dragarea minelor de un tip complet nou pentru amîndoi şi se îndreptă spre compartimentul maşinilor. Scările ce duceau la nivelul inferior al navei erau din ce în ce mai pline de ulei şi murdare ; cînd ajunse în camera maşinilor, prost luminată de lămpi ataşate la curentul de la uscat, Ericson avea mîinile şi mînecile vestonului în stare deplorabilă. Plină de umbre, de frig şi umezeală, sala părea o îngrămădeală de obiecte heteroclite. Un grup de oameni lucrau la alimentarea cu ulei şi, de cealaltă parte, un om în salopetă albă şi cu şapcă de marinar examina tabloul principal de distribuţie cu ajutorul unei lanterne electrice. Auzind un pas în spatele lui, omul se întoarse şi Ericson îl privi mai atent : era scund, de aproximativ patruzeci de ani, cu păr cărunt, rar, deasupra unei figuri brune, exprimînd energie şi competenţă ; pe figură i se mai citea un fel de expresie deferentă, care se manifestă de îndată ce observă şapca aurită şi cele trei galoane ale lui Ericson ca şi panglica Crucii meritelor excepţionale.

— Sînt comandantul şi cred că dumneata eşti ofiţerul mecanic.

— Da, sir, spuse celălalt, cu oarecare prudenţă ; mă numesc Johnson, ofiţer de echipaje mecanic.

— Imi pare bine ! spuse Ericson, întinzîndu-i mîna ; cum merg lucrurile pe aici ?

Prezentînd camera cu un gest circular, Johnson răspunse :

— Maşinile principale sînt acum montate, sir. Sînt aici de trei săptămîni şi montajul a început încă mai dinainte. Acum am ajuns la ventilatoare şi dinamuri ; peste o lună, vom fi gata de probe.

— Care este, în general, calitatea lucrărilor executate ?

Johnson ridică din umeri :

— Cam prea multă economie... e drept, sîntem în al patrulea an de război... Insă turbinele nu lasă nimic de dorit: sînt minunate, se, pare că vom putea face douăzeci şi cinci de noduri.

— Frumoase perspective... Care a fost ultima navă pe care ai lucrat ?

— Distrugătorul Manacle, sir ; mai ales în Mediterana.

— Pentru prima dată ai sarcina de mecanic şef ?

— Da, sir... adică ca ofiţer ; am fost înaintat de curînd din

maistru principal mecanic.

Ericson era satisfăcut : ofiţer de echipaje mecanic destul de tînăr, recent avansat ofiţer după ce a fost mecanic pe un distrugător, erau antecedente foarte promiţătoare. Noua răspundere necesita toate cunoştinţele lui tehnice. O navă de două mii de tone era de altă clasă decît „modesta" Compass Rose : pe noua navă erau multe maşini complicate, necesitînd continuu mare atenţie... Il văzu pe Johnson privind cu ezitare la mîinile lui şi Ericson îl lămuri, surîzînd :

— M-am cam murdărit, coborînd pînă aici.

— Dacă doriţi, vă pot găsi o pereche de mănuşi, sir. Nava este foarte murdară de sus pînă jos ; muncitorii de la şantiere nu au nici o grijă de curăţenie.

— Ştiu că în acest stadiu nu se poate ţine nava curată. Dacă se poate, dă-mi o pereche de mănuşi, eventual şi o salopetă ; am să mă caţăr cam peste tot în următoarele săptămîni.

— Doriţi să începeţi cepcetarea imediat, aici, sir ?

— Nu încă, aştept ca instalaţia să fie ceva mai avansată.

A mai stat o clipă înainte de a pune capăt discuţiei şi Johnson îl întrebă, ezitînd :

— Şi dumneavoastră, sir, care a fost ultima dumneavoastră navă ?

— O corvetă, Compass Rose.

După expresia figurii lui Johnson, Ericson înţelese imediat că acesta auzise despre Compass Rose cu toate amănuntele, că se scufundase în şapte minute, că pierduse optzeci de oameni din cei nouăzeci şi unu ; că toţi marinarii flotei, de pe Mediterana sau de la baza Scapa Flow, cunoşteau totul şi simţeau pierderea acelei nave ca pe un doliu familial. Mii de marinari s-au întristat cînd au aflat de pierderea navei, deşi se aflau la mii de mile depărtare de locul catastrofei şi nu-i cunoscuseră mai înainte numele.

Ericson înţelese că Johnson mai aştepta ceva şi, cu un efort, spuse :

— A fost torpilată.

— Ştiu, sir.

Era tot ce-şi puteau spune reciproc.

Părăsind compartimentul maşinilor, Ericson se sui pe comandă ; îşi rezervase examinarea ei pentru finele inspecţiei... Comanda era goală, paşii lăsau urme pe bruma groasă care

acoperea podeaua. La început se miră cît era de spaţioasă, precum şi de cantitatea de aparate : şiruri întregi de telefoane, baterii de porta voci, repetitoare ale radarului, în spate o mare cameră a hărţilor, instrumente pentru conducerea tragerii şi un aparat asdic, într-adevăr formidabil, erau deja montate. Exista şi un trasor de drum care înregistra electric mişcările navei şi o vastă punte de semnale prevăzută cu două enorme proiectoare de semnale. Vor fi necesari mulţi oameni, cînd nava va fi în mare : doi ofiţeri de cart, doi semnalizatori, doi oameni de veghe, doi operatori asdic, un curier pentru comandă... cel puţin nouă, chiar în situaţii normale. Dar de la un asemenea centru de control, se putea exercita o comandă cum trebuie... Apoi, în timp ce se îndrepta încet spre extremitatea prova a comenzii şi privea teuga cu cele două tunuri acoperite cu capoate, i se impuse deodată în minte zădărnicia acestor perfecţionări. Desigur, va putea comanda nava de pe această înaltă platformă, cu mulţimea ei de dispozitive tehnice, dar la ce bun ? La ce serviseră cele de pe Compass Rose ? Simţi un frison involuntar în aerul rece al dimineţii şi îşi apăsă puternic mîinile pe blindajul de oţel de la nivelul pieptului, ca pentru a rezista la şocul unui val ; dedesubt, Clyde-ul negru şi plin de ulei curgea ocolind corpul, amintindu-i dezagreabil marea care îi aştepta. Gînduri asemănătoare îl asaltaseră în cursul celor două ultime luni şi spera să înceapă să scape de ele ; dar nu prevăzuse că îl vor reasalta cu atîta putere cînd se va sui pe puntea de comandă a unei alte nave.

Trebuia să se elibereze de gînduri... Şi nu era decît un singur mijloc... Se redresă, străbătu comanda şi coborî în cabina sa ; pe drum, îl întîlni pe Lockhart.

— Adună planurile şi toate documentele pe care le are mecanicul şef, îi spuse el; am face bine, pentru început, să ne băgăm în cap întreaga schemă a navei.

Totul trebuia început... de la început.

Următorul ofiţer, sosit cîteva zile mai tîrziu, îi produse lui Lockhart un şoc. Se afla în micul birou al docului pus la dispoziţia lor, în curs de a întocmi un rol după schema echipajului, cînd, în spatele lui, se deschise uşa şi o voce întrebă:

— Spuneţi-mi, vă rog... aici trebuie să mă informez despre Saltash ?

Tonul acesta, accentul acesta... Lockhart se întoarse, apoi se linişti : nu era Bennett, fostul lor secund australian, dar era acelaşi accent cu vocale puternic pronunţate, amintindu-i necazurile şi antipatia de altădată. Noul venit era un locotenent uscăţiv, eu faţă deschisă, într-o uniformă dintr-o ştofă de culoare curioasă albastru deschis ; în cadrul uşii avea un aer de siguranţă de sine apoi, cînd privirea îi căzu pe mîneca lui Lockhart, se redresă prompt şi spuse :

— Vă rog să mă iertaţi că vă întrerup, sir, caut nava Saltash.

— Ai nimerit bine, spuse Lockhart, revenindu-şi; iat-o !

Şi îi arătă corpul cenuşiu care se vedea prin fereastră.

— Cine sînteţi ?

— Allingham, sir. Ofiţer cu artileria.

— Australian ?

— Da, din Rezerva Voluntară a Marinei Regale Australiene. Sînteţi comandantul?

— Nu, sînt ofiţerul secund ; comandant este un comandor.

Allingham abandonă tonul respectuos, cu o grabă perceptibilă.

— Mare personaj... Dar pentru ce atîtea galoane ?

— Vom avea un grup de escortă sub ordinele noastre, spuse Lockhart cam sever.

Accentul detestat îl dispunea la antipatie, de la prima vedere, faţă de tînărul australian şi nu suporta din partea lui nici o familiaritate.

— Iar eu, voi fi primul dintre ofiţerii secunzi.

— Foarte bine, spuse Allingham. Cum este nava ?

— Deocamdată o harababură, dar va fi foarte interesantă.

Apoi, mai relaxîndu-se, adăugă :

— O să ai destule tunuri cu care să te distrezi.

— Straşnic !

Din nou, accentul şi expresia îi amintiră lui Lockhart un ecou din trecut şi nu se putu opri să spună :

— Pe prima noastră navă am avut un ofiţer secund australian, îl chema Bennett.

— Jim Bennett ?

— Mi se pare.

Allingham fluieră admirativ :

— După cît se pare, a făcut treabă bună, nu-i aşa ?

— Nu, după părerea mea, spuse Lockhart.

Allingham îşi puse şapca şi masca de gaze pe masă.

— Dacă este acelaşi tip, pot să vă spun, că a făcut treabă : l-am auzit ţinînd o conferinţă în Australia.

— O conferinţă ? făcu Lockhart minunat.

— Da, în prezent, ştiţi, nu mai navighează. Mi se pare că a avut o depresiune nervoasă după ce a scufundat nişte submarine.

— Nu ştiu nimic, spuse Lockhart; despre ce este vorba ?

— La noi acasă e celebru, un adevărat personaj. Se pare că era pe nava aceea, cu numele Compass Rose ; şeful a căzut bolnav, Bennett a preluat comanda şi a scufundat două submarine după o bătălie care a ţinut patru zile. A stat tot timpul pe comandă, încît, pînă la sfîrşit, nervii l-au lăsat.

Făcu o pauză, apoi adăugă :

— Intre noi fie spus, au avut dreptate unele jurnale care s-au întrebat de ce n-a fost decorat.., Este vorba de acelaşi om ?

— Sînt sigur că despre el e vorba... Aşadar, ţine conferinţe despre isprăvile sale ?

— Da. Era folosit pentru o campanie de recrutări; a mai vorbit în uzine şi în alte locuri de muncă ; se spune că astfel se stimulează producţia.

— Ceea ce-mi spui, mă stimulează şi pe mine, într-un anumit fel, spuse Lockhart; ultima dată cînd l-am văzut pe Bennett avea o criză de ulcer duodenal pentru că mîncase prea repede şi prea multe conserve de cîrnaţi şi a părăsit bordul lui Compass Rose ca să intre în spital.

— Deci n-a fost vorba de submarine ? Nici de depresiune nervoasă ? întrebă surprins Allingham.

Lockhart negă din cap.

— Mai tîrziu, noi am scufundat un submarin şi am suferit o depresiune nervoasă, dar după plecarea lui.

— Al dracului Jim Bennett! spuse Allingham rîzînd ; , totuşi povestea foarte frumos întîmplările !

— A fost un ticălos, spuse Lockhart scurt. Il detestam ; pe el şi tot ceea ce reprezenta.

Impresionat de asprimea acestor cuvinte, Allingham ezită, apoi spuse, cu oarecare emfază :

— Nu toţi cei din ţara mea sînt astfel.

— Incep să-mi dau seama.

Lockhart surise, celălalt surise şi el, şi se linişti.

— Nici n-ar putea să fie toţi la fel, continuă Lockhart, altminteri Australia s-ar fi dus dracului de mult.

Lockhart se ridică :

— Să uităm toate astea ; mai bine să mergem să vedem nava.

Ofiţerii afectaţi lui Saltash erau în număr de opt : în afară de Ericson, Lockhart, Johnson şi Allingham, mai erau un căpitan medic, apoi doi locotenenţi (dintre care unul specialist în navigaţie) şi un aspirant care servea drept secretar al comandantului. Lui Ericson, prima lor reuniune oficială în careu, îi readuse în minte trecutul : mai ales la cei mai tineri regăsea aceeaşi rezervă, aceeaşi prudentă cu care se prezentaseră altădată Lockhart şi Ferraby, ajunşi în ambianţă nouă şi căutînd cel mai bun mijloc pentru a fi apreciaţi. Dar la atît se oprea asemănarea căci, cu excepţia aspirantului, noii veniţi nu mai erau novici : toţi mai navigaseră şi cunoşteau părţile bune şi rele ale misiunii unor nave de escortă. Evident, acum nu mai era cazul să înfrunte marea la bordul noii nave doar cu doi aspiranţi fără cea mai mică experienţă şi cu un ofiţer secund de calibrul neobişnuit al lui Bennett.. Aşteptă ca toţi să se aşeze, apoi începu :

— V-am reunit ca să facem cunoştinţă şi să-mi spuneţi ce aţi făcut înainte de a vă ambarca pe Saltash. (Parcurse cu privirea cercul figurilor atente). In parte sînt deja informat : ofiţerul secund a fost cu mine pe o altă navă şi (adresînd un surîs lui Johnson) am avut o conversaţie cu ofiţerul mecanic şef. Cît despre ceilalţi, nu vă cunosc decît numele. (Privi lista din faţa lui). Să începem cu dumneata, ofiţerul cu artileria ; se pare că aţi făcut cea mai lungă călătorie ca să ajungeţi pînă la noi. Cu ce v-aţi ocupat înainte ?

— Am lucrat la dragajul minelor, răspunse îndată Allingham, care părea foarte obişnuit să ia primul cuvîntul în asemenea ocazii ; în jurul coastei de nord a Australiei, mai ales în jurul bazei Darwin. Apoi m-am plictisit, pentru că nu se întîmplă nimic şi japonezii nu aveau de gînd să vie peste noi, aşa că am cerut să fiu transferat aici.

— S-au pus mine în acea zonă ?

— Două în trei ani, răspunse Allingham.

— Şi aici ai urmat un curs de artilerie ?

— Da, sir, vin de la Whale Island.

— V-a frecat destul acolo ?

Allingham rîse larg, de la o ureche la alta.

— Cred că nu am stat nici un minut degeaba de cînd am intrat pe poartă ; probabil că am slăbit cu mai multe livre.

Izbucni un rîs general : Whale Island, şcoala de artilerie a Marinei Regale, avea reputaţia bine stabilită de a aplica o disciplină atît de severă încît n-o uita nici unul din cei care treceau pe acolo.

— Ai să ai aici o mulţime de tunuri cu care să te distrezi...

Ericson căută pe listă numele următorului şi citi :

— Locotenentul Raikes. De unde vii, îl întrebă pe un tînăr aşezat la capătul mesei.

— De pe coasta deest, sir,răspunse Raikes, viitorul ofiţer cu navigaţia.

Avea un aer vioi, hotărît, ca sub presiune ; Ericson îşi imagina că, în viaţa civilă, se ocupase probabil cu plasarea de ustensile de menaj, activitate dificilă, şi că îşi păstrase obiceiurile şi felul de a vorbi respectiv,

— De unde ? De laHarwich ?

— Da, sir : am escortat două convoaie pînă la Humber.

— Pe ce fel de navă ?

— O corvetă, sir, de tipul de dinaintea războiului, cu două elice.

— Le cunosc... Ai multă practică în navigaţia costieră ?

— Da, sir. (Raikes ezită, neştiind cît de bine cunoştea Ericson coasta de est sau dacă dorea s-o cunoască). Acolo se află un canal dragat pentru convoaie, cu geamanduri la fiecare cinci mile. Dacă nu ţii seama de ele, te pomeneşti că te pui pe uscat sau intri într-un cîmp de mine.

— De cîte ori vi s-a întîmplat aşa ceva ?

— Niciodată, sir.

Ericson surise la acest răspuns prompt.

— Acum o să ai de-a face cu un alt gen de navigaţie ; de cînd nu te-ai mai servit de un sextant ?

— De doi ani, de cînd am ieşit din şcoală ; pe coasta de est n-am avut niciodată nevoie, dar în ultimul timp am făcut multe exerciţii.

— Bine. In general, pe ultima navă mă ocupam eu însumi, dar acum doresc să mă înlocuieşti.

Următorul pe listă era medicul căpitan Scott-Brown. Ericson îl identifică fără greutate, chiar fără a-i privi inelele roşii de pe mîneci ; Scott-Brown i-l reamintea pe Morell : avea acelaşi aer degajat, ca şi cum, fără a vorbi de rău prezentul, se simţea că veritabila sa ambianţă, structura vieţii sale profesionale era în altă parte. Era înalt şi blond ; comod aşezat pe scaun, dădea impresia că el conducea conversaţia şi că Ericson era un pacient care trebuia să-i mărturisească totul. „Dar nu face nimic, gîndi Ericson; important este să avem un bun medic la bord“.

— De unde vii, Scott-Brown ?

— Din Harley Street, răspunse celălalt, ceea ce-l surprinse pe comandant.

— Aşadar... Saltash este prima dumitale navă ?

— Da, sir ; am practicat medicina şi am lucrat ca cercetător la Guy’s Hospital, pînă au început marile bombardamente aeriene asupra Londrei şi m-au pus în disponibilitate.

Relată toate acestea fără să pară că vrea să se scuze că îşi cam pierduse vremea înainte de a se angaja tardiv în marină.

— Pentru noi sînteţi un exemplar de lux, căci înainte n-am avut medic la bord, spuse Ericson.

— Cine îngrijea echipajul din punct de vedere medical ?

— Eu, spuse Lockhart care, la fel ca Ericson, găsea că medicul semăna cu Morell.

Părea sigur de sine şi de competenţa sa, siguranţă re-confortantă, nu iritantă. „N-o să mă mai ocup cu primele ajutoare decît în cazuri extraordinare”, gîndi Lockhart cu bucurie.

— Unde aţi învăţat acest meşteşug ? i se adresă Scott-Brown.

— Ucenic, la faţa locului... Mă tem că am omorît mai mulţi bolnavi decît dumneata.

Un scurt surîs lumină figura lui Scott-Brown.

— Afirmaţia este riscantă, spuse el, practic medicina de aproape opt ani.

O nouă izbucnire de rîs generală creă în jurul mesei o solidaritate mai convinsă între cei opt şi Ericson gîndi că acest grup de ofiţeri ar putea forma un careu excelent, plin de bun simţ, în care te poţi încrede.

— In ultimii doi ani, spuse Ericson, am avut mare nevoie de activitatea unui medic ; nu ştiu însă ce ne rezervă viitorul...

Mai erau două nume pe listă : cel al celui de al doilea locotenent şi al aspirantului. Cu colţul ochiului, Ericson îl examinase pe acesta din urmă : un tînăr slăbuţ, înalt, cu aer de minunată inocenţă, care se juca nervos cu o scrumieră aşteptîndu-şi rîndul : „Parcă ar fi un licean“, gîndi el. Probabil că părăsise liceul doar de cîteva săptămîni ; era atît de tînăr că mai putea aştepta rîndul la interogare... Aşa că se adresă locotenentului :

— Numele dumitale este Vincent ? Mi se pare că ne-am mai întîlnit undeva...

Vincent era scund, brun şi destul de timid ; mai înainte de a răspunde păru a-şi face curaj şi încercă un efort vizibil de a se comporta cît mai corespunzător.

— Am fost în acelaşi grup de escortă cu dumneavoastră, pe Trefoil.

— Şi mie mi s-a părut că ne-am mai întîlnit, spuse Ericson cu voce normală, dar în sine, numele navei îl făcu să tresară : Trefoil fusese navă de escortă soră cu Compass Rose timp de aproape doi ani ; se afla la coada ultimului lor convoi şi Trefoil, cu atenţie din fericire mărită, remarcase apariţia, apoi dispariţia lui Compass Rose pe ecranul radarului său şi-l informase pe Viperous. Ericson şi Lockhart îşi datorau probabil vieţile lui Trefoil şi poate că acest tînăr locotenent timid contribuise direct de salvarea lor. Dar nu voia să ridice problema în acest moment, aştepta o ocazie mai puţin publică.

— Deci sîntem între cunoştinţe şi ştii ce înseamnă escortarea convoaielor... Dar., dumneata Holt ? îl întrebă brusc pe aspirant ; cu ce te-ai ocupat în ultimul timp ?

Scrumiera căzu de pe masă cu zgomot. Aspirantul Holt roşi puternic ; sîngele afluent pe figura sa blondă îi dădea un aer de tinereţe şi sănătate demn de invidiat. „Sînt convins că nu are mai mult ca şaptesprezece ani“, gîndi Ericson : „Aş putea să-i fiu tată, aproape chiar bunic !“

— Vă rog să mă iertaţi, sir, spuse Holt, referindu-se la căderea scrumierii ; am terminat cursurile la King Alfred.

— Şi înainte ?

—Am fost la... Eton, sir.

— Aha !

Ericson îşi încrucişă privirea cu Johnson şi se amuză de deferenţa pe care o ghicea pe faţa acestuia : Eton însemna o

categorie mai aleasă, şi aducea o nuanţă de distincţie între aceşti duri oameni de mare... Ericson îl mai privi o dată pe Holt şi observă că, după ce-şi învinsese timiditatea, figura îi luase o expresie de vie inteligenţă şi de umor. Poate că nu doar eticheta „Eton“ îi va marca prezenţa în memoria colegilor.

— La Eton ai învăţat ceva despre mare ? îl întrebă Ericson.

— Nu ! răspunse Hoit mirat; se dă o educaţie foarte îngustă.

Pentru a treia oară se dezlănţui un rîs general şi Ericson se bucură din nou. „Indată ce acest copilandru se va simţi mai la largul lui, gîndi Ericson, o să contribuie a ne menţine pe toţi tineri — şi, desigur, avem nevoie...“ Interveni o pauză, în cursul căreia Ericson îşi privi pe rînd ofiţerii, căutînd să rezume ceea ce aflase despre ei. „Ştim acum de unde venim, gîndi el : unii din Atlantic, altul din Mediterana, unul de pe coasta de est a Angliei, unul din Australia de nord, unul de pe Harley Street şi unul de la Eton“. Toţi posedau variate experienţe şi dacă pe Saltash le completau cunoscînd şi învăţînd bine ceea ce aveau de făcut, puteau constitui un substanţial fond de îndemînare şi energie.

Ericson îşi potrivi vocea, apoi spuse :

— Destul pentru astăzi. Vom avea mult de lucru ca să punem nava în stare să ia marea, dar ştiu că pot spera că fiecare veţi da tot ce aveţi mai bun. Ofiţerul secund vă va repartiza răspunderile pentru serviciul pe divizioane şi apoi aveţi deja specialităţile respective : Allingham,artilerie ; Raikes, navigaţie ; Vincent, grenadele submarine şi Holt, corespondenţa şi secretariatul. Nu cred că vom fi gata pentru probe decît peste trei săptămîni ; veţi avea deci timpul necesar pentru a pune totul în ordine.

Se ridică, făcînd un semn lui Lockhart să-l urmeze ; de pe prag, se mai întoarse, spunînd :

— Ne-am putea reîntîlni diseară, la ora 6, într-un cadru mai puţin formal, dacă ginul a fost adus la bord.

Cînd se închise uşa, în careu se făcu linişte. Johnson studia un manual ingineresc aflat pe masă în faţa lui; doctorul Scott-Brown şi Raikes îşi aprinseră ţigări ; cît mai discret posibil, Holt ridică scrumiera scăpată din mînă. In fine, după o lungă pauză, Allingham îl întrebă pe Vincent, locotenentul fost pe Trefoil:

— Ce s-a întîmplat cu ultima navă pe care a fost skipperul ? Mi se pare că a fost torpilată ?

— Da, răspunse Vincent, tocmai trebuia să se reîntîlnească

cu convoiul, după ce escortase două nave de comerţ pentru Islanda ; am văzut-o pe radar, puţin după miezul nopţii, apoi urma ei a dispărut. Am aşteptat un timp, dar cum nu reapărea nimic, l-am avertizat pe Viperous care comanda escorta... Acesta s-a întors în căutare... şi a găsit plutele de salvare în dimineaţa următoare.

— Mare noroc că cineva a observat radarul, spuse Allingham.

— Da, răspunse Vincent, cu rezervă.

— Poate că ai fost chiar dumneata ? îl întrebă Scott- Brown, privindu-l drept în ochi.

— Da, eram ofiţer de cart, răspunse Vincent.

— Ţi-ai făcut frumos datoria, spuse Allingham ; cîţi au fost salvaţi ?

— Cred că zece sau unsprezece.

Allingham emise un fluierat exclamativ :

— Destul de puţini.

— Ce decoraţie poartă şeful ? întrebă Scott-Brown.

— Crucea Meritelor Excepţionale, răsunse îndată aspirantul Holt, iar secundul a fost citat cu ordin de zi.

— Cît de scump au plătit aceste distincţii !

Ridicînd capul de pe carte, Johnson spuse :

— Acum un an au scufundat un submarin cînd se întorceau de la Gibraltar şi au făcut o mulţime de prizonieri.

— Ai o memorie bună, spuse Scott-Brown, surîzînd.

— Compass Rose a fost o navă bună, una din cele mai bune.

— Mare păcat că au piexut atîţia oameni, spuse Holt, a cărui voce tînără, cu accent londonez,, contrasta cu vorba dură, de nord, a lui Johnson ; mă întreb, oare ce simţi cînd eşti torpilat ?

— Nu căuta să afli, spuse Raikes, scurt.

— Cît mă priveşte, nu sînt deloc doritor aflu, comentă Scott-Brown.

— Nici eu, replică Allingham ; doresc să revăd Australia.

— Curioasă dorinţă ! pronunţă, inocent, Holt.

Allingham îl privi un moment, apoi :

— Tinere, ar fi bine să-ţi mai revezi părerile ; în liceul vostru elegant n-aţi învăţat nimic despre Australia ?

— Ba da ,spuse Holt ; puşcăriaşi şi iepuri.

— Ascultă... începu Allingham enervat.

— Cred că, după tradiţia obişnuită de la Eton, Hoit ia lucrurile

în glumă, interveni Scott-Brown.

— Aşa !... replică Allingham, reuşind să surîdă, apoi :

— Oare în Marina britanică nu se mai obişnuieşte să fie biciuiţi aspiranţii ?

— Asta se întîmplă mai demult, spuse Johnson.

— Imi plac obiceiurile vechi, replică Allingham şi tare aş dori ca acest obicei să fie restabilit.

In cabina comandantului Ericson îi spunea lui Lockhart :

— Echipa se prezintă destul de bine ; în orice caz, are mai multă experienţă, poate de două ori mai multă decît echipajul iniţial de pe Compass Rose.

— Să nu vă înşelaţi, sir, spuse Lockhart surîzînd.

— Te revăd pe dumneata şi pe Ferraby, sosind în baraca docului, doi băieţandri... Ştii, este ciudat că avem din nou un australian la bord ; îmi aminteşte pe Bennett.

— Da, spuse Lockhart; ce oribilă amintire !

3

De obicei, de două ori pe săptămînă, Holt era acela care se ducea la Glasgow pentru a lua semnalele secrete de la „Operaţii“ şi a se ocupa de diversele demersuri necesare pentru ca Saltash să fie în stare să pornească pe mare. Totuşi, după două săptămîni, Lockhart începu să se plictisească ; rămăsese la bord prea mult timp fără să coboare la uscat şi simţea nevoia să iasă din această atmosferă de rutină şi mărunţişuri ; de cincisprezece zile se ocupa intens cu tot felul de liste : liste de provizii, de modificări aduse navei, de amenajări, precum şi de instrucţiunile complicate şi diverse pentru serviciul lui Saltash în port şi pe mare ; munca era aridă şi avea nevoie de o destindere. Mai era şi curiozitatea de a afla ce se întîmplă în lumea exterioară, în lumea de dincolo de gura Clyde- ului. De aproape patru luni trăia departe de Atlantic şi acum îi revenea un simţămînt de obişnuinţă cu oceanul, pe care dezastrul lui Compass Rose îl estompase. Era momentul să reintre în circuit, dar mai întîi să se informeze cum se desfăşura bătălia, la care, peste cîteva săptămîni, urmau să aducă o nouă contribuţie.

Astfel că, într-o dimineaţă, la micul dejun, Lockhart îi spuse lui Holt :

— Astăzi am să merg eu la Glasgow ; am nevoie să mai iau ceva aer curat.

Scott-Brown ridică ochii de pe jurnal :

— Este unicul lucru pe care nu-l vei găsi la Glasgow.

Lockhart surise :

— In orice caz, doresc să mai schimb decorul.

— Sir, spuse Holt, la operaţii este ofiţer o încîntătoare Wren.

— Ce spui ? întrebă Lockhart interesat.

— Se spune că este cea mai drăguţă din Wrens-uri. Tot Comandamentul este la picioarele ei.

— Nu cred că celelalte Wrens sînt de aceeaşi părere. Ce mai ştii despre ea ?

— V-am spus tot ce ştiu, sir.

— Iţi mulţumesc. Unde pot vedea minunea ?

— Chiar la Biroul operaţii ; de fapt, ea îl dirijează.

— Ce cauţi acolo, în acel birou, cînd servicul documentelor este la depărtare de mile şi la alt etaj ?

Cu surîs îmbietor, aspirantul îi răspunse :

— Pentru a păstra contactul, sir.

— Ce vîrstă ai, aspirantule ? întrebă Scott-Brown.

— Aproape optsprezece ani.

— Sînt de părere că mai ai încă destul timp înainte, ca să te ocupi de pe acum de asemenea lucruri.

— Nu te grăbi, aprobă Raikes ; aşteaptă să devii major.

— In Australia, interveni Allingham, ar fi deja căsătorit.

— Fără îndoială, asta se întîmplă cîteodată şi în Anglia, spuse Scott-Brown cu ton precis şi autoritar ; dar sînt oameni care nu se grăbesc să-şi ia răspunderi.

— De obicei, cei bogaţi, spuse Raikes.

— Nu sînt bogat, răspunse Holt.

— Dar, fără îndoială, eşti băiat drăguţ, spuse Lockhart; de fapt, asta e mai interesant.

— Sigur, adăugă Scott-Brown ; unii afirmă că este singura bogăţie veritabilă.

— Mai ales femeile sînt de această părere, afirmă Lockhart.

— In special cele mai vîrstnice şi care au ceva avere personală.

— Conversaţia mă depăşeşte, spuse Holt.

— Atunci mai sînt speranţe în privinţa dumitale, replică Lockhart, redresîndu-se ; am s-o văd poate pe drăguţa dumitale Wren, pentru că voi merge la Biroul operaţii ca să aflu cine va cîştiga războiul.

— Aha... făcu Scott-Brown.

— Ahaa... făcu Holt, pe un ton şi mai semnificativ.

— Miraţi-vă cît vreţi, spuse Lockhart, preparîndu-se să părăsească careul ; sînt foarte în întîrziere.

Pe culoar, pînă la cabina lui, fu urmărit de un concert de exclamaţii venind din careu.

In acea dimineaţă înnourată, de martie, oraşul cenuşiu era infinit de trist. „Primăvara va reuşi totuşi să vină la Glasgow", gîndea Lockhart, urcînd încet pe Argyll Street, în mijlocul unei mulţimi de gospodine apatice umblînd după cumpărături şi de oameni îngînduraţi care aşteptau deschiderea bufetelor. „Dar încă n-a venit momentul ; şi nici nu văd ce-ar putea atrage primăvara în acest Glgsgow..." Işi aduse aminte de săptămînile petrecute în acelaşi oraş, cu trei ani înainte, cînd împărţise o cameră de hotel cu Ferraby, în timpul unei permisii de pe Compass Rose şi cum se plimbau pe străzi, forţîndu-se să-şi dea aere de veseli şi agreabili băieţi de viaţă. Glasgow nu se pretase atunci la această încercare, la fel cum nu era de acord astăzi cu promisiunea primăverii.Lockhart îi găsea acelaşi aspect morocănos, acelaşi aer de stagnare ca în 1939. Intre timp, totuşi, avuseseră loc şi aici evenimente : se născuseră copii, se făcuse dragoste, se cîştigaseră şi se pierduseră bani ; dar pavajul murdar si umed al acestui oraş lugubru nu lăsa să se vadă nimic, şi nici prăvăliile pe jumătate goale sau trecătorii cu figuri palide, încruntate, de pe străzi.

„Aici te simţi singur", gîndi el, oprindu-se în faţa vitrinei unui bijutier în care multe tăvi pline cu inele aşteptau în zadar clienţii atraşi de scînteierile obiectelor. Dacă omul nu poartă în inimă dorinţa, gustul riscului, voinţa şi amorul propriu care transformă un trup într-o persoană, în cele zece mile pătrate ale acestui oraş nu va găsi nimic din acestea.

Dar poate că de vină era războiul... La comandamentul naval luă în primire un pachet cu documente şi mai multe plicuri închise, apoi coborî două etaje şi urmă un lung culoar întunecos pînă la o uşă pe care se putea citi : „Ofiţerul de stat major

pentru operaţii”. Bătu la uşă şi o deschise.

Unul dintre birouri era neocupat, la celălalt sta o tînără fată. Cînd intră, ea telefona şi mai bine de o jumătate de minut, ascultînd, îl privi. S-a simţit foarte fericit că s-a bucurat atîta timp, fără întrerupere, de privirea ei, căci avea ochi foarte mari, cu gene lungi, constituind elementul principal al unei figuri de extraordinară distincţie. Nu era, cum spusese aspirantul, „cea mai drăguţă dintre Wrens-uri“ (oricine putea purta acest titlu). Dar era într-adevăr fermecătoare : în afară de ochi, avea un obraz oval cu pomeţii ridicaţi, păr de culoare închisă, pieptănat spre spate şi o carnaţie admirabilă. „Are toate frumuseţile !“ îşi spuse Lockhart, apropiindu-se şi remarcînd că ochii erau cenuşii şi mîinile fine, foarte îngrijite. Işi întoarse privirea de la ea, nefiind în stare să o susţină prea mult pe a ei. Pe birou se afla un mic carton pe care era imprimat : Ofiţerul al doilea Hallam; iar dedesubt : S.O.O.2. „Ofiţer al doilea la Biroul operaţiilor !“ descifră el abrevierea, fără surpriză. „Probabil că este un element de primul ordin ; pe deasupra, mai este şi frumoasă, inteligentă, cu o uniformă bine croită care îi vine tot atît de bine ca cea mai elegantă rochie de bal... Mă cam ambalez... dar am şi de ce...“

— Trimiteţi-l la mine, vă rog, spunea ea la telefon.

Apoi agăţă receptorul, scrise ceva pe blocnotesul aflat pe birou şi, privindu-l din nou, i se adresă :

— Ce doriţi ?

— Dacă nu este interzis, începu Lockhart nesigur, aş dori să arunc o privire pe harta cu situaţia războiului şi să văd cum decurg lucrurile pe teatrul Operaţiunilor din Vest.

— Da ! făcu ea, calmă şi deloc impresionată.

Fără îndoială, un mare număr de oameni veneau s-o vadă, cu pretextele cele mai absurde...

— Nu cred că îţi pot satisface dorinţa, zise ea după un moment; este interzis, din motive de securitate.

Avea o voce de alto şi o pronunţare muzicală ; îţi făcea plăcere să-i auzi fiecare cuvînt.

— Ştiu, răspunse Lockhart, dar să vedeţi : am luat parte în ultimii trei ani la bătălia Atlanticului ; acum am petrecut aproape patru luni pe uscat, pregătim o nouă navă şi vreau să mă pun la curent cu cele întîmplate între timp.

Ii venise greu să prezinte această lungă explicaţie dar, categoric, ea avea dreptul la explicaţii despre orice... Ochii ei cenuşii îl fixau acum cu o perfectă siguranţă.

„Dincolo de toate acestea, îşi spuse Lockhart, este totuşi o femeie ; dar acum nu se arată, cel puţin mie“.

— Pe ce navă eşti ? întrebă ea după un moment de tăcere.

— Pe Saltash.

— Noua fregată.

Ea schiţă un surîs scurt, care îi dădea gurii o dulceaţă ce-l făcu pe Lockhart să tremure.

„Asta din cauză că de multă vreme n-am văzut o asemenea fată“, gîndi el... Apoi : „Te pomeneşti că mai există şi altă explicaţie".

— Aveţi la bord un tînăr, pe nume Gavin Holt ? întrebă ea.

— Da, este aspirantul nostru ; aş putea spune că m-a însărcinat să vă transmit complimente.

— Şi eu îi trimit, aş putea spune...

„Fără îndoială, tonul lui păruse prea îndrăzneţ şi probabil îi era foarte antipatic", gîndi Lockhart. Dar ea continuă, destul de amabilă :

— Cine este comandantul navei ? Dumneata ?

— Nu, comandorul Ericson.

— Aa ! Da. Un adevărat as, nu-i aşa ?

— Da.

Ea îi privi galoanele de pe mîneci.

— Atunci esti ofiţerul secund ?

— Da.

Încruntînd uşor sprîncenele, ea continuă după un moment :

— Mi se pare cam neobişnuit ; de ce nu comanzi o navă proprie ?

— Am vrut să rămîn cu Ericson, răspunse Lockhart pe un ton provocator.

Sprîncenele ei se ridicară din nou, aproape imperceptibil.

— Ţi-e frică de comandă ?

Lockhart roşi brusc, gîndind : „Mai bine mă las păgubaş", apoi spuse :

— Dacă mi-ar fi frică să exercit o comandă, în nici un caz nu ţi-aş mărturisi-o dumitale.

La început ea nu răspunse, apoi figura i se lumină de un nou surîs şi de astă dată îl privi cu ochi care-i atrăgeau pe cei ai lui

Lockhart.

— Iartă-mă, spuse ea cu voce dulce şi surîzînd. Iţi cer într-adevăr iertare... Ştii, cînd lucrezi în acest imobil cu o mulţime de tineri care fac tot posibilul să avanseze în grad, fără să-şi. sporească cantitatea sau calitatea muncii, devii cam bănuitor.

— Nu este cazul meu, spuse Lockhart prompt.

— Sînt sigură... Pentru că mi-am amintit cine eşti.

Acum figura îi exprima o pocăinţă minunată şi sinceră.

— Aţi fost împreună pe Compass Rose, nu-i aşa ?

— Da, spuse Lockhart, de unde ştii ?

— Mi-a vorbit cineva într-una din serile trecute... Aţi scufundat un submarin. Trebuie să mă mai scuz ?

— Nu... Dar poate că acum am mai multe şanse să văd harta şi să cunosc noutăţile.

— Sigur, ai acest drept; ce vrei să ştii ?

Au discutat aproape zece minute, menţinîndu-se la un ton de tehnicitate ; Lockhart avea impresia confuză că lucrurile mergeau ceva mai bine în Atlantic după dezastrele din perioada Crăciunului, că ofiţerul al doilea Hallam ocupa prezentul său post de patru luni şi că ochii îi erau mai curînd cenuşiu închis, decît deschis. Dar el nu se putu bucura prea mult de aceşti ochi, de obrazul frumos şi de vocea melodioasă, căci în curînd ea spuse :

--Cred că eşti foarte ocupat cu lucrările de armare a navei.

Aceasta denota evident o metodă pentru a-i spune că şi ea era foarte ocupată; încă o dată, îşi afirma personalitatea.

Lockhart încasă afirmaţia fără ranchiună şi-şi păstră buna dispoziţie. De altminteri, îşi dădea seama că din partea ei nu beneficia decît de o bună dispoziţie aparentă ; necunoscînd situaţia lui, începuse prin a-i arăta dispreţ şi de aceea îi oferea acum o încîntătoare compensaţie.

Dar rămasul bun a fost destul de decepţionant ; cînd Lockhart se ridică pentru a pleca, un tînăr locotenent activ de marină îşi băgă capul pe o uşă şi întrebă :

— Mergem la dejun, Julie ?

Ea surîse şi răspunse :

— Da, Edward, peste cinci minute.

„Julie, gîndi Lockhart, parcurgînd culoarul întunecos, iată un nume drăguţ... dar niciodată n-am putut suferi numele de Edward...“

Evident, Lockhart şi toţi ceilalţi erau foarte ocupaţi cu armarea navei. Sosise şi echipajul de la cazărmile din Devonport ; erau acum o sută şaptezeci şi doi de oameni la bordul lui Saltash şi cazarea şi organizarea lor pe borduri era o sarcină complexă, destul de plictisitoare, cerînd multă răbdare. In acest stadiu iniţial, sarcina îi revenea lui Lockhart şi şefului de echipaj, maistrul principal Barnard. Acesta era antiteza absolută a lui Tallow, ale cărui mişcări lente şi trup masiv se asociau cu accentul său greoi din nord ; Barnard era mic, energic, vioi şi vorba lui tărăgănată ca în vest nu i se potrivea de loc, ca şi cum un actor prim amorez s-ar amuza jucînd rolul unui ţărănoi. Mai avea şi o barbă mică, blondă, pe care cînd a văzut-o prima dată, Lockhart s-a întrebat dacă n-ar fi cazul să-i ceară să şi-o radă : prea semăna cu căpitanul Kettle... Dar barba lui nu era o fantezie teatrală, ci o autentică barbă obişnuită în forţele navale din vest, adecvată frigului şi răspîndită pe navele de escortă ale convoaielor ; după ce te obişnuiai cu ea, ţi se părea un element esenţial al acestui om vioi şi capabil. Barnard era un adept convins al disciplinei, neiertător faţă de delincvenţi ; dar manifesta o caldă umanitate şi, în timpul primelor săptămîni, a adus un aport inestimabil la unificarea unui echipaj format din oameni destul de diverşi.

Toţi ofiţerii erau ocupaţi ; activitatea lor se desfăşura pe tot cuprinsul navei ; dar parte din activitate cerea răbdare şi discreţie. Cel mai mare zgomot şi agitaţie se datorau, fără îndoială, lui Allingham, care insufla tunarilor săi disciplina severă învăţată la Whale Island, La orice oră din zi puntea superioară răsuna de accentul lui australian în timpul exerciţiilor de încărcare şi ochire : o serie de comenzi autoritare, apoi sunetele mecanice ale diverselor aparate, după care urma o nouă avalanşă de cuvinte, de obicei nemulţumite sau ameninţătoare. Dar în felul de comportare a lui Allingham era un elan violent care îl făcea popular printre oameni, cu toate bruftuie- lile lui ; în gura lui Bennett, cuvintele şi frazele folosite ar fi părut extrem de dezagreabile, dar de la el, erau suportate.

Allingham era atît de evident eficient, atît de gata oricînd să preia munca asupra lui, încît îşi antrena oamenii fără cea mai mică dificultate.

Comportarea lui era în direct contrast cu cea a lui Vincent,

sublocotenentul care instruia echipele de lansatori de grenade. După doi sau trei ani de serviciu pe corvete, Vincent îşi cunoştea destul de bine meseria, dar era extrem de timid cînd dădea ordinele necesare şi se comporta ca o învăţătoare prea tînără, neavînd ca armă decît apelul la bunăvoinţa micilor elevi.

— Cred că lovitura asta n-a fost prea reuşită, spunea Vincent cu timiditate ; data viitoare căutaţi să procedaţi mai repede.

In acest timp aproape pe întregul cuprins al navei se auzeau strigătele lui Allingham :

— Dacă credeţi că o să mă înduioşaţi fîţîindu-vă ca o bandă de babe zvăpăiate la plimbare, vă înşelaţi amarnic! Ia să vă mişcaţi, şi cît mai repede !

Numai viitorul putea arăta care din cele două metode de instrucţie era mai eficace... Intre cele două extreme era văzut deseori Johnson, tăcut şi hotărît, făcînd turul punţii superioare, urmat de mecanici murdari, adunînd piesele de rezervă pentru maşini şi coborîndu-le în compartimentul respectiv. Uneori Johnson se oprea, ascultîndu-l pe Allingham ; alteori îl observa pe Vincent; apoi încrunta sprîncenele şi se depărta, murmurînd cuvinte scurte şi neinteligibile la adresa subordonaţilor lui. Adunau de pe unde se aflau răspîndite diverse lucruri — un butoi cu ulei, sau un set de piese — lucrînd cu gesturi greoaie de oameni care nu-şi prea dau multă osteneală ca să gîndească la ceea ce aveau de executat.

In cea mai mare parte a zilei de lucru în careu domnea un calm olimpian. Acolo erau instalate în permanenţă trei persoane : Scott-Brown, care verifica fiecare obiect din echipamentul medical ; Raikes, navigatorul, corectînd hărţile şi aspirantul Holt care întocmea lista documentelor şi codurilor secrete. Intr-o dimineaţă, băgînd capul pe uşă, Lockhart se miră de aerul lor preocupat ; nu se auzea decît scîrţîitul unei peniţe sau fîşîitul unei foi de hîrtie. Holt ridică capul, îl zări şi îi spuse :

— Colectivul secret de cercetători, sir.

De pe puntea superioară se auzea vocea lui Allingham, dînd comenzi continue pentru o operaţie extrem de zgomotoasă. Cu ton teatral, Holt mai spuse :

— Sînt aici toţi creierii navei şi totuşi nu se aude nici un zgomot.

— Tăceţi, vă rog ! făcu Scott-Brown fără a-şi ridica ochii de pe listele lui.

— Cui vă adresaţi, mie ? spuse aspirantul mirat.

— Da, dumitale, spuse Raikes ; dacă ai timp de vorbit, atunci mai bine ajută-mă să pun hărţile în ordine.

— Sînt foarte ocupat, replică aspirantul; îmi uzez fundul pantalonilor pînă la urzeală...

Suspină profund şi se reaplecă asupra lucrului său. Pe puntea superioară era din nou zarvă mare : Allingham îşi mustra oamenii, vociferînd. Şeful de echipaj apăru în cadrul uşii şi se adresă lui Lockhart:

— Raportul este gata, sir.

Din oficiul careulul se răspîndea un agreabil miros de cafea ; Saltash îşi lua ritmul normal de viaţă.

Comandantul era absent; de fapt, se reîntorsese la şcoală.

A petrecut la Liverpool două săptămîni la un curs care, inocent, se intitula : „Curs de tactică pentru comandanţi" ; în realitate, se dovedea a fi un exerciţiu extrem de dificil. Cursul exemplifica ultimele desfăşurări ale războiului din Atlantic, studiate din punct de vedere practic şi consta dintr-o serie de conferinţe după care, în fiecare după amiază, ofiţerii se instalau într-o vastă sală goală ; numai pe planşeu se afla un grafic şi modele simulînd convoiul, navele de escortă şi inamicul. Se simulau „rapoarte de contact” vreme rea şi scufundări ; submarinele atacau, navele de escortă se opuneau, la fel ca pe mare, aplicînd contratactica adecvată. Exerciţiul era dirijat de un formidabil comandor activ şi numeroase Wrens răbdătoare mişcau modelele navelor, efectuau „semnalele" după cele mai recente metode şi, cîteodată, discret, şopteau măsurile ce trebuiau luate ; păreau atoateştiutoare.

Ericson făcea un efort intens, dar o mulţime din aceste manevre noi le înţelegea destul de greu. In timpul celor patru luni de cînd sta pe uscat, bătălia Atlanticului se schimbase mult; apăruseră arme noi, pericole noi, metode noi de contraatac, pe care le cunoştea foarte puţin. De asemenea, îşi dădea seama că pierduse îndemînarea, simţul comenzii ; în momentul critic trebuia să se gîndească la tot felul de lucruri, să ia măsuri faţă de numeroasele posibilităţi aplicabile cînd izbucnea o criză ; deseori, cu greu îşi amintea formulele corecte ale comenzilor la cîrmă sau modul de a compune un semnal inteligibil... Datorită gradului său, era în general destinat să figureze pe comandantul

superior al escortei şi, de fiecare dată cînd comitea o eroare, îşi amintea că, peste cîteva săptămâni, va dirija efectiv, pe mare, un grup de nave de escortă şi că, într-o bătălie veritabilă, asemenea erori s-ar plăti scump : alte nave scufundate, cîţi oameni înecaţi, poate un alt petrolier în flăcări, poate o altă Compass Rose dată la fund... De toate acestea răspundea el direct şi conştiinţa sa.

Cîteodată erorile erau atît de elementare încît îl îngrozeau. Una din ele i-a rămas mult timp gravată în memorie : ca de obicei, figura pe comandantul de escortă ; era vorba de o luptă de noapte, urmînd la două „rapoarte de contact" semnalizate urgent, la interval de un minut :

„Ecou radar, relevment 300 grade, trei mile"

„Ecou asdic, relevment 360 grade, o milă".

Se refereau probabil la prezenţa a două submarine la o oarecare distanţă unul de altul, de aceeaşi parte a convoiului. A reflectat un moment, apoi a făcut două semnale la două din navele de escortă de pe aripi, ordonîndu-le să identifice contactele. A încercat apoi să imagineze ceea ce ar fi putut să urmeze în realitate şi să transpună pe planşeul simulator cele o sută de nave de protejat contra pericolului ameninţător. Timp de cîteva minute nu i-a venit nici o idee ; dar tînără Wren de lîngă el, clă- tinînd din cap, îi spuse pe un ton de reproş grav :

— Sir, trebuie să vă gîndiţi a completa golul din tribord cu o altă navă de escortă.

„Golul, gîndi Ericson cu un sentiment viu de culpabilitate... Da, am mai avut odată un gol asemănător...“ O privi pe tînără fată, care nu avea mai mult de douăzeci de ani şi figura ei tînără, inteligentă şi hotărîtă îi produse un sentiment de insuficienţă. „Am început să scad”, îşi spuse el ; apoi : „Poate am şi scăzut destul de mult...“ Fetişcana de douăzeci de ani realizase comanda necesară iar el, la patruzeci şi opt de ani, nici nu se gîndise. Poate că la patruzeci şi opt de ani, după patru ani de bătălii, nu mai avea supleţea de spirit cerută de profesiune ; poate că era definitiv uzat, poate că războiul pe front era terminat pentru el.

Scuturînd din cap, căută să-şi gonească asemenea gînduri, dar ele i-au rămas mereu prezente, chiar pînă la sfîrşitul cursului, cînd începuse să cunoască mai bine noile dispozitive şi notele obţinute se amelioraseră. Rămînea însă deprimat,

îngrozit de perspectiva viitorului. După dezastrul lui Compass Rose, o catastrofă asemănătoare ar fi fost prea teribilă. Noile tactici, responsabilitatea mai mare, complexitatea problemelor, multiplicau teribil efortul necesar. Trebuia învăţată o cantitate imensă de lucruri şi poate că depăşise vîrsta învăţăturii. Ce fel de comandant de escortă va fi, dacă făcea greşeli pe care, cu un an înainte, nu le-ar fi comis nici în timpul somnului ?

Cînd s-a întors la bordul lui Saltash n-a lăsat însă să se vadă nimic din îndoiala care îl obseda ; iar cînd a simţit sub picioare puntea solidă, s-a convins că mare parte din temeri erau absurde şi exagerate. La patruzeci şi opt de ani era încă destul de capabil să realizeze efortul de a comanda... Lockhart îl întîmpinase cînd suise la bord şi, făcînd împreună cu el turul navei, Ericson constată progrese care au sfîrşit prin a-i da curaj. Era ora 4 şi jumătate şi primii permisionari se adunau pe puntea pupa ; Raikes îi inspecta cu competenţă ; oamenii aveau un aer hotărît şi de bună dispoziţie ; Saltash însăşi părea gata să ia marea : puntea era degajată, pitura curată ; nu mai era nevoie să te strecori printr-o aglomerare de obiecte diverse ; devenise o navă organizată, cu ale cărei cele mai ascunse colţuri te puteai uşor familiariza. Lockhart îi prezentă un raport amănunţit, apoi au coborît să ia ceaiul în careu, unde erau reuniţi ceilalţi ofiţeri. Ericson se simţi foarte bine şi foarte destins în mijlocul acestor oameni tineri, care luau parte activă la o conversaţie în care i se arăta tocmai atîta deferenţă cît era necesar pentru a-i marca rangul şi tocmai atîta libertate cît era nevoie pentru a se simţi că, în careu, nu erau în serviciu şi atmosfera era mai mult prietenească ; echilibru delicat şi natural perfect înţeles de cele două părţi.

— Cum a fost cursul, sir? întrebă Allingham, îndată ce Ericson se aşează pe scaun ; a fost dificil ?

— Da, răspunse Ericson ; nu ne-au frecat prea mult, totuşi de multă vreme n-am mai lucrat atît de serios.

— In materie de armament, au mai apărut noi grozăvii ? întrebă Raikes.

— Da... Au fost perfecţionate torpilele acustice, dar sînt deja demodate. Circulă zvonul că s-ar fi inventat un aparat de respiraţie subacvatică pentru submarine — este un secret care nu trebuie repetat — spuse el trecînd în revistă întregul careu, un tub sau o ţeavă lungă care le permite să rămînă timp

îndelungat sub apă.

— Ticăloşii ăştia de nemţi, spuse Raikes.

— O să avem ceva mai mult de furcă, asta-i tot...

Apoi, adresîndu-se lui Johnson :

— Vom începe probele peste zece zile ; coborîm fluviul pînă la Tail-of-the Bank şi rămînem acolo pînă cînd plecăm la Ardnacraish.

— Cunosc acest program mai demult, spuse Lockhart-

— Şi eu îl cunosc, aprobă Vincent; mă întreb ce mai face acel bătrîn şi dezagreabil personaj de la Ardnacraish.

— Despre cine e vorba ? întrebă Scott-Brown.

— Amiralul care dirijează antrenarea tuturor navelor de escortă. A îndeplinit, de la începutul războiului o muncă fantastică, dar nu este ceea ce s-ar putea numi un înger de indulgenţă.

— Aşa cere locul pe care-1 deţine, interveni Ericson... Ce-aţi spune să organizăm o recepţie de rămas bun înainte de plecare ?

— Ne-am şi gîndit, sir, spuse Lockhart; dacă sînteţi de acord, la finele săptămînii viitoare. Mecanicul şef ne va organiza un drăguţ foc de artificii, vom avea ceva bun de băut, apoi un mic supeu.

— Avem destui invitaţi pentru o recepţie mai grandioasă ?

— Lista noastră actuală de invitaţi cuprinde aproximativ şaizeci de persoane, spuse Brown, rîzînd.

— Şaizeci ? întrebă Ericson, ridicînd sprîncenele ; cu ce v-aţi ocupat în timpul absenţei mele, de aţi făcut atîtea cunoştinţe ?

— Ştiţi cît de mulţi vizitatori vin la careu, sir, spuse Johnson, cu aerul morocănos al unui om care nu prea e galanton şi nici cu ambiţii mondene ; cîteodată mi se părea că devenisem un adevărat hotel.

— Sînt şi oameni interesanţi, spuse tot Brown ; trebuie să întoarcem şi noi multe politeţi. Sînt ofiţerii de pe celelalte două nave din şantier, apoi constructorii, cei de la bază şi o mulţime de Wrens. Am întocmit o listă aproximativă.

O scoase din buzunar şi o prezentă lui Ericson.

— Va veni şi Amiralul ? întrebă acesta, văzînd numele din capul listei.

— Aşa mi-a spus adjutantul lui ; se pare că-i plac teribil recepţiile şi n-ar vrea să lipsească de la a noastră pentru nimic

în lume.

— Bine, spuse Ericson, continuînd să citească lista... Presupun că toţi aceşti oameni, pe care nu-i cunosc, cu nume scoţiene, sînt de la şantier... Cine este ofiţerul al doilea Hallam ?

— O fermecătoare Wren de la operaţii, răspunse Hoit.

— O Wren ? întrebă Ericson surprins.

Aspirantul roşi :

— Da... Este o Wren de la Biroul operaţii, sir ; a invitat-o ofiţerul secund.

— Frumoasă ?

— Teribil de frumoasă, sir.

Ericson îl privi cu coada ochiului pe Lockhart care, spre mirarea lui, îşi dădu seama că se simţea cam stînjenit...

— Sper că nu te-ai lăsat impresionat, Lockhart ?

— Din nici un punct de vedere, sir, răspunse Lockhart; m-am gîndit să invităm cît mai mulţi membri ai bazei, s-au arătat foarte binevoitori cu noi.

— Ofiţerul al doilea Hallam intră şi ea în această categorie ?

— Cred că da.

— Cu mine nu a fost prea amabilă, murmură aspirantul.

— Holt ! făcu Lockhart cu voce de comandă.

— Da, sir, spuse Holt.

— Ajunge.

--Scuzaţi-mă, sir, spuse Holt, fără să fie deloc tulburat. Gîndeam că veţi fi mulţumit să ştiţi.

Lochart deschise gura să spună ceva... Apoi, înţelept, decise să tacă. Ericson îl privi din nou : „Bine, bine ! gîndi el, iată unde au ajuns lucrurile. Era şi timpul ; sper că e simpatică".

Lockhart nu era sigur că Julie Hallam va accepta invitaţia şi mai apoi, văzînd-o instalată într-un colţ al careului care se umplea repede, nu era deloc sigur că prezenţa ei îi favoriza liniştea. Era într-adevăr periculos de seducătoare; n-o mai văzuse de la prima lor întîlnire şi totul : părul ei, ovalul figurii, tenul frumos şi ochii mari cenuşii îi produceau un şoc nou, agreabil. A primit-o la schela de intrare şi a condus-o la careu aproape în tăcere ; acolo însă a fost obligat s-o abandoneze — trebuia să se ocupe de o mulţime de detalii şi să fie liber în momentul sosirii amiralului.

Cînd a revenit în careu, a înţeles de îndată că nu se putea

apropia de ea.

Stătea pe braţul unui fotoliu şi colţul respectiv al încăperii părea a fi preferat de toată lumea. Alături, Scott- Brown îşi desfăşura formidabilul său farmec ; un număr de ofiţeri de la bază beneficiau de o prioritate evidentă şi nemeritată ; făcînd turul invitaţilor, Ericson întîrzie mai mult timp lîngă ea, vorbind şi făcînd-o să rîdă ; Holt nu înceta de a fi atent; fercheşul adjutant al amiralului îi dădea tîrcoale ; chiar ordonanţele, circulînd cu băuturi şi aperitive, îşi încetineau mersul îndată ce ajungeau în orbita ei... „Nu pot reproşa cuiva că o priveşte atît de admirativ, îşi spuse Lockhart; este atît de frumoasă... totuşi, dracu să-i ia...“ Societatea de astă seară, numeroasă şi gălăgioasă, îi amintea modesta reuniune de plecare de la bordul lui Compass Rose, cînd se aflau în careu doar vreo douăsprezece persoane şi Bennett adusese acea nenorocită femeie...“ Mă întreb unde se afla Julie Hallam în acea vreme ; se împlinesc acum patru ani; în patru ani a cunoscut desigur o mulţime de oameni; cum reuşeşte să fie în acelaşi timp frumoasă, amabilă şi mîndră ?...“ Se îndepărtă şi începu să vorbească atent cu diverşi invitaţi.

Personaj afabil şi dornic de popularitate, amiralul făcea conversaţie după moda de la curtea regală ; cîteva întrebări adecvate, două minute de schimb de glume, apoi se îndrepta spre altul dintre invitaţi.

— Eşti pentru prima dată ofiţer secund ?

— Nu, sir, răspunse Lockhart, am mai fost pe altă navă cu comandorul Ericson, pe Compass Rose.

— Da, da, spuse amiralul, care avea o memorie grozavă, dar prefera să evite un subiect nepotrivit pentru o sărbătoare. Ai aparţinut totdeauna Operaţiunilor din Vest?

— Da, sir ; de peste trei ani.

— Destul de mult... Armarea navei merge bine ?

— Da, sir.

— Sper că serviciile mele se ocupă cum trebuie de nava dumneavoastră.

— Sînt foarte binevoitori, sir.

— Foarte bine, făcu amiralul şi, cu o înclinare a capului, se îndepărtă.

Curînd, Lockhart îl auzi întrebîndu-l pe Allingham :

— Eşti pentru prima oară ofiţer cu artileria ?

Apoi, observîndu-l pe Johnson singur într-un colţ, Lockhart se apropie de el :

— Te distrezi, şefule ?

Johnson înclină capul şi răspunse ezitînd :

— Totul este destul de nou pentru mine, sir.

Lockhart aprecia în special sinceritatea mecanicului şef : cu cîteva săptămîni înainte era încă maistru la bordul unui distrugător şi nu căuta să ascundă cît de recentă era înaintarea sa.

— Dacă te plictiseşti, îi spuse Lockhart, poţi să faci să se topească siguranţele electrice şi pui capăt recepţiei...

— Am să ţin minte, spuse Johnson, cu un surîs recunoscător.

Luînd din mîinile unei ordonanţe o mică tavă cu aperitive, Lockhart începu să servească, discutînd cu invitaţii. Incăperea era destul de plină, mai ales în colţul unde se afla Julie Hallam. „Bărbaţii se înghesuie în jurul ei ca nişte vulturi... gîndi el. Nu, mai bine spus ca nişte curtezani şi nu le poţi face nici o vină“. Intrezări o clipă figura sculpturală cu coroană de păr negru aplecîndu-se pentru a asculta ceea ce spunea Holt; apoi, mulţimea i-o ascunse vederii şi îşi reluă rolul de gazdă, regretînd, pentru prima dată de cînd era război, că nu este şi el un drăguţ aspirant de şaptesprezece ani, liber de orice griji.

Începu să converseze cu o femeie care purta o pălărie imensă şi care îl întrebă :

— Nu înţeleg, cum ştiţi încotro mergeţi cînd sînteţi în mijlocul mării ?

Apoi vorbi cu un om îmbrăcat cu un impermeabil, care ii spuse :

— Am muncit mult la această navă ; sper să vă placă.

Conversă după aceea cu o Wren destul de urîtă, care îi spuse :

— V-am mai văzut undeva, poate într-un restaurant.

In sfîrşit, vorbi cu căpitanul portului, începu să servească din nou prăjituri, îl conduse pe amiral la plecare, se urcă pe punte pentru a verifica întunecarea navei, apoi scrise caietul de ordine de noapte, schimbă un cuvînt cu şeful de echipaj Barnard şi se reîntoarse pentru a discuta cu adjunctul primarului din Glasgow. Timpul trecea, şi mulţimea nu se rărea ; alături de el apăru ofiţerul secund de pe o altă fregată, spunînd :

— Abia acum am sosit; unul din permisionarii noştri a căzut în

apă la întoarcerea pe navă. Cine e acea femeie nespus de frumoasă ?

Atunci, pentru prima oară după aproape două ore, Lockhart o privi din nou pe Julie Hallam care, din întîmplare, ridică şi ea capul în acelaşi moment. Li se întîlniră privirile peste zecile de persoane care îi separau. Ea îi surîse ; el îi răspunse la surîs, apoi ea făcu o strîmbătură comică de disperare, indicînd cercul numeros şi atent care o înconjura. O văzu ezitînd, spunînd ceva persoanelor mai apropiate, ridicîndu-se şi înaintînd spre el. In acelaşi moment se îndreptă şi el spre ea şi se întîlniră sub plafoniera centrală, a cărei lumină vie făcea să-i lucească părul fără să-i priveze figura de un singur atom de frumuseţe. Găsindu-se deodată lingă ea, avu impresia unei lovituri de pumnal în inimă, dar un pumnal care se topea, răspîndind o căldură tandră. Ea mai surîdea încă pe cînd îi spunea :

— In calitate de ofiţer gazdă nu eşti deloc favorizat, nu-i aşa ?

El rîse, plăcîndu-i titlul de „ofiţer gazdă".

— Concurenţa este atît de mare...

— Ai fost foarte ocupat, ca un adevărat ofiţer secund.

Işi privi ceasul :

— Trebuie să plec ; sîntem obligaţi să ne întoarcem la orele zece.

— Dar nici n-am avut vreme să stăm puţin de vorbă.

Ea surise din nou, parcurgîndu-i figura cu o privire sinceră. După un moment, cu oarecare timiditate, îi spuse :

— Nu ai să mă crezi, dar mulţi au afirmat că dumneata mă vei însoţi spre casă.

Noaptea, pe străzile pustii, paşii lor înceţi abia de atingeau pavajul negru, parcă măsurînd timpul fugar.

— Cred că aveţi un careu destul de vesel, zise ea ; Allingham îmi place şi, de asemenea, medicul vostru. Aspirantul este şi el delicios.

— Cîteodată mă face să am sentimentul că sînt de nouăzeci de ani ; dar e foarte agreabil să ai la bord pe cineva atît de tînăr şi vesel.

— Ar trebui să fie contagios... Ţii probabil foarte mult la Ericson.

— Doresc să termin războiul împreună cu el ; intr-adevăr, ţin foarte mult la el.

Ovalul indistinct al figurii ei se întoarse şi o văzu surîzînd :

— Aproape exact la fel mi-a spus Ericson despre dumneata.

— Castor şi Polux, spuse el; poate ţi se pare prea sentimental ?

— Vă invidiez.

Apoi rîse :

— N-aş putea spune că sînt geloasă. Vreau numai să spun că legături de felul acesta nu pot exista între femei şi că rareori se manifestă în situaţii cum sînt conducerea unei nave sau colaborarea în război.

— Este singura legătură personală care ar trebui permisă în timp de război.

— Dar căsătoria ?

— Nu ; este un element care te îndepărtează de război, o distragere. Am vorbit astă seară cu o fată tînără, una dintre Wrens-uri ; mi se pare, Joan.

— Joan Warrender ; da, ea se va căsători în curînd.

— Cu un ofiţer de marină ; comandant de distrugător, după cîte am înţeles.

— Ce spui ? făcu Julie, cu ton mirat.

—M-am întrebat cum poate fi compatibilă căsătoria cu comanda unui distrugător în timp de război.

Urmă o tăcere, traversară o stradă şi reintrară în umbra imobilelor.

— Eşti cam puritan ! spuse ea gînditoare.

— In această privinţă, da. Războiul este un lucru căruia trebuie să i te consacri ; tot restul te distrage. Trebuie să ai doar o singură idee în cap, să fii dur, să eviţi tandreţea, adică tocmai ceea ce este contrar unei căsătorii. Altminteri nu ajungi să-ţi faci datoria şi războiul te elimină ; ba mai mult, îţi poate lua viaţa într-un moment de neatenţie.

— Cum ai ajuns la această stare de spirit ? întrebă ea, după un moment; nu eşti un profesionist... Nu eşti obligat să te sacrifici... Ce făceai înainte de război ?

— Am fost ziarist... Am ales meseria asta cam la întîmplare ; poate că aşa este firea mea. Dar pe ultima navă am avut coleg un om pe care o căsătorie nereuşită îl sfîşia... Şi cred că o căsătorie reuşită este şi ea în stare să-ţi distrugă energia. E mai bine să fii singur. In orice caz, trebuie să ajungi la un grad de excelenţă profesională ; nu este de ajuns să faci lucrurile pe jumătate.

Pe neaşteptate, ea afirmă :

— Eşti un om slab.

— Mai ales din cauza lui Compass Rose, din cauza permanentei îngrijorări pe care am suportat-o şi a unei lipse de somn prelungite...

Dar n-avea dispoziţie să vorbească prea mult despre acestea şi adăugă :

— Dumneata nu eşti o fire slabă ; cu toate că îndeplineşti o sarcină obositoare, nu eşti surmenată. Ce făceai înainte de război ?

— Lucram la un jurnal de mode.

— Da ! făcu el aruncînd o privire la uniforma austeră, puţin feminină, pe care o purta ; apoi rîseră amîndoi, noaptea întunecoasă formîndu-le un acoperămînt agreabil de împărţit...

— Şi acum, continuă el, eşti ofiţer al doilea la Biroul operaţiilor, dar nu mai puţin frumoasă. Ce darnică a fost natura cu dumneata !

Era curios cum îi va răspunde la această afirmaţie şi dacă nu va nega oarecum adevărul, afişînd modestie ; dar se temea degeaba de aşa ceva.

— Cele două calităţi nu formează o combinaţie prea fericită, răspunse ea.

Incă o dată îl impresionă frumuseţea vocii ei joasă şi clară. Incetiniră mersul, potrivindu-şi spontan pasul.

— Ştii, spuse ea, am o figură, un creier şi ştiu să vorbesc. Dar, de fapt, oamenii nu apreciază asemenea asociere ; ei preferă fiecare lucru izolat. Femeile se tem de această combinaţie şi bărbaţii nu o doresc, nu ştiu ce să facă cu ea.

— Cred că te înşeli; altminteri cum s-ar explica mulţimea de curtezani care te înconjurau astă seară ?

— Ce urmăreau toţi aceşti curtezani ? Mă doreau ca femeie şi nu ca personalitate.

— Chiar o simplă conversaţie cu dumneata este o plăcere.

— Dar tot timpul conversaţiei bărbaţii gîndesc : „Vorbărie, vorbărie, vorbărie... Nu ştie ea totuşi că gura este făcută pentru sărut ?“

— Probabil că este adevărat, spuse el rîzînd. Dar cred că dumneata nu prea eşti de acord.

Provocătoare, ea ridică capul :

— Nu, deloc !... şi sînt sinceră cînd afirm aceasta. Nu pretind

că aş dori să fiu o urîtă inteligentă ca să plac femeilor, sau o frumoasă fără minte, ca să vă plac vouă, bărbaţilor.

— De ce mă numeri printre aceştia din urmă ? spuse el; sînt foarte amator de o perfecţie organizată.

Cîteva minute mai tîrziu, se opriră în faţa unui imobil înalt şi trist şi ea spuse :

— Aici locuiesc.

Nu ştia cum să-şi ia rămas bun ; îşi aminti spusele ei : „Gura este făcută pentru sărut“, dar nu era momentul. Aşa că se mulţumi să afirme :

— Pentru mine, adevarata petrecere a fost plimbarea ; îţi sînt recunoscător.

Pe figura ei cădea o lumină voalată, dar care lăsa să i se vadă seriozitatea şi frumuseţea tulburătoare, o încîntare pe care el ar fi dorit-o prelungită la infinit. Dar venise momentul rămasului bun ; noaptea îngăduitoare, acum îi separa.

— Plimbarea a fost o idee bună ; de altminteri, ideea mea... spuse ea. Mi-ai fi propus-o ?

El negă din cap.

— De ce ? Pentru că te consacri războiului ? întrebă ea.

El negă din nou din cap :

— De teamă că mă vei refuza.

— Data viitoare... începu ea, apoi se opri.

Urmă o pauză lungă, în care se priveau : ea, ezitantă, chiar tulburată ; el, nehotărît.

Pînă la sfîrşit:

— Să amînăm deocamdată discuţia aceasta, spuse el; data viitoare voi încerca cu siguranţă, voi risca să revendic primul favoarea.

— Imi va părea rău dacă nu o vei face, răspunse ea, redobîndindu-şi seninătatea gravă. Chiar cînd e vorba de puritani, nu poţi să le faci avansuri în fiecare zi a săptă- mînii. "

— Data următoare va fi rîndul meu, spuse el ; noapte bună.

Ea răspunse cu un gest al capului şi dispăru, urcînd cîteva trepte. Lockhart rămase locului un moment, fixînd locul unde se aflase fata, apoi porni înapoi pe stradă ; paşii răsunau cu zgomot sec pe trotuarul pustiu, dar în forul său interior nu mai era solitar.

Viceamiralul Sir Vincent Murray-Forbes (Cavaler al Ordinului Băii şi Crucea Meritelor Excepţionale) sosi pe cheu la Ardnacraish îndată ce Saltash fu semnalată şi porni cu şalupa chiar înainte ca fregata să fi fost legată de geamandură. Saltash era a cinci sute douăzeci si una navă care trecuse prin mîinile sale şi a fost primit exact în acelaşi fel ca pe cele cinci sute douăzeci precedente; dacă enorma muncă implicată de acest număr de nave cîntărea greu asupra amiralului, nici figura, tot atît de vioaie şi atentă ca de obicei, nici energia cu care urcă scara, nu o trădau. Strălucind de galoane aurite, el răspunse saluturilor, lui Ericson şi ale ofiţerilor aliniaţi într-un respectuos semicerc pe puntea pupa ; apoi avansa cu unul sau doi paşi, aruncă o privire în jurul lui, se întoarse către Ericson şi spuse :

— Nava este mai mare decît credeam.

După un raţionament rapid, Ericson consideră că era adecvat să întrebe :

— Este prima fregată care soseşte aici, sir ?

— Da. Tot aşa cum corveta dumitale a fost prima în 1939 ; ce ciudat! S-au întîmplat multe lucruri de atunci. Prezintă-mi ofiţerii.

Prompt, amiralul făcu turul cercului. Lui Lockhart, îi spuse:

— M-ai primit fără şapcă ultima dată.

Lui Vincent :

— Erai pe Trefoil.

Celorlalţi le adresă doar un scurt salut şi o privire directă de sub sprîncenele lui stufoase. Apoi parcurse nava cu pas rapid, coborî în cabina lui Ericson unde se aşeză, acceptă un pahar cu cel mai bun vin de Xeres pe care îl aveau şi spuse :

— Par a fi o categorie bună de nave, aceste fregate. In Atlantic avem nevoie de aşa ceva, mai masiv şi mai rezistent, dar şi corvetele au făcut acolo o treabă excelentă.

Privind spre Ericson :

— Ai pierdut pe Compass Rose.

— Da, sir.

— Este un război lung, spuse amiralul, cu aerul unui om gata să-l ia, dacă era nevoie, de la început ; al dracului de lung ! Dar, pînă la sfîrşit, teutonii o să se epuizeze! Chiar au început... Este

începutul sfîrşitului.

Apoi, schimbînd tonul :

— Veţi sta aici trei săptămîni, Ericson. Este inutil să-ţi mai vorbesc despre programul de antrenament, nici de ceea ce doresc să realizaţi : ştii cît sînt de pretenţioş.

Privind prin hublou :

— Ca de obicei, vei găsi că aici viaţa e cam tristă. In prezent, avem la uscat un cinema şi o cantină mai bună, dar cam asta-i totul.

Ericson încercă să surîdă :

— După cîte ştiu şi îmi amintesc de data trecută, nu vom avea timp de distracţii.

— Cred şi eu ! Sîntem încă în plin război... Cum se prezintă secundul dumitale ? Mai bun decît precedentul ?

— De prima calitate, sir ; dealtfel, sîntem împreună de multă vreme.

— Este remarcabil cum s-au comportat voluntarii marinei ; la început nu îi credeam în stare.

Goli paharul, refuză un al doilea şi se ridică :

— E ora plecării, spuse el... Vino într-o seară să cinăm împreună ; vreau să-mi povesteşti despre submarinul acela scufundat.

„Cum reuşeşte oare ? se întreba Ericson acompaniindu-l pe punte ; are o memorie extraordinară, sau doar dosare bine ţinute la zi ?”

La scară, echipa de siflee, cu şeful de echipaj în frunte, se afla în poziţie de drepţi.

— Te-am mai văzut undeva, spuse amiralul, privind barba blondă a lui Barnard.

— Mă numesc Barnard, sir, răspunse şeful de echipaj ; mă aflam şi eu pe Tangerine cînd a venit aici.

Satisfăcut, amiralul înclină capul.

— Atunci, îi spuse lui Ericson, nu avea barbă ; dar barba nu poate ascunde un om, l-am recunoscut îndată.

Se auziră strident sifleele, amiralul salută şi coborî cu abilitate. Cînd capul îi era la nivelul balustradei, spuse cu ton sever :

— Mîine dimineaţă, la orele 5 şi jumătate, veţi începe exerciţiile pe mare.

Apoi dispăru în josul scării şi curînd şalupa lui, lustruită şi

imaculată, se detaşă de la bordul navei, îndreptîndu-se spre mal. Pe parcurs, cu o lampă portativă de semnale, trimise lui Saltash mesajul : „In port, toate tunurile trebuie să fie în ax“. Cu o rapidă aruncare de ochi, Lockhart observă, vai ! că tunul „X“ se abătea cu aproximativ zece grade faţă de axa navei. Grăbit, se îndreptă spre pupa şi-l chemă pe Allingham.

Antrenamentul a durat trei săptămîni, cum spusese amiralul, dar fiecare oră din ele a contat destul de serios. Timpul trecea repede ; în afară de Holt, toţi aveau mai puţin de învăţat şi mai mult de perfecţionat. Munca era deja cunoscută, doar că se făcea la scară mai mare decît înainte : Saltash avea viteză mai mare, avea mai multe tunuri, detecta submarinele de la distanţă mai mare şi lansa mai multe grenade deodată ; erau aceleaşi genuri de răspunderi ca cele îndeplinite timp de trei ani, dar dispuneau de arme mai potrivite pentru a le realiza mai bine. Urmau să înfrunte aceleaşi adversităţi climatice şi acelaşi inamic; se juca un nou act al celei mai teribile drame trăite pînă atunci în istoria lumii.

Zilele treceau ; nava se finisa, intra în rutina normală ; oamenii se dezmorţeau şi durata fiecărei operaţii diminua treptat pe măsură ce se repeta : tragerea cu tunurile, aruncarea grenadelor, emiterea semnalelor, lăsarea bărcilor la apă, instalarea unui furtun ; Saltash începea să răspundă aşteptărilor amiralului şi ale lui Ericson ; acesta urmărea să facă din Saltash o Compass Rose mai mare şi mai bună, deşi, în sinea sa, era destul de sceptic, dar aceasta era întreaga raţiune de a fi a navei mai noi şi a echipajului mai numeros. Atît el cît şi Lockhart purtau doliul trecutului, dar erau la fel de hotărîţi să-l uite, ceea ce le era uşurat de faptul că noua navă se lăsa dirijată mai bine şi cunoşteau mai bine ce le rezerva viitorul.

Pe o navă de asemenea dimensiuni erau amîndoi mai puţin aproape de echipaj decît pe Compass Rose ; acum nu cunoşteau decît numărul de oameni destinaţi pentru o muncă sau alta : douăzeci de marinari trebuiau să execute o anumită operaţie pe teugă ; şaisprezece fochişti exersau să facă păcură în mare. Se preocupau să fie destui oameni disponibili în orice moment, cu un maistru care le cunoştea numele, repartizînd munca după capacitatea respectivă. Echipajul de pe Saltash era de două ori mai numeros ca cel de pe Compass Rose şi, după cît părea, cu

mai puţine individualităţi caracteristice ; nu mai semăna nimeni cu Gregg, matelotul cu nevastă infidelă, nimeni cu Wainwright, atît de grijuliu cu grenadele, nimeni cu semnalizatorul Wells, veghind cu solicitudine de părinte asupra echipei sale ; sau chiar dacă la bord existau oameni cu calităţi deosebite, încă nu erau cunoscuţi. Erau doar nume pe rol sau pe statul de soldă, nu fiinţe cărora le cunoşti calităţile şi slăbiciunile. Poate că această situaţie era un avantaj, poate un inconvenient; cînd, în fiecare dimineaţă, la adunare, Lockhart făcea apelul şi trecea în revistă un dublu rînd de optzeci de mateloţi pe care îi cunoştea doar din vedere şi nu i-ar fi recunoscut dacă i-ar fi întîlnit pe uscat, el regreta uneori atmosfera caldă, intimitatea trecutului şi sentimentul de familie simţit pe Compass Rose. Dar poate că astfel se cîştiga în eficienţă, care de obicei nu implică sentimentalitate.

Intr-o zi, în larg, Lockhart vru să facă un exerciţiu de lăsare la apă a balenierei ; dar doi dintre oameni sufereau de rău de mare. „Pentru acest exerciţiu, îşi spuse el, îmi trebuie doisprezece oameni şi nu pot să ţin seama dacă azi dimineaţă i-a durut capul, dacă nevestele lor urmează să nască mîine, dacă sînt plini de datorii sau disperaţi. Vreau numai ca baleniera să fie bine lăsată la apă, am nevoie de doisprezece oameni în acest scop... să vie şeful de echipaj !“

Avea de-a face acum mai mult cu numere decît cu oameni. Simţea totuşi, fără să vrea, un fel de culpabilitate, ca cineva obligat să înlocuiască doisprezece muncitori de încredere cu douăsprezece sape automate. Evident, înlocuirea era justificată în privinţa calităţii muncii pe care sînt capabile s-o execute aparatele, dar omeneşte, se simţea impresionat... Fără îndoială, aşa cerea războiul, nu avea nevoie de individualităţi, oamenii nu erau decît rotiţe ale neobositei maşini de război, trebuind să-şi îndeplinească rolul pînă îşi terminau sarcina sau erau epuizaţi, războiului fiindu-i indiferentă sacrificarea lor. Lupta pentru eficacitate cerea un efort de sută la sută a multor milioane de indivizi. Eficacitatea războiului cerea de multe ori moartea şi, la scară largă, anularea principiilor umanitare.

Se aflau toţi în careu, seara, după cină, cînd sosi semnalul de plecare, punînd capăt şederii lor la Ardnacraish. Mai devreme, în timpul zilei, le parvenise raportul amiralului : se declara

satisfăcut — nici mai mult, nici mai puţin — şi Saltash putea porni. Redactat într-un mod care lăsa să se vadă satisfacţie, mesajul era însă scurt şi precis: „Nava Majestăţii Sale Saltash va porni spre Greenock la ora 6.00, la 15 aprilie şi se va reuni cu Forţele de escortă de la Clyde”.

—Imi pare rău, spuse Vincent, citind mesajul ; aş fi vrut să mai merg încă o dată la Liverpool.

— Imi convine să mergem la Clyde, spuse. Johnson.

— Imi place oriunde, spuse Holt ; doresc sâ văd lumea.

— In orice caz, observă Scott-Brown, primăvara sînt locuri mai puţin agreabile decît Glasgow-ul.

— Poate că n-o să avem vreme să vedem mare lucru, spuse, prudent, Lockhart.

Holt îl privi intens şi gînditor, dar Lockhart ezită să se uite în ochii lui. „N-am avut parte să-mi iau rămas bun de la Julie, gîndi el. Dar de acum, ca şi Glasgow-ul, ea va rămîne pe planul al doilea”.

Astfel, din nou, au plecat la luptă.

Spre mijlocul lui 1943 războiul la care se întorceau atinsese un stadiu dificil, dar plin de speranţe. La începutul anului convoaiele din Atlantic n-au fost nici învingătoare, nici învinse : se apropia momentul echilibrului, navele de escortă recuperînd marele avans cîştigat de submarine şi parvenind, cu un efort formidabil, la o oarecare paritate a distrugerilor reciproce. Erau încă prea puţine nave de escortă ; cîteodată se aflau pe mare cîte şapte sute de nave comerciale în acelaşi timp, protejate de o sută de nave de escortă, ceea ce însemna pentru submarine că aveau de unde alege ţintele ; dar deşi subţire, cuirasa escortei protectoare era destul de solidă şi, în ciuda vicleniei lor, submarinele nu o mai puteau străpunge decisiv şi nu mai puteau obţine aceleaşi avantaje sîngeroase ca în cursul celor trei ani precedenţi.

Submarinele acţionau cu disperare, în toate chipurile; atacurile în haită ajungeau la apogeu şi cînd reuşeau să realizeze ceva prin surpriză, atacurile se soldau cu succese brutale ; astfel, şapte din cele nouă petroliere ale unui convoi au fost scufundate în Atlanticul de Sud în cursul unei bătălii de două nopţi. Acum inamicul era în măsură să menţină simultan pe mare peste o sută de submarine şi haitele, concentrate în

diverse zone, numărau fiecare cîte cel puţin douăzeci de nave. In martie 1943 succesele lor au reînceput să sporească, pînă la cifra record de o sută opt nave scufundate. Noile torpile acustice, dirijîndu-se automat după zgomotul elicei, au făcut multe victime. Dar curînd, norocul luptelor s-a întors : în martie au fost scufundate cincisprezece submarine, în aprilie, şaisprezece, în mai, patruzeci şi cinci, cifră considerabilă. Comandamentul german deveni atunci mai prudent, submarinele evitînd drumurile convoaielor din Atlanticul de Nord şi dispersîndu-se în alte mări, mai paşnice. Cu timpul, atacurile submarinelor au slăbit tot mai mult.

Ele n-au mai putut face faţă cu aceleaşi succese : ca şi submarinele, navele de escortă erau acum mult mai numeroase şi adversarii îşi dădeau seama de ceea ce erau în stare reciproc. Navele aliate traversau acum întregul Atlantic, mulţumită unei metode noi care le permitea să-şi facă plinul de păcură pe mare ; în afară de navele de escortă ataşate direct la convoaie mai erau altele care navigau în grupe, gata de a veni în ajutor în caz de pericol. Navele de escortă învăţaseră cum să depisteze, să urmărească şi să distrugă inamicul, evitînd eşecurile.

Războiul intrase într-o fază tehnică : nimic nu mai era lăsat la întîmplare, se terminase cu improvizaţiile ; nu se mai trimiteau pe mare nave de escortă neantrenate, slab înarmate doar cu puţine grenade submarine şi două tunuri de calibru mic — nave bune numai pentru a fi masacrate. Războiul din Atlantic se ducea ştiinţific, cu oameni capabili să utilizeze o aparatură tehnică înaintată. Radarul şi asdicurile deveniseră extraordinar de precise : o reţea de interceptare a semnalelor radio emise de submarine dădea posibilitatea să se prevadă un atac chiar în faza lui de pregătire; numeroase convoaie erau însoţite de port-avioane, asigurîndu-li-se pe întreg parcursul protecţia aeriană, atît de mult timp absentă pe neagra întindere de apă, în anii precedenţi.

Contraatacurile împotriva submarinelor au ajuns la un grad ridicat de abilitate şi coordonare ; exerciţiile şi antrenamentele efectuate în perioadele petrecute în port obişnuiau echipajele de pe fiecare navă cu ceea ce trebuiau să facă, indiferent de circumstanţe, şi în acelaşi timp, ştiau ce făceau celelalte nave din convoi, în acelaşi moment. Nu mai existau improvizaţii, lăsarea lucrului de azi pe mîine, obiceiuri care în trecut

costaseră atîţia oameni şi atîtea nave. Era o muncă continuă de distrugere pur şi simplu, îndeplinită cu ajutorul real şi eficace al bazelor navale din Anglia, care nu mai trimiteau la luptă decît nave bine armate, bine antrenate şi gata să înfrunte orice.

Acum, Saltash pornea în condiţii excelente la un război în care pierderile de convoaie nu mai erau inevitabile, în care insuccesul total al unui atac, chiar distrugerea unui submarin, nu mai păreau isprăvi extraordinare. Succesul trecea de partea navelor de escortă, în momentul cînd Saltash intra în arenă.

In ziua plecării, la ora 10 dimineaţa, Ericson convocă pe comandanţii celorlalte şapte nave de escortă la o ultimă conferinţă, pentru a le rezuma cum înţelegea să organizeze escorta. Compus din trei fregate şi cinci corvete, grupul era ancorat în largul lui Tail-of-the-Bank ; balansîndu-se la capătul lanţurilor la pic scurt, în curentul rapid al fluviului, se bucurau de frumuseţea acelei dimineţi de aprilie, dar vîntul le promitea o mare rea de îndată ce aveau să părăsească adăpostul gurii Clyde-ului. Cele trei fregate, toate ieşite recent din şantiere şi reunite la Ardnacraish erau noi-nouţe; cele cinci corvete erau mai vechi, se vedea după aspect, aşa cum se prezentau acum majoritatea corvetelor; cu toată aparenta suficienţă, competenţa lor era învechită, imposibil de reînnoit. La ora 10 fără un sfert, de la fiecare navă se detaşau pe rînd şalupe, fiecare purtînd, afară de şeful de barcă şi omul în prova, o figură solitară la pupa, comandantul respectiv; Lockhart aştepta la scară pentru a primi la bord pe diverşii comandanţi, privind şalupele care se îndreptau spre Saltash ca puii de găină spre omul cu găleata de grăunţe.

Şalupele se strecurau printr-o radă aglomerată : vreo patruzeci de nave de escortă, distrugătoare, fregate, corvetă şi traulere care înconjurau, ca pentru a le confirma forţa şi măreţia, o navă de linie, un crucişător şi două mici portavioane. Mai în aval, o mulţime de nave comerciale completau tabloul de putere navală concentrată.

Spectacolul era măreţ şi reconfortant, făcînd posibilă speranţa victoriei ; dar, inevitabil, amintea şi dificultăţile trecutului.

— Ce bine ar fi fost dacă am fi dispus măcar de o parte din aceste nave acum doi ani ! spuse Lockhart lui Raikes cu care

aştepta pe punte ; ne-ar fi evitat multe nopţi dure.

— Dacă le-am fi avut atunci, răspunse cinic Raikes, nu ne-ar fi fost de mare folos ; nu ar fi avut prea multe de înfruntat. E mai bine să laşi natura să-şi urmeze cursul şi la început să te descurci cum poţi.

— In prezent nu mai este cazul să ne descurcăm cum putem, spuse Lockhart cu răceală ; şi cred că nici în epoca trecutului, cînd ne lipseau materialele necesare pentru a construi repede nave de escortă corespunzătoare.

Raikes ezită să mai discute ; ştia că Lockhart avea o părere hotărîtă asupra problemei, pe cînd el nu făcea decît să defăimeze, ca orice civil, modul de conducere a războiului, rezumîndu-se uneori la cuvintele : „Dacă marina ar fi dirijată după principiile întreprinderilor concurente, n-ar rezista nici cincisprezece zile“

— N-am avut navele necesare, continuă Raikes, pentru că ne-am lăsat surprinşi de război.

— Sînt oameni care consideră războiul oribil şi alţii care îl consideră o treabă bună, replică Lockhart; am întîrziat să ne pregătim pentru că consideram războiul în sine rău şi putînd fi evitat; acum începem să compensăm întîrzierea.

— Barcă la bord, sir, spuse şeful de cart, plictisit de conversaţia celor doi.

Apoi recepţionă un semnal făcut de şeful şalupei care se apropia şi adăugă :

— Este comandantul navei Harmer, sir.

— Pregăteşte sifleea pentru a da ,,pe bord“, spuse Lockhart.

După Saltash, Harmer era a doua fregată a grupului şi comandantul ei era cunoscut pentru stricta observare a etichetei navale. Lockhart îl vedea cît era de atent la modul cum va fi primit la bord. „In ultima zi a războiului, îşi spuse el, sosirea lui la bord va putea fi salutată cu o armonică cîntînd o arie pentru combaterea meschinăriilor...“ Apoi, dîndu-şi seama că un asemenea gînd era demn cel mult de cinismul amator al lui Raikes, luă poziţia de drepţi cu înţepeneala de rigoare, în timp ce comandantul lui Harmer urca la bord. Avea o slăbiciune, aproape fetişism, pentru aspectul ceremonios ai comenzii, dar comandantul lui Harmer era totuşi un perfect comandant de navă, ceea ce, în timp de război, scuza totul, de la iritabilitate pînă la un păcat oricît de mare.

La fel gîndi Ericson, în timp ce prezida şedinţa desfăşurată în careu ; îi trecu în revistă pe comandanţii de nave reuniţi : erau oamenii de care avea nevoie ; ştia bine că doi din ei se cam întreceau cu băutura, că unul se purta dezagreabil cu ofiţerii în subordinea lui... dar rezultatele erau bune, navele îşi făceau datoria... Erau şapte, începînd cu comandantul lui Harmer, bătrîn locotenent comandor în vîrstă de aproape şaizeci de ani, pînă la tînărul locotenent, comandant pe Petal, cea mai tînără corvetă, june ofiţer cu obraz încă de copil. Dar cu toată diversitatea vîrstelor, a înfăţişărilor, a accentelor langajului şi a educaţiilor, toţi emanau un aer de responsibilitate şi competenţă : figurile ridate, cu trăsături accentuate, lăsau să se vadă că, deseori în trecut, fuseseră epuizaţi de eforturi şi că vor mai fi şi în viitor, toţi purtînd, mai mult sau mai puţin vizibilă, severa amprentă a comenzii în timp de război.

„Probabil că şi eu port această amprentă", gîndi Ericson, amintindu-şi figura pe care i-o arăta în fiecare dimineaţă oglinda la ras, confirmînd că şi el era la fel de marcat... Ridurile erau rezultatul vieţii dure, de nefirească şi continuă tensiune ; toţi cei dimprejurul mesei erau participanţi ai unui duel, căruia îi cunoşteau cele mai istovitoare amănunte. Se consacrau unui singur fel de război, aşa cum oamenii din armata a opta engleză, în deserturile Africii, au dormit timp de ani de zile sub aceleaşi stele, printre aceiaşi camarazi şi au disputat inamicului de trei sau patru ori aceeaşi porţiune de coastă aridă de mare.Ca şi combatanţii din deşert, cei ai Atlanticului deveniseră experţi admirabili, minunat specializaţi, dar ignorau cum se petreceau lucrurile pe alte teatre de război. Pentru ei, chiar bătălia din Mediterana era o muncă diferită, îndeplinită de alţi marinari care, deşi confraţi, nu aveau raport direct cu propria lor activitate, exclusiv dedicată Atlanticului ; de-a lungul anului, sarcina lor, puţin spectaculoasă, consta în a trece nave din lumea veche în cea nouă şi invers. Acest război putea fi calificat mai mult ca o operaţie de salvare, de ajutorare la scară enormă : ajutorarea navelor în pericol, a oamenilor căzuţi în apă, ajutorarea trupelor care aveau nevoie de arme şi aprovizionarea avioanelor cu benzină ; ajutorarea a patruzeci de milioane de oameni din „garnizoana" Marii Britanii, cărora le asigurau hrana şi veşmintele necesare traiului, făcînd, an după an, faţă coastei ostile a Europei, ocupată de inamic.

Aveau dreptate ziarele cînd vorbeau de „un front de salvare” ; oamenii care vegheaseră aproape patru ani pe acest front, care în anumite momente l-au văzut aproape prăbuşindu-se şi pe care, în fine, acum îl vedeau revenindu-şi, erau de felul celor reuniţi în prezent în jurul mesei din careul de pe Saltash — optimişti şi cinici, obosiţi dar nu epuizaţi, pregătiţi la orice surprize, hotărîţi să le facă faţă.

Pe masă se găseau uneltele meseriei lor : listele convoaielor, ordinele de navigaţie, hărţile, codurile de semnale, listele indicativelor de apel radio, schemele escortelor, scheme de cercetare, tabelele de consum de combustibil. Toate le erau familiare, ca alfabetul sau sunetul clopotului de pe propria navă a fiecăruia ; timp de ani şi luni, acestea formaseră decorul vieţii lor, cadrul şi suportul gîndurilor lor... Ericson îşi plecă privirea pe lista navelor din grupul său ; i se păru că vede un drapel, al cărui suport îl ţinea cu mîna şi pe care erau înşiruite denumirile : „Saltash, Harmer, Streamer, Vista, Rockery, Rose Arbour, Pergola şi Petal”. Oare era el în stare să ţină ferm drapelul în mînă ? Parcurgînd denumirile, ştiind ce reprezentau ele ca efort şi eficacitate, avu conştiinţa unei oarecari inferiorităţi, la fel cum simţise la cursul de tactică de la Liverpool. Chiar perioada acelei instrucţii a fost o întrerupere incontestabilă de activitate practică, de care cei din jurul mesei au fost scutiţi ; nici unul n-a stat patru luni pe uscat, patru luni de ruginire ; nici unul nu-şi pierduse aproape întreg echipajul... Dar nu era momentul să lase să se vadă gîndurile ce-l frămîntau. Îşi potrivi vocea şi spuse pe un ton cît mai regulamentar :

— Aveţi sub ochi schema escortei şi vedeţi posturile escortei cel puţin la dus : două fregate în capul convoiului, a mea şi Harmer ; două corvete de fiecare bord : Vista şi Pergola la tribord, Rockery şi Rose Arbour la babord ; a treia fregată, Sireamer va ocupa poziţia K şi cealaltă corvetă, Petal, va fi în coada formaţiei.

— Totdeauna codaş, spuse comandantul de pe Petal, tînăr deloc intimidat de lipsa lui de vechime în meserie ; într-o zi voi ajunge poate să aflu şi eu cum arată prova unei nave comerciale.

— Poţi să-i întrebi pe cei de pe Rockery, spuse comandantul lui Harmer, pe un ton caustic.

Izbucni un rîs general, căci cu cîteva săptămîni înainte

Rockery fusese abordată în plin travers de un cargou leneş pe care căuta să-l încurajeze a fi mai activ, astfel că rămăsese agăţat de mijlocul enormului vas comercial timp de mai multe ore ca o mustaţă pe oală ; Rockery ieşea tocmai acum din şantierul unde i se reparaseră stricăciunile provocate de ciocnire.

— N-a fost din vina mea, spuse comandantul lui Rockery, cu aerul unuia care repeta de multă vreme această frază, la scurte intervale, fără să reuşească a convinge pe cineva ; a venit drept peste mine, nu l-am putut evita.

— La fel ca pe o fată care te agaţă pe Piccadilly, spuse comandantul lui Petal.

— Şi consecinţele au fost la fel, spuse comandantul lui Streamer, cel despre care Ericson îşi amintea că se purta dezagreabil cu ofiţerii; a trebuit să meargă la şantier pentru reparaţii.

Din nou rîsul făcu înconjurul mesei, destinzînd mai mult atmosfera serioasă de la început. „Totul merge destul de bine, îşi spuse Ericson, dar nu acest ton vreau să-l dau reuniunii ; a venit momentul să terminăm cu trăncăneala". Lovi energic cu mîna în masă :

— Am pălăvrăgit destul pentru astăzi, spuse el cît mai sever posibil. Vreau să terminăm cît mai repede ; sigur că aveţi tot atîtea de făcut la bordul navelor dumneavoastră, ca şi mine pe a mea.

Neluînd în seamă prompta răcire a atmosferei, continuă fără a privi anume pe cineva.

— De astă dată mergem în Canada, la Saint John’s, Newfoundland ; ca de obicei, vom face plinul de păcură în mare ; în fiecare dimineaţă îmi veţi semnala cît combustibil mai aveţi şi vă voi indica ora şi ordinea în care vă veţi prezenta pentru alimentare de la petrolier.

„Le vorbesc ca unor novici, gîndi el, dar vina este a lor ; au pălăvrăgit ca nişte femei flecare..." Ridicînd ochii, îl văzu pe comandantul de pe Harmer privindu-l fix, cu o vie expresie de antipatie ; după un moment, acesta spuse ;

— Pînă în prezent am hotărît singuri cînd să facem păcură.

Se făcu tăcere ; toţi aşteptau răspunsul lui Ericson. Era evident că exercitatea puterii, prima încercare de control strict a grupului nu era pe gustul nici unuia dintre ei şi erau gata, dacă

nu să i se opună, în orice caz să-i fărimiteze pe cît posibil autoritatea. Nu reacţionau din proastă dispoziţie, ci pur şi simplu fiindcă erau conştienţi că-şi cunoşteau meseria tot atît de bine ca Ericson — altminteri nu ar fi ajuns comandanţi: de nave — şi nu suportau să se presupună contrariul.

„Foarte bine, gîndi Ericson imediat ; dacă e aşa, voi fi dur cu voi — eu comand grupul şi dacă se comit erori, eu voi fi blamat...”

Ridică o mînă şi atinse încet cele trei galoane late de pe mîneca cealaltă ; ştia că ochii tuturora dimprejurul mesei îi urmăresc gestul al cărui sens era net şi destul de ofensiv. Apoi, privi în faţă pe comandantul de pe Harmer şi, cu o voce pe care abia şi-o recunoştea şi cu un sentiment de sfidare cu totul nou, spuse :

— Foarte bine ! este unul din lucrurile pe care am intenţia să le schimb.

Fraza nu a fost combătută, dar a dat tonul restului şedinţei şi, cu toate că nu premeditase o declaraţie de autoritate atît de brutală. Ericson nu căută s-o atenueze. Intră brusc în inima subiectelor de tratat : regimul semnalelor, manevrele în caz de atac şi alte probleme de pus în ordine la plecarea oricărui convoi. Nici unul dintre comandanţi nu mai spuse nimic, în afară de exprimarea acordului; parcă deciseseră să lase lucrurile aşa cum se prezentau, să suspende comentariile şi să aştepte rezultatele acestui nou sistem de control strict. Dar nu s-a mai manifestat nici o reîntoarcere la buna dispoziţie. La sfîrşit, Ericson, mai destins, spuse :

— Ne vom revedea mai tîrziu, probabil într-un oribil hotel de la Saint John’s.

Nimeni nu surise, nici nu răspunse. Evident, fiecare gîndea : „Dacă vrei să te comporţi astfel, fie, şi o să vedem ce-o să iasă...“

Cînd au plecat şi careul rămase gol, Ericson avu un moment de îndoială în privinţa rezultatului reuniunii şi se întrebă de ce se comportase astfel ; apoi încetă a se mai întreba, se ridică şi îşi adună hîrtiile. Tot ceea ce voia, tot ceea ce cerea situaţia, era o grupă de escortă eficientă, bine organizată ; dacă eforturile lui pentru a o realiza îl făceau nesuferit, faptul n-avea nici o importanţă.

Au plecat pe mare în ultima zi a lui aprilie, sub un cer cu fîşii de nori adunaţi curînd la apus sub forma unei bariere întunecate ; acest prim convoi — scutit de atacuri, dar încet şi obositor din cauza timpului rău — a fost începutul a patru luni de du-te-vino între Saint John's, Newfoundland şi Scoţia.

Spre deosebire de ceilalţi comandanţi din grupul de escortă, nici Ericson, nici Lockhart nu mai străbătuseră vreodată acest traseu ; în permanenţă ameninţat de ceaţă şi, cu cît avansau mai spre nord, de gheaţă ; pe lingă acestea, coasta provinciei Newfoundland, cu stînci negre şi ascuţite, veşnic bătute de hula Atlanticului occidental, era sinistră. Accesul la Saint John's era dificil : un fel de gaură în mijlocul stîncilor, o îngustă trecătoare printre faleze înalte, străbătută în permanenţă de un violent curent de maree ; trebuia parcursă cu viteză, şi viteza mărea nemaipomenit riscurile navigaţiei, căci în canalul îngust nu rămîneau decît cîţiva yarzi de o parte şi de alta a fiecărei nave. Ericson nu auzise ca vreun vas să fi eşuat în această strîmtoare, cu toate că era în fiecare săptămînă străbătută de nave şi nici lui Saltash nu i s-a întîmplat ceva ; dar trecerile într-un sens şi altul, în fiecare călătorie, expuneau convoiul la un pericol iminent.

Ajunşi în portul adăpost, se simţeau destul de bine, cu toate că Saint John's nu le oferea o escală prea agreabilă.Parcă te aflai în ultimul avanpost al civilizaţiei, Intr-un continent sălbatic ; pe cheuri erau îngrămădite goelete solide de pescuit; străzile erau în pantă, înguste şi de curînd curăţate de zăpadă, cu toate că era spre sfîrşitul primăverii ; locuitorii mai purtau şoşoni, scurte de piele, căciuli de blană şi cămăşi de flanelă. In mai toate magazinele un afiş anunţa noutăţile : „marfă abia debarcată" sau „abia despachetată", formule uzitate în ţinuturi mai puţin dezvoltate şi care se potriveau aici cui numeroasele edificii şi locuinţe avînd lin aer improvizat, ca şi cum ocupanţii nu erau siguri să poată rezista în adăpostul smuls naturii potrivnice. In acest decor primitiv, oamenii în uniformă de pe navele britanice şi canadiene de escortă aveau un aer prea elegant, pe care localnicii îl priveau desigur cu ironie... Nu era altceva de făcut la Saint John's decît vizite de la o navă la alta, în aşteptarea călătoriei de întoarcere. Era doar o pauză înainte de a înfrunta din nou dificila trecere prin strîmtoare şi cele trei mii de mile de navigaţie printre noile curse pregătite de inamic.

Pentru Ericson nu numai intrarea în port era grea şi obositoare. Revenirea la rutina şi reluarea penibilului ritm al navigaţiei pe timp de război a fost destul de anevoioasă după un repaus atît de lung pe uscat şi cu dezastrul recent şi crud imprimat în memorie ; iar activitatea lui mai era complicată de o mulţime de sarcini noi ce reveneau comandantului unei întregi escorte : dirijarea grupului pe mare ; supravegherea în cursul escalelor în port; ţinerea contactului permanent cu nava comodorului care comanda convoiul ; atenţie la nopţile cu lună ; grija pentru navele rămase în urmă sau care nu-şi menţineau postul; urmărirea semnalelor referitoare la submarine ; situaţia combustibilului ; dirijarea diverselor porţiuni ale convoiului; chiar în radă era obligat să sîcîie continuu navele pînă şi cu problema adunării gunoaielor de o corvetă de gardă, problemă considerată de forurile portului tot atît de importantă ca aşezarea lui Streamer în bordul periculos al convoiului în timpul traversadei.

Nici un moment nu-şi permitea să se deconecteze ; cînd navigau în convoi, tactica de ansamblu a escortei era o problemă capitală. Conducerea unei singure nave mari, noi, încă în stadiu de punere la punct, ar fi constituit ea singură o răspundere destul de grea; dar acum el avea de mînuit opt nave ca o unică armă, scut unic pentru a proteja convoiul încredinţat. Trebuia să aibă în minte nu numai planul de manevră al propriei nave dar să cuprindă un ansamblu cu opt braţe, opt posibilităţi diferite, opt surse diverse de slăbiciune şi forţă. Toate elementele trebuiau luate în considerare, nici unul nu trebuia uitat, neglijat sau ignorat.

Fiecare zi de călătorie pe mare avea problemele ei şi problemele nu se rezolvau de la sine. Dacă, de exemplu, apărea un contact suspect pe radar, ceea ce implica o cercetare, el trebuia să detaşeze în acest scop pe Streamer, fregată însărcinată de obicei cu asemenea operaţii. Dar detaşarea lui Streamer antrena înlocuirea ei cu o corvetă —; de preferinţă, Pergola, cea mai bună din categorie. Rezulta însă o breşă la babord, tocmai bordul neluminat de lună, bordul periculos. Breşa trebuia imediat acoperită, trimiţînd acolo pe Petal; dar aceasta avea sub supraveghere o navă comercială rămasă în urmă, care rămînea fără protecţie. Ce era de făcut ? Poate mai bine să se reducă viteza întregului convoi pentru a permite

leneşei să ţină pasul... Şi dacă apărea ameninţarea unui atac, era cazul să recheme pe Streamer pentru a reface ecranul de protecţie sau acesta făcea treabă bună, interceptînd poate un submarin, înainte de a lua contact cu convoiul. Dar dacă se intercepta un alt semnal neidentificat înainte ca Streamer să se alăture convoiului ? Poate că contactul provenea de la o navă comercială izolată aflată în situaţie dificilă şi Streamer era reţinut lîngă ea două sau trei zile ; era oare cazul de a-i da libertate să acţioneze independent, dar avea destul combustibil şi nu era silit să vină la întîlnire cu petrolierul care naviga cu convoiul ? Şi putea să slăbească ecranul de protecţie a convoiului prin lipsa mai îndelungată a lui Streamer? Era oare cazul ca, în acest moment, să-şi părăsească el însuşi postul şi să caute să cerceteze un contact asdic la prova ? Dacă într-adevăr era un submarin şi ataca, poate că lovea o navă şi rezultau supravieţuitori ; ce corvetă să detaşeze pentru a-i aduna ? Şi în acest scop, care aripă a convoiului putea fi slăbită cu riscul cel mai mic ? Şi ce era acel proiectil iluminat, jos la orizont, la tribord ? Era tras de Streamer ? Avea oare nevoie de ajutor ? Şi pe cine să trimeată în ajutor ?

Intrebările îl asaltau ca un roi de albine, pişcîndu-l în acelaşi timp dintr-o duzină de direcţii diferite. Era singur în faţa tuturor întrebărilor şi acestea se cereau rezolvate de un singur creier coordonator, indiferent de numărul lor, uneori timp de ore la rînd, cu o cadenţă înnebunitoare. Acum Ericson înţelegea şi ierta toate reclamaţiile, interogările, semnalele iritate pe care Viperous le impusese lui Compass Rose; ierta, ba chiar imita toate acele semnale, şi cu recunoştinţă. Acum ştia că exercitarea unui control absolut nu era posibil decît cu ochi sever de stăpîn, cu voce de Jupiter tonans, netolerînd replică. Nu era loc să se menajeze susceptibilităţi rănite, de fapt nu era loc pentru nici un fel de sentimentalism.

Doar un regim dur putea asigura eficacitatea grupului, indiferent dacă ceilalţi comandanţi ai navelor de escortă îl găseau sau nu pe placul lor. Işi dădea seama că nu era agreat, sau cel puţin era privit cu prudenţă ca fiind capabil să-i surprindă la orice oră din zi sau din noapte. Dar sentimentele lor faţă de el n-aveau importanţă, dacă cu preţul lor se realiza eficienţă. Dacă în cadrul grupului relaţiile erau doar profesionale, în schimb rezultatele erau bune.

Dar evenimentele arătau că Saltash devenea acum nucleul unei echipe puternice care, treptat închegată şi sever exersată, îşi ameliora permanent nivelul : se comiteau mai puţine greşeli, se transmiteau mai puţine semnale absurde, se pierdea mai puţin timp. La activul grupului se înscriau succese remarcabile : în mai, Harmer a doborît un avion de recunoaştere deasupra estuarului Clyde-ului ; o lună mai tîrziu, două corvete, Vista şi Rose Arbour au distrus un submarin în mijlocul oceanului, printr-o acţiune extrem de rapidă. A fost o dovadă certă care confirma opinia generală : grupul constituia o forţă efectivă şi întregul efort şi răbdarea ce i se consacrase nu fuseseră în zadar.

Dar mai erau şi alte grupe care repurtau succese, ameliorând situaţia pe teatrul de război al Atlanticului, care devenea hotărîtor spre sfîrşitul anului. Se încercau arme noi, nave mai bine echipate ; numeroase convoaie dispuneau acum de mici portavioane care aveau un rol important, detectînd submarinele înainte de a deveni periculoase. In luna august a aceluiaşi an s-a răspîndit o veste care a emoţionat mii de inimi pe mare şi pe uscat : numărul submarinelor distruse îl depăşea pe cel al navelor comerciale scufundate. Pentru prima dată de la începutul războiului se stabilea un atît de aşteptat echilibru.

Faptul era încurajator, minunat, dar dacă reflectai, atingerea acestui echilibru era rezultatul unor curbe de efort convergente pe un grafic ; dacă curbele nu se întîlneau, situaţia ar fi fost gravă... Acum începeau să ucidă inamici cu calm : nici victoriile, nici înfrîngerile nu mai constituiau surprize. Pentru grupa lui Ericson şi alte nave de escortă de la Clyde şi Liverpool, ba chiar pentru cei de pe coasta de est mai calmă a Angliei, Atlanticul devenise o adevărată profesie, în care eficienţa maximă li se părea ceva curent.

La bordul lui Saltash, cînd se vira ancora la pornirea într-o nouă călătorie şi începea coborîrea pe fluviu, cu un nou convoi, cu restul grupului la distanţa regulamentară de cinci cabluri, difuzoarele de pe punţile fregatei cîntau totdeauna aceeaşi arie veselă : „Mergem să-l vedem pe Vrăjitor, minunatul Vrăjitor din Oz“. Lockhart hotărîse acest obicei, jumătate în glumă, jumătate în serios, ca reconfortant, căci cuvintele se potriveau cu plecarea lor pentru o nouă înfruntare cu inamicul viclean care recurgea cîteodată la o veritabilă magie.

— Dreapta zece grade !

— Dreapta zece grade, sir.
— Guvernează la unu-trei-cinci.
— Guvernez la unu-trei-cinci, sir.

Saltash se deplasa încet în întuneric, preparîndu-se să execute manevra pentru a ajunge în capul convoiului ; cu ochii pe roza compasului, care venea la stingă, Lockhart încercă să calculeze diametrul cercului de giraţie, apoi renunţă ; era probabil de o mie de yarzi... La o milă în urmă, abia se distingea nava din capul coloanei babord ; mai bine zis, se vedea vag o pată parcă mai întunecoasă decît noaptea întunecată şi, cînd o lumina din cînd în cînd luna, un val de etravă subţire ; siajul fosforescent al lui Saltash fierbea, întinzîndu-se şi pierzîndu-se în întunericul calm.

După cam un minut, nava din capul următoarei coloane devehi vizibilă înapoia traversului lor, apoi nava următoare, apoi alta, un întreg şirag de umbre perfect disciplinate, fiecare la post ; navigînd spre Anglia şi scăpînd de inamic cincisprezece nopţi la rînd, convoiul înainta liniştit. „Navă la tribord prova !“ strigă omul de veghe, dar nu cu voce alarmată, căci era Harmer care îşi menţinea distanţa executând un zigzag paralel, ceea ce omul de veghe şi, Lockhart ştiau :

— La drum unu-trei-cinci, spuse omul de la timonă.

In tăcerea deplină, nu se auzea decît fîşîitul valului prova al lui Saltash, în timp ce sub vînt alunecau umbrele spectrale ale vreo douăzeci de nave.

Noaptea de vară îşi urma cursul.

Curînd, Lockhart observă că Ericson urcase pe puntea de comandă şi se afla la cîţiva paşi în urma lui, căutînd să-şi obişnuiască ochii cu întunericul. Ca de obicei, aşteptă cîteva minute, în timp ce comandantul privea cerul, se apleca deasupra cutiei compasului, observa navele cele mai apropiate şi ridica binoclul spre Harmer; abia atunci Lockhart spuse :

— Bună dimineaţa, sir.
— Bună dimineaţa, Lockhart.

Vocea dură şi aceste cuvinte repetate de o mie de ori făceau parte din cartul lui Lockhart, la fel ca valul de otravă care se spărgea sub ei. Ericson se apropie, se plecă deasupra balustradei comenzii şi privi teuga şi cele şapte umbre ale armamentului tunului B.

— Doriţi o cacao, sir ? Tocmai a fost preparată.

— Mulţumesc, spuse Ericson luînd ceaşca din mîinile curierului de la comandă. O bău cu înghiţituri prudente, apoi întrebă :

— Ce oră este ?

— In jur de 4 şi jumătate. Aţi putut dormi, sir ?

— Nu prea... Sînt semnale pe care nu le-am văzut ?

— Un semnal de rutină în legătură cu o schimbare de cifru. Şi un mesaj pe unde scurte de la Petal : la pupa uneia dintre nave se vedea o lumină.

Ericson lăsă ceaşca jos şi Lockhart simţi, chiar fără să-l privească, că era nemulţumit.

— Cînd s-a întîmpiat ? întrebă el, scurt.

— Puţin după ce am luat cartul în primire ; Petal le-a atras atenţia şi au stins lumina.

— De ce nu m-ai avertizat ?

Folosise tonul infinit de rece, cunoscut acum tuturor la bord.

In întuneric, Lockhart îşi încruntă sprîncenele :

— Problema s-a rezolvat de la sine, sir; n-am vrut să vă scol din somn pentru ceva fără importanţă.

— Cunoşti ordinele mele categorice, Lockhart !

— Scuzaţi-mă, sir, recunosc că am greşit,

Lockhart ştia că faţă de oricine altcineva decît el, mima lui Ericson ar fi izbucnit aprigă ; în asemenea împrejurări trecea repede de la stăpînirea de sine la mînie.

— Orice se întîmplă pe mare, indiferent ce, continuă Ericson cu ton autoritar, fie că e vorba de o navă din escortă, de o navă din convoi sau de nava noastră, trebuie să mi se raporteze imediat. Cunoşti foarte bine această dispoziţie.

— Da, sir, spuse Lockhart reglementar, apoi aşteptă.

Ştia că vor mai urma două fraze cu acelaşi ton de reproş, după care Ericson se va linişti. Nu era din fire certăreţ ; dar realmente dorea să cunoască în orice moment, orice eveniment, cît de banal şi nu accepta ca Lockhart să facă excepţie de la regulă.

— Dacă ceva nu este în regulă, eu sînt răspunzător, spuse Ericson cu ton încă de reproş.

— Da, sir.

— Şi aştept ca dumneata, în calitate de secund, să dai exemplu celorlalţi ofiţeri.

— Da, sir.

„Acum va urma o pauză, îşi spuse Lockhart, apoi se va deconecta şi, după un moment, îşi va aduce aminte că are totală încredere în mine ; va dori să reia cu mine relaţii normale şi... o va face pe ocolite“.

Ştia că Ericson nu se va scuza direct niciodată. Avea dreptul să stabilească regulile pe care le considera necesare, în interesul navei sau grupului ; ordinul conform căruia trebuia să fie avertizat dacă se observa chiar numai o pată izolată de fum la treizeci de mile distanţă, era perfect legitim ; era îndreptăţit să dea un astfel de ordin şi să pretindă a fi executat întocmai. Dar pe lîngă toate acestea, exista şi trecutul lor comun, elementele imponderabile ale amiciţiei care-i lega, amintirea lui Compass Rose şi a celor două plute de salvare... Ericson aşează ceaşca pe masă, se redresă şi, cu ochii spre orizont, spuse :

— In prezent, războiul începe să aibă un caracter diferit.

Lockhart surise în sine, înţelegînd că ramura de măslin era pe punctul de a-i fi oferită, dar nu ştia încă sub ce formă. Tot ce, convenţional, avea dreptul să spună, era:

— La ce vă referiţi,sir ?

Ericson făcu un gest vag, căutînd să-şi lămurească o idee încă neprecisă.

— Războiul are un caracter mai puţin individualizat ca la început, spuse el ; mi se pare că este mai puţin loc pentru acţiuni individuale.

— Probabil că da, sir.

— La început îţi permiteai tot felul de lucruri : să fii indulgent, să glumeşti, să tratezi oamenii ca fiinţe sensibile, să te întrebi dacă sînt fericiţi şi... dacă ţin la tine unu nu.

Ericson se opri, ca şi cum aceste gînduri, la adăpostul întunericului, prea îşi luau avînt.

— Dar acum, continuă el, războiul nu mai este o treabă a oamenilor, a devenit o problemă de arme şi tenacitate ; nu mai rămîne loc pentru umanitate — aceasta ar ocupa prea mult timp şi ar constitui o piedică.

— Da, sir.

— Inainte, războiul se purta ca în familie : ne cunoşteam după pronume, dădeam recepţii, coboram la uscat la sfîrşitul săptămînii, cînd nu ne putea veni soţia, şi altele la fel. Oamenii îşi mai permiteau să fie oameni, şi, de fapt, se considerau

ofensaţi cînd nu erau lăsaţi să se comporte astfel. Aşa mergeau lucrurile la bordul unei nave mici cum era Compass Rose. Ţii minte cît era de vesel careul nostru acolo ? Din timp în timp, atmosfera era serioasă, dar de cele mai multe ori ne simţeam ca un grup de prieteni care îşi îndeplinesc munca cît mai bine şi ridică umerii, rîzînd împreună, cînd lucrurile nu merg. In prezent, asemenea raporturi amicale — umane — sînt desigur terminate ; au luat sfîrşit o dată cu Compass Rose...

— Stînga zece, ordonă Lockhart.

— Stînga zece, sir.

— Vino la zero-şase-cinci !

— Vin la zero-şase-cinci, sir.

Ericson tăcu, în timp ce Saltash descria un cerc larg şi lua noul cap. Apoi :

— Departe de ming să susţin că Compass Rose n-a fost o navă bună şi că modul de a duce lupta în acea epocă era necorespunzător. Vreau numai să spun că, astăzi, acest mod de a proceda este perimat. Războiul a suprimat multe, afară de ceea ce este esenţial. Acum nu mai poţi fi indulgent, nu mai poţi ierta o greşeală ; preţul ar fi prea mare.

— Da, sir.

— Iţi aminteşti, urmă Ericson gînditor, de acel flăcău Gregg — marinar brevetat-— pe care nevastă-sa îl înşela şi care nu s-a întors la timp la bord, rămînînd acasă pentru a încerca să aranjeze lucrurile ? Sînt doi ani de atunci şi la acea vreme mi-am permis să nu-i trag decît o zdravănă săpunealâ... Dar astăzi, la naiba, dacă Gregg ar apărea înaintea mea, n-aş mai asculta nici un cuvînt din povestea lui cu nevasta, i-aş arde trei ani de închisoare pentru dezertare şi aş avea grijă să nu mai înainteze pe tot timpul războiului. Acum este definitiv terminată epoca în care se putea ţine seamă de necazuri casnice şi chiar de a lua parte la ele.

— Da, sir.

— Şi toate acestea, din cauză că războiul a devenit prea serios pentru a te gîndi la altceva decît la efortul cerut de el. Şi, de asemenea, trebuie să fii extrem de dur, adăugă el după un moment de gîndire. Imi amintesc cînd am scufundat submarinul german şi comandantul a fost închis în cabina mea. S-a purtat grosolan faţă de mine, cu o insolenţă odioasă... Atunci i-am spus că, dacă mă mai scoate din sărite, îl împuşc cu revolverul în

cap... Ei bine ! Astăzi, în circumstanţe analoage, n-aş mai aştepta, n-aş mai reflecta numărînd pînă la zece, i-aş face felul fără ezitare şi l-aş arunca peste bord... Şi oricine ar gîndi să mă critice, ar lua acelaşi drum.

— Da, sir.

— Ştiu că nu acestea sînt ţelurile pentru care luptăm, dar mai întîi trebuie să învingem şi după aceea vom alege atitudinea morală care ne place. Să se termine războiul, şi voi fi oricît de amabil cu toată lumea, cu un comandant german sau cu marinarul brevetat Gregg sau... (Lockhart ghici că surîdea), cu dumneata...

— Am să-mi amintesc acest lucru, sir.

— Poate că mă dezaprobi şi că, după părerea dumitale, nimeni nu ar trebui să lase ca războiul să-i schimbe firea.

— Da, sir.

— Dar şi dumneata te-ai devotat în întregime războiului, nu-i aşa ? Nu crezi şi dumneata că războiul nu permite nicidecum erori, milă... dragoste sau blîndeţe ?

— Da, aşa este... Dar este greu, nu-i aşa ?

Saltash continua să taie valurile şi, împreună cu el, j convoiul înainta regulat pe oceanul sumbru. Înaintea lor, spre estul îndepărtat, orizontul începea să se lumineze şi se aflau mai aproape de patrie cu o noapte şi un cart. „Acasă, din nou Clyde, gîndi Lockhart, calmul şi repausul... Julie Hallam...“

5

— Julie Hallam, spuse Lockhart cu ton serios ; te credeam cea mai înaltă în grad printre Wrens-uri, cea mai severă Wren din lume.

— Şi chiar sînt, spuse Julie ; le terorizez pe toate celelalte ; continuă.

— Dar cum se împacă asta cu frumoasele, dumitale picioare ? spuse el, arătîndu-le. Nu sînt deloc oficiale, şi mai puţin severe ! Cum poţi justifica această nepotrivire?

Julie privea pe deasupra bordului bărcii cu vele, din care picioarele goale îi atîrnau în apă. Ridică un picior şi picăturile irizate de soare se prelinseră pe el, căzînd în interiorul bărcii.

— Trebuie să mă justific? întrebă ea, privindu-l. Vorbea încet, pe ton visător, ca şi cum în acest moment fericit nu prea lua seama la ceea ce spunea şi spera că el nu se va prevala de acest avantaj ; la ce regulament contravin ?

El agită vag mina, din care cauză scăpă cîrma ; mica umbarcaţie făcu o ambardee şi Lockhart îi rectifică capul.

— La disciplina navală, în general ; eşti o Wren, supusă codului marţial care stipulează categoric că nu trebuie să-ţi moi degetele de la picioare în apă cînd navighezi pe o navă sub comanda mea.

Piciorul trecu din nou peste bord, stropindu-l cu apă, şi făcînd barca să se balanseze.

— Eşti drăguţ cînd spui prostii... Din contra, am suspendat toate articolele codului pentru cel puţin cinci ore. Mă plimb, şi aici nu mă pot atinge tentaculele acestui cod. Sînt în ţinută jerpelită şi nu sînt coafată. Muiatul picioarelor în apă completează perfect tabloul. Şi Nelson ar fi de acord.

El o privi direct în faţă :

— Nelson nu ar aproba, dar părul tău este foarte frumos aşa ciufulit.

Era adevărat ; în timp ce o privea, jumătate şezînd, jumătate culcată pe banca din mijlocul bărcii, se convingea că ea nu pierdea nimic în ţinuta de vacanţă ; examinînd-o pe indelete, el decise că punctul central, categoric al frumuseţii sale era figura : părul negru, căzînd în dezordine pînă aproape de umeri, nu-i lua nimic din distincţie, la fel cum pantalonii şi cămaşa galbenă nu-i ascundeau farmecul trupului. Din contra, s-ar fi spus că-l puneau în evidenţă şi frumuseţea ei era în măsură să declare : „Mă prezint în cele mai diverse aspecte, alege-l pe care îţi place !“ părea elegantă, chiar fără coafură îngrijită şi taior bine croit; avea o eleganţă permanentă. El nu se putea hotărî care ţinută era mai naturală pentru Julie Hallam. Privind-o, era dificil să-i ghiceşti meseria ; dar n-avea importanţă, ea o exercita bine pe oricare. Apoi, în orice caz, se bucura mai ales de a se afla singur cu ea, fapt atît de plăcut, încît dezarma total subtilităţile oricărei preferinţe.

In adevăr, se aflau în excursie ; barca cu vele era de împrumut şi o briză uşoară o împingea de la cheul Hunter spre capătul lui Holy Loch. Nici că se putea o după- amiază mai frumoasă în acest început de septembrie, cum se întîmplă

cîteodată în aceste triste regiuni nordice, cînd soarele luceşte cu strălucire de primăvară, încălzind apa şi scăldînd întregul estuar Clyde cu o lumină plăcută. Mica barcă alerga între colinele brune şi violete, lăsînd în urmă zgomotele portului, îndreptîndu-se spre liniştea şi solitudinea promisă de capătul Loch-ului. Legănaţi în tăcere, li se părea că părăsesc lumea normală cu toate exigenţele ei cunoscute, pătrunzînd într-un domeniu tainic pe care îl puteau fasona după dorinţă. El se simţea mîndru s-o conducă în acest domeniu, mîndru, fericit, dar şi altceva, ceva ce nu-şi putea defini şi nu căuta să-şi explice. Plimbarea avea toate elementele unei excursii neobişnuite. : era singur într-o barcă, cu o fată răpitor de frumoasă şi femeia din ea îl impresiona puternic. Dar la fel ca în prima zi, cînd n-o sărutase, nici momentul prezent nu era potrivit pentru gesturi îndrăzneţe. Tot ce împărtăşeau : barca, micile valuri foşnind sub etravă, strălucirea soarelui, dealurile, îi procurau lui Julie o plăcere nespusă şi în consecinţă şi lui.

Intrerupînd tăcerea, ea spuse :

— Apropo de Nelson.

El surise, ghicind firul gîndurilor ei, încîntat să discute cu ea orice subiect, fericit numai de minunata dulceaţă clară a vocii ei.

— Apropo de Nelson, repetă ea.

Apoi se răsturnă pe bancă şi picăturile de apă se prelinseră din nou de pe picior, în interior.

— Cred, spuse ea cu aer gînditor, că i-ar fi plăcut părul meu, cu sau fără aprobare oficială. Ar fi permis totul unei femei, nu crezi ? Aminteşte-ţi de Lady Hamilton.

Fără voia lui, neţinînd seama de situaţie, Lockhart se incordă :

— Ce să-mi amintesc despre Lady Hamilton ?

Julie privea vela, a cărei umbră îi atingea figura la o înclinare a bărcii.

— A fost aproape să abandoneze totul pentru ea... Sau cel puţin să neglijeze o mulţime de lucruri, în realitate mult mai importante.

— Nelson ? Niciodată n-ar fi făcut aşa ceva, replică prompt Lockhart.

Ceva din tonul lui o făcu pe Julie să se întoarcă să-l privească şi expresia figurii lui o surprinse.

— N-ar fi făcut-o pentru nimeni, repetă Lockhart. Iubea trei

lucruri: Marina, Anglia şi pe Lady Hamilton. Le iubea mult pe toate trei — irezistibil — dar totdeauna în această ordine.

— Aşa !... (Julie surise, continuînd să-l observe). Intrebam doar aşa... nu ştiam că este unul dintre eroii dumitale. De fapt, nu credeam că eşti un om care are eroi.

Ii răspunse, tot cu un surîs :

— Sigur ; şi mai iubesc cîinii, meciurile de fotbal şi berea, precum şi asigurarea pe viaţă. Căsătorit, în fiecare duminecă m-aş urca cu copiii în maşină...

Ea ridică mîna, întrerupîndu-l cu un gest energic :

— Nu te depărta de la subiect.

— Bine.., Nelson este, sigur, unul dintre eroii mei : era un om admirabil, un admirabil şef, un om plin de bunătate şi curaj, un îndrăgostit a cărui iubită era foarte mulţumită să aibă un copil de la el, chiar dacă nu erau căsătoriţi.

La rîndul lui, Lockhart ridică privirea asupra velei, ca şi cum acolo ar fi putut găsi cuvintele de care să se servească.

— Ştii, a fost un moment cînd ţinea în mînă toată Anglia, chiar toată Europa ; o singură eroare la Trafalgar— diferenţa ,,babord“ în loc de „tribord“ — ar fi putut modifica soarta bătăliei şi harta lumii ; ştia acest lucru, nu l-a uitat, cum n-a uitat nici regulile după care el lupta... Dacă ţi-aş cita ultimele sale cuvinte, ai ride de mine ?

Ea negă din cap :

— Spune-mi-le.

—„Deie Domnul, pentru ţara mea şi binele Europei, să se obţină o mare şi glorioasă victorie, neîntinată de nici o rea comportare din partea cuiva şi facă-se ca, după Victorie, umanitatea să devină caracterul dominant al Flotei Britanice″.

Ea ridică capul :

— Sînt cuvinte care, de fapt, spun totul, nu crezi ? Şi astăzi sînt de actualitate. Au fost ultimele cuvinte pe care le-a scris ?

— Nu ; după cîte îmi amintesc, cu puţin înainte de Trafalgar, cînd ştia că va înfrunta flota franceză şi se pregătea in acest scop, i-a scris Lady-ei Hamilton ; cel puţin a început o scrisoare, apoi s-a oprit cu speranţa că o va termina după bătălie.

— La ce se referda scrisoarea ?

— Simplu, îi spunea că o iubea.

— Probabil că a fost foarte frumoasă, spuse Julie, după un moment.

— Nu, nici măcar atît. Majoritatea oamenilor n-o puteau suferi, de la prima întîlnire ; avea mulţi duşmani, din gelozie pentru situaţia ei, sau pentru că era prea naivă şi sinceră ; se preta la glume ; prietenii ei sînt de acord că atunci cînd l-a cunoscut pe Nelson, nu era frumoasă : grasă, roşie la faţă, fără distincţie...

— Atunci, care a fost motivul ?

Lockhart ridică din umeri.

— Era atras de ea. Sentimentaliceşte era o jumătate a lui însuşi, fiinţa de care avea nevoie pentru a suporta dificultăţile misiunii sale. Ştii, aspectul unei femei nu are prea multă importanţă în relaţiile amoroase. Este dezirabilă sau nu ; dacă da; nici aspectul, nici manierele n-au importanţă ; şi dacă nu este dezirabilă, nici conversaţia, nici eleganţa nu ajută la mare lucru.

— Păcat, spuse Julie cu melancolie.

— Ar trebui să înţelegi...

— Dacă era un om atît de excepţional, mă întreb de ce avea nevoie de o femeie. In genere, oamenii de acest fel nu au nevoie de alţii.

— Era un om întreg : de acţiune, cu imaginaţie, capabil de dragoste. Anglia ii procura jumătate din satisfacţiile vieţii ; Lady Hamilton îi procura cealaltă jumătate.

— Şi niciodată o parte nu o uzurpa pe cealaltă ?

— Nu, aceasta a fost minunat; s-a consacrat ambelor, în viaţa lui a fost loc şi pentru una, şi pentru cealaltă.

Lockhart se opri, încruntă sprîncenele şi, după un moment, reluă :

— Am impresia că toate acestea contrazic total ceva ce ţi-am spus mai înainte.

Ea înclină capul, surise şi se scula în picioare, spunînd:

— Nu vreau să-ţi reamintesc contradicţia, în această splendidă zi... Mi se pare că am ajuns.

Erau intr-adevăr foarte aproape de ţinta plimbării; barca alunecă încet pe plaja pietroasă şi se opri. Pe cînd coborau şi strîngeau velele, priveau in jur la lumea stranie şi tainică unde ajunseseră. Se aflau la cinci mile în amonte pe braţul îngust de mare şi aproape nu se mai vedea gura lui ; atît ei, cît şi barca păreau minusculi în decorul înconjurător. In spate, apa se întindea pustie ; în faţă, plaja se arcuia şi la marginea ei

crescuse un pin izolat, totul dominat de un cerc de dealuri liniştite ; soarele era fierbinte, atmosfera fermecată. Cînd au început din nou să vorbească, vorbele păreau a sfida această adîncă tăcere, apoi se pierdeau pentru totdeauna.

Au sărit peste bord şi au mers prin apă pînă la mal. El s-a gîndit că ar fi fost nimerit s-o ducă în braţe, dar nu i s-a părut necesar ; nu-i atinsese niciodată corpul, nu-i cunoştea parfumul decît de departe şi nu cadra cu inocenţa momentului. Dar poate că acelaşi gînd trecuse şi prin mintea ei, căci atunci cînd şi-au întins păturile, au desfăcut coşul cu merinde şi s-au aşezat alături, au fost cuprinşi de o stînjeneală neobişnuită. Pentru prima dată erau izolaţi ; de asemenea, pentru prima dată se vedeau altfel decît în uniforme şi vestmintele simple purtate îi făceau mai sensibili la faptul de a fi bărbat şi femeie, aducînd la suprafaţă emoţia senzuală a apropierii, asociind frumuseţea Juliei cu virilitatea lui Lockhart.

Au vorbit multe la întîmplare, cu stinghereală ; apoi, întinşi pe pături, s-au bucurat în tăcere de soare ; dar bucuria era amestecată cu o nelinişte care îi îndemna să-şi arunce priviri rapide, încărcate de sentimente. In cele din urmă ea se încruntă, se sculă în picioare şi spuse :

— De ce, de astă dată, întîlnirea noastră este diferită de cele dinainte ?

Ar fi trebuit să prevadă că Julie va ridica problema cu această promptă sinceritate...

— Cred că din cauză că sîntem singuri ; niciodată n-am fost complet singuri.

— De ce să fim intimidaţi şi stînjeniţi din această cauză ? Nu sîntem copii.

„Copii... gîndi el... De ce cînd ea pronunţă «copii», îmi vine în minte o anumită imagine ? Ce ni se întîmplă atît de repede ? Sau poate numai mie ?“

— Julie, spuse el, în ultimele opt luni ne-am văzut de rinei sau de şase ori. Şi de fiecare dată ne-am cunoscut ceva mai bine şi ne-a sporit dorinţa să ne revedem.

Ea aprobă cu un gest din cap.

— A fost o explorare, urmă el, explorare foarte plăcută si mereu progresivă.

— Foarte normal; e calea cea mai bună.

El se simţi cuprins de o invincibilă timiditate şi se mustra în

gînd : „O doresc, îşi spuse el, privind pieptul şi umerii fetei sub cămaşa subţire ; ştiam că am să ajung la aceasta, dar nu este prea simplu... O doresc în chipuri destul de diferite ; în afară de promisiunile delicioase ale gurii şi sinilor ei, doresc s-o posed cît mai de aproape, cît aiai de aproape posibil...“

— Progresul continuă, spuse el, ezitînd ; dar am ajuns acum la punctul unde... eşti atît de frumoasă... şi eu sînt bărbat...

— Ah, spuse ea brusc ; apoi : ştiu că eşti bărbat...

Inţelese la ce se referea, văzînd-o roşind uşor. Ea aşteptă un moment, apoi întrebă:

— Nu s-ar putea amina pentru mai tîrziu ?

— Nu prea cred.

— Intr-adevăr ?

— Ştii că te iubesc.

— Sînt convinsă.

— Dar tu ?

— Aşteaptă cîteva minute.

Nedecisă, ea privea apa, tulburată cum n-o mai văzuse vreodată. Dar în urma cuvintelor schimbate aerul parcă devenise mai uşor, ziua mai frumoasă : făcuseră un pas mai departe pe calea apropierii.

Julie a stat mult timp tăcută, valurile susurau pe plajă şi soarele îi învăluia într-o lumină vie ; şi cînd ea vorbi din nou, vocea îi trăda mai multă fericire şi încredere, bucuroasă că se putea exprima fără ascunzişuri. Se întoarse către el :

— Aş dori sincer să pot răspunde „da“ la propunerea ta, dar n-ar fi răspunsul cel mai potrivit. Avem multe idei comune, nu-i aşa ? Ne-am dat seama de la prima în- tîlnire şi cu timpul, simpatia reciprocă s-a mărit, ceea ce a fost foarte plăcut ; am simţit simpatie din prima seară, cînd m-ai acompaniat după recepţia în timpul căreia am fost mereu separaţi. Mi-ai spus atunci (ea surise, privindu-l cu ochi miraţi şi tandri) că acea plimbare constituia pentru tine o adevărată sărbătoare, apoi ne-am luat rămas bun.

—Tare am dorit atunci să te sărut, dar m-am gîndit că era mai bine să n-o fac.

— Este primul gînd pe care l-am împărtăşit amîndoi... Acum sîntem aici, în linişte, deşi în plin timp de război. Mă iubeşti şi mă doreşti, iar eu...

După o pauză, reluă cu voce mai gravă :

— Ştii, mulţi bărbaţi îmi cer mereu să mă căsătoresc cu ei sau să mă culc cu ei (pronunţate cu ton ferm şi sincer, cuvintele n-aveau nimic grosolan) ; în timp de război, dat fiind şi funcţiunea mea, este natural să mi se întîmple aşa ceva, fără să am vreun merit special. Cîteodată am reflectat serios la unele propuneri, dar totdeauna am găsit o notă falsă în ele, sau respectivul era prea grăbit, sau eu eram prea plictisită de hărţuielile zilei, aşa că nu m-am decis...

Ea se plecă şi atinse cu mîna braţul nud al lui Lockhart, redîndu-i o imensă îmbărbătare, deoarece imaginea atroce a altor bărbaţi făcîndu-i curte începuse să-i roadă sufletul.

— Cu tine n-a fost nici notă falsă, nici grabă excesivă ; ţi-ai adaptat pasul cu al meu şi în compania ta nu m-am plictisit niciodată.

Ii acoperi mina cu a sa şi o simţi uşor fremătînd.

— Mi se pare că amîndoi cam tremurăm, spuse el, ridicînd ochii spre ea; nu mai e nevoie să vorbim despre alţii.

— Tremur din cauza ta... Cu tine sînt la marginea dragostei, chiar la hotar. Admir la tine unele lucruri, pe care le admit, care îmi plac, le respect şi acum, altele care mă surprind. Iar azi după-amiază am descoperit atracţia trupească reciprocă, sau mai bine zis aproape am descoperit-o.

— Da, spuse el, ceva nou, în perfectă concordanţă cu restul : prima emoţie a simţurilor, senzaţie foarte plăcută.

— Să-ţi spun drept, m-am temut... Nu că te vei repezi la mine, dar pentru că lucrul era cu totul nou şi nu l-am mai simţit niciodată atît de puternic.

— Şi cu toate acestea ?

— Şi cu toate acestea, rămîn încă la frontiera dragostei.

El se ridică, şi, dinadins, se aşează lîngă ea.

— Vrei să spui că am cerut aceasta prea devreme ?

— N-aş putea spune... Trebuia să vorbeşti... (Aplecîndu-se către el). Cînd eşti lîngă mine, îmi dau seama că trebuia să vorbeşti. Dar răspunsul meu este prea devreme să-l dau... Prea devreme pentru plimbarea de acum.

— Eşti lîngă mine, spuse el cu voce ezitantă, trebuie oare să-ţi cer voie : „Pot să te sărut ?“

— Iar eu, răspunse ea prompt, spun : „Da, cred că este cazul“.

Buzele ei erau minunat de dulci, obrazul şi părul exalau un

parfum plăcut, trupul îi era docil şi admirabil, aşa cum prevăzuse. El murmură : „Julie“... între două săruturi, buza inferioară îi tremura din cauza enervării sau, poate, a dorinţei. Cînd redeschise ochii, i se păru că se răstoarnă cerul, căci ea îl privea cu o surpriză în- cîntătoare...

— Eşti plin de talente, spuse ea.

Surîzînd, mai puţin înfierbîntat, o întrebă :

— Mereu la hotarul dragostei ?

Ea aprobă, rîzînd :

— Da, dar hotarul este şi el plăcut.

Ea se apropie şi îl sărută încă o dată, repede şi cu siguranţă, apoi întrebă foarte calmă :

— Oare îmi vei cere să mă căsătoresc cu tine ?

— Ce altceva aş putea să-ţi cer ? spuse el mirat.

— Imbrăţişările tale au făcut să-mi treacă prin cap tot felul de idei.

El îşi dădu seama că, fără să vrea, o făcuse nemaipomenit de fericită şi că, în acelaşi timp, îi provocase o profundă emoţie. încet, îi spuse :

— Iţi ceream şi altceva... Sigur, te doresc în toate chipurile, inclusiv să fii a mea cît mai curînd posibil. Dar căsătoria este ceea ce ni se potriveşte.

— Şi devotarea ta războiului ?

— Draga mea, răspunse el atît de emoţionat, încît abia găsea cuvintele ; războiul nu s-a terminat şi vom continua să-l ducem amîndoi. Mai înainte credeam că războiul nu se poate duce decît consacrîndu-i-te total, tot timpul, excluzînd orice distragere... Acum, toate astea mi se par a fi fost gînduri foarte de demult.

— O să mai discutăm, spuse ea privindu-l în faţă ; dar nu acum... frontiera dragostei, ştii...

Apoi, după un moment :

— Cît poţi răbda ?

— Dacă sper, sînt foarte răbdător.

— Nu eşti grăbit să cunoşti răspunsul meu ?

— Nicidecum.

— Dar ai spus : „Doresc să te posed cît mai curînd”.

— Din cauză că tocmai te sărutasem. A te îmbrăţişa, iţi sporeşte dorinţa. Aveam motive să cred... că erai pe punctul să faci din mine un iubit total...

Ea surise, şi roşi din nou.

— Şi eu am avut această impresie.

— Foarte bine pentru tine, murmură el; dar nu s-a realizat.

Ea rîse.

— Acum te cunosc foarte bine ! Sînt foarte liniştită !

— Minunat, spuse el, atingîndu-i obrazul ; să ai pe cineva care să înţeleagă totdeauna ce spui... Ce-ar fi să bem ceva ?...

La întoarcere s-au ţinut tot timpul de mînă. Din timp în timp el spunea : „Julie“, se pleca spre ea şi o săruta ; ea părea nespus de drăgăstoasă şi apropiată, ca şi cum deveniseră complet intimi. In timp ce se îndreptau spre cheul Hunter, observară un şir de nave de escortă — două fregate şi patru corvete — grăbind spre port, după ce aduseseră convoiul respectiv. Navele trecură foarte aproape şi siajele succesive balansau barca. Julie spuse :

— Tu te gîndeşti : „Iată grupul de escortă Allendale“ iar eu, la rîndul meu : „Iată din nou războiul“.

— Am reuşit să scăpăm de el o bună bucată de timp, spuse el îmbrăţişînd-o ; să nu mă uiţi niciodată, Julie.

Ca şi cum nu l-ar fi auzit, ea spuse :

— Ştiu unde plecaţi mîine ; fii atent, ia toate măsurile de precauţie.

Surprins, el întrebă :

— Misiune specială ?

Ea aprobă din cap :

— Este vorba de călătoria cea mai friguroasă din lume.

Apoi, din nou, privindu-l drept în faţă :

— Fii atent, ia toate măsurile de precauţie.

6

Următoarea călătorie a fost spre nordul Uniunii Sovietice.

Barnard, bărbosul şef de echipaj de pe Saltash, contempla micul port Murmansk şi decise că acest loc, ca majoritatea celor pe care le vizitase în timpul războiului, nu compensa dificultăţile călătoriei ; un soare palid, pe cerul fără strălucire, avea aerul unui ochi miop, luminînd cheul de lemn, zăpada continuu frămîntată de pietoni şi multele acoperişuri care înconjurau

portul. Pentru el, Murmansk era doar un port mai mult, cu santinele înarmate, mai vigilente şi cu un climat mai îndrăcit de friguros decît altele ; pentru a ajunge acolo, înduraseră tot ceea ce inamicul putea oferi ca atacuri şi pierduseră pe drum douăsprezece nave comerciale, trei nave de escortă şi aproape douăzeci de aparate de pe portavioane. Aşadar era o călătorie extrem de costisitoare, obositoare şi teribil de agitată şi sperau că vor găsi recunoştinţă pentru eforturile depuse.

Barnard tremura în scurta îmblănită, îşi lovea mîinile înmănuşate una de alta şi tropăia pe puntea de fier. Murmansk era neaşteptat de friguros ; niciodată nu se felicitase atît că purta barbă ; de altfel întreaga călătorie fusese la fel : un frig muşcător, care pătrundea pretutindeni. Convoiul urmase ca de obicei „un parcurs ocolit“, ocolise banchiza groasă din jurul Insulei Urşilor şi al Capului Nord; în întinderile arctice pustii, nu era noapte; dăinuia în permanenţă aceeaşi zi rece şi cenuşie, luminînd fără încetare o mare tot atît de rece si cenuşie. Saltash, celelalte nave de escortă şi convoiul păreau modele de expoziţie plasate pe un fals ocean de sticlă, cu zăpadă căzînd continuu. Intîlnirile cu inamicul au fost dramatice, sub toate formele imaginabile, cele mai pline de ură.

Desigur, gîndea Barnard, convoaiele trebuiau să ajungă In Uniunea Sovietică, dar cu ce preţ ? Nemţii îşi foloseau toate posibilităţile pentru a se opune şi aveau destul succes. Convoiul a avut de-a face cu submarine, cu avioane torpiloare, cu bombardiere în picaj şi cu distrugătoarele ieşite dintr-un fiord norvegian ; au fost asaltaţi de roiuri de vedete rapide armate — ce îndrăzneală din partea lor să se amestece în bătălia Atlanticului ! Ba, odată au crezut că aveau de-a face chiar cu Schamhorst, care îşi părăsise ascunzişul ca să intre în horă. Convoiul era protejat de trei grupe de nave de escortă, toate aflate sub comanda lui Saltash. „Şeful“ a avut multe necazuri pe cap... Apoi mai era un grup de protecţie compus din nave mari : trei crucişătoare şi o navă de linie care naviga semeţ în nordul convoiului, gata să intervină în cazul unei ciocniri mai importante. Dar Schamhorst, cu cele patru turele ale sale cu tunuri de paisprezece ţoli, putea pătrunde în mijlocul navelor comerciale înainte ca nava de linie de protecţie să ajungă în bătaia tunului ! Apoi, cu artileria lor superioară, distrugătoarele germane le-au dat mult de lucru.

„Poate că distrugătoarele au fost cel mai greu de suportat“, îşi spunea Barnard : soseau din nord-est, cîte trei in linie de şir, tot atît de mari ca crucişătoarele, apoi se îndreptau spre larg şi deschideau focul asupra navelor mai apropiate. Una din corvete a avut o îndrăzneală grozavă : s-a îndreptat chiar asupra distrugătorului din cap,dar a sărit în aer înainte de a se fi apropiat suficient ca să deschidă focul. Corvetele erau incapabile să lupte contra distrugătoarelor, chiar fregatele nu prea erau în stare să le înfrunte, totuşi Saltash s-a grăbit să alerge în ajutorul corvetei îndrăzneţe, deşi tot echipajul era îngrozit de frică; distrugătoarele erau bine înarmate cu tunuri de şase ţoli... Din fericire, îndată ce au apărut distrugătoarele, comandantul a trimis un semnal şi, înainte de a se fi petrecut ceva, au apărut la orizont două din crucişătoarele convoiului şi distrugătoarele inamice au şters-o rapid. Dar pagube făcuseră destule : o corvetă scufundată, trei nave comerciale incendiate ; dar putea să se întîmple şi mai rău şi multe alte nave din convoi n-ar mai fi ajuns la destinaţie.

Poate, gîndea Barnard, distrugătoarele nu erau atît de teribile ca avioanele bombardiere-torpiloare ; era o experienţă nouă pentru Saltash şi celelalte nave de escortă şi aceste avioane au apărut continuu, în fiecare zi, unsprezece zile la rînd, sfîrşind prin a distruge şi nervii oamenilor. Cîteodată bombardamentele se executau din avioane zburînd foarte sus şi trecea un timp pînă în momentul cînd bombele, căzînd, săltau parcă întreaga întindere a mării şi unele nave începeau să ardă cu fum gros ; alteori veneau în picaj, redresîndu-se brusc în ultimul moment; de obicei, acestea lansau torpile şi erau cele mai ucigaşe ; zburau jos deasupra apei, mici pete cenuşii, greu de deosebit în lumina slabă ; apoi începeau să zigzagheze, aşa că anevoie puteau fi ochite, îşi lansau torpilele de atît de aproape, că nu era timp să te fereşti, şi apoi fugeau în timp ce încă mai aşteptai detunăturile loviturilor... Cu tunurile sale de două livre Saltash a doborît un avion, dar unul mai puţin nu schimba mare lucru, căci timp de unsprezece zile au atacat cu torpile de patru ori pe zi, adică îndată ce se reîntorceau după ce făceau plinul de benzină în Norvegia ; soseau din toate direcţiile orizontului, cîte zece sau douăzeci deodată şi îşi descărcau încărcătura lor blestemată deasupra convoiului, sigure că îşi ating ţinta. Iar cînd navele lovite se scufundau, nenorociţii de la bord n-aveau nici o şansă

de a supravieţui din cauza frigului.

Poate, îşi spunea Barnard, frigul a fost mai groaznic decît toate distrugătoarele şi bombardierele torpiloare la un loc. Frigul domnea peste tot, afară, ca şi în interiorul navei; nu te puteai încălzi nici dacă te întindeai pe plita din bucătărie. Tone de zăpadă au fost curăţate pe punte, cu lopata, de zeci de ori la rînd au dezgheţat tunurile cu furtunul de aburi care aproape îngheţa şi el cîteodată. In apropierea banchizei, în dreptul Capului Nord, s-a pornit un vînt care le biciuia figurile crăpate de frig. Scoţîndu-şi mănuşile pentru a deschide o ladă cu muniţii, unui marinar i s-a smuls pielea palmei, rămasă lipită de ladă ca o jumătate de mănuşă sîngerîndă ; aiurit, marinarul a privit-o ca pe un obiect expus într-o vitrină. Dar nenorocirea cea mai mare a fost aceea a bieţilor oameni căzuţi în apă.

Nu se putea rezista în apă decît cîteva minute, frigul te prindea îndată ce apa îţi atingea corpul. Barnard îşi amintea în special de un incident, culmea ororii în această călătorie. Incercînd să intercepteze bombardiere inamice la altitudine, unul din avioanele de pe un portavion a fost atins şi pilotul a sărit în drumul convoiului. In timp ce paraşuta era încă în aer, Saltash a lăsat la apă baleniera care s-a îndreptat spre locul unde pilotul urma să cadă, la circa o milă distanţă ; dar pe asemenea vreme distanţa a fost prea mare. Amerizînd, pilotul a agitat mîna şi şeful balenierei i-a răspuns cu un semn ; au mai trecut trei minute pînă cînd a ajuns lîngă el, dar suficiente ca pilotul să moară de frig : era rigid ca o scîndură. Aşa se trecea,numai în trei minute, de la amerizare pînă la salvare, de la un surîs pînă la încremenirea pe veci.

Copleşit de sinistrele aduceri aminte, Barnard n-a observat la început că cineva i se alăturase ; era locotenentul Allingham, ofiţerul cu artileria, cu care se împrietenise. Apoi, fără a schimba un cuvînt, s-au aplecat peste balustrada teugii şi au privit pe cheu. Chiar sub ei, o santinelă sovietică înarmată pînă în dinţi se oprise la capătul sectorului respectiv, unde se întorsese ; privirile li s-au încrucişat ; la extremitatea acestui continent fabulos, omul înarmat părea, în zăpadă, legat de urmele pe care le lăsa în zăpadă pe parcursul rondului său... L-au privit un moment, apoi Allingham a suspinat, s-a redresat şi a spus ;

— Priveşti Uniunea Sovietică, Barnard ?

— Cam aşa ceva, sir ; şi Uniunea Sovietică mă priveşte la

rîndul ei.

Arătă spre santinela spre continua să-i privească de sub curioasa lui cască de oţel.

— Crezi că folosesc la ceva călătoriile noastre ?

— Sînt convins. Sovieticii au nevoie de materiale şi sînt minunaţi luptători. Pînă în prezent, Uniunea Sovietică este singura ţară unde nemţii suferă un eşec real.

Allingham făcu un gest larg spre cheul acoperit de zăpada frămîntată de picioare, spre micul oraş înconjurat de gheaţă, spre omul singuratic, de veghe în zăpadă.

— Nu poţi, spuse el, să-ţi faci o părere numai după acest mic colţ de ţară, dar (indicînd vag sudul, cu un gest) pe acolo se petrec fapte mari. Dacă sovieticii mai repetă cîteva Stalingraduri şi dacă noi îi ajutăm cu convoaie prin această uşă lăturalnică, războiul se va apropia mai repede de sfîrşit, ceea ce merită călătorii ca aceasta din urmă.

— Din moment ce ei ştiu ceea ce înfruntă convoaiele pentru a ajunge aici, mă întreb de ce sînt totuşi atît de puţin prietenoşi, spuse Barnard, arătînd santinela. Pri- veşte-l : în orice caz, primirea nu este amicală.

— Poate pentru că ei luptă cu atîta înverşunare şi, pînă acum, ceea ce am făcut noi nu se vede pe hartă. Ei aşteaptă un singur lucru : să deschidem un al doilea front terestru şi atîta timp cît nu vor citi această veste în ziare, înclină să creadă că pierdem vremea degeaba.

Pentru a treia oară în acea zi au mugit sirenele, anunţînd un raid aerian ; îndată s-au declanşat şi soneriile de alarmă de pe Saltash, şi nava s-a însufleţit, întrerupîn- du-şi, ca în atîtea rînduri, siesta de după-amiază. Pe cheu, santinela s-a retras într-o gheretă înconjurată cu saci de nisip, la cîţiva metri distanţă, dar continuînd să supravegheze atent cele ce se întîmplau pe Saltash. Tunurile au şi început să tragă şi pe cerul cenuşiu motoarele avioanelor zbîrnîiau permanent. Din nou, chiar în port, unde se puteau considera la adăpost şi linişte, trebuiau să lupte cu inamicul.

— La dracu ! exclamă Allingham ; n-am dormit pe drum pînă aici şi nici aici nu putem dormi. Voi fi bucuros cînd vom porni înapoi.

— Nu putem relua drumul fără să ne odihnim, spuse glumeţ Barnard.

— Pretexte de femeie leneşă, replică Allingham surîzînd.

Apoi, cu voce în care pierise surîsul, începu să dea ordinele cuvenite armamentelor tunurilor sale, în timp ce, pe cheu, sovieticul continua să observe manevrele.

După plecare, tempestă pe mare, cu activitatea corespunzătoare pe navă. Curînd, violenţa tempestei ajunse la culme ; iar în a cincea zi de luptă înverşunată contra valurilor dezlănţuite, abia se aflau la sud de Islanda şi Ericson aprecia că acum înfruntau cel mai rău timp întîlnit in tot timpul războiului, cea mai rea vreme din lumea întreagă.

Sub furtună marea semăna cu un cîmp de bătălie plin de urlete, mare pe care tempesta gonea şi ridica navele ca pe nişte simple bucăţi de hîrtie. Convoiul nu mai avea forma unui convoi ; în această imensitate urlătoare, navele deveneau jucării ale forţelor dezlănţuite. Un tumultuos suflu de vînt de sud, cu furie crescîndă în fiecare zi, părea animat de o duşmănie de care nu se putea scăpa ; fiecare navă părea un fugar disperat, condamnat să fie linşat de o mulţime ale cărei sentimente treceau de la simpla mînie, pînă la ura oarbă.

Valuri gigantice, distanţate cu cîte o milă de la o creastă la alta, se precipitau ameninţînd pigmeii destinaţi a le fi pradă ; uneori întreaga suprafaţă a mării se ridica şi nava prinsă în calea asaltului tremura şi oscila, în timp ce tone de apă verde se răsturnau pe punte străbătîndu-i ca un torent toată lungimea. Bărcile ei-au smulse, coşurile turtite, comanda şi rufurile deformate; oameni dispăreau peste bord fără urmă, fără un strigăt, măturaţi din viaţă ca imagini şterse brusc cu buretele pe o tablă neagră. Chiar cînd valurile întrerupeau momentan loviturile, vîntul urla şi se înverşuna în greement şi inimile se strîngeau de frică ; căci dacă vîntul putea smulge materialul de pe punte, oamenii rezistau cu atît mai puţin forţei lui teribile... Pentru cei de pe Saltash nu mai exista nici convoi, nici alte nave, decît a lor proprie ; împreună cu ea, erau de atîtea zile şi nopţi îngrozitoare prada elementelor care urmăreau să-i distrugă cu brutalitate. Saltash mai înfruntase multe tempeste şi deseori, în atari împrejurări, mai găsise puterea să vină în ajutorul altor nave în dificultate ; acum, preocupaţi numai de ei înşişi, luptau ca să rămînă în stare de plutire, îndeplinind, oră după oră, zi după zi, obosiţi, manevrele disperate ale navei care

suporta violenţa şi refuza să se lase înghiţită.

In tot acest timp reţeaua de difuzoare de pe navă, pusă în funcţiune de un glumeţ, făcea să răsune o voce care cînta în gura mare o arie : „Cineva îmi leagănă nava visurilor mele“.

In careu, în afară de problemele generale, fiecare avea şi probleme personale de rezolvat: problema de a mînca fără ca hrana să nu i se reverse pe faţă ; de a dormi fără să fie aruncat din cuşetă ; de a se încălzi şi a-şi usca hainele după tortura unui cart de patru ore ; de a-şi menţine echilibrul, evitînd contuziile prin ciocniri.

Scott-Brown îngrijea fără răgaz victimele furtunii; fracturi, coaste rupte şi răul de mare care epuiza omul pînă la a-i tăia bucuria de a trăi. O rană grozavă, care ar fi necesitat abilitate şi răbdare din partea medicului chiar fiind tratată într-o sală de operaţie perfect echipată, a fost aceea a unui om proiectat de la un bord al postului echipajului, la celălalt ; a căzut cu toată greutatea pe rotulă, care s-a spart într-o duzină de fragmente sîngerînde. Johnson, ofiţerul mecanic, avea o sarcină care cerea atenţie neîntreruptă : mişcările dezordonate ale navei; la fiecare al doilea val, pupa se ridica foarte sus deasupra apei, ambalînd elicele şi dacă nu se închidea valvula de , admisie de aburi, se rupea arborele principal.

Raikes, ofiţerul cu navigaţia, era obligat să facă fală unei munci disperate : zile la rînd nu au văzut nici soarele, nici stelele ; viteza nu putea fi reglată ca să permită să facă un punct estimat cît de aproximativ , după cinci zile şi cinci nopţi de haos, punctul lui Saltash devenise o adevărată ghicitoare şi orice mecanic de clasa a doua,
doar cu compasul, s-ar fi descurcat tot atît de bine ca şi el. Tot ce se putea stabili era că se aflau undeva pe cercul polar, la şaizeci şi cîteva grade nord şi cam zero grade vest ; Saltash naviga între aceste limite nesigure, derivînd încet înapoi în triunghiul format de insula Jan Meyen, Islanda şi Norvegia.

Ca de obicei, Lockhart era răspunzător de organizarea activităţii pe navă ; dar acum organizarea devenise o glumă sinistră : pe punţi domnea haosul, careul era ne- întrebuinţabil, în postul echipajului domnea o harababură îngrozitoare. Nu se puteau prepara alimente calde, nu se puteau usca hainele, nu puteai să te destinzi cîtuşi de puţin în tumultul neîntrerupt al furtunii. Aparatele de pe punţi erau deplasate de la locurile lor,

bărcile smulse de pe cavaleţi şi zdrobite în bucăţi ; tone compacte de apă se revărsau peste toate părţile navei. De o mie de ori aşteptase cu bucurie, în zori, sfîrşitul caidului, dar acum Lockhart se temea de ce va aduce ziua. Puntea superioară complet devastată, treizeci de oameni dispăruţi peste bord, erau viziuni de coşmar pe care capriciul soartei le transforma în realităţi. Muncit şi torturat ca şi Saltash, îngrozit că în fiecare zori de zi nu se arătau semne mai bune ca în ajun, Lockhart şi întreg echipajul îndurau calamităţile şi blestemau marea crudă.

Cel mai justificat să blesteme, dar cu mai puţine demonstraţii publice, era Ericson: imobil într-un colţ al comenzii, îşi îndeplinea şi de astă dată sarcina lui tradiţională de a ţine în mînă întregul echipaj şi de a asigura coeziunea la bord. După cinci zile şi cinci nopţi de tempesta, era atît de epuizat că, realmente, nu mai simţea oboseala : cu picioarele ca de plumb, lipite de punte, în cizmele ude, încleştat de balustrada comenzii, cu braţele pe jumătate îngheţate, părea a fi devenit o piesă componentă a navei ; doar o pereche de ochi ficşi, un creier atent, sudate în substanţa însăşi a lui Saltash. Pe tot parcursul către Murmansk, Ericson realizase adevărate acrobaţii mintale pentru a controla cele douăzeci de nave de escortă şi a face faţă la tot felul de atacuri ; acum era rîndul trupului său să suporte asalturile furtunii monstruoase ; în întreaga sa viaţă, nu fusese supus niciodată la asemenea probă de rezistenţă. Asurzit de zgomot, contuzionat de şocurile provocate de mişcările frenetice ale navei, simţea nava suferind o dată cu el.

De pe comandă nu se pierdea nimic din spectacolul violenţei fără seamăn : ziua se putea zări doar o milă pătrată de apă agitată, munţi enormi de apă prăbuşindu-se continuu cu ţîşneli de spumă, abisuri care se deschideau înaintea navei, ca şi cum oceanul urmărea avid s-o înghită. Profilat pe cerul livid, catargul se pleca şi se balansa descriind un arc foarte larg, fîlfîind antenele şi saulele de semnale, ca şi cum ar fi încercat să biciuiască cu ele marea ca pedeapsă pentru răutatea ei ; noaptea, întunecimea nepătrunsă se popula cu zgomote îngrozitoare, cu surprize bruşte şi ameninţătoare : valuri veneau nu se ştie de unde şi ceaţa îngheţată stîrnită de ele tortura obrazul şi ochii fără a te putea feri. Izolată în obscuritate, Saltash suferea asalt după asalt, nu reuşea să evite şocul valurilor care o cutremurau de la un capăt la altul ; plonja tremurînd

în văile adînci dintre valuri, ambarcînd tone de apă, cu vacarmul unei case care se prăbuşeşte, apoi se ridica încet, parcă cu o durere de nespus, pentru a scăpa, scuturîndu-se, de masa de apă şi a se pregăti să reziste la lovitura următoare.

Ericson resimţea ca în propriul său trup supliciul acestei lente redresări de sub strivitoarea greutate a apei şi deseori se întreba dacă nava va mai reuşi să revină la linia de plutire. Au fost nave care pe furtuni de acest fel s-au scufundat fără urme : renunţau la luptă, se abandonau destinului, ca şi oamenii. Aici, în acest loc depărtat de lume, unde vîntul urla dement, unde apa fierbea, unde poate mai rătăceau cadavre de pe Compass Rose, era foarte posibil ca Saltash, cu cei de la bord, să piară şi ea.

Ericson stătea în acelaşi loc pe comandă, aşteptînd să se producă sau nu dezastrul. Nu era decît o pereche de ochi înroşiţi, inflamaţi de vînt şi de apă sărată ; un creier obosit, şovăitor, dar pe care se forţa să-l constrîngă la cît mai multă atenţie ; cîteodată, devenea o voce, strigînd omului de la cîrmă să se pregătească pentru o nouă lovitură de val. Era centrul temerilor, dar şi al stăpînirii de sine, într-un trup care la început suferise, apoi începuse să nu-l mai simtă.

Un uragan de o asemenea violenţă nu putea dura la infinit, altminteri materia însăşi a globului s-ar fi dezagregat ; curînd, ca o favoare acordată fără bucurie, vremea s-a ameliorat. Marea mai era agitată şi tumultoasă, dar nu mai ataca continuu ; vîntul mai sufla, dar îşi pierduse răutatea ; nava rula şi mai sălta încă, dar cel puţin putea urma un cap determinat. A venit o zi cînd puntea superioară a început să se usuce şi s-au putut ocupa de curăţirea fundului răvăşit al punţilor inferioare ; din nou a fost posibil să se prepare şi să se mănînce mîncăruri calde ; se putea trece de la postul de echipaj la comandă fără riscul de a te lovi pe neaşteptate sau a fi aruncat peste bord. Comandantul a putut să părăsească comanda timp de cîte o jumătate de cart şi să doarmă o oră întfeagă... Pentru prima dată, de multe zile, soarele a străpuns norii, făcînd să scînteieze apa mohorîtă ; încălzea umerii ves- toanelor îmblănite ale oamenilor şi de pe punţile umede se ridica o ceaţă slabă de vapori ; începeau să vadă clar doar trei nave pe un spaţiu de o sută de mile pătrate, suprafaţă pe care, dacă se rînduiau conform schemei, ar fi

trebuit să navige în formaţie de convoi cincizeci şi patru de nave.

Deocamdată nu se putea cere mai mult... Au fost necesare aproape patruzeci şi opt de ore de cercetări executate cu viteză medie de douăzeci de noduri, într-o duzină de sisteme de căutare, pentru ca Saltash să adune convoiul ; sarcina era îngreunată de faptul că toate celelalte nave de escortă o executau simultan, sforţîndu-se să readucă în rînduri navele comerciale din zona lor imediată; astfel, la un moment dat, erau şase mici convoaie de cîte o jumătate de duzină de nave, fiecare încercînd să atragă altele în turma respectivă, în drumuri diferite.

Intîlnind fregata Streamer, cu un convoi de cinci cargoboturi, Saltash i-a semnalat : „Convoiul este în relevment 200 de grade la paisprezece mile de dumneavoastră". La care primi răspunsul : „Convoiul este aici“. Din partea unui ofiţer în vîrstă, obosit şi pe pragul iritării, reacţia ar fi trebui să fie drastică, dar Ericson nu a procedat astfel, nu şi-a putut oferi acest lux care ar fi întîrziat acţiunile necesare pentru readunarea convoiului ; semnalul transmis lui Streamer n-a fost nici fără rost, nici ironic, ci o indicaţie precisă care nu trebuia comentată. Emiţînd încă alte ordine concise timp de doua zile, au reuşit să pună lucrurile în ordine şi Saltash putea acum să-şi ia postul în avangarda a ceea ce avea aerul unui convoi, un grup de nave care, încă în stare lamentabilă, putea totuşi să figureze în raportul adresat înălţimilor lor lorzii amiralităţii sub denumirea iniţială de Convoiul R.C. 17. Ericson a trimis prin radio un asemenea raport şi a dispus ca navele de escortă să se aşeze în formaţie de noapte, apoi a trecut serviciul lui Allingham care era de cart ; după care, în fine, liniştit, şi-a coborît corpul dureros pe scară, pentru adăpost şi repausul atît de dorit în cabină.

Marea era încă rea ; dar pentru convoiul intact şi dezordinea aproape remediată, următoarele ore ar fi trebuit să fie suportabile şi mai ales propice pentru uitare. Insă chiar atunci, la mai puţin de o milă în pupa lui Saltash a fost torpilată o navă.

Ericson tocmai adormise cînd au răsunat soneriile de alarmă ; un timp nu i-a venit să creadă, dar sunetele detestate îi perforau creierul şi se simţi cuprins de furie violentă şi disperare, aproape că izbucni în lacrămi copilăreşti ; se întrecea măsura, nu era just... S-a smuls din cuşetă şi a urcat înapoi scara, în urma altor

numeroase picioare care alergau, simţind numai o imensă oboseală şi lipsa brutală de repausul de care creierul lui avea urgentă nevoie. După atîtea încercări teribile, cum mai puteau oamenii şi nava să facă faţă ? Cum să mai combată şi altceva, decît cruzimea mării ?

Totuşi, trebuia ; probabil că, îndată ce vremea se îmbunătăţise, inamicul, la pîndă în culise, se avînta cu violenţă nouă, cu nouă perfidie. Pe punte, Ericson retrăia spectacolul devenit familiar în urma celor o sută de convoaie la care participase : navele erau la poziţiile respective, noaptea cădea, marea era agitată ; urma monstruozitatea dezastrului, adică o navă care ieşea din linie, deja canarisită, deja condamnată. De astă dată era o navă mică şi, preludiu la pieire, suferise mai mult decît celelalte în cursul săptămînii de furtună.

— Ce se întîmplă ? îl întrebă Ericson pe Allingham.

— A fost atinsă o navă, sir. (Ca totdeauna, în momentele de emoţie, accentul australian era mai pronunţat şi, nu se ştie de ce, reconfortant). Au tras racheta de pericol cu un minut înainte... Dar cum au putut să ochească pe o asemenea vreme ? Ericson mormăi ceva, punîndu-şi aceeaşi întrebare, dar nu folosea la nimic să se piardă în discuţii. Poate că se mai inventase o armă nouă, poate că acum submarinele erau capabile să lanseze vertical torpila, din fundul oceanului, lovind nava direct în măruntaie... Nu te mai mirai de nimic în acest război, sîngeros şi interminabil de lung...

— Care este nava de escortă laterală ?

— Pergola, sir : tocmai este pe cale să vină la tribord. Ericson mai mormăi o dată ; pentru moment, nu se putea face altceva : Pergola să inspecteze zona suspectă, nava de escortă din pupa să-i culeagă pe naufragiaţi ; Saltash să se menţină în capul convoiului iar el, comandantul, să reflecteze logic şi cu sînge rece...

Allingham îl privi pe Ericson cu compasiune pentru ochii înroşiţi, pe jumătate încă adormiţi, cu figura buhăită şi obrajii tremurători... toate semne de epuizare de care şi Ericson era conştient, dar nu le putea ascunde ; surise trist :

— Abia pusesem capul pe pernă.

— N-aţi avut noroc, sir, spuse Allingham... Să merg pe teugă sau să rămîn aici ?

Ericson îi înţelese gîndul : căuta eventual să-l menajeze ;

surise din nou şi răspunse :

— Nu, du-te pe teugă, tunare. Nava o voi comanda eu. Allingham plecă şi oamenii cu posturile de luptă pe comandă păstrară tăcere. Ericson privi spre convoi, Lockhart nava care se scufunda, Holt şi semnalizatorii priveau spre Pergola, oamenii de veghe scrutau cîmpul de observaţie dat în seamă şi curierul de la comandă privea interogativ spre Ericson. Toţi laolaltă formau un cerc de oameni ameninţaţi de pericol şi, deocamdată, reduşi la a nu face nimic tocmai cînd activitatea ar fi fost o uşurare, pe nava care poate nu acţiona corespunzător din cauză că nu ştia unde se afla inamicul. Ericson pronunţă cu voce tare ;

— Ce să facem ! Să aşteptăm !

Aceasta, pentru a-i da răgaz propriei sale minţi frămîntate de îndoieli şi pentru a dicta o linie de conduită celor din jur.

Dar n-au avut mult de aşteptat : aspirantul Holt exclamă uimit, apoi strigă emoţionat :

— Pergola a ridicat un semnal !

Privea corveta prin binoclu, înaintînd spre dreapta ca un cîine adulmecînd vînatul...

— Un pavilion mare, sir.

Şeful semnalizator anunţă :

— Pergola are contact, sir.

,,M-ar mira“, gîndi Ericson, dar nu-şi dezvălui nedumerirea.

Tînără şi entuziastă , Pergola era întotdeauna gata să lanseze grenade peste orice : un ghem mare de alge sau un banc de sardele ; însă Ericson socotea că era mai bine să n-o demobilizeze. Grenadele submarine nu costau prea mult ; oamenii şi navele sînt preţioase... Toţi de pe comandă se întoarseră să privească spre Pergola, în afară de oamenii de veghe care nu părăseau nici o secundă sectorul de veghe repartizat. La trei mile la tribord, Pergola se îndepărta de convoi; rula şi tanga teribil şi viteza ei mărită ridica nori de spumă pînă la propria-i punte de comandă. „Se pregăteşte să-şi încerce norocul", gîndi Ericson. Regretă că nu era cazul ca Saltash să acţioneze la fel şi la bordul Pergolei se mai ridică un pavilion, iar şeful semnalizator strigă :

— Pergola atacă, sir !

Toţi şi-au îndreptat privirile cu mai multă atenţie spre corvetă, întrebîndu-se cît de precis era semnalul asdicului după care îşi hotărîse acţiunea şi cunoscînd cît era de dificil pentru

Pergola să aibă pregătite grenadele pentru a fi lansate în timp ce alerga cu toată viteza pe marea extrem de agitată. „Compas Rose proceda la fel“ îşi spuse Lockhart, văzînd cum Pergola, în cursul unui ruliu puternic, ambarca un enorm val verde la pupa ; tot atît de fără eleganţă şi clătinîndu-se acţiona şi Compass Rose, în timp ce bietul Ferraby se agita frenetic în jurul grenadelor, pregătindu-le cu ajutorul unor fochişti neîndemînatici şi cu observaţii ironice de la comandă... Ce bine că se aflau acum pe o fregată, în loc de corvetă... Asaltat de reminiscenţe, Lockhart observa pe Pergola ; Holt şi semnalizatorii erau atenţi doar la eventualele ei semnale ; Raikes, ofiţerul cu navigaţia, îi urmărea mişcările cu radarul ; iar Ericson o privea cu ochi interesaţi de proprietar. Pentru el, Pergola nu era decît o extindere a propriului să armament, un pumn de oţel trimis de Saltash ca să dibuiască inamicul şi să-l lovească... Nava victimă, torpilată de inamic, îi aparţinea ca şi Pergola; dacă acţiunea de acum a Pergolei compensa pierderea navei comerciale, nu era rău deloc, justifica existenţa ecranului de protecţie a escortei şi i-ar fi liniştit sentimentul de eşec care îi turmenta gîndurile ; ar fi reuşit din nou să doarmă.

Pergola a manevrat ca un tren expres tras brusc pe linie de garaj. S-a văzut ploaia de grenade lansată şi, imediat, s-a depărtat spre babord ; după cîteva clipe, explozia a proiectat în aer enorme coloane de apă verde. După ce spuma s-a liniştit, au aşteptat un timp inspectînd cu binoclurile ; dar pe suprafaţa mării n-a apărut forma masivă a unui submarin lovit, aşa cum sperau. Ezitînd, Pergola a revenit la locul exploziei, ca un copil care a făcut zgomot în odaia de primire şi revine tiptil în camera sa. A urmat o pauză, apoi un nou pavilion s-a ridicat de pe comanda Pergolei.

— Pergola a pierdut contactul, anunţă îndată şeful semnalizator de pe Saltash.

— Cheamă-i, ordonă Ericson, şi spune-le : „Continuaţi căutarea în zona Dvs. Raportaţi felul contactului iniţial".

Intre cele două nave au clipocit lămpile de semnalizare.

„Contactul era precis, se deplasa spre stînga şi semăna cu cel al unui submarin", răspunse Pergola.

„Ce credeţi acum despre contact ?" întrebă mai departe Ericson.

„Credem că tot un submarin a fost“, răspunse hotărît Pergola

şi adăugă, parcă scuzîndu-se : „Grenadele au fost lansate în locul unde trebuia să se afle".

„Sînt de acord cu voi, gîndi Ericson, atacul venea desigur din acea parte, şi submarinul, firesc, a încercat să se îndepărteze la tribord şi a urmat drumul indicat de Pergola, trebuind să se găsească chiar acolo unde au fost lansate grenadele". De aceea era cazul să se continue urmărirea, ba chiar merita să se mai detaşeze încă o navă în acelaşi scop. Dar detaşarea a două nave de escortă constituia o breşă în ecranul de protecţie a convoiului ; probabil că submarinul nu făcea parte dintr-o haită ; pe o asemenea vreme convoiul nu putea fi observat decît de foarte aproape, din întîmplare, şi nu ar fi fost timpul necesar să se organizeze un atac coordonat, chemînd alte submarine. Era deci vorba de un lup singuratic care îşi înfigea colţii şi fugea înapoi în pădure ; unor asemenea lupi singuratici trebuie să li se dea atenţie specială şi să te ocupi serios de ei.

Cu toată oboseala, a acţionat ca şi cum ar fi apăsat pe un buton pe care scria : „A detaşa două nave de escortă pentru căutare independentă", rezultînd un program de ordine operative. A dictat în serie ordinele, calm, întrebuinţînd în acelaşi timp pe cei trei semnalizatori. Au fost informate de situaţie : Amiralitatea şi comodorul convoiului ; Harmer a primit ordin să preia comanda grupului de escortă ; Pergola să-şi continue căutarea la care se alătura Saltash; Rose Arbour să ia locul Pergolei în ecranul de protecţie ; Streamer să sfîrşească cu lovituri de tun nava comercială care se scufunda, apoi să se realăture escortei ; celelalte nave de escortă să-şi ia noile posturi care le reveneau în schemă. Apoi, Ericson i-a chemat pe Lockhart şi pe Johnson, ofiţerul mecanic, şi le-a explicat ce îşi propunea să facă ; a discutat mult timp probleme tehnice cu Raikes la masa de hărţi ; apoi, după ce Saltash a venit mult la tribord pentru a ajunge în înapoia traversului lui Pergola, i-a adresat acesteia un lung ultim semnal, începînd cu : „Vom organiza căutarea după două alternative posibile..." .

Niciodată nu îl admirase Lockhart pe Ericson ca în cele două orş următoare. „Cu toată aparatura tehnică nouă şi cea mai recentă, pînă la urmă războiul depinde de oameni..." Ştia cît de teribil de obosit era Ericson chiar înaintea acestei noi situaţii, după cele cinci zile de călătorie epuizantă pe furtună ; se cunoştea pe figura lui brăzdată şi umerii încovoiaţi. Totuşi, de la

început şi în tot cursul lungilor şi complicatelor căutări efectuate pentru găsirea submarinului, n-a dat nici cel mai mic semn de oboseală şi nici un moment n-a acţionat de mîntuială ; şi-a menţinut întreaga vigilenţă şi vioiciune necesară, ca şi cum ar fi început operaţia odihnit, după şase săptămîni de vacanţă şi, pe lingă extraordinarul efort, Lockhart îi admirase şi rezultatul, o capodoperă de tactică în domeniul vînătorii de submarine.

Desigur că Ericson fusese convins de la început de prezenţa submarinului, că Pergola — uşuratica Pergola — se afla de astă dată pe cale bună şi că submarinul putea fi atins ; certitudinea că prada se afla la îndemînă îi dăduse forţa să-şi învingă osteneala. In afara răzbunării stimulate de nava scufundată şi oamenii omorîţi, mai intervenea şi conştiinţa profesională, principal resort al efortului de voinţă, sentimentul că un comandant de nave de escortă avea mai ales rolul de a scufunda submarine şi de a nu lăsa să scape vreunul.

Ericson era însufleţit de speranţa de a-l detecta şi s-ar fi ruşinat dacă pierdea ocazia să-l distrugă. Era ora 6 seara cînd Saltash şi Pergola s-au separat pentru a efectua parcursurile respective conform schemelor trasate şi trecuse de miezul nopţii, fără să se fi obţinut vreun rezultat. împreună cu Raikes, Ericson formulase trei ipoteze, baza urmăririi : prima, submarinul suferise oarecari avarii în urma atacului Pergolei şi intrase în imersiune stînd acolo pentru a-i deruta pe urmăritori şi a-şi vindeca între timp rănile ; a doua, poate că suferise avarii serioase şi se grăbea să ajungă cît mai repede în portul de adăpost cel mai apropiat ; în fine, poate că nu a fost atins, nu se afla în zona atacului : în această ipoteză, probabil că acum urmărea convoiul la oarecare distanţă şi se pregătea să-i mai torpileze încă o navă mai tîrziu, noaptea.

Ultima ipoteză nu-l privea pe Saltash; dacă submarinul reataca convoiul, urmau să-i facă faţă Harmer şi celelalte nave de escortă. Rămîneau celelalte două alternative. Dacă submarinul se ascundea la adîncime mare, urmăritorii n-aveau decît să aştepte cu răbdare la suprafaţă, învîrtindu-se cel puţin douăzeci şi patru de ore ; mereu în alertă, la orice semnal suspect. Dar dacă, grav rănit, inamicul luase drumul unui port de adăpost, el se îndrepta fie către est, spre Norvegia, fie către sud-est, spre coasta germană, fie către un port din golful Gasconiei, la sud ; deci cîmpul de explorare se mărea mult şi

operaţia semăna cu căutarea unui ac în carul cu fin.

Ericson a ales operaţia de aşteptare şi de du-te-vino răbdător deasupra locului unde se afla probabil submarinul ; asdicul şi radarul perfecţionat cu care era prevăzută Saltash îi dădea un avantaj, dacă prada încerca s-o şteargă. Încredinţînd Pergolei cealaltă sarcină, Ericson ştia că îi oferea o şansă îndoielnică de a se remarca. Probabil că la fel gîndise şi Pergola, căci în momentul plecării, ea semnală : „Nu uitaţi că, iniţial, vînatul era al nostru“.

Ericson a ezitat între două răspunsuri : „Vom împărţi egal recompensele" şi „Limitaţi semnalele la lucruri esenţiale". Pînă la sfîrşit, n-a mai trimis nici un semnal şi singurul lucru pe caţ-e într-adevăr avea dorinţa să-l spuie Pergolei, văzînd-o îndreptîndu-se în timp ce cădea noaptea, era că îi ura cît mai mult succes.

Pentru cei de pe Saltash cele şase ore următoare au fost de o monotonie mortală, cel mai greu lucru de suportat de oameni obosiţi. Ericson a stat tot timpul pe puntea de comandă, îngrămădit în scaunul său, cu ochii mari deschişi, în timp ce Saltash parcurgea cu jumătate viteză zona suspectă ; orele se succedau şi asdicul nu înregistra nimic, iar radarul nu arăta decît pata de lumină corespunzătoare Pergolei, mişorîndu-se pe măsură ce se îndepărta spre sud-est. La ora 8, Ericson a luat un mic dejun ; la fiecare oră, li se aducea o ceaşcă cu cacao. S-a ridicat luna, apoi a dispărut; vîntul cădea, marea se liniştea. Era frig, frigul nu ataca numai trupul, amorţea şi spiritul, devenind din ce în ce mai dificil a te menţine în alertă şi a acţiona corespunzător.

Din cînd în cînd gîndurile lui Ericson rătăceau atît de departe, încît efortul de a la readuce în prezent îi producea o durere fizică, o smulgere violentă aplicată creierului. „Sînt foarte obosit, îşi spunea el; simt oboseala în picioare, în umeri şi la inimă ; în cap, îmi face impresia că se învîrteşte ceva. Explorarea poate continua ore întregi, poate dura la infinit ; poate că tactica noastră este eronată ; probabil, a fost o haită de şase sau opt submarine în zonă, pregătindu-se să atace convoiul, în timp ce noi navigam fără să ştim nimic la cincizeci de mile distanţă. Am slăbit ecranul protector de nave de escortă tocmai într-un moment hotărîtor ; l-am lipsit de două nave din opt; am fost neiertat de stupid şi de imprudent; tocmai bun pentru o curte

marţială..."

Se auzea continuu slabul bîzîit al asdicului, ca al unei insecte perseverente ; tic-tacul motorului trasorului de drum ajungea fără întrerupere la Ericson prin portavoce, ca un infernal metronom, amintindu-i că măsurile pe care le luase nu erau bune de nimic. Orele treceau şi schimbarea de cap, la fiecare sfert de oră, părea o inutilă întrerupere a unui traseu, el însuşi inutil.

Din timp în timp vorbea cu Raikes, ofiţerul cu navigaţia ; acesta îi răspundea calm, fără grabă fără să se întoarcă de la locul său din partea anterioară a comenzii. Dar schimbul de cuvinte nu se referea la ceea ce ar fi dorit Ericson să spuie, nici la ceea ce ar fi dorit să audă ; comentau vremea, distanţa parcursă, cu remarci fără interes. Ericson avea cîteodată pornirea să întrebe: „Crezi că sîntem pe drum bun, că nu ne pierdem vremea ? Există pe aici un submarin sau, lipsind convoiul cu un sfert din protecţia lui, am comis o eroare criminală ?”

Dar nu a formulat asemenea întrebări : i-au rămas mute, în creier, în timp ce Saltash îşi urmărea rondul pe aceeaşi suprafaţă şi Pergola dispărea treptat în noaptea neagră, fără lună şi care parcă îşi bătea joc de ei.

Dar la schimbul cartului de la miezul nopţii, totul s-a schimbat dintr-odată : Allingham şi Vincent tocmai îl înlocuiau pe Raikes — acesta îşi mai scria scurtul său raport în jurnalul de bord — cînd repetitorul asdicului de pe puntea de comandă, care bîzîise slab, monoton, şase ore la rînd, a emis brusc un ecou puternic, de contact cu fierul... Ericson a tresărit, la fel ca toţi cei care l-au auzit; comanda s-a animat ca şi cum tenebrele se încărcaseră cu un curent electric, simţit de toţi în acelaşi moment.

— Sir ! începu Allingham.

— Atenţie, comanda ! chemă operatorul asdicului.

— Sir ! exclamă şeful semnalizator.

— Da, spuse Ericson ridicîndu-se, l-am auzit... ce zgomot agreabil!... Menţineţi contactul... Daţi la posturile de luptă... Semnalizator — Da, sir !

— Către Pergola: „Reveniţi lîngă noi cu toată viteza”.

Puternic şi categoric, ecoul îi confirma convingerea că întinderea de apă pustie înconjurătoare devenise locul unde era

necesar să se adune toţi urmăritorii disponibili.Numai submarinele provocau acest frumos sunet metalic; iar submarinul inamic, după ce lovise pe unul dintre ai lor şi a stat ascuns mult timp, probabil că, în sfîrşit, ajunsese la aman. Chiar „cu toată viteza”, Pergola nu se putea reîntoarce mai înainte de două ore ; dar ea merita să ia parte la executarea inamicului şi, dacă submarinul încerca i să scape, ajutorul ei ar fi fost preţios. Ecoul asdicului se accentua şi Lockhart, stînd acum înaintea aparatului Strigă :

— Ţinta se deplasează lent spre dreapta.

De la puntea pupa, Vincent anunţă că grenadele erau gata ; viteza se mărea, Saltash începu să trepideze, apropiindu-se de locul reperat.

Dar execuţia capitală nu s-a întîmplat repede ; şi nici nu a avut loc. In timpul orei următoare, Saltash a lansat în total şaizeci şi opt de grenade fără să pară a avea vreun efect; ecoul rămînea constant, submarinul se învîrtea, se retrăgea cu o invicibilă viclenie ; oricît de bine pregătite, atacurile nu erau suficient de precise, nu-l atingeau ; aveau impresia că aruncă bulgări de zăpadă în foc, atît de nul era rezultatul. De multe ori, dincolo de pupa lui Saltash, grenadele ridicau apa răscolită ; dar cînd ajungeau la punctul unde le lansaseră, proiectoarele luminau doar o mare pustie şi curînd, contactul, mereu la fel de clar, se restabilea, fără ca furioasele atacuri să-l afecteze. „Şaizeci şi opt de grenade, din care multe foarte aproape de ţintă, ar fi trebuit să-i ducă în iad pe cei din submarin ; de ce nu ,se întîmplă nimic ?“ se întreba Ericson.

Se pregătea pentru un nou atac cînd, ridicînd capul, adulmecînd aerul, exclamă :

— Lockhart !

— Da, sir-

— Nu miroşi nimic ?

După o pauză Lockhart răspunse :

— Da... ulei.

Da, acest miros detestat, care pentru ei însoţise întotdeauna scufundarea uneia din navele lor, putea indica în prezent atingerea submarinului... Ericson se apropie de balustrada comenzii şi adulmecă din nou mirosul devenit şi mai puternic, ceea ce însemna avarierea, poate distrugerea submarinului. Ordonă ca fascicolul proiectorului să fie dirijat spre locul unde se

lansase ultima şarjă de grenade şi, curând, observară o întinsă pată de ulei reflectînd viu lumina, a cărei vedere le săltă inimile de bucurie. Lansară o nouă şarjă în aceeaşi zonă ; apoi, apropiindu-se de locul respectiv, Lockhart pronunţă :

— Contactul a dispărut.

Pe comandă se făcu o tăcere plină de satisfacţii, dar Ericson n-o împărtăşea. Dacă ceilalţi interpretau pata de ulei şi pierderea contactului ca semne ale scufundării submarinului, Ericson nu era de aceeaşi părere. Pentru el uleiul nu era o dovadă suficientă : aştepta resturi de lemn, oameni înotînd la suprafaţă şi, mai ales, o explozie submarină, Uleiul putea proveni de la o scurgere fără importanţă ; poate că era chiar un subterfugiu : submarinul lăsase poate dinadins să se scurgă ceva ulei, apoi plecase, lăsîndu-i pe nătăfleţii marinari englezi să celebreze o victorie imaginară, bînd bere englezească de calitate mediocră. „S-a scufundat mai adinc, gîndi Ericson cu certitudine ; poate este rănit, dar nu de moarte ; va aştepta, apoi se va urca din nou la suprafaţă. Dar şi noi vom aştepta“, îşi spuse el cu hotărîrîre înverşunată. Iar cu voce tare, ordona lui Lockhart :

— Incercaţi să reluaţi contactul; am de gînd să reluăm atacul.

In starea de tensiune nervoasă în care se afla, i se păru că întreg personalul de pe comandă, întreaga navă extenuată nu s-au bucurat la aceste cuvinte :

— Prea puţin mă interesează că sînteţi sătui de efort, spuse aproape cu voce tare. Chiar dacă rămîn ultimul treaz pe această navă, nu voi înceta de a o conduce, de a vă obliga, de a mă forţa pe mine însumi să continuăm atacul, atîta timp cît îmi va plăcea...

Nimeni n-a oftat, nimeni n-a spus nimic, numai Lockhart repetă operatorului de la asdic :

— Căutaţi să reluaţi contactul.

Şi Saltash reîncepu interminabila cereetare, ca şi cum ultimele şase ore nu contaseră şi porneau acţiunea de la început. -Dar cu toată pierderea de ulei, reală sau simulată, cu echipajul demoralizat sau exaltat, cu stricăciuni îndoielnice, submarinul dispăruse.

Judecind la rece, dispariţia nu era sigură ; Ericson examină la început situaţia fără mare interes, dar, cu timpul, calmul i se transformă într-o furie oarbă. Mai întîi atribuise pierderea

contactului agitaţiei apei şi credea că-l vor regăsi cîteva minute mai tîrziu. Cînd au trecut douăzeci de minute fără cel mai, mic ecou, a fost obligat să tragă concluzia că inamicul le scăpase, după şapte ore de strădanie, după aproape optzeci de grenade lansate, după enormul efort depus, care le consumase ultimele rezerve de forţe... In picioare, în spatele celor doi operatori ai asdicului, privea grumazele şi capetele lor neputincioase, cu dorinţa nebună de a trage în fiecare cîte un foc de revolver. Era sigur că submarinul se afla acolo ; îl ţinuseră aproape în mînă şi acum Lockhart cu cei doi imbecili de operatori, îl lăsaseră să fugă... Cînd, pentru a zecea oară, Lockhart anunţă : „Nici un contact", el adăugă :

— Poate că a fost scufundat, nu credeţi, sir ? Ericson a răspuns cu mînie :

— La dracu, nu te amesteca în ceea ce nu te priveşte şi continuă-ţi treaba !

Apoi ieşi din cabina asdicului, ca şi cum nu mai putea suporta atmosfera aceasta de resemnare laşă.

Insă, cuprins de remuşcări de a-l fi apostrofat pe Lockhart, se întoarse şi chemă :

— Lockhart !

Lockhart ieşi din cabina asdicului, se apropie în obscuritate şi spuse cu extremă politeţe :

— Da, sir.

— Imi pare rău că ţi-am vorbit aşa, mormăi Ericson, uită.

— Desigur, sir, spuse imediat Lockhart.

— Nu cred că a fost scufundat, continuă Ericson ; nu sînt destule probe...

— Nu, sir, răspunse Lockhart.

Nu era de aceeaşi părere, dar nu era momentul să mărturisească.

— Reluăm cercetările şi rămînem la posturile de luptă.

— Am înţeles, sir.

„De somn, nu de posturi de luptă avem nevoie, îşi spunea Lockhart, reîntorcîndu-se în cabina asdicului ; dar trebuie să renunţăm, căci bătrînul încăpăţînat nu vrea să judece... "

Atît el, cît şi şeful operator erau convinşi că submarinul a fost distrus, sfărîmat în bucăţi de cele şaptezeci-optzeci de grenade, şi că se scufundase încet, lăsînd acea pată de ulei care îi bucurase atît. Dar nu vroia să mai provoace mînia

comandantului ; mai bine executau fără comentarii.

— Reîncepem, spuse el, puţin convins, după ce închise uşa cabinei;

Operatorul şuieră printre dinţi o dezaprobare evidentă.

— Nu mai şuiera aşa dezgustător, spuse Lockhart cu voce hotărîtă ; şi fără comentarii.

— Am un dinte spart, răspunse operatorul, cu ton revoltat.

— Continuă-ţi lucrul, ordonă scurt Lockhart.

„Sîntem toţi la capătul rezistenţei nervoase”, îşi spunea Lockhart, în timp ce subalternul lui gîndea : „Bătrînul i-a tras o săpuneală şi acum se răzbună pe mine... dracu să-i ia de ofiţeri...” Redevenind amabil, pentru a păstra relaţii mai cordiale, normale, fără însă să cedeze prea mult, Lockhart propuse :

— Ce-ai spune de încă o ceaşcă de cacao ? Istoria asta va dura mult timp.

Intr-adevăr, a durat mult şi pe măsură ce orele treceau fără nici cea mai mică schimbare, aveau impresia că acea vînătoare inutilă putea să dureze la infinit... sau pînă la finele războiului, cu învingători şi învinşi şi atunci Saltash putea să ceară pensie de vîrstă...

Pergola a revenit la ora trei, cu o viteză care încerca parcă să compenseze orele risipite în zadar şi, cu ajutorul ei, Ericson se consideră îndreptăţit să mărească cîmpul de explorare ; totuşi n-au găsit nimic. La ora 4 cerul începu să se lumineze la est, marea era calmă şi cenuşie ca o acuarelă spălăcită, o mare pe care două nave, la cinci mile una de alta, se ocupau s-o scormonească, ca două femei bătrîne şi mioape care ignorau că lăzile de gunoi erau golite cu mult înainte.

In zori, aspectul feţelor cenuşii ale oamenilor de pe comandă îi produse îndoială lui Ericson ; poate se înşela şi pierdea timpul, fie că submarinul era departe, fie că fusese scufundat. Saltash se angajase la această vînătoare de unsprezece ore, pe care Ericson le petrecuse pe comandă şi acum se simţea cuprins de sentimentul de inutilitate a eforturilor, precum şi de tentaţia de a-şi atribui o victorie pe care nimeni n-o contesta, din cauza acelui strat de ulei.

Işi dădea seama că cei din jurul său şi Lockhart erau de părere că submarinul fusese distrus ; la fel, şi cei doi competenţi operatori de la asdic, ceea ce motiva proasta lor dispoziţie ; şi

probabil că la sosire, Pergola, recepţionînd raportul celor întîmplate, se întreba de ce Saltash nu se realăturase convoiul în cele două ore, semnalînd Amiralităţii distrugerea submarinului.

Indoiala îi sporea oboseala lui Ericson ; îngrămădit în scaun, cu trecerea monotonă a timpului şi nici urmă de contact, era torturat de teama de a nu ceda somnului. Bîzîitul asdicului, fîşîitul apei tăiată de etrava navei, zgomotul făcut de oamenii care spălau puntea, chiar schimbarea la jumătate de oră a oamenilor de veghe şi a timonierului îl legănau într-o dulce somnolenţă contra căreia rezista doar cu preţul unei teribile suferinţe ; se forţa să nu adoarmă, îi era teamă să nu înceapă să plîngă ; dacă adormea, cădea după scaun şi oamenii ar fi aflat că era sleit de puteri, ceea ce de fapt era adevărat.

Lockhart era de cart şi ieşi din cabina asdicului, spunînd pentru a douăzecea oară:

— Nimic pe aparatul de înregistrare, sir.

Fără să vrea, Ericson îi replică enervat :

— Şi ce ?

— Nimic, sir, raportul obişnuit : este sfîrşitul unei noi treceri prin suprafaţa cercetată.

— Ce vrei să spui prin noua trecere ?

Lockhart îşi înghiţi saliva înainte de a răspunde, ca de mai multe ori în ultimele douăsprezece ore.

— După cum aţi spus...

— La naiba ! începu Ericson, apoi se opri.

Inima îi bătea să se spargă, capul i se părea o cuşcă în care se zbatea o pasăre... „Nu mai merge, îşi spuse el ; ori mă prăbuşesc, ori trag cu revolverul în cineva, peste un minu”.

Se sculă, îşi încovoie umerii, accentuînd, apoi diminuînd durerea simţită. Efortul îl făcea să i se învîrtească capul, dar acum ştia ce avea de făcut.

Două minute mai tîrziu, jos în cabină, îl chemă pe medicul Scott-Brown. Acesta, smuls urgent din somn de un curier de la comandă, îmbrăcat cu un pantalon de pijtama şi cu o centură de salvare umflată, cu greu îşi mai putea menţine morga de pe Harlev Street. Il privi pe comandant şi-i spuse cu ton de reproş, de care Ericson nu ţinu seama.

— Ar fi timpul să vă odihniţi, să mai dormiţi, sir.

— Ştiu, doctore, dar nu pot.

— De cînd staţi pe comandă ?

— De cînd a fost torpilată nava aceea.

— Prea mult!

— Ştiu, repetă Ericson, dar trebuie să stau acolo. Poţi să-mi dai ceva care să mă învioreze ?

Scott-Brown încruntă sprîncenele :

— Este neapărat nevoie ? Şi la ce bun ?

— Vai de mine ! şi dumneata începi... strigă Ericson cu violenţă.

Apoi, cum inima îi ciocănea în piept, se aşează şi, fără a ridica vocea, economisindu-şj forţele, spuse :

— Este un submarin aici ; ştiu şi vreau să-l distrug. Am nevoie de ceva care să. mă ţină treaz pentru aceasta.

— Cît timp ?

— Poate, încă o noapte... Ai aşa ceva ?

— Da, am ; dar ar trebui să ştim dacă...

Pe Ericson nervii îl trădau din nou şi exclamă :

— Ce este ? o injecţie ?

Scott-Brown surise, recunoscînd hotarul unde prudenţa medicului trebuia să lase loc disciplinei.

— Vă veţi simţi zglobiu ca un miel primăvara.

— Şi cît timp va dura ?

— Deocamdată, douăzeci şi patru de ore, răspunse medicul ; după care vă veţi stinge ca o luminare, veţi dormi şi vă veţi deştepta cu o migrenă îngrozitoare.

— Asta-i tot ?

— Probabil ; ce vîrstă aveţi, sir ?

— Patruzeci şi opt de ani.

— Ştiţi, benzedrina nu este un lucru de joacă.

— N-am de gînd să-mi fac un obicei; este un caz cu totul special.

Scott-Brown ieşi din cabină şi se reîntoarse peste două minute cu două pilule şi un pahar cu apă. Ericson abia înghiţise una şi o punea pe a doua pe limbă, cînd soneria de la capătul cuşetei începu să sune. Inghiţind, se aplecă asupra portavocei şi strigă ;

— Aici comandantul !

— Aici comanda, sir ! se auzi vocea lui Lockhart, plină de emoţie ; Pergola a prins contact!

Ericson. avea chef să spuie : „Am spus-o mereu" ; avea chef

să strige : „Cretinilor !..." Privirea i se încrucişă cu cea a lui Scott-Brown, care aştepta, puţin ironic.

— Mulţumesc, doctore, spuse el, îndreptîndu-se spre uşă.

In urma lui, medicul mai apucă să spună :

— Teoretic, ar fi trebuit mai întîi să vă întindeţi timp de zece minute apoi...

Dar Ericson ajunsese deja în culoar şi alerga spre scara comenzii.

A fost efectul benzedrinei, sentimentul îzbînzîi în ora a unsprezecea ? Activitatea Pergolei sau influenţa încurajatoare a luminii zilei ? Căci ajuns pe comandă, Ericson se simţi nespus de fericit... La cinci mile distanţă, pe marea netedă, Pergola evolua cu toată viteza, etrava ei provoca spumă şi, înaintînd oblic spre Saltash, se lansa la atac. Ridicase cele două pavilioane care însemnau : „Am un contact submarin" şi: „Atacăm". Pergola avea aspectul unei. corvete după o noapte lungă şi epuizantă... Ericson îi strigă lui Lockhart, în cabina asdicului :

— Aţi prins ceva ?

După o pauză, Lockhart răspunse :

— Sîntem în contact — tribord prova — relevment unu-nouă-zero !

Repetitorul asdicului de pe comandă indică şi el un ecou puternic şi clar, la un relevment încrucişat care nu putea fi decît al submarinului pe care îl ataca Pergola.

Grenadele de pe Pergola explodară la o milă înainte şi pentru a completa covorul mortal, Saltash le lansă pe ale sale la vreo douăzeci de metri distanţă de apa decoloratâ, încă spumoasă după explozie. Apoi cele două nave au întors şi au revenit spre zona fatală, gata să reînceapă, dar de astă dată n-a mai fost necesar : s-a auzit o explozie submarină surdă, din fundul mării a ţîşnit apă uleioasă, urmată de bucăţi de lemn, de fîşii de haine şj fragmente diverse care, fără îndoială, aveau să necesite mai tîrziu o analiză atentă... Ericson a dat ordin să se stopeze maşinile, Saltash s-a oprit înconjurat de tot felul de resturi ale naufragiului ; echipajul s-a adunat la balustradă, în timp ce de jur împrejur se mărea masa de epave sîngerînde ; oamenii au început să trebăluiască cu gheor- dele şi gheare de pisică pentru a strînge trofeele victoriei.

„Ne-am străduit douăsprezece ore, gîndi Ericson, exaltînd, dar am reuşit... Submarinul a fost acolo tot timpul, aveam

dreptate..." Se întoarse spre Lockhart, al cărui ultim atac fusese de o precizie de pînă la cinci yarzi, şi acesta, cu un surîs trist, i se adresă, scuzîndu-se pentru îndoiala din timpul nopţii :

— Vă cer iertare, sir.

Dar nu mai avea importanţă acum, şi Ericson se aşează în scaunul său, regretînd un singur lucru : că luase acea benzedrină, pe care ar fi trebuit s-o păstreze pentru o ocazie intr-adevăr epuizantă...

Se auzi soneria de la pupa şi Vincent spuse cu vocea unui om obligat să înfrunte o realitate macabră la o oră cam prea matinală :

— Avem o mulţime de bucăţi de lemn, sir, haine şi alte lucruri... Două gheordele pline.

—Ce sînt acele ,,alte lucruri" ?

O pauză, apoi :

— Doctorul spune că sînt de domeniul său.

Victoria îi făcea vorbăreţi pe oamenii care înconjurau cele două gheordele, bînd cacao :

— Ce-o să facă cu toate astea, şeful ? Ii place sîngele, bătrînului !

— Sînt probe, trebuie să le ducem în Anglia, altminteri n-o să ne creadă.

— Toma necredinciosul !

— Parcă ar fi pregătiri pentru o ciorbă.

— Să nu spuneţi ceva bucătarului !

— Este acolo o lună de raţie de carne. Am să-i spui nevesti-mi...

Mai tîrziu, în timpul zilei, Ericson îl întrebă pe şeful de echipaj :

— Unde au fost puse gheordelele ?

— In bucătărie, domnule.

— Ar fi mai bine să le duceţi în infirmerie pentru restul călătoriei.

— Sir, spuse Lockhart, s-ar spune că amiralul ne aşteaptă pe cheu.

— Bine ! se mulţumi să răspundă Ericson, mormăind, preocupat de acostarea lui Saltash sub o briză care o îndepărta de mal cu mareea în pupa.

Apoi adăugă :

— Dreapta stop, stînga încet înapoi.

După care :

— Mă întreb ce caută acolo.

— Poate ca să ne primească pe noi.

— Stop stînga, spuse Ericson, Grăbeşte-te cu loandulele, altminteri curentul ne îndepărtează din nou...

Aruncă o privire rapidă pe cheu prin binoclu şi înclină din cap :

— A venit pentru noi. Foarte frumos din partea lui... Stînga încet înainte... Sper că nu vom strica ceva la acostare.

— Parîma pupa la mal, sir... Cred că, date fiind împrejurările, va fi dispus să ne ierte.

Intre cheu si navă apa începu să bolborosească sub presiune : vîrtejul provocat de elice spăla estacada uleioasă. Saltash se apropie de mal, cu totul vîntul, folosind cu îndemânare curentul ; se auzi zgomotul metalic al vinciului de ancoră de pe teugă, virînd parîma prova. Opservîndu-l pe Ericson pe comandă, Amiralul îi făcu semne cu rnîna ; Ericson salută.

— Mai bine pregăteşte o echipă de siflee, Lockhart, spuse Ericson. Are aerul unei primiri oficiale.

— Mergeţi să-l primiţi la scară, sir ?

— Da, plec îndată, ca nu cumva să se dedea la cine ştie ce acrobaţii atletice înainte de a da schela la mal. Dumneata termină manevra şi, adăugă surîzînd, să nu mă mai faci de ruşine ca atunci cînd ai apărut fără şapcă.

Au trecut zece minute pînă cînd Saltash a fost definitiv legată şi Lockhart a dat semnal cu mîini încrucişate, ceea ce însemna : „Volta parîmelor de legare la cheu“ şi „Liber la maşini“. A mai întîrziat cîteva clipe pe comandă, savurînd reîntoarcerea acasă, privind la timonier cum aşeza la locul lor pavilioanele şi cărţile şi la marinarii de pe teugă, vorbind cu alţi oameni de pe cheu, contemplind frumosul estuar Clyde, pe care nu-l mai văzuse de şase lungi săptămîni. Era frumos din partea amiralului că venise să-i intîmpine dar, după călătoria atît de dură şi după distrugerea submarinului, meritau favoarea.

Lockhart îl văzu pe amiral urcînd la bord, în timp ce răsunau sifleele ; strînse mîna lui Ericson, vorbindu-i un moment surîzînd şi coborînd cu el ; poate că în curînd îl vor chema şi pe el, să-şi

primească porţia de felicitări ; dar n-avea importanţă : au scufundat un submarin, s-au întors acasă, Saltash era acostată după încă o escortare de convoi şi urma să-şi cureţe căldările ; dădu ordin şefului timonier, rămas în timonerie :

— Anunţă : învoire pentru bordul babord, de la ora 17,00 pînă la zero-opt-zero zero. Apoi îşi adună lucrurile personale şi coborî în cabină. Era obosit, îl dureau picioarele, se simţea murdar şi era neras ; dar o baie caldă şi două pahare de gin aveau să-l remonteze şi la noapte va avea parte de un somn preţios.

Din culoar, văzu o umbră mişcînd în cabină şi gîndi : „Oare ce-o mai fi ?“ Ridică perdeaua şi înăuntru, în picioare lîngă birou, era Julie Hallam.

S-au privit lung, el surîzînd, ea gravă şi timidă. Pînă la sfîrşit, ea începu : — Ordonanţa a fost foarte şocată, dar m-a lăsat să intru.

El îi luă mîna şi i-o strînse.

— Desigur, spuse el, eşti scutită de toate regulile...Julie, ce minunat că te văd, e minunat să te găsesc aici.

— Amiralul a venit să vă felicite, aşa că m-am gîndit că pot şi eu să fac la fel.

— Nu te-am văzut pe cheu.

— Eram în spatele unei macarale ; felicitările mele sînt de altă natură.

Ii trecu braţele în jurul gîtului şi spuse :

— Dragule ! sînt atît de bucuroasă că te-ai întors !

El nu-şi amintea ca ea să-i mai fi spus ,,dragule“ şi, în timp ce o strîngea în braţe, se simţi copleşit de surpriză şi emoţie. Nu-i venea să creadă că a găsit-o acolo.

— Mie teamă că am să te înţep cu barba, spuse el, dar o sărută şi ea îi răspunse cu căldură.

Apoi, o îndepărtă încet pentru a-i privi figura şi exclamă :

— Eşti chiar tu, Julie ?

Ea rîse şi răspunse cu o privire complice, plină de promisiuni :

— In orice caz, uniforma mea este aceeaşi.

— Imi pari schimbată... Simt că eşti alta. Ce-ai făcut în absenţa mea ?

— Te-am aşteptat... am urmărit harta, întrebîndu-mă mereu ce se va mai întîmplă... Vai ! dragul meu, ce îngrozitoare călătorie ! Tot timpul, avioane... şi distrugătoarele... Am crezut

că n-o să ajungeţi niciodată la destinaţie. Apoi, vremea aceea rea, în timpul drumului de întoarcere şi, la sfîrşit, submarinul !... După toate acestea, trebuie să ţi se dea o însărcinare pe uscat, spuse ea, devenind gravă. N-aş mai fi în stare să suport din nou atîta îngrijorare.

„Ce vrea să spună ?“ se întrebă Lockhart... dar nu mai căută să-şi explice : se mulţumea cu minunata ei apariţie, îmbrăţişînd-o, i se topea oboseala, modesta cabină se umplea de căldură şi strălucire şi inima îi era invadată de bucurie. O îmbrăţişă din nou, dar de astă dată sărutul n-a mai fost scurt ; şi ea îi murmură la ureche :

— Pînă de curînd, nu ştiam ce înseamnă să iubeşti pe cineva. Nu te asociam în gînd cu vreun pericol. Pentru mine războiul era simplu, război şi convoiul, o serie de nave. Tu erai tu, restul era separat, susceptibil de a fi dirijat după voinţă... Dar cînd am citit semnalul vostru : ,,Sîntem angajaţi cu distrugătoare inaamice”, am început să înţeleg, să te văd în mijlocul bătăliei, expus unui groaznic pericol. Pînă atunci nu m-am simţit niciodată amestecată direct în treburile războiului, dar din acel moment am fost tot timpul ; tu erai totul : convoiul, războiul...

Il strînse în braţe, mîngîindu-i stofa aspră a vestonului.

— Deodată mi-ai devenit foarte preţios, continuă ea cu voce joasă, şoptită şi am înţeles că nu aş putea suporta să ţi se întîmple o nenorocire. După aceea am trăit numai în aşteptarea reîntoarcerii tale... patru săptămîni... aproape cinci, înţelegi ? făcu ea surîzînd ; uniforma mea este poate aceeaşi... dar eu... eu...

— Tu eşti minunată, spuse el, şi te ador... Ce facem acum ?

— Ce vrei, ce doreşti.

— Eşti intr-adevăr Julie ?

— Sînt un model nou, răspunse ea, şi figura îi radie o frumuseţe aparte, cu ochi de o tandreţă promiţătoare. Simt că sufleteşte am devenit femeie ; ceva cu totul nou pentru mine şi puţin îmi pasă de ceea ce implică. Spune tu, ce ,, Vrei să facem ?

— Voi avea o permisie, răspunse el, ezitînd.

— Cînd ?

— Indată ce aici totul va fi în ordine.. Cam peste patru zile.

— Şi unde te duci ?

— Oriunde.

— Oriunde cu mine.

Trecând prin hubloul deschis, o rază de soare lumină podeaua cabinei, dar n-au văzut-o ; căci se uitau unul la altul, cu priviri încărcate de o simplă dorinţă, o singură năzuinţă, fără nici un fel de complicaţii.

— Te iubesc, Julie, spuse el.

— Acum, te iubesc şi eu, răspunse ea oferindu-i buzele.

7

O vilă mică pe care o fostă colegă de şcoală, plecată la Londra, a pus-o la dispoziţia lui Julie ; avea unele inconveniente : izolată într-un ţinut sălbatic al Scoţiei, la gura unei văi înguste, aproape de Loch Fyne ; trecea un singur autobuz pe zi şi magazinele cele mai apropiate se aflau la cinci mile distanţă ; construită din piatră, era veche şi plină de curenţi de aer. Lemnele aprinse în sobe răspîndeau fum, lămpile de petrol miroseau şi domnea o obscuritate din cele mai romantice ; acoperişul bucătăriei era găurit şi pe plita veche nu reuşeau să obţină decît mîn- căruri afumate sau îngheţate. In culoare te pocneai de birnele joase ale tavanului şi pe scară ţi-era teamă să nu-ţi scrînteşti picioarele. Canalizarea era primitivă, apa curentă funcţiona capricios. Casa era umedă şi plină de şoareci ; nu exista femeie de serviciu.

Era minunat.

Dar n-a fost minunat chiar de la început; a devenit curînd, îndată ce au încetat de a se mai mira că sînt singuri, împreună. Cam stînjeniţi, au coborît din autobuzul ce trecea prin sat, încărcaţi de valize, la începutul după-amiezii, şi au mers o jumătate de milă prin valea pustie, ceea ce le-a mărit stingherеala şi ezitarea. „Indată ce o voi săruta, proasta dispoziţie se va risipi, îşi spuse Lockhart deschizînd poarta grădinii şi lăsînd-o să treacă pe Julie ; totul se va aranja şi se va simţi ca atunci, la mine în cabină..." Dar deocamdată nu erau dispuşi să se îmbrăţişeze... Au explorat vila aproape în tăcere ; Julie urcă pe scară la etaj, Lockhart ascultă zgomotul paşilor ei, ştiind că intra în camera care va fi probabil dormitorul lor şi se întreba dacă, pînă la sfîrşit, izolarea lor va fi o reuşită.

Coborînd, ea îl întrebă :

— Şi acum ?

— E cam umed, spuse el, am să aprind focul.

— Foarte bine.

Apoi ea surise, ca şi cum îi venea să rîdă de ea însăşi şi de stinghereala lor reciprocă. Apropiindu-se, adăugă :

— N-o să ne simţim imediat la largul nostiu, dar fii sigur că sînt fericită că sînt aici cu tine.

Orele următoare au trecut agreabil, dar venea seara şi apoi noaptea.

Ziua era scurtă în acel început de noiembrie ; puţin după apusul soarelui în vale s-au lăsat umbre, estompînd mica vilă şi totul se învălui într-o noapte glacială. Au mîncat, au vorbit şi au ascultat vechiul aparat de radio cu baterii ; vila era acum caldă, izolarea completă. Dar la venirea nopţii Lockhart se simţi din nou stingherit, ca la sosire. Era neobişnuit şi emoţionat de a fi singur cu ea, in acest loc izolat, moment la care gîndise atîta ; şi era atît de frumoasă, cu părul strîns într-un coc neglijent, cu ochii negri şi mari la lumina lămpii. Purta un capot atît de femenin, atît de graţios adaptat trupului, că-i dădea o infăţişare cu totul nouă. Dar rezista dorinţei ; între ei se crease o oarecare tensiune, agreabila tensiune a incertitudinii. Poate că i-o comunicase pe a sa, poate că şi ea o simţea spontan, dar pentru el emana din faptul că chiar acum se îndoia dacă era momentul să li se împlinească dragostea. Desfăşurarea naturală a iubirii lor le era la îndemână, dar nu erau siguri că o vor realiza ; se întreba dacă intr-adevăr ea era hotărîtă.

Ghicea la ea tendinţa naturală spre independenţă, dar şi dorinţa de a i se dărui ; o vedea în privirea ei, o auzea în vocea ei, dar era teribil de temător să nu se comporte pripit, să păşească prea curînd sau prea brutal frontierele voinţei şi îngăduinţei ei. Această teamă îi mărea ezitarea ; se credea jucăria unei iluzii, aventurat pe o pistă falsă ; poate că ea n-avusese niciodată intenţia să-i aparţină trupeşte ci, simplu, să petreacă doar permisia împreună. Poate că nu merita o femeie atît de frumoasă, poate că nu trebuia să ceară prea mult.

Prompt şi decisiv, ea îi vindecă această absurdă şi trecătoare incertitudine, reamintindu-i-o astfel pe Julie de altă dată, capabilă şi competentă, dispunînd de nave şi de oameni... Ascultau radio ; el, în picioare înaintea focului, ea, pe divan ; ca

sub efectul unui impuls brusc, ea se ridică, se apropie şi îl sărută. Strîns îmbrăţişaţi, bătăile inimilor începură să domine muzica ; în acel moment o voce de femeie cînta : „Să te strîng la pieptul meu..." şi la aceste cuvinte o simţi pe Julie fremătînd sub stofa subţire a rochiei; ea ridică capul şi spuse încet :

— Ai auzit ? exact ceea ce simt.

— Şi eu la fel.

Ea surise cu dragoste, ca pentru a explica fără ezitare dorinţa care începea s-o cuprindă şi răspunse :

— Cred că acum îţi fac eu curte.

După care, a dispărut între ei orice stînjeneală, pentru totdeauna.

Trăiseră amîndoi absorbiţi de război şi, în consecinţă, în castitate, ceea ce le convenise pînă ce s-au cunoscut, dar acum nu mai avea rost. Contrastul dintre celibatul impus şi pasiunea căreia se abandonau acum îl zdruncina pe Lockhart... In relaţiile lor anterioare nimic nu-i promisese o asemenea ardoare senzuală, o asemenea furtună sentimentală urmată de o liniştire senină.

După această primă noapte, în zori, după un profund somn care-i cuprinsese pe amîndoi, Lockhart se trezi mai devreme şi, simţind-o mişcînd alături şi murmurînd : „Ar trebui să mai dormi“, îi răspunse : „Am să mai dorm altădată", şi aprinse luminarea de pe măsuţa de noapte pentru a o privi din nou : era tot atît de încîntătoare ca în seara trecută, cînd se oferise cu acea pornire sinceră ; figura îi era destinsă, încadrată de coafura neglijentă, ochii ei mari îl priveau languroşi, ca pe un copil care a îndeplinit o ispravă ce merita recompensă ; ochii mărturiseau pasiunea resimţită, plini de linişte caldă şi fericită.

I-a întins braţele, descoperindu-i astfel sînii frumoşi ; continuau să se privească, îmbrăţişaţi, dar expresia ei, aprobatoare şi recunoscătoare, se transformă în ceva minunat de umil, consimţind şi dorind în acelaşi timp.

A posedat-o într-o tăcere absolută, pe care nici unul n-a întrerupt-o. După care n-au mai dormit ; li se părea că a doua lor îmbrăţişare sporea dulcea surpriză a primei, le permitea să se bucure mai mult de tot ceea ce îşi puteau da unul altuia. Au vorbit pînă dimineaţa, în timp ce lumina cenuşie se infiltra treptat în cameră ; dintre toate numeroasele zori din timpul

războiului, gîndea Lockhart, erau primele care îi promiteau fericire... Au vorbit despre tot felul de lucruri, despre a iubi şi a fi iubit, despre ce îi atrăgea reciproc, despre nervozitatea de la începutul serii... „Am cîştigat-o, îşi spunea el, privind-o ; acum trebuie s-o păstrez ; şi nu numai pentru aceşti ochi, pentru acest corp tînăr şi voluptos, pur şi fără pudoare, rînd pe rînd al ei şi al meu, după cum dorim fiecare ; dar ea are o personalitate şi dă un sens vieţii mele...“

Se sprijini în cot şi o învălui într-o privire drăgăstoasă, răsplătită tot atît de afectuos.

— Eşti palid, spuse ea ; ce vom face astăzi ?

— Ei bine... tot asta, spuse Lockhart, ezitînd.

— Sînt de acord, spuse Julie, apoi, privind plafonul ; cu aer meditativ : dar acum cîtva timp mi-ai spus că eşti puritan.

— Sînt ; de ce te îndoieşti ?

— M-ai făcut să simt atîtea lucruri agreabile, mereu... Puritanismul tău este oare o minciună ?

— Nu este minciună, replică el serios ; de fapt, nu sînt deloc un senzual. Tu mi-ai deşteptat senzualitatea... pentru că eşti tu... nu mi s-a întîmplat asta în tot timpul războiului... De fapt niciodată. Este o schimbare radicală, o rupere completă.

— O rupere, de ce ?

— De realitate, cred.

— Ascultă, îi spuse ea hotârîtă, nu-mi place să fiu acuzată de aşa ceva.

— Vreau să spun, răspunse el cam încurcat, că sîntem în război. Mi-ai apărut, în acest cadru, ca o surpriză minunată... Aş vrea să pot întoarce cursul războiului pentru totdeauna... dar războiul continuă mereu.

— Şi apoi, te vei întoarce foarte simplu la război ?

— Mă voi întoarce, pentru că aşa mi-e datoria, dar nu voi mai fi acelaşi. Şi tu eşti obligată să te întorci... şi nu încerca să mă schimbi.

— Puritanul meu drag, murmură ea ; cum să mă fac cît mai iubită de tine ?

— Sînt trei posibilităţi, răspunse el cu hotărîre, căutînd să încheie un subiect pe care-l considera periculos ; să păstrezi înfăţişarea ta de acuma ; să simţi ceea ce am resimţit împreună acum două ore ; să vorbeşti ca totdeauna. Chiar luate separat, acestei trei calităţi sînt irezistibile ; reunite...

Se opri.

— Au şi trecut două ore ? întrebă ea cu inocenţă.

— Da.

— Intr-adevăr, pentru un puritan...

— Refuz să mai fiu acuzat de aşa ceva... spuse el, apoi, întorcîndu-se către fereastră : ştii că ninge ?

Se ridică să privească afară, pieptul şi umerii ei detaşîndu-se calzi şi strălucitor de albi pe pînza grosolană a cearceafurilor.

— Minunat ! strigă ea, nimeni, nu va ajunge pînă la noi, timp de multe zile...

— Niciodată ! Continuă să cazi, ninsoare ! Avem ouă, cutii de conserve şi o bucată mare de şuncă.

Izolarea de aseară ; o binecuvîntau acum.

— Continuă să cazi, ninsoare, înzăpezeşte-ne complet ! Să rămînem aici în pace.

— Şi războiul tău ?

— De fapt, războiul n-o să ajungă niciodată pînă la Loch Fyne şi, deocamdată, să nu ne mai gîndim la el... Draga mea, mai spuse el, întinzîndu-se din nou în pat, acum este ora 7 şi zăpada cade cu fulgi mari. M-ai întrebat ce vom face astăzi şi am spus... Ce-am spus ?

Ea se plecă asupra lui, pasionată, ca şi cum accentul vocii lui îi atinsese resortul însuşi al vieţii.

— După cîte îmi amintesc, spuse ea încet, ai spus că vom face „asta“.

— Ce este „asta“ ?

— „Asta“...

Din prima seară îi stîrnise senzualitatea şi a continuat apoi prin surîs, privire, mişcare, cu acelaşi extaz şi cu o intonare specială a vocii ; mîngîindu-i pieptul, ea adăugă :

— Să mai faci niţel foc... nici nu ştii cît de puţine haine voi purta pe mine în cele nouă zile următoare...

Era minunat de senzuală ; cîteodată îl surprindea cu violenţa dragostei, cu crisparea tandră şi frămîntată a trupului.

— Furtuna mea, murmura el la sfîrşit şi, că la un semnal, simţea că erupe sub el valul de pasiune al lui Julie, odată cu al lui, atingînd împreună culmea voluptăţii.

Toate acele zile şi nopţi le-au trăit ca în ceaţa unui vis. Ochii, vocea, corpul ei, toate îl minunau ; dirijîndu-l şi consimţind în

acelaşi timp, ea ştia să facă din trupul lui Lockhart instrumentul unei plăceri supreme.

Deseori, aveau reciproc impresia că erau fiinţe noi, născute din împreunarea lor.

8

Reîntorşi în port, a doua zi s-au despărţit : Julie s-a dus la austerul ei birou, iar Lockhart, înainte de a reporni pe mare, i-a trimis o scrisoare de rămas bun, de dragoste şi profundă recunoştinţă, punctată ici colo de uşoare aluzii trupeşti, naturale după pasionatul episod trăit; scrisoarea termina astfel : „Nu mai am altceva să-ţi scriu decît că acum mi-eşti nespus de dragă, că dragostea mea are ca obiect o mulţime de lucruri. Printre acestea includ şi acea parte a trupului tău, denumită probabil de Wrens-uri cu un termen anumit ; este inclusă tot atît de strîns şi delicios cum m-a cuprins ea noaptea trecută... Şi acum, te ador...“

PARTEA A ŞASEA
1944 : LOVITURA DE GRAŢIE

1

In acea dimineaţă umedă de ianuarie, palatul Buckingham nu arăta prea faimos : stindardul regal atîrna cam ponosit pe suport şi zidăria căzută, precum şi unele ferestre bătute în scînduri arătau că Majestatea Sa împărtăşea cu supuşii nu numai pericolele războiului, dar şi imposibilitatea de a repara efectele bombardamentelor timp de aproape doi ani. Asupra lui Grace Ericson şi a mamei sale, toate acestea nu aveau vreun efect : pentru ele ziua era de nespusă măreţie. Imbrăcate în cele mai elegante toalete, se aflau acolo la invitaţia însăşi a lordului şambelan, pentru a asista cînd cineva foarte apropiat şi drag lor nu numai că va da mîna cu regele, dar va sta chiar de vorbă cu el. Pentru ele festivitatea avea un obiectiv personal: comandorul George Eastwood Ericson, din rezerva Marinei Regale, decorat cu Crucea Meritelor Excepţionale, era convocat acum pentru a primi din chiar mîna regelui şi Ordinul Meritelor Excepţionale.

Aglomeraţia era mare ; o mulţime de oameni se înghesuiau în hol, ca la un film de mare succes.

— Mi-ai spus că invitaţia era limitată la numai două rude, mormăi mama lui Grace, în înghesuială.

Privea ţanţoşă în jurul ei ; doar era soacră de erou.

Adăugă :

— Cred că s-au făcut şi favoruri.

— Taci, mamă, spuse Grace, nu pentru prima dată ; fii la locul dumitale — gîndeşte-te ce ar spune George !

Bătrînă doamnă nu era de acord :

— Cred că George nu a vrut să fim astfel împinse... Eşti sigură că ai invitaţiile ?

Grace n-a mai răspuns ; tot atît de fericită ca şi maică-sa de a se afla acolo, sentimentele ei erau însă altele. Nu era o ocazie de a se arăta în lume sau de a bombăni ; era un moment de triumf, pe care nu îl împărţea cu nimeni, de care se bucura în sine. Era imens de mîndră de ceea ce realizase soţul ei, mai ales că ştia cu cîte sacrificii : merita aceste decoraţii, merita ca regele să i le prindă el însuşi pe piept — şi întîlnirea dintre el şi rege era un moment pe care îl aşteptase demult, o ceremonie solemnă prin care se recunoştea faptul că George se dedicase cu totul misiunilor primite, deseori în groaznice pericole şi fără a aştepta vreo răsplată... Spera că acum i se recunoşteau meritele ; la urma urmei, era a doua decoraţie ce i se acorda.

In acel moment un personaj foarte pompos, în pantaloni albi

strînşi sub genunchi, spunea cam scurt lui Ericson şi celorlalţi adunaţi :

— Cei cu Ordinul Meritelor Excepţionale şi alte ordine importante să intre pe două rînduri pe stînga.

Ceremonia s-a desfăşurat cu formalitate riguroasă. In sala de audienţă solemnitatea a început prin apariţia regelui pe o platformă, o dată cu şirul celor ce avansau ca să fie decoraţi, invitaţii înghesuindu-se în urma lor. Mulţimea era amestecată, prezenta multe contraste : printre cei dintîi, un tînăr aviator cu o faţă îngerească a primit Crucea Victoria şi un bătrîn amiral, un ordin cavaleresc superior, iar un soldat cu cicatrici pe faţă şi ochelari cu sticle groase şi-a făcut drum pentru a primi Medalia Regelui George. Rînd pe rînd, procesiunea urma, după faptele îndeplinite şi valoarea distincţiei : tineri nervoşi care făceau pe bravii şi nobili colonei cu decoraţii pe piept, primite încă din alte războaie, corpolenţi cavaleri semănînd cu Falstaff...

„Ce diferiţi oameni, gîndi Grace Ericson, şi de ce sînt atît de mulţi înaintea lui George ?“

— Unde este George ? întrebă bătrînr. doamnă la rîndul ei ; îl ţin cam la urmă, ţi-am spus eu... favoruri...

— Taci, mamă, va apare şi el acum.

Tocmai cînd vorbeau Ericson apăru în cadrul uşii mergînd între un maior din Forţele Aeriene Regale şi un fochist şef cu părul şi faţa roşie, care clipea din ochi şi asuda ca şi cum alergase o sută de yarzi sub lumini puternic aprinse. „George pare obosit şi bătrîn” îşi spuse Grace, privindu-l cu dragoste ; se simţea acum şi mai mîndră, văzîndu-l în prezenţa regelui şi cele două decoraţii stîrneau şi admiraţia altora ; aproape o podidi plînsul, căci se gîndi la acest teribil război, nesfîrşit, care continua mereu şi Ericson devenea tot mai bătrîn şi mai obosit, pînă... Incă nu se cunoştea preţul cu care mai trebuia să plătească distincţiile acordate. Anii grei ai războiului continuau unul după altul, foile de calendar se rupeau una după alta, fără să se întrezărească sfîrşitul. George avea patruzeci şi nouă de ani şi părea de şaizeci — iar acum începea un alt an, încă douăsprezece luni de încercări. Poate că acest an va fi ultimul, poate că nu ; se spunea că ziua H va sosi curînd, dar aşa se vorbea de multă vreme şi războiul mergea înainte, aceeaşi bătălie înversunată care uza oamenii ca pe soţul ei, făcîndu-i să pară cu zece ani mai bătrîni. Se întoarse şi-i şopti mamei sale :

— Nu-i aşa că a îmbătrînit ?

Bătrînă doamnă reacţionă ciudat :

— Sînt sigură că a îmbătrînit ! Gîndeşte-te la toate necazurile, la toate cîte le are pe cap tot timpul ; apoi, peste toate, fratele lui a fost omorît şi palatul Buckingham a fost bombardat!

După un moment, Grace îi murmură :

— Vorbesc despre George, mamă, nu despre rege.

— Nici nu trebuie să vorbeşti despre rege numindu-l, simplu, pe nume, îi replică maică-sa, acră.

Grace lăsă discuţia baltă ; era adevărat, şi alţii îmbătrîniseră, nu numai soţul ei. Apoi sosi momentul cînd nu mai puteau să scoată nici un cuvînt: ambele şi-au reţinut respiraţia, cînd Ericson a primit decoraţia din mîinile regelui.

2

In primele luni ale noului an, al cincelea de război, Saltash şi-a continuat misiunea, apoi i s-a acordat o neaşteptată şi neobişnuită vacanţă. Se aflau la Saint John’s, Newfoundland, între două escorte de convoi, cînd au primit un ordin scurt de a intra în reparaţie generală cu respectiva lungă permisie pentru personal. Dar reparaţia nu şe făcea în Anglia, ci de cealaltă parte a Atlanticului, la arsenalul marinei din Brooklyn, la marginea New York- ului şi dura două luni.

— New York ? exclamă Lockhart cînd Ericson îî arătă ordinul primit; de ce nu se face operaţia la Clyde ?

— Probabil că acolo şantierele sînt prea aglomerate ; apoi cu un surîs : nu poţi avea toate noroacele deodată.

Lockhart ştia ce subînţelegea comandantul şi aprobă trist :

— N-am s-o revăd atîta timp, spuse amărît.

— Războiul este un infern, replică Ericson cu convingere.

Perspectiva reparării îi bucura însă, şi mai ales să petreacă timpul respectiv, într-un cadru nou şi atrăgător, o adevărată vacanţă.

— America, bombăni Lockhart, cu ochii pe mesaj ; se pricep oare, ăia de acolo, la repararea navelor ?

Dar patru zile mai tîrziu critica n-a mai stat în picioare cînd, în largul lui Long Island, trecînd prin faţa statuii Libertăţii, de unde

se zărea fantasticul profil al New- York-ului, au intrat în East River şi au pătruns în agitaţia arsenalului marinei din Brooklyn. Ca toţi membrii echipajului, Lockhart a reacţionat la primul contact cu America. După judecata englezilor, era un centru de afaceri destul de important, dar după dimensiuni şi zgomot oamenii respectivi probabil că erau capabili de multe lucruri... Impresia de eficienţă a fost confirmată curînd, cînd Saltash a acostat şi a fost invadată de o ceată de oameni cu mişcări rapide, tăcuţi, care fără să dea atenţie cuiva de la bord au început pur şi simplu să demonteze totul.

— Odihniţi-vă în linişte, sir, îi spuse unul din funcţionarii şantierului, cînd Lockhart puse cîteva întrebări în legătură cu iluminatul navei de la uscat. O să vă aranjăm nava aşa cum trebuie... Ştiţi ce aş face în locul dumneavoastră ? Aş şterge-o şi aş reveni peste şase săptămîni.

— Este greu să-i înţelegi, spuse Lockhart lui Scott-Brown, mai tîrziu ; nu şti! niciodată dacă sînt grosolani sau nu.

— Neînţelegerea este reciprocă ; ei nu ştiu niciodată dacă sîntem sau nu ofensaţi.

După ce au acostat, înainte de a se acorda permisiile, Ericson se adresă echipajului adunat la pupa :

— Ne aflăm aici, din cauză că şantierele noastre sînt prea aglomerate ca să ne execute reparaţiile necesare, dar aceasta nu înseamnă că pierdem prin schimb. Sînt sigur că o să ne repare tot atît de bine la Brooklyn, ca şi la Clyde sau Liverpool — şi dacă cineva gîndeşte contrariul, îl rog să-şi păstreze părerea pentru el. Sînt două sau trei chestiuni pe care doresc să le discutăm în legătură cu şederea noastră aici. Prima : în momentul cînd ne vom afla la uscat, vom fi oaspeţii acestei ţări ; oaspeţii trebuie să aibă o conduită ireproşabilă, să se adapteze casei şi obiceiurilor gazdei, chiar dacă aceasta nu le va fi prea uşor. Nu uitaţi că oamenii de aici vor judeca Anglia după comportarea voastră. Dacă veţi fi zgomotoşi şi bădărani, veţi dăuna reputaţiei patriei noastre... A doua chestiune : oricît de diferite vi se par lucrurile aici, nu le criticaţi cu voce tare şi, mai ales, să nu luaţi în rîs nimic, înainte de a fi siguri că şi americanii vor fi dispuşi să rîdă împreună cu voi. Poate că anumite lucruri se fac mai bine ca la noi ; în orice caz, comparaţiile între metode şi nivele nu dau niciodată rezultate bune. In ceea ce vă priveşte personal, sper că vă veţi face mulţi prieteni ; dar nu exageraţi

nimic, mai ales în raporturile cu femeile. Din cauză că vă aflaţi într-o ţară străină, nu trebuie să credeţi că toate femeile pe care le întîlniţi sînt prostituate şi să le trataţi ca atare. Purtaţi-vă cu ele ca şi cu cele de la noi ; şi aici, ca şi la noi, sînt femei bune şi rele, în aceleaşi proporţii ca la Londra sau Glasgow. O să observaţi că berea este destul de slabă, dar whisky-ul destul de tare şi... ieftin. Dacă ai chef să te îmbeţi, fă-o în particular, dar să nu te întinzi cît eşti de lung pe Fifth Avenue căci se poate ca jurnalele să publice faptul şi celor care poartă uniforma Marinei Regale, în special, deci nici unui membru al echipajului nostru nu trebuie să se facă vreo publicitate în ziare.

3

Imobilul unde funcţiona radio-ul, era vast, lucitor şi trepidant ; studioul în care i se lua interviu lui Lockhart semăna cu un acvariu prin ai cărui pereţi de sticlă se vedeau alţi bărbaţi şi femei ce păreau caraghioşi, deoarece mişcau gurile ca nişte peşti pe cale de asfixiere, dar nu se auzea nimic.

—Numai o scurtă discuţie, spuse organizatorul programului, un om cu figură palidă, cu aerul de a suferi o tortură secretă şi continuă ; dar, fireşte, ne vom referi la multă acţiune... Să vedem... aţi scufundat un mare număr de submarine ?

— Numai două, spuse Lockhart.

— Ce păcat ! Dar vom mai găsi ceva... Aţi lucrat împreună cu Marina Statelor Unite ?

— Am întîlnit unul sau două distrugătoare ale dumneaei voastră, dar n-am operat în grup cu ele.

— O să operaţi, o să operaţi, făcu celălalt, cu ton încurajator. Indată ce vă veţi fi organizat... De cînd participaţi la război ? Lockhart ezită :

— Ce înţelegeţi prin a participa la război ?

Omul de la radio îl privi fix :

— Mi se pare că nu prea sînteţi obişnuit cu interviul ?

— Nu, foarte puţin.

— Totuşi, vreau să facem emisiunea ; va servi solidarităţii aliaţilor. Şi mi s-a spus că ieri aţi făcut o expunere foarte interesantă ; unde ?

— La secţia feminină a organizaţiei „Pachete pentru Marea Britanie“.

— Se potriveşte ca nuca în perete ; totuşi să începem să scriem ceva.

Intr-un colţ al enormului restaurant la modă din Times Square medicul Scott-Brown — corect, sever şi foarte suficient — savura un biftec foarte fraged. Lîngă el, chelneriţa, o tînără fată cam rotunjoară, îmbrăcată în verde deschis, îl observa cu atenţie, cu mîna în şold. De fiecare dată cînd doctorul ducea furculiţa plină la gură, părea că îi creşte interesul.

Scott-Brown şi-a dat seama, s-a întors şi i-a surîs ; chelneriţa i-a răspuns la surîs, agltîndu-şi uşor umerii şi şoldurile.

— Sînteţi englez ? întrebă ea.

— Da, răspunse politicos Scott-Brown, sînt englez.

Chelneriţa arboră un aer extrem de satisfăcut şi spuse ;

— Vă recunosc pe voi englezii de la o milă, îndată ce începeţi să mîncaţi. Ştiţi de ce ?

— Nu, cum ne recunoşti ?

Arătînd succesiv mîna dreaptă şi cea stingă a medicului, ea spuse :

— Vă serviţi în acelaşi timp de cuţit şi de furculiţă, ambele mîini vă sînt ocupate ca şi cum aţi mîna doi cai înhămaţi. Nimeni alţii nu fac aşa. Imi vine să rîd, de fiecare dată cînd văd.

Aspirantul Holt intră în ascensorul automat, în urma unei femei grase, cu aspect vulgar, cu părul alb-albăstrui. Erau singuri şi coborau în tăcere. Femeia, care privise cele două trese albe şi galonul sinuos indicînd gradul pe reverele uniformei lui Holt, îl întrebă deodată :

— Aţi putea să-mi lămuriţi ceva ?

— Desigur, Lady, răspunse aspirantul, care cinase prea copios pentru vîrsta lui.

— Ce sînt aceste semne de pe reverul vestonului dumneavoastră ? Ce înseamnă ?

— Nu am dreptul să spun.

— Ce vorbiţi ? Numai voi englezii sînteţi atît de caraghioşi !

— Dar pentru dumneavoastră, spuse Hoit cu privire ştrengară, am să calc consemnul : înseamnă Serviciul Secret.

— Ce spui ? repetă femeia şi, mîngîindu-l cu ochii : aşa tînăr

şi...

Un caporal din infanteria marină a Statelor Unite, cu figură de beţivan şi două rînduri de decoraţii, îi tăie calea pe stradă lui Allingham, începînd să-i vorbească. Pe alături, mulţimea trecea, cu totul indiferentă la ceea ce se întîmplă ; se petreceau multe scene de acest fel pe străzile mai mărginaşe ale New York-ului, scene pe care era mai bine să le eviţi.

Infanteristul de marină îl bătu pe piept pe Allingham :

— Ce dracu de uniformă este asta ? îl întrebă, cu limba împleticită ; de unde eşti, bobocule ?

— Din Australia, spuse Allingham şi încercă să treacă.

— Asta-i un fel de ţară englezească, nu-i aşa ? spuse infanteristul reţinîndu-l.

— Da, este o parte din Imperiul Britanic.

— „O parte din Imperiul Britanic“ îl imită furios marinarul. De ce vă fandosiţi aşa cînd vorbiţi ?

Allingham nu răspunse nimic.

— Dracu să-i ia pe toţi englezii, continuă infanteristul; să ştii că o să vă măturăm şi pe voi, după japonezi.

Allingham tot nu răspunse nimic.

— Hei, nu vorbeşti ? Cred că faci bine ; şi nici nu ştii să te baţi, aşa am auzit. Veniţi aici cu uniforme frumoase, ca să mâncaţi mîncăruri bune americane şi să vă daţi pe lingă femeile noastre. Cînd porneşti la război ?

— Astă seară nu, răspunse Allingham.

— „Astă seară, nu“, rîse batjocoritor infanteristul ; lăsaţi războiul pe socoteala americanilor, cei mai mari prostănaci din lume.

Inaintă spre Allingham, care se dădu un pas înapoi, deşi îl mîncau palmele.

— Dacă nu vrei, nu te duce ; dar să nu-mi mai apari în cale că îţi trag o bătaie de mama dracului, ori de unde vii şi oricît de repede ai şterge-o.

— N-am s-o şterg, dar nici n-o să rămîn aici pironit pe stradă.

— Dracu să vă ia ! Aţi pornit să vă arătaţi, să faceţi pe grozavii...

Se întoarse brusc şi năvăli spre uşa cea mai apropiată a unui mare bar. Rapida lui dispariţie a pus astfel capăt neplăcutului incident, dar pentru Allingham a fost o uşurare ; şi-a potolit

mînia. Era mai bine aşa, din multe puncte de vedere. Deasupra intrării barului, îi atrase atenţia o inscripţie, scrisă cu litere luminoase, pe care o citi :

„Bun venit tuturor eroilor S.U.A. !“ şi dedesubt : „Prin această uşă, intră cei mai bravi luptători din lume”.

Pe comanda unui nou distrugător american, Ericson observa totul, fără să spună ceva. Era foarte bucuros că se afla la bord, invitat să asiste la un exerciţiu de pregătire a navei ; după atît de mult timp pe uscat, o zi pe mare îi făcea plăcere.

Comandantul american se aplecă peste una din porta- voci şi întrebă pe timonier:

— Ce cap ai ?

— La două sute grade, sir, răspunse o voce cu accent pronunţat de New Jersey.

Comandantul american se întoarse spre Ericson, cu un surîs vag şi prietenos.

— Ce frumoasă zi, sînt bucuros că aţi venit...

Apoi, aplecîndu-se din nou asupra portavoce! :

— Ce cap al, acolo jos ?

— La dracu, sir, v-am spus adineauri !

— Nu sînt la fel ca ai noştri, spunea Johnson, mecanicul, cu voce plină de reprobare, cuprinzînd cu privirea pe cei din jurul mesei din careu ; nu sînt deloc disciplinaţi.

4

„Dragostea mea, (scria Julie), voi avea un copil — cel puţin aşa cred, doctorul îmi va spune mîine dacă da sau nu. Imi pare rău, m-am gîndit să nu-ţi spun, dar am devenit atît de, intimi încît m-am răzgîndit. In orice caz nu le necăji, nu este sfîrşitul lumii : fac un drum pînă la Londra unde (mi-ai spus, odată, cu autoritate) se pricep la aceste lucruri. Nu-ţi face grijă de nimic.

Dar revino cît mai curînd ; îmi lipseşti tot timpul, dureros de mult. Poate că femeile de la New York au toate calităţile (trebuie să-mi faci o listă cu aceste calităţi) dar nu au o inimă care nu bate decît pentru tine. Iţi voi arăta ce înseamnă, îndată ce vom

fi din nou împreună ; şi, te rog, cît mai curînd".

Lockhart rămase mult timp cu scrisoarea în mînă, ca şi cum ar fi ţinut inima lui Julie. In el lupta dragostea cu şocul produs de vestea copilului, se simţea în acelaşi timp vinovat şi profund îndrăgostit.

Scrisoarea reflecta exact ceea ce era Julie ; nici o teamă, nici un reproş, nici o întrebare : Julie acceptase situaţia, ştia ce avea de făcut, poate că şi făcuse pînă acum ; în orice caz, părea că nu se îndoieşte că el este de acord cu intenţiile ei.

Modul cum acceptase ea situaţia, măsurile pe care le luase, îl impresionau profund.

Dar se simţea vinovat, din cauza inexperienţei, şi suferea. Se declarase de acord pe faţă sau subînţeles, de mai multe ori, că nu se puteau gîndi la căsătorie înainte de sfîrşitul războiului şi se exprimase chiar că dragostea lor era „o întrerupere a realităţii".

Işi amintea aceste cuvinte stupide cu ruşine şi dezgust; acum ştia că nu avuseseră nici un rost. Julie trebuia să fie a lui, şi nu intr-un viitor nesigur, ci de îndată ; avea nevoie de ea, să o iubească şi să fie iubit, pentru a suporta mai uşor oribilul război, pentru a păstra intactă calda şi luminoasa lor legătură, care subzista fie că erau împreună, fie că erau separaţi.

Copilul ar fi ocazia căsătoriei lor, nu motivul ; motivul era mai profund, mai puternic, mai emoţionant. L-au descoperit cînd li s-a împlinit dragostea, poate un moment mai înainte — şi nu trebuia să dispară nici din cauza lui, nici din cauza lui Julie.

Ea devenise o parte preţioasă a vieţii sale, pe care o va iubi totdeauna şi pe care acum dorea să şi-o asigure cît mai aproape. Şi toate gîndurile se întovărăşeau eu imensul regret că îi va fi măcelărit trupul.

Ii telegrafie : „Lasă copilul", apoi începu să-i scrie tot ce avea pe inimă.

5

— E absolut adevărat, spunea Scott-Brown, cu voce plin i de mirare ; la o masă vecină cu a mea se afla un tip batrin cu părul alb, cum se văd fotografiaţi în Esquire şi o tinără persoană cu sin

opulent, purtînd un mantou de vizon tot atît de arătos. Discutau între ei — nu puteam auzi despre ce — şi, deodată, bătrînul s-a aplecat înainte - era la dejun, ţineţi seama, şi pe vreme cu soare — şi i-a spus cu voce foarte respectuoasă : „Scumpă doamnă, tare aş dori să fiţi a mea”.

— Şi ea, ce-a răspuns ?

— A răspuns (vocea lui Scott-Brown atingea cel mai înalt nivel de incredibilitate) : „Dragul meu, şi eu“.

Intr-un bar, un american spunea :

— Fireşte, noi americanii considerăm femeile altfel decît voi.

— Cred că aşa este, răspunse Raikes, navigatorul, care rămăsese în bar după ce plecaseră aproape toţi clienţii,

— Da, domnule, spuse americanul, care şi el se afla acolo de mult timp ; noi le aşezăm pe un piedestal.

— Foarte bună idee, spuse Raikes ; este cel mai potrivit mijloc ca să le vezi picioarele.

— Apoi, continuă omul fără să-l asculte, le oferirii bomboane, flori şi le respectăm.

— Foarte frumos, spuse Raikes.

— Pentru acest motiv, continuă americanul, Statele Unite sînt singura ţară din lume unde femeile sînt totdeauna sută la sută în siguranţă. Fetele americane sînt caste şi cumsecade, fără gînduri ruşinoase, mai ales în statul Missouri de unde sînt originar. Căminele americane sînt sacre, mamele americane sînt onorate în toată ţara şi soţiile americane sînt unanim considerate ca cele mai cinstite din lume.

— Frumoase aparenţe, spuse Raikes.

— Mi se pare că aţi spus ceva despre picioare, domnule Căpitan, întrebă omul, după un moment.

— Da.

— Şi eu le apreciez.

— Ce-ai băut ? întrebă Lockhart curios.

— Piperment cu gheaţă, răspunse aspirantul.

— Scîrboasă băutură, comentă Lockhart.

— Aşa să fie ? spuse aspirantul surprins; ea mi-a propus.

— Imi iubesc bărbatul, spuse tînără ridicînd un frumos braţ de pe pernă; dar acum, m-am amorezat de tine, ştii ?

— Foarte bine, spuse Allingham.

— Dar mă înţelegi, iubitule, nu-i aşa? E foarte important.
— Sigur că înţeleg. Aşează-te bine.

— Era între două dansuri, spuse Raikes, modest. Am ieşit în grădină şi ea mi-a spus : „Fă-mi ce vrei” ; şi i-am făcut.
— Am observat că nu a durat prea mult timp, spuse Scott-Brown cu severitate.
— Cred că în jurul taliei avea un sistem de dezbrăcare rapidă, aşa că totul a mers repede.
— Şi nici nu a dăunat relaţiilor anglo-americane.
— Dar asta nu-i nimic, răspunse Raikes, în comparaţie de cum se poartă yankeii cu femeile noastre.

— Nu sînt ca noi, spuse Johnson ; nu sînt deloc morali.

6

Din hotelul de la New York, unde petrecea o săptămînă de permisie, Lockhart îi scria Julie-i :
„Aproape toată noaptea am jucat pocher cu nişte ziarişti. Oameni agreabili şi toţi americanii ne-au primit atît de bine ! Dar după două luni aspir nostalgic să te revăd ! Astăzi este duminică dimineaţa : păsările ciripesc, cărţile de joc mi-au căzut din mîinile obosite, petrecerea a luat sfîrşit. Te iubesc şi mă gîndesc la tine chiar in această oră rece, lipsită de sentimentalism, la al patrusprezecelea etaj al unui hotel din New York ; mă gîndesc să ne căsătorim curînd, mă gîndesc la copilul pe care îl vei păstra pentru mine.
Dar te gîndeşti şi tu la mine în acest moment ? Sau poate dormi? Te gîndeşti şi visezi şi tu la mine? Vila unde ne-am împlinit dragostea îţi mai apare în vis ? Mai auzi strigătele pescăruşilor ? Mai umbli prin iarba umedă, ţinîndu-mă de mînă ? Ne mai freamătă trupurile ? Dragostea noastră continuă, creşte? Cum sînt ochii tăi, buzele tremurînde, sînii care mi-au mîngîiat pieptul ? Ce visezi pentru noi ? Ce gîndeşti despre noi cînd te trezeşti ?
Nu, această oră nu este nici rece, nici lipsită de sentimentalism ; la orice oră te doresc şi îmi lipseşti ; totdeauna

eşti Julie, sora şi copilul meu senzual, iubita mea. Imi întind braţele spre tine ; am împărţit amîndoi mai multe zori şi tot în zori ne-am luat rămas bun acum multe săptămîni ; şi zorile de astăzi le împărţim, deşi separaţi — dar acelegsi păsări cîntă, oraşul se trezeşte, ziua pă-trunde prin perdele ; te ating şi sper că te vei trezi. Trezeşte-te, dragostea mea ; iată o sărutare, o mînă pe umărul tău. Dar cît eşti de caldă ! Despre ce visai ? Despre „asta" ?

Draga mea, zorile sînt totdeauna la fel, chiar zorile petrecute în societate masculină, cînd camera este plină de pahare goale, de mucuri de ţigări, de fum şi de apă încropită în găleata cu gheaţă. Poate că nu fac bine că-ţi scriu această scrisoare, că ţi-o trimit; dar evocarea amintirilor noastre este plăcută — în curînd, foarte curînd, vom fi iarăşi împreună. Şi acum te îmbrăţişez, îţi spun la revedere, în timp ce aurora întîrzie să apară".

7

— Stai ! ordonă şeful de echipaj Barnard ; Descoperi-ţi ! Semnalizatorul Blake, sir.

— De ce s-a făcut vinovat ?

— A lăsat o bucată de gumă de mestecat lipită pe proiectorul de semnale, sir.

— Poftim !... Trebuie să ţii în stare bună materialul încredinţat, Blake, indiferent dacă sîntem în mare sau nu. Altminteri, o să ai necazuri... Deocamdată, te pedepsim cu mustrare !

— Mustrare, sir ; acoperi-ţi ! Stînga-mprejur ! Inainte, marş !

— Şi spui că a lipit gumă de mestecat, Barnard ? Dezgustător !

— Am stat aici prea multă vreme, sir !

— Miine dimineaţă să nu veniţi la micul dejun, îi spuse gazda lui Ericson, urîndu-i noapte bună ; duminica nu-l luăm niciodată împreună. Dormiţi cit doriţi, vă vom trimete micul dejun în cameră.

Acum, în dimineaţa însorită, de duminică, Ericson aşteaptă în pat micul dejun promis. Se auzea un radio îndepărtat şi zgomote

vagi din curtea fermei. Fizic se simţea bine, dar gîndurile nu-i erau în armonie cu trupul.Patul, camera confortabilă şi plăcută, primirea amabilă, toate erau prietenoase, dar în loc de a-l mulţumi îi insuflau un sentiment de vinovăţie de care nu se putea elibera.

Desigur, vina era a războiului, a acestui război de care deocamdată scăpaseră, de două luni de cînd Saltash se afla în reparaţie şi nu era în stare să repornească decît peste două, poate peste trei săptămîni. Arsenalul de la Brooklyn se arătase eficient şi plin de bunăvoinţă, dar nu putea face să apară prin vrăjitorie piesele de schimb necesare maşinilor.

In timpuri obişnuite asemenea vacanţe de lenevie ar fi fost foarte agreabile. Dar nu trăiau vremuri obişnuite şt ele nu puteau fi acceptate decît cu un sentiment de ruşine : în timp ce echipajul lui Saltash trăia ca în sinul lui Avram, războiul continua, dus de alţii, de oameni care de cinci ani nu-şi luaseră micul dejun în pat şi micul lor dejun era, în orice caz, infect...

Primirea americanilor era plină de amabilitate, dovadă invitaţia prezentă, o surpriză din partea unui complet necunoscut; dar de prea multe săptămîni Ericson şi echipajul lui erau obiectul acestei ospitalităţi care le mina şi le distrugea asprul antrenament al războiului, atît de dificil obţinut. Inactivitatea stricase totul : oamenii, ca şi maşinile : Saltash părea o carcasă inutilă, obosită, ambuscată ; şi, departe de mare, oamenii din echipaj uitau de toate, îşi pierdeau obişnuinţa disciplinei.

Singurul remediu era de a porni şi reîncepe lupta, dar nu Ericson decidea.

Se auzi o bătaie în uşă şi o copilă de zece sau unsprezece ani, cu şorţ roşu, intră ducînd o tavă bine garnisită.

— Bună ziua, sir, spuse ea cu multă siguranţă ; cum aţi dormit ?

— Mulţumesc, foarte bine.

— Vă voi aduce jurnalele îndată ce va fi posibil, dar în această casă greu pui mîna pe ele înainte de amiază.

— Nu sînt grăbit.

— Tăticul a spus să luaţi un bun dejun, apoi poate doriţi să jucaţi golf.

— N-am mai jucat de mult timp, dar aş face-o bucuros.

— Foarte bine... Tăticul a mai spus, continuă ea, privindu-l cu

gravitate, că nu trebuie să vă spun nimic în legătură cu accentul dumneavoastră ; dar, într-adevăr, este foarte ciudat.

— Mulţumesc. Cum te cheamă ?

— Ariane, după numele bunicii. Un nume cam franţuzesc... Iată micul dejun, spuse ea, privind tava ; este destul ?

Ericson examină tava pe care, în afară de cafea, se aflau trei farfurii mari, ovale, al căror conţinut divers era dificil de identificat la prima vedere : şuncă, cîrnăciori, două ouă, kedgeree, o bucată de peşte, patru brioşe, muştar, marmeladă, o roşie, o banană friptă, trei bucăţi de pîine prăjită şi o porţie de sirop de zahăr de arţar.

— Imi ajunge, dar rămîi să mai stăm de vorbă.

— Aş fi bucuroasă, dar nu pot rămîne, am de lucru.

Discuţii, uneori fără importanţă, alte ori importante. Dezacorduri asupra modului de a face lucrurile, de a dirija ţările, de a cîştiga războaie. Controverse cu lucrătorii la bord, iar pe uscat, cu chelnerii, cu diverşi, în baruri şi cu femei, în pat. Mîrîieli în postul echipajului, scurte conflicte în cursul recepţiilor. Mînie demnă sau îmbufnată cînd partenerii refuză să înţeleagă un punct de vedere. Absenţe ilegale, reîntoarcere la bord în stare de beţie ; scandal cu un agent de poliţie din doc, plîngerea unei femei acostate şi susţinînd că a fost violată. Amintiri despre modul de viaţă din Anglia ; iritaţie faţă de confortul americanilor în plin război. Gratitudine faţă de americani pentru amabilitatea lor, care se schimbă în „ce să faci, aşa se întîmplă“, atunci cînd lucrurile merg prost. Rîsete despre modul cum vorbesc yankeii, yankei care se plîng de raţionalizări, purtînd şiruri întregi de medalii pentru călătorii fără rost, încoace şi încolo, yankei care cred că sînt minunaţi şi o spun în gura mare.

Se discuta cîteodată despre cei doi primi ani de neutralitate cînd Marea Britanie a suportat singură asaltul, sîngerînd şi ruinîndu-se. Certuri, comparaţii zadarnice, amărăciuni, plictiseală. Toate acestea făceau parte din perioada de stagnare, în timpul căreia aşteptau să se termine odată.

S-ar spune că vouă, britanicilor, vă pare rău că trupele lui Patton avansează şi ai voştri stau imobilizaţi undeva.

— Nu este adevărat; pur şi simplu nouă nu ne plac generalii prea gălăgioşi.

— Necazul cu aceşti oameni, spunea Vincent, tînărul locotenent cu voce molcomă, care făcea războiul pe corvete încă din 1939, constă în aceea că nu iau războiul în serios. Chiar acum, în 1944, nu sînt încă, de fapt, angajaţi în lupte continue. Raţionalizarea lor este o glumă, deşi fac mare zgomot despre ea ; poţi însă să-ţi procuri cîtă carne vrei, cît unt, cîtă benzină, în special dacă cunoşti pe vînzător si respectiv, pe cel care eliberează cartele, sau un garajist; şi se consideră o grozavă ispravă cînd pleci cu mai mult decît ţi se cuvine. Dar ceea ce mă impresionează cel mai mult este sistemul lor de mobilizare. Seara trecută am stat de vorbă cu un cetăţean care se bătea cu pumnii în piept că are soţie şi patru copii şi totuşi nu i s-a amînat mobilizarea. Asta nu are sens... Oriunde în lume, în Uniunea Sovietică, în Anglia sau în Germania, a avea soţie şi patru copii eşte un motiv să te lupţi, nu să stai acasă : ai ceva de apărat, nu eşti de capul tău. Dar cînd mi-am spus părerea, n-am fost deloc luat în seamă. Ei nu înţeleg războiul ca o luptă, ca ceva neapărat necesar să fie cîştigat; pentru ei nu este decît o neplăcere, un accident care întrerupe marele plan american de dezvoltare ; dar dacă te pricepi, te poţi ţine departe de război şi-l laşi pe aproapele tău să lupte sau să muncească din răsputeri, sau să renunţe la confort. Nu aşa se duce războiul... Sînt foarte bucuroşi că noi am suportat primul şoc.

— Vezi toate sub aspectul cel mai rău, îi replică Raikes ; poate că nu este o cale pentru a cîştiga războiul, dar pentru ei, este calea de a deveni învingători.

— Necazul cu aceşti oameni, spunea Scott-Brown, constă în aceea că iau războiul prea în serios. Consideră totul ca tragedii personale : dacă eşti chemat sub arme, e o
grozăvie, dacă îţi părăseşti casa ca să mergi la cazarmă, este o tortură, iar dacă trebuie să pleci peste mări, este chiar un asasinat...

Războiul trebuie dus cu chibzuială şi nu trebuie exagerată situaţia, plîngîndu-te pînă îţi ies ochii din cap. Cam aşa procedează ziarele lor, de cînd America a intrat în război : orice lucru devine un dezastru, orice lucru este cea mai mare victorie de la Bunker Hill încoace, oricine este un erou, chiar dacă abia a îmbrăcat o uniformă destul de ponosită şi terorizează pe chelnerii de la cantină. Mă întreb ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi

avut loc un adevărat raid aerian asupra New York-ului ? Toate rezervele de vitejie s-ar fi cheltuit repede urînd drum bun lui Joe cînd pleacă la cursul de apărare antiaeriană ; iar ziarele n-ar fi avut suficiente adjective pe care să le folosească... Nu este deloc o mare naţiune ; sînt doar mulţi.

Necazul cu aceşti oameni, spuse Lockhart, constă in aceea că nu te poţi opri să-i iubeşti, chiar dacă ştii că nu merită. Vă amintiţi cum, în anii 1930, ne dădeau lecţii cum să ne opunem lui Mussolini, lui Franco, lui Hitler ? Le era uşor americanilor, de la trei mii de mile distanţă, de cealaltă parte a Atlanticului. Cînd a izbucnit războiul au aşteptat doi ani înainte de a participa ; au aşteptat, în timp ce noi am suferit Dunquerque-ul, am suportat bombardamente infernale, am pierdut aproape două mii de nave şi cine ştie cîţi oameni ; am ajuns aproape la faliment, căci le dădeam sume imense pentru a cumpăra arme şi le cedam Bermuda şi Antigua in schimbul a cincizeci de distrugătoare vechi, continuu în reparaţii... Şi cînd, în fine, s-au decis să intre în război, a fost numai din cauză că i-au atacat japonezii; fără Pearl-Harbour i-am mai aştepta şi astăzi... Dacă va mai fi vreodată un alt război, mă voi abţine să iau parte cel puţin doi ani şi jumătate — perioada medie a neutralităţii americane — şi în acest timp voi trimite tot felul de instrucţiuni despre cum să fii curajos şi să rezişti hotărît şi voi crea poate o organizaţie cu numele : „Pachete pentru cele două părţi beligerante“, depinzînd de atitudinea mai mult sau mai puţin binevoitoare pe care unii sau alţii o vor avea faţă de mine... Cînd războiul de acum se va sfîrşi, va fi bine să fii american. Totuşi nu mi-aş schimba naţionalitatea nici pentru tot aurul din Fort Knox. Americanii vor încerca să dirijeze lumea, fiindcă noi vom fi ruinaţi şi epuizaţi ; vor încerca să dirijeze totul, ei, aceşti fermecători copii stupizi, incapabili să înţeleagă ce ne aşteaptă dincolo de prima cotitură a istoriei, produşi ai unui şovinism respingător.

— Opreşte-te ! exclamă Allingham ; ce înseamnă aceste cuvinte agresive?

— Insemnează că totuşi îi iubesc pe yankei, dar părerea mea nu pot să le-o spun în faţă. Mai bine, hai să bem un pahar de coca-cola.

— Necazul cu aceşti oameni, spuse Johnson posomorit, este

că n-au nici un pic de bun simţ, nu sînt deloc la fel cu noi.

8

Nu-i venea să creadă şi începu să recitească o îngrozitoare scrisoare primită de la un prieten :

„Desigur, ai aflat trista veste referitoare la Julie Hallam. A fost o întîmplare nenorocită, ea n-avea ce să caute pe acea vedetă de pază, o înlocuia doar pe o altă tînără fată bolnavă. Pare-se că n-a fost vina nimănui. Era noaptea tîrziu, se întorceau în port după un rond, cînd s-a pornit o furtună violentă, pe care nimeni n-o prevăzuse. Poate că şi motorul a avut o pană. Aici nimeni n-a ştiut nimic, ceasuri întregi, pînă cînd cineva a telefonat că a văzut dispărînd brusc luminile vedetei şi întreba dacă era cazul să anunţe undeva... Pe vremea aceea rea, chiar dacă ar fi încercat să înoate, n-ar fi rezistat frigului pentru a ajunge la ţărm. Am izbutit doar să găsim trupurile victimelor : şaptesprezece, în cea mai mare parte permisionari şi, printre ei, patru Wrens-uri. M-am gîndit că poate vroiai să cunoşti amănunte, ştiind că erai prieten cu ea. Ne lipseşte foarte mult, aici. Tu şi Saltash, cînd vă reîntoarceţi la război ?...[u]

Poate era mai bine aşa, să afle vestea astfel — aproape din întîmplare, de la cineva care credea că probabil era la curent şi nu căuta să-l menajeze prin ocolişuri fără rost. A murit înecată... Imagini îngrozitoare îi treceau prin minte : o cunoştea atît de bine pe Julie şi ştia ce înseamnă lucrul : vedea părul ei răsfirat în jurul capului, apa sumbru a fluviului înghiţind-o, embrionul de copil răcindu-se sub sinul ei. „Ofelia“, gîndi el deodată, şi-i reveniră în minte versurile din Hamlet :

...valurile, grele de apă,
Au tras la fund în nămolos mormînt
Pe biata fată...“

Ii apărea imaginea oribilă a nămolului pătrunzîndu-i în ochi, în nări, în gură, frigul glacial atacînd-o, apoi curenţii înghiţind-o acolo unde fluviul se amestecă cu apa sarată a mării.

Nenorocirea îi amintea de scufundarea lui Compass Rose. Acelaşi duşman i-o răpise pentru totdeauna : un val al mării crude...

Mai bine că luase cunoştinţă astfel, străpuns pe neaşteptate ca de o lovitură ucigaşă pe întuneric. Julie înecată, înecată...

Mergea singur printre imobile înalte, care nu se îndurau să-l strivească, ci, din nefericire, îi lăsau creierul liber să gtndeaseă şi să sufere. „Pe această stradă n-au plîns oameni niciodată, îşi spuse el ; nu sînt permise lacrimile pe Elght Avenue“. Dar ce importă obiceiurile, cînd toate legile din cer şi de pe pămînt erau violate dintr-o singura lovitură ? Nu mai vedea imaginea ei moartă ; era copleşit de durere şi reproşuri : nu ar fi trebuit s-o părăsească, ci să se fi căsătorit cu ea imediat ; poate că el o omorîse, cu îndărătnicia lui de a se consacra războiului... Murise cînd el îi expediase ultima scrisoare ; scrisese unui spectru, unei fantome, unei biete Julie la care nu mai putea ajunge şi soarta lui era să rămînă singur şi îngheţat, aşa ca acum, tremurînd în mijlocul mulţimii, al maşinilor şi al zgîrie- norilor care nu vroiau să se dărîme peste el.

Deodată i se păru că o vede pe stradă, avansînd spre el : Julie, chiar ea, cu părul ei negru ridicat, mergînd cu paşi mici si grăbiţi, trăsătura ei cea mai feminină. Bolnav de şoc şi de dorinţă, aştepta să-i ajungă în faţă ; era chiar ea, nimeni nu mergea astfel, nimeni n-avea un păr atît de frumos şi această formă a capului. Era ea, scrisoarea era o înşelătorie, se referea la alţii, din altă lume.

Cînd necunoscuta mai făcu cîţiva paşi, îi întinse o mînă ezitantă, dar iluzia se risipi, creierul îi agoniză şi necunoscuta trecu aruncîndu-i o privire mirată... „Ceva din altă lume, gîndi el ; din mormînt, ea îi mai împărtăşea gîndurile dureroase. Dar Julie nu mai trăia acum gînduri, cuvinte sau plînsete...”

După cîtva timp a înoetat să-l mai tortureze oribila imagine a morţii şi suferinţa solitudinii : a fost cuprins ele o dorinţă vie să plece, să muncească, să omoare timpul şi amintirile.

Pe teugă, un marinar aşezase prost o parîmă.

— Ascultă, începu Lockhart pe un ton de reproş...

Apoi se opri şi se întoarse, incapabil să termine fraza, lăsînd omul nedumerit... Julie începea totdeauna prin a spune „Ascultă″, atunci cînd voia să atragă atenţia.

„Ascultă, îi spusese ea, nu ştii ce este dragostea[44]. Şi:

,,Ascultă, dacă pofteşti ceva de la o femeie, cere-mi mie...” Pronunţarea cuvîntului „Ascultă″, evocator al vocii şi apropierii

de Julie, îl zdrobeau ; dacă nu scăpa de trecut, sucomba complet. In prezent, copleşit de durere, nu se putea smulge visurilor, toate erau pline de ea. I se părea că durerea fără lacrimi îi bea, îi sugea sîngele.

Mai tîrziu, în cabina lui Ericson, vorbi aproape cu violenţă :

-Nu plecăm o data ? Nu pornim pe mare ?

— In curînd, îi răspunse Ericson cu compătimire aproape duioasă ; îndată ce vă fi posibil, ştii că fac tot ce pot.

9

Innebunit de durere, Lockhart dorea mai mult ca oricînd se consacre războiului, să-şi chinuiască corpul şi spiritul ; dar tocmai acum Saltash se întorcea la luptă cînd minunatul moment al victoriei începea să se întrevadă.

Inamicul mai avea însă destui dinţi ascuţiţi şi îi utiliza oricînd, cu destulă furie, căci întrezărea înfrîngerea, dar departe, la capătul unui tunel enorm de ani. Saltash se lansa acum din nou peste ocean, dar cu chip mai mult de invingător. Dar după ce au navigat încă două luni şi jumătate, o minunată schimbare se şi manifesta. Atlanticul avea o culoare nouă, cerul era de un alt albastru, noaptea, stelele strălucitoare păreau să le prezică victoria. Căci după patru ani şi jumătate de luptă furioasă, inamicul începea să dea semne de oboseală.

In cursul primelor cinci luni ale anului au fost scufundate nouăzeci de submarine, un singur grup de escortă a distrus şase, într-o călătorie de douăzeci de zile. Convoaie gigantice traversau Atlanticul fără a mai suferi pierderi, aducînd tone şi tone de material pentru ultimul asalt. In martie, de exemplu, din sutele de nave care traversau fără încetare oceanul de la un mal la altul, o singură navă a fost scufundată. Tactica submarinelor nu mai reflecta decit palid ceea ce fusese altădată : deveniseră prudente şi nedecise, renunţau la luptă îndată ce întîmpinau rezistenţă. S-au văzut cazuri de predare umilă, comandantul inotînd primul către nava care îi atacase. Saltash a resimţit noua situaţie îndată ce s-a reunit cu grupul respectiv şi a reluat comanda ; Rose Arbour, una din corvete, i-a trimis un mesaj : „Sîntem bucuroşi că v-aţi întors ; ne era teamă că o să lipsiţi la ultimul act al piesei”.

Mai 1944 nu era chiar ultimul act, dar destul de apropiat, şi semnalul lui Rose Arbour era foarte reconfortant; se aprindeau luminile pentru scenele finale şi în nici un caz acestea nu puteau fi prea numeroase ; piesa ajunsese prea departe pentru ca sfîrşitul să mai rezerve surprize.

Totuşi, înainte de sfîrşit, cei angajaţi în bătălii mai aveau cu ce să se ocupe.

10

In acea însorită şi faimoasă dimineaţă a zilei Z, pentru prima dată de multe luni, Saltash se afla în ape care nu-i erau obişnuite. Făcea parte dintr-un număr de grupe de susţinere, patrulînd în cerc larg la intrarea Canalului Mînecii; aveau sarcina de a intercepta submarinele care tr fi abandonat adăpostul precar al Atlanticului pentru a e îndrepta spre plajele de invazie de pe coastele Franţei. Pe scurt, era vorba de a sta de veghe la poarta din dos şi Ericson era foarte mulţumit de misiune care, chiar de departe, avea legătură cu principalul şi fabulosul asalt, in ziua de 6 iunie 1944 soarta războiului se desfăşura pe o singură zonă de uscat şi de mare şi orice soldat, marinar sau aviator care nu lua parte, regreta că lipsea de la un nare moment istoric.

Intr-un bord şi celălalt al lui Saltash, cît se vedea cu ochii, distrugătoare, fregate şi corvete formau un sistem le cercetare, care acoperea cinci sute de mile pătrate de mare. Patrularea continuă cerea răbdare ; la fiecare jumăate de oră radio-ul le aducea veşti din care înţelegeau că, dincolo de orizont, enorma armadă dădea o lovitură de graţie. Asistînd de departe la bătălie, cunoscînd obiectivul, cei de pe navele de escortă n-aveau decît să spere şi să facă de pază la distanţă. In timp ce Saltash descria cercuri paşnice, cei direct implicaţi luptau şi mureau, realizînd cel mai solemn şi emoţionant moment al războiului.

— Sînt bucuros că ne aflăm totuşi atît de aproape, spunea Ericson, în picioare pe comandă, privind navele grupului său întorcîndu-se de la limita zonei dată lor spre mutare ; nu avem o răspundere spectaculoasă, dar participam la operaţia principală.

— Imi pare rău că nu am fost trimişi şi noi spre coastele Franţei, unele fregate au avut mai mult noroc, spuse invidios Lockhart, privind spre nord-est, unde capul Land’s End şi Insulele Scilly îşi profilau umbrele violele la orizont ; e ciudat că, in toţi aceşti ani, venim prin aceste locuri pentru prima dată.

— Este cel mai potrivit moment să ne aflăm aici, spuse Allingham, şi el pe comandă, împărtăşind sentimentul tuturora că nu era o zi în care să stai singur, fără prieteni.

Se uită la ceas :

— S-a şi făcut amiază... Mă întreb, cum merge ?

— Nu poate merge decît bine, strigă Lockhart aproape cu violenţă ; este punctul culminant al războiului... Păcat că nu avem norocul să fim chiar acolo... Pînă atunci nici unul din ei nu simţise interes pentru vreun alt teatru de război, decît Atlanticul. Dar în acea zi marele Atlantic nu mai însemna nimic : tot războiul, pe mare şi pe uscat, se concentrase pe cele cîteva mile de plajă, pe cei cîţiva yarzi de apă puţin adincă şi nimic altceva nu mai avea importanţă.

Saltash păzea uşa din dos. Către nord pînă la Land’s End ; către est, în susul Canalului, pînă la Plymouth Sound ; la sud-vest, spre Brest, zona ei de supraveghere se schimba în fiecare zi, dar obiectivele rămîneau aceleaşi. Precauţia patrulării era foarte utilă, căci submarinele părăseau Atlanticul pentru bogatele şi uşoarele prăzi care, credeau ele, le aşteptau în largul coastelor Normandiei şi zecile de nave de escortă ce le barau drumul se aflau într-o poziţie decisivă. Numai un număr neînsemnat de submarine au reuşit să treacă bariera şi să atace convoaiele ce traversau în ambele sensuri Canalul Mânecii ; iar cînd au încercat să atace, pierderile suferite au fost, proporţional, cele mai mari din timpul războiului.

Cu ajutorul lui Streamer, Saltash a mai adăugat un submarin la total. L-a înghesuit pe coasta Devon-ului în largul lui Start Point şi l-a obligat să apară la suprafaţă cu o uşurinţă uluitoare. Dar era o operaţie neobişnuită şi oarecum periculoasă să urmărească un submarin pînă la distrugere, trebuind în acelaşi timp să supravegheze adîncimea apei sub chila lor şi stîncile dinspre mal; pentru prima dată aveau grijă numai de un spaţiu limitat şi li se părea că se bălăcesc şi se joacă ca nişte copii, urmărind peşti roşii intr-un iaz. Cel mai mult i-a impresionat mul-

ţimea de oameni făcîndu-le semn de pe promontoriul cel mai apropiat ; nu semăna deloc cu Atlanticul...

Erau însă bucuroşi să participe chiar şi aşa, în timp ce alţii luptau dur şi sîngeros. „Altfel spus, gîndea Ericson, contăm foarte puţin în desfăşurarea principală a luptei, luăm parte mai mult ca spectatori". Propriul său fiu era mai intim angajat în luptă : nava lui intrase în joc în ziua H + 3.

Reîntorşi curînd în Atlantic, aveau impresia că parcurg străzile unui oraş mort, abandonat de toţi locuitorii pentru o localitate mai interesantă. In prezent era un ocean al victoriei : aproape nu se mai vedeau submarine, convoaie enorme — unul atingînd recordul de o sută şaizeci şi şapte de nave — navigau fără a mai fi atacate, transportînd aprovizionări necesare eîmpurilor de bătălie din Franţa. O parte din navele comerciale protejate de Saltash mergeau acum direct la Cherbourg, curios contrast cu epoca în care, supuse la continue atacuri aeriene şi submarine,navele ajungeau doar cu dificultăţi în golful Liverpool-ului, strecurîndu-se ca nişte şoareci urmăriţi... Noua situaţie s-a menţinut pînă la sfîrşitul anului ; lipsite de bazele lor din Golful Gasconiei, submarinele au fost obligate să se retragă mai departe, în Norvegia, chiar în Baltica... Şi din Baltica, greu mai făceau presiune asupra drumurilor atlantice.

Dar marina mai avea încă o participare masivă, deoarece traversările Canalului Mînecii necesitau continuu un mare număr de nave de escortă şi persista pericolul unei schimbări de tactică din partea inamicului, care ar fi putut încerca să taie , calea de aprovizionare la extremitatea ei atlantică. Suportau însă greu timpul monoton petrecut pe mare, neîntrerupt de nici un incident. Parcă se reîntorceau primele zile ale războiului, cînd nu existau suficiente submarine ca să arate ce pot şi nu atacau organizat.

Acum, după cinci ani, submarinele mai aveau încă un plan stabilit, dar orice întreprindeau nu mai merita osteneala şi, renunţînd, ar fi economisit mulţi oameni şi nave de-ale lor.

„Trebuie să trecem şi prin aceste încercări", spuse Ericson, acostînd, pentru a douăzeci şi una oară, pe Saltash la cheul din Saint John's, Newfoundland, după patrusprezece zile de traversadă fără incident; şi au trebuit să treacă şi prin aceste

încercări, căci nu exista alt mijloc pentru a ajunge să doarmă liniştiţi decît cu preţul a tot ceea ce lăsaseră cu groază în siajul lor...

11

Crăciunul în apele britanice, la ancoră, la Clyde.

Toţi îşi dădeau seama că era ultimul Crăciun al războiului, dar nu îndrăzneau s-o spună cu voce tare, de teama represaliilor istoriei.

Au dat o recepţie în careu, la fel cu cele precedente ; au băut mult, Ericson a participat un timp, apoi s-a eclipsat discret; ordonanţele s-au cam îmbătat şi au vărsat sosul peste tava cu curcan fript. Lockhart prezida masa, observînd fără să vrea ce se întîmplă : ca şi cele precedente, acest ultim Crăciun făcea parte din război, din interminabila lor misiune. Anul trecut participase şi Julie ; anul acesta nu mai participa; gîndul era dureros. Anul trecut au mîncat, au băut şi l-au tachinat pe aspirantul Holt în legătură cu iubita lui...

In după-amiaza următoare, cînd toţi la bord dormeau, Lockhart se duse să vadă oribilul mormînt colectiv unde odihnea ea. N-a simţit vreo emoţie specială, doar frig, durerea care nu-l părăsea niciodată, sentimentul de singurătate, de a nu fi împreună cu ea; acelaşi vid obişnuit în creier, aceeaşi nostalgie, aceeaşi profundă nefericire.

— Sir !

— Iartă-mă, spuse Lockhart, trezit cu o tresărire din trista reverie ; ce ai spus Holt?

— Sînt ursit să rămîn celibatar.

Observaţie potrivită, dar nu i se aplica lui.

Poate, după un timp, lucrurile vor merge mai bine.

PARTEA A ŞAPTEA
1945 : RĂSPLATA

1

„Tată, spuse Vincent, ajungînd penibil la sfîrşitul conferinţei, motivul pentru care este absolut indispensabil şi încă mai important, să luăm acum măsurile necesare pentru a asigura victoria".

Şi-a închis carnetul cu un gest energic, dar puţin convingător, şi l-a pus pe broşura editată de Serviciul afacerilor curente ale Armatei, care îi servise drept bază pentru conferinţă. Apoi ridică ochii, făcînd faţă cu ezitare oamenilor impasibili adunaţi pentru a-l asculta, în postul echipajului de pe Saltash. I-au susţinut privirea fără a clipi, cu o expresie din care nu puteai discerne nimic... Se vedea că unii s-au plictisit, sau cîţiva îi erau ostili, majoritatea însă era cufundată într-o caldă amorţire ; era clar că asistaseră obligatoriu la o conferinţă despre scopurile războiului dus de Marea Britanie. „Ca şi în alte ocazii anterioare, gîndi Vincent, magia fermecătoare a Serviciului afacerilor curente ale Armatei nu acţionase"... Işi potrivi vocea, dezgustat de această reuniune fără rost şi, recurgînd la singurul mijloc de a încheia şedinţa, întrebă :

— Cine are ceva de întrebat ?

Se făcu tăcere ; mulţi îşi întoarseră privirile de teama de a nu-şi încrucişa ochii cu ai lui Vincent, tocmai în acest moment. Dinamurile bîzîiau zgomotos ; Saltash giră pe ancoră şi, prin hublou, pătrunse o rază de soare care se mişcă, măturînd picioarele oamenilor din primul rînd.

In sfîrsit, se auzi o voce din fund :

— Sir'?

— Ei, bine ! Woods ?

Ca de obicei, era semnalizatorul Woods ; totdeauna el punea prima întrebare şi de multe ori, singura. Woods spera să fie propus pentru avansare la postul de semnalizator şef şi numai Vincent era indicat s-o facă.

— Dacă scăpăm de toţi naziştii, cine o să conducă Germania ? Ce guvern va avea?

„Trebuie să-l încurajez”, gîndea Vincent; şi să spun că întrebarea e foarte interesantă ; în realitate întrebarea este idioată şi denotă că n-a ascultat aproape nimic din ce-am vorbit”. Apoi :

— Cum am menţionat, spuse el, accentuînd cuvintele pentru a marca lipsa de atenţie a celui ce întrebase, este sigur că în Germania există destui nenazişti pentru a forma un guvern convenabil. Dealtfel, vor ieşi singuri la suprafaţă...

— Vă mulţumesc, domnule, spuse Woods politicos, satisfăcut că şi-a atins scopul ; şi eu credeam la fel, dar am vrut să fiu sigur.

Din nou tăcere şi Vincent îşi spuse cu tristeţe : „Ar fi trebuit să înceapă o discuţie aprinsă, plină de viaţă, să se ridice o serie de probleme, să se prezinte argumente, un alt punct de vedere, să se stimuleze reflecţii asupra acestei probleme primordiale...” Işi dădea însă seama că auditoriul rămînea inert, şi mai ales din cauza lui : nu fusese
capabil să comunice interes pentru subiect ; nu ştiuse decît să ţină de mîntuială o conferinţă mai mult, ocupînd timpul oamenilor între sfîrşitul muncii şi dejun — poate că ei ar fi preferat să şi-l petreacă cu un exerciţiu de tir sau cu vopsirea unor părţi deteriorate ale navei — dar cu siguranţă ar fi fost mult mai bucuroşi să joace cărţi sau chiar să nu facă nimic...

Iată însă că un altul, unul dintre fochişti, puse şi el o întrebare :

— Sir, începu omul, ezitînd, cînd aţi vorbit că luptăm pentru o lume mai bună.-. („Pronunţase el, într-adevăr, o frază atît de impresionantă ?“ se întrebă Vincent)... aţi vrut să spuneţi că urmărim crearea a ceva ca Liga Naţiunilor ? Că n-o să mai fie războaie ?

„O lume mai bună, se întrebă Vincent; cum să explic ce înseamnă o lume mai bună, aşa ca să mă înţeleagă toţi ?“ Vincent ştia că o lume mai bună însemna libertăţile esenţiale ale omului, domnia legii, sfîrşitul tiraniei, înfrîngerea răului ; dar era

convins că dăduse toate amănuntele necesare... Desigur, cel care pusese întrebarea nu pricepuse nimic... „Nu pot s-o iau de la început, îşi spuse Vincent, plictisit; nu am timp şi, dealtfel, nu ar servi la nimic, căci cele expuse, importante pentru mine, n-au nici un înţeles pentru acest om, pentru toţi la fel cu el...‘£

— Liga Naţiunilor sau ceva similar, spuse el, va fi desigur creată în lumea de după război. Unul din motivele pentru care am luptat este consolidarea unei solidarităţi internaţionale sau altfel spus, dacă un stat va dori să facă război, restul omenirii se va uni pentru a-1 împiedica. Iar cînd am vorbit despre „o lume mai bună“ (îşi înghiţi saliva), vroiam să spun o lume mai bună pentru toţi — o lume unde nu va mai exista teamă, o lume fără şomaj, care va cunoaşte securitatea şi salarii echitabile.

Din nou tăcere. „M-au înţeles oare ? Vorbele mele au aprins vreo scînteie ? Vreuna care să ţîşnească ?“ se întreba Vincent.

Cu îndoială, un alt marinar întrebă :

— Deci totul va fi altfel ?

— Sper, răspunse Vincent, negăsind alt răspuns.

Cu ton de amărăciune, interveni şi un al treilea marinar :

— Şi vor mai exista patroni, nu-i aşa ?

„Acest subiect este în afara prezentei discuţii, gîndi Vincent... Totuşi, nu se putea exclude un subiect ; dacă acest om a luptat pentru a se realiza o lume fără patroni, de ce nu ar spune-o ? Mai ales dacă gîndeşte astfel şi crede că, în această privinţă, lupta a fost zadarnică ! Dar în realitate nici nu este vorba de un război pentru suprimarea patronilor — aşa cum doreşte el, şi mă îndoiesc că s-au gîndit la aşa ceva cei care s-au angajat sau cînd au fost înrolaţi. Iar problema de a şti dacă von mai fi sau nu patroni, se va discuta după război ; poate chiar că, oarecum confuz, acest război a avut ca ţintă să puie capăt tiraniei patronilor de orice fel : mari patroni ca Hitler şi mici patroni ca şefii de echipă prea duri... dar subiectul poate fi periculos : broşura nu pomeneşte nimic despre relaţiile dintre guvernanţi şi guvernaţi ; nu tratează despre opresiune decît la nivel internaţional... Nici în această privinţă, îşi spuse în continuare Vincent, nu am reuşit să-i lămuresc, să le arăt efectul general, de ansamblu, al scopurilor războiului”.

Nu ştia cum să răspundă, ca să nu se compromită cînd, din fericire, semnalizatorul Woods reluă cuvîntul :

— Aceasta n-are nimic de-a face cu patronii. Este vorba de

obiectivul războiului — de ce va trebui să facem cînd vom fi învingători.

După care se aşternu o tăcere definitivă ; spontaneitatea dispăruse. „Conferinţa de săptămînă trecută a mers mult mai bine, gîndi Vincent... dar trata despre bolile venerice...“

Căută o frază care să provoace alte întrebări, dar nu găsi ; sămînţa aruncată nu dăduse nici un rezultat... Tocmai atunci, din afara încăperii răsună sunetul unei siflei : auditoriul se animă, fluieratul se apropie, vocea şefului de cart strigă :

— Masa echipajului !

Se produse o oarecare învălmăşeală ; era prima oară că în reuniunea din acea dimineaţă se stîrnea un interes general.

Vincent îşi strînse hîrtiile, spunînd :

— Am terminat. Puteţi pleca.

Cînd intră în careu, Allingham ridică capul :

— Ce este, Vincent ? întrebă el; eşti descurajat ?

— Da, răspunse Vincent, turnindu-şi un pahar de gin, nu cred că aceste conferinţe servesc la mare lucru.

— Despre ce era vorba astăzi ?

— Scopurile războiului — perspectivele de după război... Subiect interesant... Personal, mă interesează, dar se pare că nimănui nu-i stîrneşte entuziasm.

— Unora, probabil da, spuse Allingham, consolator.

Vincent negă din cap :

— Nu, e foarte greu să fii convingător, să explici clar. Moralmente, oamenii n-ar trebui obligaţi să lupte dacă nu cunosc scopul adevărat şi, atunci cînd îl cunosc, dacă nu sînt de acord cu el...

Privi la Allingham, cu curiozitate :

— Crezi că toate astea au importanţă ?

— Vrei să întrebi dacă să explicăm, să înfrumuseţăm puţin războiul, să facem din el o problemă de convingere ?

— Da.

Allingham, cu sprîncenele încruntate, reflectă ; apoi :

— La începutul războiului am crezut şi eu, acum nu mai sînt sigur. Trebuie să cîştigăm acest îndrăcit de război, de voie, de nevoie, indiferent de mijloacele folosite... Războiul este luptă, pericol ; marinarul brevetat Snooks nu strigă: „încă o lovitură pentru democraţie!“ cînd trage asupra unui avion ; el spune : „L-am doborît, ticălosul !“ dacă îl atinge sau : „Ducă-se dracului”

dacă l-a ratat. Personal, nu vrea să fie omorît şi acest sentiment nu necesită nici inspiraţie specială, nici elevaţie morală.

— Dar tu însuţi, simţi aşa ceva ?

— Nu sînt sigur. Am venit de departe pentru a lua parte la război; pe vremea aceea mi se părea că este o cruciadă... dar aş fi venit să lupt, în orice caz...

Surise, se apropie de bufet şi de sticla cu gin.

— Ştii, nu este bine să stai deoparte, chiar cînd eşti australian.

— Dacă războiul este doar ca atare, fără nici un scop, spuse Vincent, cu aer descurajat, nu merită să fie cîştigat, nu merită toată suferinţa !

— Este însă şi mai rău să-l pierzi, spuse Allingham cu convingere ; acest lucru este sigur...

Ridică paharul şi trase o înghiţitură zdravănă, ca şi cum ar fi băut pentru viitoarea victorie şi pentru supravieţuire. Apoi, surîzînd din nou :

— Nu fii dezolat, băiete ! In orice caz, este prea tîrziu să te mai frămînţi.

2

Acum acalmia nu mai era un semn rău : era pauza care preceda vacanţele, nu halta ce se face la marginea mormîntului. Convoaiele transatlantice continuau dar, ca la începutul războiului, catastrofele erau rare şi victimele nu mai erau din preajma lor, ci de pe alte nave, alţi oameni, străini nenorocoşi, care probabil comiseseră o greseala prostească... In cea mai mare parte a timpului submarinele se ţineau la distanţă pentru motive diverse, necunoscute : poate teama, poate numărul lor insuficient, poate reorganizarea în vederea unui enorm efort final. In orice caz, primăvara acelui an aducea ceea ce aduc toate primăverile : destindere, speranţă şi promisiuni abundente.

Pentru Ericson, ca şi pentru Saltash, acalmia era necesara. Fără îndoială, trecutul lor se ghicea mai bine privind pe Saltash, decît pe Ericson, ceea ce nu însemna că oboseala comandantului nu era tot atît de mare ca cea a navei... Oamenii

săi se obişnuiseră cu părul lui cărunt, cu manierele sale bruşte, cu expresia severă cu care contempla, cu aceeaşi indiferenţă, o navă care se scufunda, un mort, un om scos la raport care prezenta o scuză fără temei sau un vizitator agreabil la careu. Era o mască ce-i ascundea oboseala ; dar Saltash nu-şi putea camufla oboseala. Naviga acum de peste doi ani, în care nici vremea, nici inamicul nu-i acordaseră vreun răgaz: ici colo era scofîlcită, roasă de sare, o navă tipică de escortă pe Atlantic, a cărei epopee se observa la prima vedere. Cînd se îndepărta cu şalupa, privind la nava sa, Ericson se întreba uneori cum ar fi arătat Compass Rose dacă ar mai fi existat. Desigur, nu aşa de frumoasă cum o păstrase în amintire ; căci multe din corvetele de la început, care parcurgeau Atlanticul încă din 1939 — Trefoil, Campanula şi, din propriul său grup, Petal — semănau acum cu bătrîne femei dărimate care făcuseră prea multă vreme trotuarul. „Si eu sînt la fel!“ îşi spune Ericson. Intrase în al cincizecilea an, îşi arăta vîrsta şi simţea povara fiecărei ore trăite.

— Am treizeci şi doi de ani, îi răspunse Lockhart, într-o zi ; cei mai frumoşi ani ai vieţii mele au trecut.

Lockhart ştia însă că nu era adevărat, că în afară de zădărnicia războiului, anii pe care acesta îi răpise nu erau pierduţi : se maturizase, devenise un om diferit de ziaristul mediocru în vîrstă de douăzeci şi şapte de ani, fără rost şi fără scop în viaţă, din 1939. Războiul nu-i ceruse o plată prea scumpă pentru ceea ce îi dăruise ; pierduse cinci ani de călătorii şi reportaje, dar învăţase să se auto-stăpînească, să-şi ia răspunderi, fără teamă... „După război voi fi un om întreg, îşi spunea el cîteodată, n-o să mi se mai poată impune treburi neserioase şi nu voi mai fi capabil să mă resemnez la ele“.

Ca şi pentru Ericson, şi pentru el calmul era binevenit, mai ales că se întrevedea sfîrşitul atît de mult dorit. „Dacă aş scrie istoria acestui război, gîndea el, aş opri acţiunea cărţii în acest stadiu, căci am atins momentul în care nu se mai întîmplă nimic — sîntem pe cale să cîştigăm războiul, asta-i tot ce se mai poate spune ; se termină în tăcere, fără evenimente şi acest sfîrşit mut este victoria noastră˝.

Dar putea fi mulţumit că războiul se termina astfel; mulţumit că mai trăia într-o frumoasă dimineaţă din 1945, cînd aproape nu mai sperase aşa ceva şi cînd atîţi din cei care, timp de cinci

ani, au încercat să te omoare, erau ei morţi. Acum nu se mai întîmplă nimic şi nimic nu era aşa cum speraseră.

Măcar dacă Julie ar fi fost în viaţă, pentru a împărtăşi cu el momentul, pentru a adăuga, la această rece satisfacţie, căldură şi fericire.

3

Aprilie... aprilie în Atlantic, ultima lună a încercărilor razboiului. Totuşi, cu ocazia escortării unui convoi spre acasa, spre Liverpool, au mai avut parte de o surpriză, cea mai dezagreabilă de multe luni încoace. După perioada de acalmie, de cîteva săptămîni se manifesta o activitate periculoasă : inamicul mai avea încă vreo şaptezeci de submarine în stare de a naviga, şi violenta reactivare la care s-au dedat i-a costat treizeci şi trei din ele, dar multe nave comerciale engleze au fost şi ele scufundate. Saltash a pierdut una din convoiul său în marea Irlandei, în apropierea portului de bază. A fost lovită aproape de etravă şi s-a acufundat încet, aşa că nu s-au pierdut multe vieţi ; totuşi, această nenorocire bruscă, atît de aproape de sfîrsitul călătoriei, de sfîrşitul războiului, le-a produs un şoc destul de penibil.

Au văzut pe Streamer contraatacînd. In celălalt bord al convoiului, dar nu le-a venit să creadă că erau atacaţi : razboiul era aproape terminat ; virtual, submarinele erau invinse şi, în orice caz, nu mai operau în apele teritoriale britanice. Ştiau că pe mare aprilie este o lună dificilă şi ca inamicul încerca un ultim efort pentru a-şi mai întîrzia infringerea ; dar era un ultim efort, şi de aceea i-au simţit şi mai greu violenţa. A rezultat un sentiment de nelinişte, de depresiune nervoasă care a durat mult timp după ce lucrurile s-au îndreptat ; dacă se mai întîmplau asemenea dezastre, întregul trecut reînvia şi viitorul, cu toate promisiunile lui, era ameninţat.

-- Brute imbecile ! exclamă Raikes, cu voce tare, la adresa inamicului, cînd se mai linişti emoţia, submarinul fiind distrus de Streamer, iar toţi marinarii de pe nava comercială salvaţi ; brute imbecile, aţi fi putut ucide fără rost mulţi din ai noştri!

Rezuma astfel gîndurile actuale ale tuturora : speranţa de a-

şi păstra vieţile, graba de a ajunge la Liverpool fără noi pericole, noi riscuri. Pe durata următoare a războiului poate că nu mai aveau de escortat decît două sau trei convoaie ; dar în acest răstimp mai era posibil ca o navă de escortă să fie scufundată.

„Numai de n-ar fi a noastră, gîndeau ei ; nu acum, atît de tîrziu, cînd sîntem aproape de sfîrşit şi am supravieţuit la atîtea pericole...“

Raikes exprimase tot ceea ce gîndeau ei şi, mai tîrziu, în careu, reveniră asupra subiectului cu o grabă care dovedea cît era de profundă impresia produsă asupra întregului echipaj, de această torpilare.

— Niciodată nu am suferit un asemenea şoc, spuse Allingham, înghiţind repede un pahar cu băutură alcoolică şi turnîndu-şi imediat un al doilea ; submarine în marea Irlandei... în acest stadiu al războiului ! Sînt nebuni de legat !

— Nebuni sau nu, replică Scott-Brown, faptul s-a întîmplat şi se mai poate repeta. Mai ales că îşi joacă ultima lor şansă, îşi dau seama de aceasta. O să se concentreze toţi asupra acestui gen de operaţii, fără să le pese de riscuri, din moment ce ne pot aduce pagube. Atacul lor de astăzi a fost o sinucidere, dar n-au ezitat. Probabil că trebuie să ne mai aşteptăm la astfel de atacuri şi chiar la mai rele.

— Sper că n-o să ne găsim în calea viitoarei lor torpile. N-am supravieţuit ca să fiu ucis acum, cînd sîntem aproape de întors acasă, spuse Raikes.

— Sper că am să ating scopul pentru care am făcut războiul, spuse aspirantul, cu hotărîre.

— E sfîrşitul luptei ! exclamă Allingham ; am trecut Rhinul, sîntem pe cale să ne întîlnim cu sovieticii; la ora asta Hitler poate că a şi murit ; ce cred ei că mai cîştigă continuînd ?

--Ştiu că nu cîştigă nimic, spuse, deodată, Vincent; dar pur şi simplu continuă să lupte... Dacă am fi noi în preajma pierderii războiului, n-am face la fel?

Parcurse careul cu privirea, aşteptînd un răspuns.

— Aş face exact ce mi s-ar ordona, spuse aspirantul. Dar nu cred că m-aş aventura de bună voie la ceva fără rost.

-- Dar dacă situaţia ar fi într-adevăr disperată... începu Allingham, apoi se opri.

După un moment, îi surise lui Vincent :

-- Ai dreptate, e singurul lor mod de comportare şi cred ca ar

fi şi al nostru, în locul lor. Au curaj, trebuie să recunoaştem.

-- Le-aş acorda toate semnele de stimă pe care le doresc, spuse Scott-Brown, dacă n-ar încerca să le merite scufîndindu-l pe Saltash.

--Tocmai aceasta îmi spuneam azi după-amiază, reflecta Raikes ; cam egoist... dar să fii omorît acum, ar fi intr-adevăr o mare prostie.

4

Luna mai... Acum nu se mai putea întîmplă nimic rău, nimic nu le mai amenînţa victoria sau viaţa.

Despărţită de restul grupului, Saltash revenea dintr-o calatorie executată în Islanda, cînd a primit un ordin de neînţeles : „Rămîneţi în patrulare în apropiere de Rockall“ ; şi acum explorau o zonă de cinci mile pătrate în jurul numitului vîrf stîncos izolat, al unui munte ce se ridica din adincimile Atlanticului şi ieşea cu numai cîţiva yarzi deasupra apei, la trei sute de mile de uscat : Rockall, cimitirul a numeroase nave, a numeroase submarine, totdeauna evitat şi nesemnalat de nici un far. „De ce Rockall ? se întreba Ericson. Oare pentru ca Lorzii Amiralităţii să-l aiba la îndemînă pe Saltash în caz de nevoie ? Şi de ce „în patrulare ?“ Poate pentru a aştepta ceva care nu necesită un grup întreg de nave de escortă? Ceva ce poate îndeplini o singură fregată ?

— Cred că se termină în curînd, îi spuse Ericson. confidenţial lui Johnson, în timp ce discutau situaţia combustibilului ; cîtă păcură mai avem ?

— Cam două sute de tone, sir ; suficient ca să navigam patrusprezece zile cu viteză normală.

— Nu cred că va trebui să navigăm prea repede ; deocamdată înţepenim aşteptînd.

— Cît timp ? întrebă Johnson, privindu-l curios.

— Nu ştiu, pînă vom primi un nou ordin.

Saltash se învîrtea încet, patrulînd. In zona respectivă nu se vedea nici o navă, nici un convoi; doar o întindere de mare cenuşie, de un calm plat, cu lugubra stîncă în mijloc, cu linia orizontului împrejur şi cerul mohorît deasupra. Ecranul radarului

era vid, asdicul indica o mare deşartă pînă la infinit ; la fiecare jumătate de oră, Saltash se abătea cu 90 de grade la babord şi între timp zigzaga pentru cazul cînd ar pîndi-o cineva.

„Am mai procedat la fel, îşi spunea Ericson, cu această navă şi cu Compass Rose: odată, cînd însoţeam o navă comercială, altă dată cînd căutam supravieţuitori şi odată cînd am ajuns prea devreme la o întîlnire“. Aceeaşi operaţie : aşteptare răbdătoare, cercetare continuă, reacţie în caz de surpriză.

Dar acum nu ştiau nici ce aşteptau, nici ce urmăreau. Rondul lor continuă la început sub un cer cenuşiu, apoi negru, apoi din nou cenuşiu ; carturile se succedau, mergeau constant cu zece noduri fără să meargă nicăieri, ascultînd de ordinul primit, cu speranţa că li se va explica în curînd, înainte de a se întîmplă ceva, înainte ca simplul rond să se transforme într-un groaznic dans de vrăjitori, în stil autentic atlantic.

In sinea sa Ericson credea că aşteptau sfîrşitul războiului era o părere personală pe care n-o comunica nimanui, căci nu se întemeia pe nimic. Totul se executa conform ultimului ordin al Amiralităţii, înscris în registrul de semnale.

Fiind de cart, Raikes îi spuse :

--Sper să nu-şi bată joc de noi ; este cel mai nepotrivit moment pentru a fi ucis.

Incruntînd sprîncenele, Ericson răspunse :

--Nu cred că-şi bat joc, iar pentru cine va încerca să ne ucidă va fi un moment rău.

Semnalul aşteptat sosi în zori, într-o dimineaţă calmă şi tristă, cînd Saltash continua să se învîrtească în jurul stincii, schimbînd cîteodată capul din motive de vigilenţă,respectînd cele trei mese pe zi şi mereu în alertă, încordata pentru ultimul atac :

„Ostilităţile sînt terminate, toate submarinele au primit ordin din partea înaltului comandament german să se predea. Semnalul de predare este un pavilion mare negru. Fiţi lotuşi precauţi, din cauza unei posibile acţiuni individuale. Cele două submarine presupuse a se afla în zona imediat vecină dv. vor fi escortate pînă la Loch Ewe“.

— Zona imediat vecină? spuse Ericson. O să le aşteptăm să se arate.

Pînă la urmă, inamicul învins ieşi la suprafaţă ; pe tot vastul

Atlantic, peste tot unde operaseră şi stătuseră ascunse, submarinele ieşeau la suprafaţă, mărturisind sfîrsitul războiului. Cîteva s-au sabordat sau au încercat să se pună la adăpost, neştiind însă că nu mai aveau unde; dar cea mai mare parte au ascultat, au ridicat pavilionul negru, făcînd cunoscut locul unde se aflau şi aşteptînd ordine.

Şiroind de apă şi în tăcere, au apărut în marea Irlandei, la gura Clyde-ului, în largul capului Lizard din Canalul Minerii, în apropierea Islandei unde fusese scufundaţii Compass Rose, în largul capătului nord-vestic al Irlandei, în apropierea insulelor Feroe, pe drumul spre Gibraltar pe care fuseseră torpilate atîtea nave, în apropiere de Saint John’s şi de Halifax, precum şi în centrul Atlanticului, cu trei mii de braţe de apă sub chilă.

Au ieşit la suprafaţă în locuri secrete, trădîndu-şi planurile, acum inutile ; au ieşit la suprafaţă în apropierea, uscatului, sau departe de apele luptelor ucigătoare unde, pe harta respectivă, crucile figurînd nave scufundate erau atît de numeroase şi înghesuite încît se suprapuneau. Au ieşit la suprafaţă pline de ură sau de teama ; cîteodată strîngînd dinţii de mînie, cîteodată acceptînd cu gratitudine o pace iertătoare, o iertare pe care nu o oferiseră niciodată altor nave, altor marinari.

S-au ridicat şi au rămas pe cîmpul de bătălie, în locurile unde se găseau, aşteptînd ca învingătorii să proclame victoria.

Două din ele s-au predat lui Saltash, în largul stîneii Rockall.

Au apărut la orizont : două forme detaşate, crenelate deasupra nivelului mării ; nu puteau fi decît submarine, aceste ţinte urîte şi dorite, constituind acum rebutul în- frîngerii.

— Se văd două submarine, spuse veghea din tribord, anunţînd liniştit noutatea cea mai extraordinară a războiului şi Saltash se grăbi să le întîmpine, dînd totuşi la posturile de luptă pe drum.

— Zigzaghează ! strigă Ericson lui Barnard.

Saltash luă o bandă puternică atunci cînd cîrma a fost pusă banda şi zigzagă, precauţie pe care împrejurările o inspirau touşi comandantului pentru a preveni o torpilă disperată de ultim minut. Cînd s-au apropiat, au văzut cele două submarine stăteau pe loc unul lîngă altul, cu pavilioanele negre arborate, cu punţile pline de o mulţime de oameni — la fel ca punţile lui

Saltash. Cu viteză de douăzeci şi două de noduri, fregata se roti în jurul submarinelor urmărindu-le cu tunurile ; valul provocat le scutura puternic, astfel că echipajele lor se agăţau cît mai bine de balustrade şi unii ameninţau cu pumnii.

--Ce-o să le spunem ? întrebă Ericson care, vizibil, se distra.

-- Să ne prezentăm cu cuvintele : „Herr Doktor Livingstone”... răspunse Lockhart.

--Dacă am trage o lovitură de tun ca semnal ? sugeră Allingham.

— Ştiu că te mănîncă palmele, tunare, spuse Ericson rizind ; dar cred că nu au nevoie de nici un fel de semnal.

A mai reflectat, apoi :

-- Poate o grenadă submarină... N-ar fi rău — nici prea aproape nici prea departe, dar să le facem niţică spaimă. Vreau să se poarte bine în timpul călătoriei spre bază. Spune-i lui Vincent... Una singură. S-o lanseze, cînd va fi gata.

Grenada explodă cam la jumătate distanţă între Saltash si submarine astfel că acestea n-au suferit nimic. Dar această mică explozie produsă aproape de suprafaţa apei, cu zgomot formidabil, îi impresionă puternic pe respectivii ; muntele de apă ridicat spre cer proiectă o umbră peste submarine şi ploaia de spumă care a urmat i-a acoperit cu o perdea mişcătoare. Cînd s-a risipit spuma, s-ar fi că oamenii de la bordul submarinelor primiseră în acelasi timp un duş moral: cea mai mare parte din ei ridicaseră mîinile deasupra capetelor, au răsunat strigăte de protest şi un marinar de-al lor s-a căţărat pe catarg şi a desfăşurat pavilionul negru, astfel incît să fie cît mal vizibil.

— Le-a venit mintea la cap, spuse Lockhart, privind prin binoclu.

— Acum ştiu la ce se pot aştepta, exclamă Ericson şi, luînd microfonul difuzorului, ii întrebă pe cei învinşi ; Ştiţi englezeşte ?

Pe cele două submarine se manifestau semne afirmative.

— Indivizii ăştia au studii universitare, spuse Raikes.

— Ceea ce a explodat, le vorbi Ericson prin difuzor, este o grenadă submarină ; avem încă vreo nouăzeci... căutaţi să nu ne faceţi dificultăţi, altminteri... (cu un gest feroce)... Donner und Blitzen ! *

— Foarte bine, sir, aprobă Lockhart; să-i treacă sudorile.

— Vă rog să-mi silabisiţi cuvintele nemţeşti, sir, spuse semnalizatorul, care avea datoria să înscrie orice mesaj trimis

de la comandă.

— Mergem la Loch Ewe, în Scoţia, continuă Ericson: cu tonul unei hotărîte admonestări paterne. Care este viteza dumneavoastră la suprafaţă ?

— Zece noduri, răspunse un neamţ, peste apă.

— Vor fi deci necesare două zile, îi spuse Ericson lui Lockhart ; cred că am face mai bine să navigam în linie de front — nu vreau să ne aflăm înaintea acestor ticăloşi, oricît de învinşi se simt...

Apoi, reluînd difuzorul :

— Echipajul să coboare sub punte. Submarinele să se aşeze unul la dreapta, celălalt la stînga noastră. Drumul este de unu-zero-cinci grade... Aţi înţeles ?

S-au văzut din nou semne de acord.

*) „Tunete şi fulgere", în germană. (N.T.)

— Atunci să pornim, a continuat Ericson ; nu schimbaţi direcţia sub nici un motiv ; nu faceţi semnale unul altuia; noaptea aprindeţi luminile de navigaţie... şi să nu uitaţi grenadele.

— Mi se pare că este o greşeală, sir, spuse Holt mai tîrziu, după-amiază, cînd trecea mesajele în registrul de semnale. Nu înţeleg ce înseamnă acest mesaj către Amiralitate : „Am prins cele două Ewe“ şi silabisi „E-W-E“. *

— Este un joc de cuvinte : e vorba de cele două submarine pe care le ducem la Loch Ewe, explică Ericson.

— Este un joc de cuvinte minunat, sir.

— Bine, îi răspunse Ericson ; altă dată n-am să mai fac.

Dar curiosul convoi n-a ajuns în Scoţia fără incident, caci tot a mai fost nevoie să se facă uz de arme. Incidentul a avut loc în după-amiaza celei de-a doua zi, în apropiere de Butt of Lewis, la extremitatea nordică a Hebridelor Exterioare, pe drumul spre casă. Timp de treizeci de ore cele două submarine s-au purtat cum trebuie : au respectat direcţia indicată iar noaptea luminile lor de navigaţie puteau fi luate drept model. Totuşi, ca măsură de precauţie, Ericson îi obligase pe operatorii asdicului să ramină vigilenţi la posturi, deşi nu era probabil ceva suspect de

observat. Astfel că atunci cînd au recepţionat un contact, şi încă unul foarte puternic, chiar înaintea lui Saltash, şi cînd a răsunat soneria de alarmă, întreg echipajul a pierdut brusc sentimentul sfîrşitului războiului.

Ericson a dat imediat la posturile de luptă ; dacă era un submarin care nu asculta ordinul de a se menţine la suprafaţă, fie că dorea să continue lupta, fie că făcea pe nebunul, Ericson era hotărît să-l pedepsească cum tre

*) In engleză „ewe“ înseamnă oaie. (N.T.)

buie. A semnalizat celor doi prizonieri „stopaţi imediat şi rămîneţi pe loc“ ; s-au conformat de îndată şi, pe măsură ce viteza lor scădea, Saltash şi-a mărit-o la maxim şi s-a pregătit de atac.

— Se pare că este un submarin care are acelaşi drum ca noi, spuse Lockhart.

— O să lansăm o serie, replică Ericson ; poate că n-a auzit noutatea încetării ostilităţilor.

Ordinul „gata de lansare” a parvenit echipelor de la pupa cînd submarinul ieşea la suprafaţă, la o sută de yarzi în prova lui Saltash, comportîndu-se ca şi cum vroia să arate că o făcea pentru că aşa avea chef.

— Stop stînga douăzeci ! ordonă Ericson.

Pierzînd viteza, Saltash descrise un arc de cerc, apropi- indu-se dinspre pupa submarinului.

—Bănuiesc, spuse Ericson, privind corpul umed şi cenuşiu prin binoclu, că vrea să ne arate că n-au fost realmente învinşi. Vor avea ce merită, dacă...

Nu termină fraza ; lupta contra puternicei tentaţii de a ataca în toată regula, absenţa pavilionului negru, îi oferea pretextul ; nu era decis dacă să-l pinteneze pe obraznic, să-i trimită un proiectil sau o jerbă de grenade- Voia să arate ticăloşilor că războiul se terminase, că submarinele erau învinse, că o fregată britanică putea să-i trimită la fund, dacă avea chef... In acest ultim moment putea adăuga încă unul la cele trei submarine deja scufundate... Imobil în mijlocul comenzii, căuta să-şi redeş-tepte vechea mînie, cea simţită în cabină atunci cînd co-mandantul german începuse să fie insolent... Dar pe turela submarinului apăru un om cu caschetă, aruncă, fără grabă, o

privire atentă în jur, apoi privi spre Saltash prin binoclu. I se alătură un altul şi rămase acolo, imobil, cu aer indiferent.

— Continuă sâ facă pe idioţii, mormăi Ericson ; ofiţerul cu artileria !

— Da, sir! răspunse imediat Allingham, de la locul lui, in faţa microfonului pentru comanda tunarilor.

— Trage o lovitură pe deasupra turelei lui; cît de aproape vrei.

Allingham dădu ordinele necesare : tunul mugi şi obuzul căzu, ridicînd un mare jet de apă, la cincizeci de yarzi dincolo de submarin.

— Probabil că li s-a zbîrlit părul în cap, spuse Holt.

A fost ultima lor lovitură de tun în acest lung război.

Cei doi germani pierdură deîndată aerul lor de indiferenţă şi începură să agite frenetic braţele; au mai apărut şl alţii pe turelă şi s-au revărsat pe puntea prova. Un pavilion negru a fost repede ridicat şi o lampă de semnalizare a început să clipească cu viteză nebună.

— Semnal, sir, spuse semnalizatorul de pe Saltash ; ,,Nu vom comite nici un fel de ostilitate".

— Puţin îmi pasă dacă aţi face-o, strigă Ericson în difuzor, cu voce tunătoare.

A aşteptat un răspuns la provocare, dar în tăcere, coborînd de pe turelă, s-au aliniat pe punte cu mîinile ridicai o deasupra capului.

— Aşa mai spun şi eu, făcu Ericson; şi prin difuzor strigă cu ton scurt: Aliniaţi-vă cu celelalte două submarine şi urmaţi-mă.

5

Asa a luat sfîrşit bătălia. In întreg Atlanticul şi peste tot, un sfîrsit ciudat de anost după cei cinci ani şi jumătate de lupte fără îndurare. Incetarea ostilităţilor a venit fără preliminarii, după data predării n-a avut loc nici o tentativă individuală de atac mişelesc : războiul plin de ură se termina ca un balon dezumflat, doar cu cîteva petroliere sabordate şi cu unele supuneri îmbufnate urmate de ordinul laconic : „Urmaţi-mă". Dar trecerea de la sublim la banal nu a umbrit triumful şi mîndria

inerentă victoriei obţinută cu enormul preţ de treizeci de mii de marinari ucişi, trei mii de nave trimise la fund numai în Oceanul Atlantic şi, pentru a restabili echilibrul, şapte sute optzeci de submarine inamice scufundate.

Din cauza lungimii şi ferocităţii neîndurătoare, acest război va intra în istorie ; va trăi în memoria oamenilor prin răul pe care l-a provocat lor, prietenilor lor şi navelor pe care le-au iubit. Şi mai ales va trăi în tradiţia navală care va deveni legendară prin serviciile vitale aduse unei insule în război, prin vieţile de marinari ucişi şi, realizare supremă, prin împiedicarea rupturii liniei de legătură cu aliaţii din exterior.

6

Cele trei submarine prizoniere au fost predate unui trio de vedete canoniere care au ieşit vijelios de la Loch Ewe, cu viteză aproximativă de patruzeci de noduri. In mijlocul unui nor de spumă, noii veniţi au început prin a trage o rafală de mitralieră, fără nici un motiv, apoi s-au plasat înaintea şi în urmă prizonierilor cu aerul satisfăcut al celor care au îndeplinit totul. Singurul lor mesaj a fost : „Am pus mîna pe ei“.

Convinşi parcă de a o fi salvat tocmai la timp pe Saltash, au eliberat-o să meargă la ancorajul ei.

Fregata a urcat în amonte apele calme şi adăpostite ale braţului îngust de mare Loch Ewe, îndreptîndu-se spre începutul lui, unde erau mai multe nave adunate. Soarele apusese, era frig ; oamenii echipajului erau încă înfofoliţi, cu căciuli ciudate, îmbrăcaţi cu cele mai groase mantale Şi băteau pasul, cu toţi ciorapii groşi de lină şi grelele cizme de marinar. Cei o sută cincizeci de oameni erau aliniaţi pe puntea superioară de-a lungul balustradelor sau stăteau pe chesoanele cu muniţii şi pe tambuchiuri, contemplînd în profundă tăcere munţii cu vîrfurile încă portocalii din cauza apusului soarelui, căsuţele albe de pe malul braţului de mare şi ancorajul spre care se îndreptau. Era sfîrşitul zilei, sfîrşitul luptei şi, totuşi, un moment in care satisfacţia era stăpînită, în care se simţeau incapabili să vorbească, preferind să stea şi să privească.

Cînd s-au apropiat de navele acostate au văzut că, în afară

de o corvetă, un petrolier şi cîteva mici bastimente, toate erau submarine : şaisprezece la număr, un grup compact, sub supravegherea unui trauler destul de hărtănit.

Priveliştea a provocat un murmur, apoi s-a făcut din nou tăcere. Cei de pe Saltash s-au îndreptat spre balustrada babord şi au privit, în tăcere, submarinele prizoniere. Erau numai corpuri cenuşii goale, părăsite de echipaje, cu tunurile cu capotele puse ; chiar aşa, tăcute şi neputincioase, întruchipau încă inamicul, obiectele detestate cu care luptaseră şi pe care le învinseseră. Aspectul lor nu era interesant, în afară de marele U alb piturat pe fiecare turelă. Această literă captivă, simbolul urît al războiului dus atîţia ani, rezuma acum tot ceea ce însemna victoria pentru unii şi înfrîngerea pentru ceilalţi.

Saltash le-a depăşit; Ericson a dat ordinul :„Foarte incet“ ; Raikes lua relevmente la uscat; pe teugă vinciul de ancoră s-a învîrtit şi a scîrţîit în timp ce se fila prima cheie de lanţ ; în picioare, la prova, Allingham, cu faţa la comandă, aştepta semnalul de fundarisirea ancorei.

— Venim la relevment, sir, strigă Raikes.

— Stop ! ordonă Ericson.

Şi cum Saltash îşi pierdea viteza, privi în jurul lui. Ancorajul era bun : adăpostit, fără funduri mici în apropiere,fără alte nave care să-l stingherească dacă Saltash începea să evite pe ancoră... Apoi, se bucurau şi de priveliştea submarinelor prizoniere...

— Relevment, sir ! spuse Raikes.

— Incet înapoi ! ordonă Ericson ; apoi, cum Saltash căpătase destulă viteză înapoi pentru a fila lanţul în linie dreaptă pe fundul mării, adăugă ; Amîndouă stop... Funda ancora !

Allingham ridică mîna pentru a confirma primirea ordinului şi-l repetă primului său subordonat. Se auzi un dedic cînd bolţul fu desfăcut, apoi zgomotul ancorei care cobora, deşteptînd ecouri de jur împrejur şi speriind pescăruşii care se îndepărtau cu ţipete. Increţiturile, apei se liniştiră şi se şterseră; Saltash se opri, întinzînd lanţul ancorei.

— S-a filat lanţul, sir ! strigă Allingham către comandă.

Ericson oftă profund şi se destinse sub mantaua groasă... S-a sfîrşit... Peste umăr, ordonă :

— Liber la maşini !

7

Puntea se golise de mult timp, dar Lockhart nu se mira să-l mai găsească încă pe Ericson pe comandă ; înalta siluetă apărută brusc în obscuritate nu-l surprinse deloc. Ar fi putut să prezică unde se afla comandantul în acea oră finală. Auzindu-i pasul, Ericson se întoarse şi-i spuse fără mirare :

— Dumneata eşti, Lockhart!

Unul lîngă altul, în noaptea rece, nu şi-au spus citva timp nimic, împărtăşind detenta şi bucurîndu-se de calmul care îi învăluia.

Era doar începutul serii, dar aproape complet întuneric ; luna lucea prin greement şi, una după alta, pe coastă se aprindeau luminile ; stelele păcii, primele de la începutul războiului. Se întrezărea malul braţului de mare şi, deasupra, munţii ; în spatele lui Saltash, nemişcate şi tăcute, submarinele formau pete masive negre pe apa vălurindă. In afara portului adăpostit vîntul gemea încă lacom de Saltash şi, departe, marea crudă se izbea cu zgomot la intrarea braţului de mare.

Lockhart ştia de ce stăteau acolo, împreună, pe puntea de comandă, sub vastul cer îngheţat. Pentru că era ultima zi a războiului, ale cărui pericole le împărţiseră; bătălia Atlanticului era terminată şi, în taină, fiecare din ei doreau s-o treacă în revistă, s-o puncteze măcar cu cîte o vagă aluzie, aproape fără a pronunţa un cuvînt. Era momentul de a reuni capitolele acestei istorii ; poate că erau prea numeroase ; poate că erau prea multe lucruri de spus şi a le spune însemna o vorbărie fără rost, care nu corespundea momentului... Dar acest om, pentru care simţea o enormă afecţiune, nu pălăvrăgea, nu diminua solemnitatea momentului.

— Au trecut cinci ani, spuse deodată Ericson, aproape şase... Mă întreb cîte mile am călătorit...

— Le-am calculat pentru Compass Rose, răspunse Lockhart, bucuros de a găsi un subiect în care se simţea la largul său ; nouăzeci şi opt de mii de mile... Dar n-am făcut socoteala pentru Saltash; mi-a fost teamă să nu ne poarte nenoroc.

Zgomotele ajungeau vag pînă la ei; ca totdeauna în port, se auzea un radio undeva la bord, o mică hulă se învolbura şi se spărgea de bord, şeful de cart, cu pas greu, îşi făcea rondul. Luna lumina umbrele negre ale submarinelor; ele nu mai inspirau teamă, erau acolo pentru satisfacţia învingătorilor,

- Dacă măcar John Morell şi Ferraby ar fi ajuns să vadă şi ei acest spectacol, spuse Lockhart.

— Da, o meritau, răspunse Ericson.

— Şi Tallow, şi Phillips şi Wells, murmură Lockhart, şi ei o meritau.

— Cine era Wells? întrebă Ericson.

— Semnalizator şef pe Compass Rose.

— Aa... da.

— Avea obiceiul să spună semnalizatorilor ; „dacă aveţi dificultăţi, strigaţi, şi mă urc imediat".

— Păcat că nu trăiesc şi ei acest moment.

— Sînt însă prea numeroşi, ca să-ţi aminteşti de toţi. Numele termină prin a-şi pierde conţinutul : tînărul Baker, Rose, Tonbridge, Carslake ; apoi toţi oamenii aceia de pe Sorrel. Şi Wrens-urile care au pierit în timpul acelei cumplite călătorii la Gibraltar,

— Julie Hallam, spuse Ericson, brusc, pronunţîndu-i numele pentru prima dată.

— Da, Julie...

Surprinsă, inima lui Lockhart se strînse şi asta a fost totul. Poate că după un an, ea dormea în realitate şi el, de asemenea, visa. Se întîmplă la fel cu Compass Rose : amintiri specifice războiului, destul de îndurătoare pentru a se şterge rapid şi a dispare pentru totdeauna sub povara durerii.

— N-ai primit nici o decoraţie, spuse, fără legătură, Ericson ; deşi am făcut tot ce am putut în această privinţă.

Lockhart surise în obscuritate :

— Pot să mă lipsesc de ele.

— Le meriţi, Lockhart.

— Nu-mi pare rău că nu am... Vă amintiţi acel dejun luat împreună la Londra, cînd v-am spus că doream să rămîn cu dumneavoastră pe Saltash ?

— Da ; am fost tare bucuros şi impresionat.

— Şi eu.

In fine, se stabilea o legătură, ajungeau a formula unul din

lucrurile pe care nu îndrăzneau să şi le spună.

Ericson mai oftă :

— Şi n-am scufundat decît trei submarine... trei în cinci ani.

— Şi cît ne-am chinuit ca să reuşim !

— Da, spuse Ericson, gînditor, sprijinindu-se cu toată greutatea de colţul punţii de comandă unde petrecuse numeroase sute de ore.

Apoi, ca din adîncul tenebrelor, pronunţă cîteva cuvinte, care, chiar după şaizeci şi opt de luni, lui Lockhart ii produseră un şoc ;

— Mărturisesc că sînt teribil de obosit.

GLOSAR

Termeni marinăreşti, date biografice, denumiri geografice.

A

AGA KHAN :ompolitic pakistanez (1877—1957), foarte bogat, şef al unei secte religioase mahomedane (ismailiţi), temporar preşedinte al Ligii Naţiunilor (1937).

AILSA CRAIG : mică insulă stincoasă, la gura estuarului fluviului Clyde, Scoţia.

ALGESIRAS : port spaniol, la strîmtoarea Gibraltar.

AMARA (a): a lega, fixa nava prin ancorare, de un punct fix, de exemplu la cheu.

AMBARDEE: abatere brusca de la direcţia normală a naval,

din cauza şocurilor valurilor sau rafalelor de vînt.

ANTIGUA: insulă în arhipelagul Antilelor Mici cu stalul de stat asociat cu Marea Britanie.

ANTILELE MICI :partea estică a arhipelagului Antilelor care formează America Centrală Insulară, compusă din numeroase insule, între care Cuba, Tahiti, Porto Rico, Antigua, Martinica, Trinidad etc,

ARDNACRAISH ; sat de pescari în Scoţia, estuarul Clyde, transformat în bază navală şl de instrucţie la începutul celui de al doilea război mondial.

ARMA (a): a prevedea o navă sau barcă cu toate obiectele necesare.

ARRAN : insulă în sud- vestul Scoţiei, în estuarul Clyde.

ASDIC : termen format din iniţialele cuvintelor care compun denumirea organizaţiei : Anti-Submarine Detection Investigation Commitee: Comitetul de cercetare pentru detectarea submarinelor ; se referă la un aparat care detectează submarinele cu ajutorul sunetelor şi ultrasunetelor, precum şi la detectarea bancurilor de nisip submarine, a bancurilor de peşti etc. Aparatul se mai numeşte şi sonar.

ASPIRANT:grad în marina britanică, corespunzător celui de elev ofiţer.

ASTRONOMIE NAUTICA: ramură a astronomiei, cu aplicare în navigaţia maritimă, avînd ca scop studierea şi elaborarea metodelor pentru determinarea poziţiei în largul mării.

AVON : fluviu în sud-vestul Angliei ; se varsă în Canalul Mînecii.

B

BABORD : partea laterală din stînga axei longitudinale a navei, privind de la pupa spre prova.

BANDA : înclinare transversală.

BANDA STINGĂ PÎNA LA BANDA DREAPTA : comenzi date timonierului pentru a manevra timona, guvernînd nava la stînga sau dreapta.

BANDULA : parîma avînd la cap o pară de lemn sau pungă de nisip, folosită pentru aruncarea pe cheu sau pe altă navă, în vederea legării.

BARBETA : segment de parimă vegetală sau din material

plastic : face parte din dotaţia bărcilor de salvare sau a altor ambarcaţii pentru legare sau remorcare.

BARENTS, MAREA : mare în vestul Oceanului îngheţat, între coastele Europei nordice, arhipelagul Novaia Zemlia, Spitzbergen şi Marea Albă.

BARRY ROADS : localitate în estul Scoţiei.

BAZIN : porţiune a unui port.

BENEDICTINA : lichior obţinut prin macerarea în alcool a unor plante aromate, preparat iniţial de călugării benedictini.

BERMUDA : arhipelag în Oceanul Atlantic, la 1 000 km de ţărmul S.U.A. format din insule în majoritate eoraliene.

BIRKENHEAD : orăşel în nord-vestul Angliei.

BIRMINGHAM : oraş industrial în centrul Angliei.

BISMARCK : crucişător german în timpul celui de-al doilea război mondial ; a fost scufundat de englezi la 27 mai 1941, după ce, cu două zile înainte, dăduse lovitura de graţie crucişătorului englez Hood.

BOOTLE: cartier din Liverpool.

BRIZANT : val care se sparge în apropierea ţărmului, lovindu-se de fundul puţin ml inc sau de stînci.

BUILDING LIVER : clădire publică în centrul Liverpoolu-lui cu ornamentaţii constînd din pescăruşi auriţi plasaţi pe cupolă.

BUNKER HILL :înălţime lingă oraşul Boston (S.U.A.), unde în 1775, în timpul războiului pentru independenţa coloniilor engleze din America de Nord, trupele engleze nu fost înfrînte de insurgenţii americani.

BUTT OF LEWIS : cel mai nordic cap al Hebridelor.

C

CABLU : unitate de lungime egală cu a zecea parte dintr-o rnilă marină, adică aproximativ 185 m.

CABOTIER : navă de tonaj redus, destinată transporturilor de-a lungul coastei pînă la 100 mile în largul mării.

CAFE ROYAL : restaurant şi cafenea celebră la Londra ; mai există şi azi.

CALA : denumire generică a compartimentelor de sub puntea navei, de obicei servind ca magazii.

CAMAROT : persoană de la bordul navei, cu atribuţia de a servi mesele ofiţerilor şi echipajului.

CAMBUZA :magazie pe navă, pentru păstrarea alimentelor.

CAMERIST : persoană auxiliară pentru serviciul cabinelor.

CAPA : poziţie luată de navă pe mare rea, astfel încît să sufere cît mai puţin.

CAP : direcţia de mers a navei.

CĂPITANUL KETTLE : eroul unor aventuri din povestirile foarte apreciate prin 1890, ale scriitorului englez C.J. Cutcliffe.

CAREU : încăpere servind ca sală de mese, lectură sau recreaţie pentru ofiţeri, pe navele militare engleze.

CARDIFF: oraş în sud- vestul Marii Britanii, port la Atlantic.

CARGO : navăcomercială pentru transporturi marine la distanţe mari.

CARLINGĂ : piesă de legătură longitudinală, făcînd parte din scheletul de rezistenţă al navei.

CART : interval de timp, (4 ore), cît durează serviciul unui schimb la bord.

CARTUL BABORD (sau tribord) : împărţire a echipajului care prestează serviciile de cart, după cele două borduri, tribord şi babord.

CASTELUL CENTRAL : suprastructură la mijlocul şi pe toată lăţimea navei, pe puntea superioară, oferind posibilitatea de conducere a navei.

CASTOR ŞI POLLUX : personaje mitologice, simbolizînd prietenia desăvirşită.

CHATHAM :localitate în sud-estul Angliei.

CAVALET : piesă de lemn folosită la fixarea obiectelor sau instalaţiilor la bord.

CHEIE DE ÎMPREUNARE : piesă de oţel, în formă de „U“ sau jumătate de inel, prevăzută cu orificii prin care se trece un bulon de legătură ; se foloseşte la bord ca piesă de legătură între parime sau lanţuri.

CHERBOURG :port militar în nordul Franţei, la Canalul Mînecii.

CHESHIRE : sau Chester, district în nord-vestul Angliei.

CHICKEN ROCK : capătul sudic al insulei Man.

CHILA : piesă principală din osatura navei, situată la fund, în planul longitudinal, de care se prind coastele şi carlinga; are fixate etrava la prova şi etamboul la pupa.

CIRO’S : restaurant din Londra, foarte la modă într-o vreme ; azi nu mai există.

CLAPHAM : cartier din Londra, în sudul Tamisei.

CLYDE : fluviu în Scoţia, trece pe lîngă Glasgow şi se varsă în Marea Irlandei, formînd un estuar.

COCA (navei): partea principală a navei, constînd din osatură, bordaj exterior, interior şi punţi, inclusiv suprastructurile.

COLONSAY : insulă în arhipelagul Hebridelor.

COMODOR :comandantul navelor comerciale din convoi.

COMPARTIMENTUL DE CÎRMA : post situat la pupa de unde se acţionează asupra cîrmel prin servomotor.

COMPAS MAGNETIC : aparat de navigaţie pentru indicarea direcţiei nord-sud, bazat pe proprietatea acului magnetic de a arăta această direcţie.

COMPASSE ROSE : în engleză roza vînturilor.

COMPENSA COMPASURILE MAGNETICE (a) : operaţie prin care se reduc la minimum influenţele magnetismului navei asupra rozei compasului şi se determină deviaţia rămasă.

CORDITĂ : pulbere explozivă fără fum, compusă din nitroglicerină, fulmicoton şi petrolatum.

CORECŢIE DE HARŢI : corecturi operate pe hărţi pentru a le pune la curent cu diferite modificări survenite.

CORVETA : navă militară de mic tonaj, uşor manevrabilă, folqsită pentru escortă.

CROSBY : cartier portuar al oraşului Liverpool.

CRUCEA PENTRU MERITE EXCEPŢIONALE : decoraţie militară britanică, acordată pentru acţiuni speciale contra inamicului.

CRUCIŞĂTOR : navă de luptă (5 000—30 000 t), prevăzută cu acoperire de protecţie din oţel (cuirasă), dotată cu artilerie de calibru mijlociu şi mare, precum şi cu rachete.

CUIBUL CORBULUI : adăpost cilindric ridicat pe catarg pentru un om.

CUIRASAT : navă mare de luptă, azi demodată, prevăzută cu înveliş de protecţie din oţel (cuirasă).

CURENT : parîmă trecînd printr-un sistem de scripeţi cu care se ridică bărcile.

D

DARWIN : port în nordul Australiei.

DERIVA: vezi în derivă.

DEVON : comitat în sud- vestul Angliei, între oraşul Bristol şi

Canalul Mînecii.

DEVONPORT : port militar şi oraş în sudul Angliei, lîngă Plymouth.

DOMINION: denumire, începînd din secolul XIX, a unor posesiuni engleze, care se bucură de o oarecare independenţă.

DISTRUGĂTOR :navă de război mică, rapidă, de tonaj mijlociu, dotată în marina militară engleză cu tunuri de 5 ţoli, grenade submarine, torpile, mine ; se mai numeşte şi contratorpilor.

DRAGA DE MINEj aparatură tehnică militară pentru curăţirea minelor dintr-o regiune de mare sau fluviu.

DRUMUL NAVEI : direcţia controlată pe care se deplasează o navă sau o ambar- caţie aflată în marş.

D.S.C. : iniţialele cuvintelor engleze Distinguished Service Cross (decorat cu Crucea pentru merite excepţionale).

D.S.O. : iniţialele cuvintelor engleze Distinguished Service Order (decorat cu Ordinul pentru Merite excepţionale).

E

EAST RIVER :strîmtoare navigabilă, separînd Long Island de continentul american, traversată în zona New York-ului de şapte poduri şi un tunel.

ECHE: bară de lemn sau metal cu ajutorul căreia se manevrează cîrma.

ECOU SEMNAL:înregistrare optică pe ecranul radarului.

EDGWARE ROAD : arteră mărginaşă a Londrei.

EIGHT AVENUE :arteră centrală în New York.

EMBASSY : sală de teatru la Londra ; mai există încă.

ESQUIRE:magazin periodic ilustrat, monden ; mai apare şi azi.

ESTACADA : obstacol construit din mijloace plutitoare, legate articulat, instalat la intrarea unui port pentru apărare contra vaselor inamice.

ETAMBOU:piesămasivă cu care se termină chila spre pupa.

ETON : colegiu (liceu) englez, de mare renume, fondat în anul 1440.

ETRAVA :piesă masivă constituind extremitatea prova a navei.

EUSTON STATION : gară principală la Londra.

F

FALSTAFF : personaj corpolent din piesa lui Shakespeare „Cumetrele vesele din Windsor“ şi din comedia lirică cu acelaşi nume, de ,Verdi.

FATHQM : unitate de măsură pentru lungimi, folosită la determinarea adîncimilor, egală cu şase picioare, adică 1,852 m.

FEROE : grup de insule în Oceanul Atlantic, între Islanda şi Marea Britanie; povincie autonomă daneză.

FIFTH AVENUE: cea mai elegantă şi comercială arteră din New York.

FLEET STREET:cartier din Londra, unde îşi au sediile redacţiile şi tipografiile de ziare.

FLASH FOTOGRAFIC: tub de descărcare electrică, folosit pentru fotografiere producînd un impuls luminos intens, dar scurt,

FLUIERATURI:anumite manevre, mai ales pentru onor, se comandă în Marina militară britanică printr-un cod special de sunete cu fluierul (sifleie sau siflie).

FORT KNOX : zonă de rezervaţie militară în statul Kentuckuy din centrul S.U.A. unde se păstrează rezervele de aur ale S.U.A.

FRANZ IOSEPH:arhipelag în Europa nordică, la nord de Marea Barents şi de Spitzbergen.

FREGATA : navă militară folosită pentru escortă, de mărime între corvetă şi distrugător.

FUNDARISi a) : a lăsa sâ cadă ancora.

G

GARNITURA DE PRESETUPA : piesă cilindrică fixată în spaţiul inelar dintre un ax şi manşonul respectiv, pentru realizarea eşeităţii.

GASCONIEI, GOLFUL : (sau Biscaya) la Oceanul Atlantic, între coasta Spaniei şi cea de sud a Franţei.

GHIORDEL: găleată de lemn sau pînză.

GNEISENAU :crucişător german în timpul celui de al doilea război mondial, pur- tînd numele unui general prusac.

GREEMENT:totalitatea parimelor, cablurilor şi aparaturilor utilizate la bord pentru manevrarea diverselor dispozitive ale navei în mers.

GREENOCK: port în sud- vestul Scoţiei, pe fluviul Clyde.

GOUROCK : mică localitate pe malul sudic al Clyde-ului, lîngă Glasgow.

GRIJEA : capăt de parîma, ataşată la cabluri laterale ; mai multe la un loc, situate succesiv, formează o scară suplă pentru urcat.

GUVERNA (a) : a menţine nava pe drumul stabilit, prin manevrarea cîrmei.

GUY'S HOSPITAL :unul din marile spitale ale Londrei.

H

HABITACLU : cutie in care se află compasul, construită din lemn sau din metale nemagnetice.

HALIFAX : port important pe coasta atlantică a Canadei.

HARLEY STREET : stradă din Londra, pe care se află cabinetele medicilor celor mai reputaţi.

HARWICH : orăşel în sud- estul Angliei, port la Marea Nordului.

HEBRIDE :arhipelag la nord-vest de coasta Scoţiei, alcătuit din 500 insule, unele mici, nelocuite.

HIGHGATE:suburbie a Londrei.

HIGHLANDS: parte nordică, muntoasă, a Scoţiei.

HIPPER : cuirasat german, care s-a remarcat în luptele navale din al doilea război mondial.

H.M.S. : abreviere folosită curent înaintea denumirii vaselor maritime britanice, avînd semnificaţia His (Her) Majesty Ship, în româneşte Nava Majestăţii Sale ; His sau Her după cum în Marea Britanie domneşte un rege sau o regină.

„H.M.S. PINAFORE" : în româneşte, „Nava Majestăţii Sale Sorţul": operetă de Gilbert şi Sullivan, creată în 1878, foarte populară; continuă a fi jucată şi azi.

HOLY LOCH : braţ al estuarului fluviului Clyde.

HOOD : crucişător englez, care a luat parte la luptele navale din al doilea război mondial ; a fost scufundat de crucişătorul german Bismarck.

HUBLOU:ferestruică rotundă în bordul navei, prevăzută cu geam gros, şuruburi de fixare şi garnitură de cauciuc pentru a împiedica pătrunderea apei.

HULA :mişcare ondulatorie a suprafeţei mării, după sau

înaintea furtunii, sub formă de valuri regulate.

HUMBER : estuar pe coasta de est a Angliei, format de fluviile Ouse şi Trent, care se varsă in Marea Nordului.

HUNTER'S QUAY : cheu în portul Glasgow.

I

IN DERIVĂ : în voia valurilor, vîntului şi curenţilor ; pluteşte la întîmplare.

INSTALAŢIE DE GUVERNARE : ansamblul aparatelor, transmisiilor, cuplajelor cu ajutorul cărora se manevrează cîrma navei.

INSULA LUI PROSPERO : insulă vrăjită unde trăia, izgonit din patria sa, ducele Prdfspero cu fiica pa Miranda, personagii din piesa „The Tempesf* (Furtuna) de W, Shakespeare.

INTENDENT : persoană din echipaj, şef al serviciului administrativ pe navă.

IOLA :mică ambarcaţie sportivă cu o singură velă ancorată de un catarg (6.8 m înălţime), condusă de o singură persoană.

IONA : mică insulă din arhipelagul Hebridelor.

ISLAY: insulă din arhipelagul Hebridelor.

IUTLANDA : peninsulă formînd partea continentală a Danemarcii; în apropierea coastelor ei a avut loc, în primul război mondial, o celebră bătălie între flotele britanică şi germană.

J

JAN MEYEN, INSULA : insulă în oceanul Artic, la est de Groenlanda şi nord- nord-est de Islanda ; aparţine Norvegiei.

JOC CU FLEŞETE : joc de interior, în care mici proiectile prevăzute cu pene şi vîrf ascuţit, lansate cu mîna, trebuie înfipte într-o tintă.

„JOLLY NIGHTS" : „Nopţile vesele", denumire cu totul nepotrivită pentru un cărbunar, vas de transportat cărbuni cu port de origină pe coasta estică a Angliei.

JUPITER TONANS :Iupiter tunătorul, zeu suprem la romani, stăpînul (între altele) al fulgerelor şi tunetelor.

JURNAL DE BORD: registru numerotat, şnuruit şi parafat de Căpitănia portului de origină, în care ofiţerul de schimb înscrie

zilnic, cronologic, evenimentele de la bord, în timpul mersului, al manevrelor sau de staţionare în port.

JURNAL DE CART : registru pe navele militare, deosebit de jurnalul de bord, in care ofiţerul de cart înscrie date referitoare la navigaţie.

K

K.C.B. : abreviere formată din iniţialele cuvintelor engleze : Knight Commander of the Order of the Bath = Cavaler con andor al Ordinului Zidii.

KEDGEREE :fel de mîncare indiană, foarte condimentat, constînd din orez amestecat cu bucăţele de carne fiartă, ouă, unt etc.

KING ALFRED : şcoală de ofiţeri pentru Marina Regală Engleză.

KN i(1HTSBRIDGE ; arteră de circulaţie la Londra.

L

LANCANSHIRE:regiune în nord-vestul Angliei.

LAND'S END : cap în extremitatea sud-vest a Angliei.

LEND-LEASE (ACT) : legea de împrumut şi închiriere emisă în S.U.A. în 1941. pentru a permite aprovizionări de tot felul, inclusiv armament, în favoarea celor ce luptau contra naziştilor.

LEWIS. INSULA : cea mai mare insulă din arhipelagul Hebridelor.

LIGA NAŢIUNILOR : Organizaţie internaţională creată în 1920, după primul război mondial, avînd drept scop promovarea colaborării între popoare, garantarea păcii şi securităţii internaţionale. Pactul iniţial a fost semnat de 44 de state, printre care şi România. Sediul a fost la Geneva. Şi-a încetat de fapt activitatea în 1940 şi a fost dizolvată în 1946.

LINIE DE FRONT : formaţie în care navele merg paralel, dreapta care le uneşte fiind perpendiculară pe drum.

LINIE DE ŞIR : formaţie în care navele merg una după alta.

LIVINGSTONE, DAVID L.: 1813—1873, celebru explorator britanic în numeroase regiuni ale Africii.

LIVRĂ : unitate de măsură pentru greutăţi, egală cu 0,453 kg.

LIZARD: cap, constituind extremitatea sudică a Angliei.

LOCAŢIE:determinarea poziţiei unei nave, în larg.

LOCH EWE : bază navală în Scoţia.

LOCH FYNE : mică localitate în Scoţia, situată în apropierea unui braţ de mare.

LONDONDERRY : port în Marea Britanic, în Irlanda de Nord.

LONG ISLAND : insulă lîngă coasta atlantică a S.U.A., în sud-estul statului New York, pe care se află cartierele Brooklvne şi Queens ale oraşului New York.

LOVVLANDUL SCOŢIAN : partea estică a Scoţiei.

LUMINI DE NAVIGAŢIE: lumini distinctive, purtate obligatoriu de nave, de la apusul pînă la răsăritul soarelui sau în condiţii de vizibilitate redusă.

M

MAN, INSULA : insulă cu statut de autonomie în Marea Irlandei, aparţinînd de Marea Britanie.

MANCHESTER : oraş industrial în Anglia şi port maritim pe canalul Liverpool-Manchester.

MARCĂ DE COŞ :semn distinctiv pe coşul navelor pentru a deosebi naţionalitatea ei.

MAREA IRLANDEI : porţiunea de mare dintre Irlanda şi Marea Britanie.

MAREE : (flux şi reflux): oscilaţie periodică a nivelului mării sau oceanului, în raport cu o poziţie medie, datorită forţei de atracţie combinate a Lunii şi Soarelui.

MERSEY: fluviu în vestul Angliei, trece prin Liverpool şi se varsă în Marea Irlandei printr-un estuar lung de 25 km.

MILA MARINA : lungimea arcului de I’ la latitudinea de 45 ; serveşte în navigaţie la măsurarea distanţelor, fiind egală cu 1852 m.

MILA PATRATA : unitate de suprafaţă egală cu 2,59 km*.

MINCHES : strîmtori în nord-vestul Scoţiei, între He- bride şi coasta Scoţiei.

MIRROR (DAILY) :ziar englez de dimineaţă, mai apare şi azi.

MOLA ! : comandă pentru a se da drumul unei parîme de legare.

MULL : mică insulă din arhipelagul Hebridelor.

MULL OF KYNTYRE: promontoriu al peninsulei Kyntyre, un

intrînd în Atlantic al Scoţiei de sud- vest.

MUNIŢIE SERTIZATA : muniţie la care obuzul face corp comun cu cartuşul.

MURMANSK : oraş în U.R.S.S., port la Marea Baltica.

MYRA HESS :pianistă engleză renumită (1890—1965).

N

NARVIK: port în nordul Norvegiei, unde au avut loc lupte violente în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd naziştii au invadat Norvegia.

NATIONAL GALLERY : muzeu renumit din Londra, situat în Trafalgar Square; evacuat şi clădirea parţial distrusă de bombardamentele naziste în cel de-al doilea război mondial ; probabil că în acel timp, o sală a fost provizoriu amenajată pentru concerte.

NELSON, HORATIO : amiral englez (1758—1805); a murit în lupta navală de la Trafalgar (cap al peninsulei iberice, în Oceanul Atlantic) unde a distrus o flota franco- spaniolă.

NEW JERSEY : unul din statele din nord-estul S.U.A.

NOD : unitate de măsură a vitezei navelor, egală cu o milă marină pe oră.

NORD, CAPUL: cel mai nordic punct al Europei, situat pe insula norvegiană Mageroy.

NORTHUMBERLAND : comitat în nord-estul Angliei, mărginit de Marea Nordului.

NOVAIA ZEMLEA :arhipelag în Oceanul îngheţat, aparţinînd U.R.S.S.

O

OFIŢER DE ECHIPAJE : ofiţer provenit din maistru.

ORDINUL BAII : decoraţie engleză datînd din 1399, astfel denumită de la baia care, în acea vreme, preceda acordarea ordinului.

ORDINUL PENTRU MERITE EXCEPŢIONALE : decoraţie militară engleză pentru merite speciale în activitate.

P

PALATUL BUCKINGHAM: reşedinţa suveranilor Marii Britanii, construit la Londra în 1705 şi de mai multe ori renovat.

PARÎMA : cablu vegetal(cînepă, in sau manila), metalic (sîrmă de oţel) sau din material plastic, folosit la bordul navelor.

PARÎMA PROVA : cea mai dinainte legătură a unei nave, cu care se leagă de un dispozitiv de pe dana de acostare.

PARTEA SUB VÎNT : bordul unei nave situat la adăpost faţă de direcţia vîntului.

PASĂ BALIZATA : coridor de navigaţie semnalizat cu geamanduri.

PATTON, G.S. :general american (1885—1945): în timpul celui de-al doilea război mondial a comandat armate aliate contra Germaniei, în Africa de Nord, în Sicilia şi, după debarcarea din Normandia, în Franţa şi sudul Germaniei.

PENCE: pluralul cuvîntului englez „penny“, monedă divizionară care în 1939 reprezenta a douăsprezecea parte dintr-un shilling care,la rîndul său, era a douăzecea parte dintr-un pound (lira engleză). In prezent, cu ocazia trecerii la sistemul metric, zecimal, un pound a devenit egal cu 100 pence.

PAVILIONUL DE PILOT : pavilion distinctiv, arborat de nava-pilot şi de nava pilotată.

PIC SCURT (la):vorbind despre ancoră : cu puţin lanţ la apă.

PICCADILLY : arteră de circulaţie importantă, în centrul Londrei.

PICIOR : unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,3048 m.

PLUTA DE SALVARE : ambarcaţie de salvare în caz de naufragiu, constînd în general dintr-un tub de tablă de cupru cu diametru mare, în formă de elice, compartimentat şi susţinînd o platformă fixată de marginile tubului.

PLYMOUTH : port comercial şi militar englez la Canalul Mînecii.

PORTAVOCE : tub acustic metalic (alamă) prin care, la bordul navei, se transmit ordine sau comunicări.

PORTLAND GATE : arteră de circulaţie spre exteriorul Londrei.

PUNTEA (postul) ECHIPAJULUI : amplasarea pe navă a cabinelor şi popotei echipajului.

PROVA : partea din faţă a navei.

PUNTE CU PUŢ : porţiune din puntea superioară a unei nave, cu suprastructuri.

PUNTE DE COMANDA : parte din suprastructura navei, destinată serviciilor de conducere a acesteia.

PUPA : partea din spate a navei.

PURLEY : orăşel în Anglia, la sud de Londra.

R

RADAR : aparatură electronică utilizată şi în navigaţie pentru observarea şi determinarea distanţei şi relevmentu- lui obiectelor de pe mare sau uscat, precum şi din aer. Principiul de funcţionare se bazează pe proprietatea undelor radio scurte şi ultrascurte emise de o staţie, de a se propaga în linie dreaptă, de a fi reflectate de obstacolele întîlnite şi recepţionate apoi de aceeaşi staţie.

RADIO-FAR :dispozitiv radiotehnic pentru asigurarea navigaţiei, instalat la bordul— unei nave-far sau la uscat, utilizabil mai ales pe vreme rea.

RADIOGONIOMETRU : dispozitiv radiotehnic pentru de- terminarea poziţiei navei cu ajutorul relevmentelor radio.

RADIOLOCAŢIE: detectarea şi desemnarea poziţiei unui obiect (navă) faţă de un reper, prin emitere de fascicole de unde electromagnetice şi, după reflectarea lor de către obiectul reflectat, transformarea acestora în semne vizibile.

RELEVMENT : unghi în planul orizontului, cuprins între o direcţie de referinţă şi direcţia unui astru, a unui obiect de pe uscat sau a unei nave ; foloseşte la determinarea punctului în care se află nava. Se exprimă în grade de la $0...360^0$.

RENFREW :comitat în sud-vestul Scoţiei.

REYKJAVIK : capitala Islandei şi port pe coasta sud- vestică a acesteia.

R.N. :iniţialele cuvintelor engleze Royal Navy, însemnînd : aparţine Flotei militare britanice.

ROLUL DE SERVICIU : document organizatoric intern, cuprinzînd repartizarea nominală a membrilor echipajului la posturile de intervenţie în cazul de avarii, pentru siguranţa navei şi salvarea oamenilor-; se întocmeşte la intrarea în funcţiune a navei, apoi se menţine la zi.

ROZA COMPASULUI : partea principală a compasului magnetic, formată dintr-un ansamblu de bare magnetice dispuse paralel în plan orizontal si fixate sub un disc de mică

gradat de la 0...360^0, precum şi în 32 carturi.

ROZA VÎNTURILOR : diagramă radiocentrată pe care se citeşte direcţia, viteza şi frecvenţa vînturilor unei locaţii, în raport cu punctele cardinale.

ROSYTH : oraş şi bază navală pe malul nordic al estuarului Forth la revărsarea în Marea Nordului, pe coasta estică a Scoţiei.

RULA (a): a se balansa în jurul axei longitudinale a navei.

RULIU : balans al navei în sens transversal.

RUTLAND GATE:arteră de circulaţie spre exteriorul Londrei.

S

SAINT JOHN'S, NEW- FOUNDLAND ; oraş în sud- estul Canadei, port la Oceanul Atlantic.

SAPAN : parîma de cînepă, sîrmă sau lanţ, cu ajutorul căreia se încing obiecte în vederea ridicării sau coborîrii la bord.

SAULÂ ; parîma, de obicei mai subţire, pentru fixarea diverselor obiecte pe navă.

SAULA DE PAVILION: saulă specială, cu ajutorul căreia se ridică un pavilion de semnalizare.

SAVOY : restaurant şi hotel la Londra.

ŞALUPA: ambarcaţie cu punte, lungă pînă la 20 m, autopropulsată cu motor.

SCARĂ DE TAMBUCHI : scară cu trepte, verticală sau în spirală cu pantă, care duce de la capacul tavibuchiului la cabine.

SCAPA FLOW : bază navală în insulele Orkney din nordul Scoţiei.

SCHARNHORST :crucişător german, purtînd numele unui general prusac ; a luat parte la multe bătălii celebre din timpul celui de-al doilea război mondial.

SCVI,LA ŞI CHARYBDA : doi monştri din mitologia greacă, menţionaţi în Odiseea, care străjuiau un loc primejdios de trecere marină, probabil strîmtoarea Messina din Mediterana, care separă peninsula italică de Sicilia.

SCILLY : grup de insule în Marea Nordului, la sud-estul Angliei.

SECUNDUL (navei): ofiţer de punte care urmează ierarhic după comandantul navei.

SEMNAL : semn convenţional folosit pentru comunicaţie la distanţă între nave sau între acestea şi uscat; sînt vizuale sau

optice, transnsise cu pavilioane, figuri geometrice, cu proiector luminos (în alfabetul Morse) sau cu rachete etc. ; acustice, transmise cu megafonul, sirena, fluierul sau clopotul de bord ; radio, transmise şi recepţionate cu aparatură adecvată. La semnalizările de cifre, acestea se dau indicînd în ordine cifrele de la gradul cel mai mare spre unităţi ; astfel : opt — zero = 80.

SEMNAL COSTIER : construcţie specială instalată pe coastă, vizibilă de pe mare, servind la recunoaşterea coastei.

SEMNAL LUMINOS DE SALVARE : dispozitiv ataşat la colacul de salvare sau la vesta de salvare, cu aprindere automată în contact cu apa.

ŞENAL : porţiunea navigabilă dintr-un fluviu sau canal.

SERVOMOTORUL DE CÎR- MĂ : aparatură pentru rotirea cîrmei ; la navele mari funcţionează cu aburi, electric sau hidraulic.

SEXTANT : instrument pentru măsurarea unghiurilor, cu care se determină unghiuri orizontale între două obiecte şi unghiuri verticale sub care se vede un obiect sau un astru deasupra orizontului. Citirea unghiului se face pe un limb gradat în 60°, adică a şasea pafie dintr-o circumferinţă, de unde provine şi denumirea Instrumentului.

SIAJ : dîră, urmă lăsată pe apă de o navă care înaintează.

SIFLEE (sifleie) ; fluier special cu care se dau comenzile şi onorurile pe navele de război.

SONAR: termen format din Iniţialele cuvintelor engleze : Sound Navigation and Ranging = navigaţie şi locaţie prin sunet. Sinonim : asdic.

SONDAJ ACUSTIC : operaţie de măsurare a adîncimii apei cu ajutorul undelor sonore, bazată pe proprietatea acestora de a se propaga în apa cu viteză constantă (aprox. 1500 m/s) şi a se reflecta de la fund sau de la alt obstacol aflat în cale, fiind apoi recepţionat pe navă.

SOLENT: canal (strîmtoare) in sudul Angliei, pe care o esparte de insula Wight, din Canalul Mînecii.

SPITZBERGEN:arhipelag norvegian în Oceanul îngheţat, la 600 km nord de coasta septcntrională a Peninsulei Scandinave.

SPRING : parîma de legare nan de manevre.

START POINT: cap în sudul Angliei, pe coasta Devon-ului.

STORNAWAY : port pe Insula Lewis-and-Harris din arhipelagul Hebridelor.

T

TABLOU DE CART : tablou cu repartizarea pe carturi a personalului navei.

TAMBUCHI :deschidere prin care se poate coborî sub puntea navei, acoperită cu capac sau gheretă.

TANGAJ : mişcare de balans longitudinal al unei nave, în marş sau staţionară, provocată de valuri sau vînt,

TARGĂ CU SAPAN : platformă cu sapan.

TEUGA (castel prova) : suprastructură în extremitatea prova a navei, deasupra punţii superioare, mărginită de bordajul înălţat pentru a fi apărată de inundaţii pe mare agitată. In interior sînt amenajate magazii sau cabine pentru echipaj.

TIMONĂ :dispozitiv de forma unei roţi cu mînere, al cărui ax se cuplează cu instalaţia de guvernare, acţionînd prin servomotor sau manual asupra cîrmei.

TIMONERIE : camera de comandă a navigaţiei, special amenajată pentru guvernarea şi manevrarea navei.

TIMONIER:matroz care ţine drumul prin manevrarea timonei, semnalizează cu pavilioane sau semnale luminoase, sau sondează adîncimile.

TRAFALGAR SQUARE: piaţă centrală la Londra ; în mijloc se află statuia lui Nelson.

TRASOR DE RUTA (sau de drum) : aparat care trasează automat, direct pe hartă, drumul şi distanţa parcursă de navă, ţinînd seama de întoarceri, derivă etc., indicînd punctul navei în orice moment ; folosit mai ales în caz de schimbări frecvente de direcţie şi viteză.

TRAVERS (la) :situat pe direcţie perpendiculară faţă de axa prova — pupa a navei.

TRIBORD : partea laterală din dreapta planului longitudinal al navei, privind de la pupa spre prova.

TROLIU : aparat format dintr-o tobă (tambur) care se poate roti în jurul axei şi pe care se înfăşoară un cablu.

TYNE : fluviu în Anglia, se varsă în Marea Nordului.

ŢOL (inch) : unitate pentru măsurat lungimi, egală cu 2,54 cm.

U

URŞILOR, INSULA : insulă în Oceanul îngheţat de Nord, între Norvegia şi arhipelagul Spitzbergen; aparţine Norvegiei.

U : iniţiala cuvîntului german Unterseeboot, submarin ; se aplică pe turela acestuia.

V

VAL DE (ÎNSOŢIRE) PROVA : val divergent, format la prova, simetric în ambele borduri, la deplasarea înainte a unei nave.

VEDETA :navă mică de luptă, pe mare sau fluviu, cu rază mică de acţiune.

VESTA DE SAI.VARE : sau centură (colac de salvare) ;este un mijloc de salvare individual, confecţionat din plută, sau pneumatic, obligatoriu pe nave.

VINCI DE ANCORA : troliu folosit la bordul navei pentru ridicare de greutăţi sau manevrarea ancorei.

VIRA (a): a schimba direcţia navei.

VRĂJITORUL DIN OZ : film muzical american, foarte renumit, apărut prin anii 30', reluat şi astăzi.

VIN DE XERES : vin cu reputaţie mondială, provenit din podgoriile din jurul localităţii Jerez de la Frontiera (Xeres), din sudul Spaniei.

VOLTA : comandă pentru a opri virarea.

W

WALLASEY : cartier rezidenţial în marginea Liverpool-ului.

WESTMINSTER :cartier din Londra, în jurul catedralei cu acelaşi nume, datînd din secolul al XIII-lea.

WHALE ISLAND : şcoală de artilerie navală, în Marea Britanie.

WINCHESTER :colegiu (universitate) celebru din Anglia, înfiinţat la finele secolului al XIV-lea, la Oxford.

WORCESTER: sos foarte condimentat, specific pentru comitatul Worcestershire, comitat din Anglia.

WRATH, CAPUL : extremitatea nord-vestică a coastei Scoţiei.

WREN : iniţialele cuvintelor engleze: Women's Royal Navy Service; pe româneşte, Serviciul auxiliar de femei al marinei militare engleze.

Y

YANKEU : denumire depreciativă dată americanilor, de către englezi şi francezi.

YARD : unitate de măsură pentru lungimi, egală cu 0,9144 m.

CUPRINS

Partea a patra
1942 : BĂTALIA 3
Partea a cincea
1943 : IN CUMPĂNĂ.....76
Partea a şasea
1944 : LOVITURA DE GRA.....211
Partea a şaptea
1943 : RĂSPLATA 241
Glosar.....267